TRACTATVS
DE CASIBVS
RESERVATIS,
IVXTA REGVLAM DECRETI

A FOEL. RECORD. SANCT. D. PAPA CLEMENTE VIII. REGVLARIBVS præſcriptam;

OMNIBVS NON TANTVM REGVLARIVM SVPErioribus, Confeſſarijs, ac Pœnitentibus neceſſarius, verùm & quibuſlibet alijs Eccleſiaſticis perſonis apprimè vtilis:

AVCTORE
R. P. FRANCISCO A CORIOLANO, ORDINIS MIN. S. Franciſci Capuccinorum Romæ ſacræ Theologiæ olim Prælectore.

Nunc primùm in Germania editus.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud IOANNEM KINCHIVM ſub Monocerote.
ANNO M. DC.XVIII.

Digitized by Google

Digitized by Google

ADMODVM R. P. P. F.

PAVLO A CESENA

RELIGIONIS FRATRVM MIN. SANCTI FRANCISCI, CAPVCINORVM VIGILANTISSIMO, AC MERITIſſIMO Generali, F. Franciſcus à Coriolano S.

ANTIQVA ferè omnium populorum vſu, ac conſenſu recepta ea conſuetudo fuit (Adm. R. P.) vt cùm primùm Rex aut Princeps in aliquam Regni partem, vel Ditionis prouinciam aduentat; protinus qui ad ipſius gubernacula ſedet, in obedientiæ, ac ſubiectionis argumentum, eidem vrbium claues offerat: nec non in grati animi ſignificationem, munus aliquod Regio conſpectu dignum paret. Id cùm non modò ipſum ius gentium, ſed natura quoque ipſa dictare videatur, quæ vt ſublimioribus poteſtatibus ſubiectos eſſe docet, ita & ſubiectionis ſigna exhiberi non renuit. Idipſum & mihi non tam ex gentium iure, ac populorum vſu, quàm ex Sanctiorum Eccleſiaſticarum Regularum, & Religioſarum Conſtitutionum præſcripto præſtandum fuit, cùm primùm ad nos, noſtramq; hanc Sancti Danielis Prouinciam viſitandam, non quidem temporalis Regni Rex, aut Politicus Princeps; ſed Sacri cœtus ac Franciſcanæ Capucinorum familiæ Præſul, Paſtor, ac Generalis Miniſter adueniſti. Cum.n.in hac Prouincia moderãda per annũ, & amplius laboraſſem; in qua Prouincialis munere (licèt imparibus meritis) functus fueram, tunc quidem in perfectæ, ac debitæ ſubiectionis, & Religioſæ obedientiæ ſignum, pro vrbium clauibus, Prouinciæ ſigillum obtuli, id ſummopere à te efflagitans, vt in exantlati laboris ſolatium illud mihi daretur, vt tandem à Marthæ ſollicitudine abſolutus, in humili Cœnobio, ac humiliori Cellula ad pedes Domini Ieſu curis perfunctus vacarem.

Cæterum cùm mecum ipſe perpenderem, quo munere meam in te obſeruantiam, ac grati animi ſignificationem omnibus teſtatam redderem; etſi non ignorarem, penus mei egeſtatem eam eſſe, quæ nihil tuo conſpectu dignum ex ſe proferre poſſet; illud tamen animo occurrit, me ſuperioribus annis cùm Romæ in Conuentu noſtro S. Bonauenturæ Theologicam facultatem profiterer, & poſt Theologorum ac Scholaſticorum lectionem, ac Præſertim Commentariorum Seraphici Doct. S. Bonauenturæ in Magiſtrum ſententiarum, in quibus illuſtrandis, & ad proprios ſenſus euocandis multam

me operam, atque in ſcribendo laborem conſumpſiſſe fateor; quod reliquum tempus ſupererat, ad moralis, ac practicæ Theologiæ ſtudium contuliſſem: inter cætera nonnulla circa Decretum illud fœl. record. Clem. VIII. pro caſuum reſeruatione, quod quotidie præ manibus verſabatur, meo tantùm vſui apta paraſſe: quæ breuem quidem, ſed dilucidam earum rerum, quæ ad caſus reſeruatos ſpectant, doctrinam complecteretur. Hæc cùm nonnulli huiuſce noſtræ Congregat. graues, ac docti viri fortè perlegiſſent, plurimum hortati ſunt, immo & rogarunt, ac etiam compulerunt, vt ea ad commune omnium, (Regularium potiſſimum) commodum extra domeſticos parietes prodire, atque euulgari permitterem. Diu reluctatus ſum. Sed cum frequens, ac planè improba illorum poſtulatio eſſet: id tandem mihi ab ijs perſuaſum fuit. Ea tamen haud priùs in hominum manibus verſari paſſus ſum, quàm tua non modò paterna benedictione firmentur, verùm etiam nomine ac tutela protegantur.

En igitur pauperis munuſculum, quod pro tenui mea facultate tibi (Adm. R. P.) parandum curaui, quod etſi minùs tuis oculis dignum ſit, multis tamen tibi nominibus debetur. Atque imprimis id ipſa huius libelli natura poſtulat, qui cùm ex quàm plurimis Theologorum, & Canoniſtarum, & iuris vtriuſque præceptis compactus ſit, is certè non alteri præterquam tibi debebatur, qui cùm in vtroq; iure Pontificio, & Cæſareo in ſæculo non mediocriter verſatus eſſes, vtpote vtriuſque iuris Doctor inſignis, ac laureatus; vnde & præclara Magiſtratus munera ſumma cum laude iam obieras: Cùm primùm te ad nos contuliſti, vtriuſque iuris peritiam aſſiduo labore, & incredibili ingenij magnitudine comparatam fœliciter cum Theologica facultate copulaſti: quo fit, vt ad ea, quę in hoc libello pertractantur, diiudicanda, præter eam auctoritatem, quam Deus Opt. Max. in hac noſtra Religione tibi ſummam eſſe voluit, ipſa diuinarum ac humanarum legum peritia te omnibus præſtantiorem reddat.

Altera quoque id ratio perſuadet, quam ipſe libelli Titulus adminiſtrat, qui de reſeruatis conſcientiæ caſibus inſcribitur. Nam cùm tui muneris ſit, Religioſorum huiuſce noſtri Ordinis vitam optimis moribus inſtruere, ac ſalutiferis legibus eorum conſcientias imbuere, hinc ad te iure optimo referri debet, quidquid de conſcientiæ legibus, ac vinculis in Religione, aut ſcribitur, aut alijs ſequendum proponitur: Et quidem abſque Apoſtoli iniuria ea Pauli verba tibi accommodari poſſe exiſtimo, quæ is ad Romanos ſcribens, ita auſpicatur: *Paulus ſeruus Ieſu Chriſti vocatus Apoſtolus, ſegregatus in Euangeliū Dei.* Nam ſi Paulus ille, & tu quoq; Paulus. Paulus ille Saulus aliquando fuit, atq; Eccleſiæ hoſtis: At tu numquā Saulus, ſed ſemper Paulus Chriſtianæ Eccleſiæ fidem, ac Religionem ab incunabulis hauſtam vbique profeſſus es. Paulus ille ſeruus Ieſu Chriſti idcirco appellatus fuit, quòd non hominum, ſed Dei duntaxat placita ſequens, vniuerſa propter Chriſtum ſtercora, ac detrimenta eſſe arbitraretur: Tu quoque Paulus ſeruus Ieſu Chriſti tunc primùm euaſiſti, cùm mundum ac terrena omnia, honores, gradus, opes, commoda, generiſ, ſplendorem, quibus egregiè locuples eras, ſumma animi fortitudine calcans, ad Crucis vexillum impiger euolaſti, & cum Chriſto abiecto, ac paupere & abiectus potius humiles Capuccinorum caſas habitare elegiſti, quàm commorari in tabernaculis peccatorum. Paulus ille Apoſtolus vocatus fuit, cùm Eccleſiæ cœleſti doctrina ædificandæ à Deo poteſtatem accepit. At verò te velut ſuum Apoſtolum tota Capuccinorum familia colit, ac veneratur, quem ad ſupremum huius Religionis optimis legibus, ac cœleſtis doctrinæ præceptis inſtruendæ munus à Deo vocatum eſſe non ignorat: Poſtremò ſi Paulus ille Gentium Apoſtolus ſegregatus fuit in Euangelium Dei, vt vas electionis fieret, & Chriſti nomen ac fidem coram Regibus, ac Principibus deferret: An non tu quoque

Roman. 1.

Pau

Digitized by Google

Paulus ſi non Gentium, ſaltem Capuccinorum familiæ Apoſtolus, ad diſſeminandum Dei Euangelium præclaro inter cæteros munere es ſegregatus? Quæ enim ex Italiæ vrbibus inſignis fuit, quæ te prædicantem non audierit? quis nobiliſſimarum Eccleſiarum ſuggeſtus eſt, cui ad diſſeminandum Dei verbum ſumma cum nominis tui laude, atque audientium vtilitate non inſederis? Teſtes ſunt Roma, Neapolis, Venetiæ, Mediolanum, Ianua, Florentia, atque aliæ quamplurimæ Italiæ vrbes, quæ te & Paulum, & Chryſoſtomum, & nouum Latij Apoſtolum prædicarunt.

His tandem omnibus ſingularis quoq; ratio accedat, quòd etſi communi cum cæteris huius noſtræ Congregationis alumnis titulo tibi plurimùm debeam: attamen ob ingentia beneficia, quibus abundè à te cumulatus ſum, hæc ſanè ac multò maiora atque ampliora à me tibi debentur. Et vt vno verbo abſoluam, me meaque omnia tibi debeo. Quamobrem, vt aliqualem grati animi ſignificationem, ac maximam meam erga te obſeruantiam aliquo teſtimonio declarem, hoc munuſculum offero, ampliora aliquando oblaturus, ſi animum auxeris, ac tenuem libellum humaniter exceperis. Vale adm. R. P. quem Deus benigniſſimus in annos Neſtoreos nobis incolumem ſeruet. Datum Coriolani decimoſeptimo Cal. Septembris, 1615.

Digitized by Google

PRÆFATIO AD LECTOREM.

PEr tractaturus in hoc opuſculo de caſibus reſeruatis, duo imprimis prælibanda volui, quæ Lectorem minimè ignorare decet. Primum, Quid Caſus vox, ac nomen præ ſe ferat. Secundum, Quid Reſeruatio indicet. Id enim ipſa operis ratio poſtulat, quò earum rerum, quæ in eo tractantur, tum planior, tum facilior cognitio haberi poſsit.

Caſus imprimis vox à cadendo dicta eſt, inde enim, & Angelorum, & hominum caſus nuncupatur, cùm primùm à Dei gratia in peccatum lapſi, veluti ſublimi gradu ad ima ceciderunt. De Angelorum caſu agit Iſaias, capite 14. ſub Regis Aſſyriorum nomine, illis verbis: Quomodo cecidiſti de cœlo Lucifer, qui manè
Iſai. 14. oriebaris? De hominum verò caſu apud eundem, cap. 64. legitur: Cecidimus quaſi foliũ
Iſai. 64. vniuerſi, & iniquitates noſtræ, quaſi ventus, abſtulerunt nos. Hoc loco de Angelorum caſu non agimus, cum iis poſt caſum nullus pœnitentiæ locus relictus fuerit. De hominum caſu hic tantummodò pertractandum eſt, quibus poſt lapſum ex Dei benignitate adhuc reſurgendi ſpes aſſulget.

Nec tamen hic communem omnium hominum lapſum, vel ſingulorum caſus, aut peccata, quæ primum illud ſequuta ſunt, diſcutienda amplectimur; ſed eorum duntaxat hominum caſus explicandos ſuſcipimus, qui ab hominum vulgo diuina vocatione ſemoti, perfectius Religioſæ vitæ genus ſub Regularis diſciplinæ forma inſtitutum profitentur. Quibus haud incommodè aptari poſſunt priora illa Iſaiæ verba, quibus Angelorum caſum deſcribit: Quomodo cecidiſti de cœlo Lucifer, qui manè oriebaris? Siue enim Luciferum ſydus illud diei nuncium accipiamus; ſiue ſupremum illum olim Angelum, nunc Cacodæmonem, qui Lucifer nuncupatur, interpretemur, vtrumque Religioſi hominis caſum ſummis lacrymis deflendum animo contemplandum obiicit.

Quid enim Religioſi viri ſtatum (ſi priorem ſenſum proſequi lubet) magis apud Scripturas commendat, quàm ipſum fulgentis ſyderis, ſeu lucis nomen? Equidem Apoſtolos Religioſam vitam profeſſos, ac Religioſorum inſtitutores fuiſſe, teſtis eſt Matthæus, cùm Petrum
Matth. 19. omnium Apoſtolorum nomine dixiſſe commemorat: Ecce nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te; Hæc enim verba ſunt, vt ait D. Bernardus in declamat. quæ voluntariam perſuaſêre hominibus paupertatem, ac Monachis clauſtra, & deſerta Anachoretis repleuêre: eos tamen Chriſtum præclaro illo titulo exornâſſe nemo ignorat, vt non tam ſydera, quàm or-
Matth. 5. bis lucem apud Matthæum appellauerit: Vos eſtis lux mundi, atque ipſos vſque adeò, ſyderum inſtar, operum fulgore emicare voluit, vt præclara quoque virtutum exempla velut lucem in alios effunderent: Sic luceat, inquit, lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt. Hoc planè ipſum, & Regularis vitæ profeſſoribus à Chriſto demandatum opus incumbit; vt qui Apoſtolicam vitam, & inſtitutionem profitentur, ſydera, ac Luciferi lucem ferentes Orbem clariſsimis virtutum fulgoribus illuſtrent, ac cœleſtis gratiæ diem hominibus annuncient.

At ſi fortè accidit, vt qui ad ſublimem Religionis ſtatum euectus eſt, in aliquod graue crimen prolabatur, eidem non ſine luctu Iſaiticum illud dici poteſt: Quomodo cecidiſti de cœlo Lucifer, qui manè oriebaris. Eo ſiquidem caſu orbis Chriſtiani Lucifer occidit ſydus obte-

dus obtenebratur, ac cœleſtis Religionis profeſſor velut Apocalypſea illa ſtella, quam è cœlo cadentem olim Ioannes conſpexit, è Religioſæ perfectionis æthere delapſus in imum culpæ detruditur: ita vt qui manè per vigilantiſſima virtutum ſtudia, ac Regularis obſeruantiæ lucem ſibi, & alijs oriebatur, poſt occaſum extincto gratiæ lumine, in peccatorum cœno volutetur.

Si verò iuxta alterum ſenſum Luciferum præcellentem illum quondam Angelum exponamus, profectò haud diſſentaneum erit, Angelicum Religioſorum ſtatum eo ſignificari; cùm Religioſum virum nihil minùs, quàm carneum Angelum eſſe deceat, quem Angelica mentis puritate, Angelicis ſtudijs, Angelicis moribus, Angelica conuerſatione, Angelica denique vita ornatum eſſe oportet, vt Angelicum, & Euangelicum inter homines ſtatum commendet. Is verò cùm primū ab Angelica hac vitæ inſtitutione excidit, protinus in Dæmonē degenerat, hoc ipſo Saluatore de Iuda atteſtante, qui vix ab Apoſtolicæ vitæ faſtigio lapſus eſt, ſtatim à Chriſto audiuit: Nonne ego vos duodecim elegi, & ex vobis vnus Diabolus eſt? *Ioan. –* *Quod etiam Auguſtinus confirmat contra Donatiſtas his verbis:* Sicut difficile expertus ſum meliores, quàm qui in Monaſterio profecerunt: ita non ſum deteriores expertus, quàm qui in Monaſterio ceciderunt. *Auguſtinus cont. Donatiſt.*

Neque tamen mirandum eſt, Regularis diſciplinæ profeſſores interdum è ſublimi Religionis ſtatu corruere, & in grauiora crimina nonnunquam prolabi. Id enim, & humana fert imbecillitas, & non rarò hoc ipſum ex arcano Dei conſilio nonnullis contingit, ne plus æquo erigantur; ſed cum timore, & tremore, iuxta Apoſtoli conſilium, propriam ſalutem operentur. Qui enim nubes ſibi attingere videbantur, ac ſe in tuto poſitos exiſtimabant, mox in terram prolapſi caſum timere diſcunt, nec non meritas ſuæ elationis pœnas luunt. Porrò ſi inter Angelos, qui præſtantiori natura præditi ſunt, Deus prauitatem reperit, cùm ex his non pauci è cœlo deciderint: atque in tam exiguo duodecim Apoſtolorum numero vnus Diabolus inuentus eſt; quid de hominibus, qui velut vaſa vitrea, ac teſtea inuicem anguſtias patiuntur, iudicandum erit? Aut cur in tanta perfectorum virorum multitudine, vnum aut alterum à Regula exceſſiſſe admirabimur? Num immobilem, ac perpetuam nobis ſolis in eodē ſemper gratiæ, ac diuinæ amicitiæ ſtatu conſtantiam pollicebimur? Hinc ſapienter D. Auguſtinus Donatiſtis reſpondet: Quantumlibet vigilet diſciplina domus meæ, homo tamen ſum, & inter homines viuo: nec mihi arrogare audeo, vt domus mea melior ſit, quàm Arca Noë, vbi tantùm inter octo homines vnus reprobus inuentus eſt. *Auguſtinus contra Donatiſt.* Aut melior ſit, quàm domus Abrahæ, cui dictum eſt: Eijce ancillam & filium eius. Aut melior ſit, quàm domus Iſaac, cui de duobus geminis dictum eſt; Iacob dilexi, Eſau autem odio habui. Aut melior ſit, quàm domus ipſius Iacob, vbi lectum Patris Filius inceſtauit. Aut melior ſit, quàm domus ipſius Dauid, cuius filius cum ſorore concubuit. Aut melior, quàm cohabitatio Pauli Apoſtoli, qui tamen, ſi inter omnes bonos habitaret, non diceret, foris pugnæ, intus timores. Aut melior, quàm cohabitatio ipſius Chriſti, in qua vndecim boni perfidum, & furem Iudam tolerauerunt. Aut melior ſit poſtremò, quàm cœlum, vnde Angeli ceciderunt.

Quòd ſi Auguſtinus id de ſui inſtituti viris iudicauit, quid miramur, quòd cæteris quoque aliarum familiarum alumnis id interdum accidat, quod & Angelis, & Apoſtolis olim accidiſſe exploratum eſt: atque ij nonnunquam in grauiora peccata ruant, quæ maiorem ſuperiorum diligentiam, ac prouidentiam exigunt, ne illorum familiaritas, ac conſuetudo grauem cæteris perniciem, ac damnum ferat.

Atque inde Caſuum reſeruatio orta eſt (quod poſtremò eſt explicandum:) Nam cùm quædam grauiora crimina reperiantur, quæ præclarum Religionis ſtatum labefactant, & corrumpunt; nec non Regularis obſeruantiæ profeſſores ab inſtituto Euangelicæ perfectionis gradu reuocant: ij quibus cuiuslibet Religioſæ Reipublicæ curandæ prouincia demandata eſt,

Digitized by Google

eſt, in eo maximè laborare debent, vt optimum Religionis ſtatum ſartatectum ſeruent. & pullulantia hæc criminum ſemina (quoad rectè fieri poteſt) euellant: Eò ſit, vt grauiora huiuſmodi crimina ſibi abſoluenda reſeruent; quò ijs grauiores pœnas taxent, pecoris ſui vultũ agnoſcant, opem, & auxilium infirmis ouibus ferant, & tandem facilius perditos homines, ſi qui ſunt, horum reſeruatione, quaſi fræno ab ijs perpetrandis coërceant.

Quamquam enim quilibet Sacerdos ſimulatque ſacri Sacerdotij ordine inſignitus eſt, poteſtatem ad remittenda quælibet peccata accipiat, illius tamen vſum in vllum priùs exercere non poteſt, quàm iuriſdictionis poteſtatem à legitimo Superiore aſſequutus fuerit, qui eam poteſtatem (quandoquidem ad iuriſdictionem ſpectat) in cæteris quidem peccatis liberam extendere, in quibuſdam verò contrahere poteſt: niſi à Superiore poteſtate prohibeatur. Atque inde Caſuum, ac peccatorum reſeruatio ortum habet, quæ tam à diuino, quàm à poſitiuo iure commendatur. A diuino quidem, vt perſpicuum eſt, Ioan. 20. Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt: *ac præterea*

Ioan. 20.

Luc. 10. Qui vos audit, me audit. *A poſitiuo verò Eccleſiæ, quæ cùm totam iuriſdictionis poteſtatem in Chriſti oues in Summo Pontifice acceperit, hanc Ordinum rectoribus confert; quam fœl. mem. Clemens VIII. Pontif. Max. nonpridem Apoſtolico decreto communiuit, ac Regulis nonnullis concluſit, vt in tractatu explicabimus.*

Luc. 10.

De his ergo caſibus, qui apud Regulares reſeruantur, (Deo fauente) hic noſter tractatus erit; eo planè conſilio à nobis compactus, non vt cum hæreticis, qui non tam caſuum reſeruationem, quàm ipſum pœnitentiæ Sacramentum negant, manum consererem; aut ex Catholicis vnum aut alterum redarguerem, qui Caſuum reſeruationem poteſtatis abuſum vocant, quos ſatis temeritatis arguit Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 7. Can. 11. ſed vt nonnihil commodi ijs adferrem, qui cùm audiendarũ confeſſionum oneri incumbunt, atque eis per otium non vacat, aut Canonica iura, aut grauiores Auctores, qui hoc argumentum multis pertractant, reuoluere, libellum præ manibus habere poſſint, quo familiariter vtantur.

Durandus in 4. diſt. 17. q. 15. Concil. Trident. ſeſſ. 14 c. 7. Can. 11.

Vniuerſum porrò hunc tractatum, quò clariùs ab omnibus intelligatur, in duas partes diuidimus. Prima ea complectitur, quæ ad perſonas pertinent, ad quas Caſuum, vel reſeruatio, vel abſolutio ſpectat: quapropter ea tres Sectiones continet: in quarum prima de ijs omnibus agitur, quæ circa Caſuum reſeruationem à Superioribus obſeruari debent. In ſecunda de ijs, quæ in Caſuum reſeruatorum abſolutione Confeſſarij præſtare debent. In tertia de ijs, quæ ad pœnitentes caſu aliquo reſeruato irretitos inſtruendos ſpectant.

Altera verò pars Caſuum reſeruatorum, qui in Decreto Clementis VIII. præſcribuntur, tantummodò declarationem continet. Omnia verò S. R. E. Iudicio ſubmiſſa ſunto.

Digitized by Google

INDEX
ARTICVLORVM, ET DVBIORVM,
QVAE IN PRIMA PARTE TRACTANTVR.

SECTIO PRIMA.

I.

AN Prælati poſſint ſibi reſeruare caſus.

II. Quo iure Prælati Regulares poſſunt ſibi reſeruare caſus, reſpectu ſuorum ſubditorum.

III. An prædicta iuriſdictio competat Prælatis Regularibus iure diuino, vel humano.

IV. An omnes Prælati Religionum poſſint ſibi reſeruare caſus.

V. An talis reſeruatio poſſit fieri indifferenter de omnibus peccatis.

VI. An Superiores Regulares poſſint ſibi reſeruare abſolutionem ab excommunicatione à ſe lata.

VII. Quæritur apud quoſnam reſideat facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis.

VIII. Quis modus ſeruandus in recurſu ad ſuperiores, pro abſolutione à reſeruatis.

IX. An Regulares poſſint obligari per ſtatutū, ne iterū confiteantur ſuperiori reſeruatum.

X. An ſuperior teneatur audire peccata tam reſeruata, quam non reſeruata, vt ſubditum abſoluat à reſeruatis.

XI. An ſubditus liber maneat à præſentatione, quando oblitus fuit dicere ſuperiori aliquod reſeruatum.
An ita ſit in viſitatione fratrum.

XII. An ablata vna reſeruatione ab vno peccato, auferantur & reliquæ, ſi quæ ſunt.

XIII. An liceat aliquis vſus notitiæ comparatæ in confeſsione.

XIV. Quæ occaſio peccati neceſſariò eſt euitanda?

XV. Quid faciendum, quando ex vſu confeſſionis nulla ſequitur reuelatio?

XVI. An poſſit negari ſuffragium alicui per notitiam comparatum in confeſſione?

XVII. An teneatur ſuperior dare licentiam petenti, vt poſsit ab alijs abſolui à reſeruatis.
An debeat dare talem facultatem confeſſario id petenti?

XVIII. Quando in conuentu eſt Generalis, & Prouincialis: ad quemnam recurrendum eſt pro reſeruatis?

XIX. An ſuperior poſſit taxare pœnitentiam, quando confeſſor petit facultatem

XX. An incidant in aliquam pænam illi, qui abſque facultate abſoluunt?

XXI. An Prælati poſſint ſibi eligere confeſſariū ad libitum. An confeſſarius electus debeat eſſe vnus de deputatis, an verò ad libitum.

XXII. An Guardianus eligens ad libitum poſſit ab illo abſolui à reſeruatis?

XXIII. An reſpectu Prouincialium ſint caſus reſeruati?

XXIV. An Vicarij domus ad libitum poſſint ſibi eligere confeſſarium?

XXV. An ſimplices Sacerdotes ſubditi poſſint ſibi eligere confeſſorem ad libitum?

SECTIO II.

I. AN quilibet Sacerdos ſit idoneus ad confeſſiones audiendas?

II. An confeſſarius debeat ſequi ſuam opinionē, an verò opinionem pœnitentis? An verò ſequi debeat opinionem ſuperioris potius, quàm ſuam?

III. An confeſſarij deputati poſſint abſoluere ad libitum, à caſibus reſeruatis?

Digitized by Google

IV. Præſentatio fierine debeat de delictis ſecretis, an verò de occultis, & ſecretis?

V. An miniſterium abſolutionis poſſit alijs cōmitti à confeſſarijs deputatis?

VI. Quando ſuperior concedit facultatem tali loco, & tempore, vt facilè poſsit venire in cognitionem peccatoris, quid debeat facere confeſſarius.

VII. An facultas eligendi confeſſarium finiatur per vnum actum ſolum.

VIII. An mortuo ſuperiore, qui dedit facultatem, poſsit confeſſarius proſequi.

IX. An confeſſarij habentes facultatem pro reſeruatis, habeant etiam illam pro cenſuris.

X. An ad validitatem abſolutionis ſufficiat ratihabitio.

XI. An confeſſ. ſufficiat dicere ſuperiori, Pater indigeo veſtra auctoritate.

XII. An confeſſarius diſertis verbis teneatur manifeſtare pœnitenti onus præſentationis.

XIII. An abſolutio data cum tali onere cenſeatur data cum conditione.

XIV. An ſi poſt abſolutionem manifeſtet confeſſarius pœnitenti onus, & ille non acceptet, teneat abſolutio.

An abſolutio à cenſuris debeat præmitti ad abſolutionem à peccatis.

XV. An confeſſario liceat loqui de rebus in confeſsione auditis de licentia pœnitentis.

An ille cui reuelatur modo prędicto, teneatur ad ſigillum.

XVI. An in articulo mortis debeat imponi onus ſe præſentandi.

An ſufficiat periculum mortis.

An hæc neceſsitas ſit conſideranda etiam ex parte Sacerdotis.

An præſente proprio Sacerdote liceat infirmo ſe confiteri cum alio in articulo mortis.

A quo tunc habeat Sacerdos iuriſdictionem.

XVII. An in caſu neceſsitatis quis non habens copiam confeſſarij poſsit celebrare, vel Euchariſtiam ſumere ad euitandum ſcandalum.

XVIII. An confeſſarius aliquando deputatus, cōtradicente poſtea ſuperiore poſsit audire confeſsiones tempore Iubilæi. An tempore iubilæi qui non habet auctoritatem ab ordinario poſsit audire confeſsiones.

An malè abſolutus, elapſo tempore iubilæi poſsit ab alio deputato ab ordinario abſolui ab illis.

XIX. An confeſſarius malè abſoluens, teneatur ad aliquid?

XX. An abſolutio poſsit dari abſenti.

XXI. An inferior poſsit commutare pœnitentiā à ſuperiore taxatam?

XXII. An confeſſarius ſollicitans pœnitentem ad luxuriam ſit ſuſpectus de hæreſi.

SECTIO III.

I. QVas conditiones debeat habere confeſsio, vt ſit valida? Sexdecim conditiones confeſsionis declaratæ per extenſum. An pœnitens teneatur frequentare confeſsionē? An confeſsio poſsit dimidiari, an verò ſit neceſſe vt integra fiat? An liceat habere vnum confeſſorem pro mortalibus, alterum verò pro venialibus. An pœnitens teneatur confiteri circumſtantiam minuentem peccatum.

II. An moniales poſsint cogi, vt pluries in hebdomada confiteantur.

III. An regularis non habens, niſi venialia, poſſit cogi, vt illa confiteatur?

IV. An pœnitens poſsit abſolui à quolibet Sacerdote à peccatis venialibus. Vnde habeant hoc Sacerdotes?

V. An pœnitens teneatur acceptare pœnitentiā à confeſſario ſibi impoſitam.

VI. An peccare cum ſpe veniæ aggrauet peccatum.

VII. An liceat pœnitenti manifeſtare perſonam complicis, dum confitetur.

VIII. An liceat confeſſario interrogare pœnitētem, de complice in peccato.

IX. An Religioſus poſsit abſolui à reſeruatis etiā in aliena prouincia.

X. An Religioſi itinerantes, dum ſunt in via, poſſint ſimul confiteri.

XI. An pœnitens non ſe repræſentans poſt promiſsionem peccet, & an teneatur denuo.

An teneatur ſtatim ſe præſentare.

An confeſſarius, qui ſuſcepit onus ſe præſentandi pro pœnitente, teneatur ſtatim id facere.

XII. An liceat Regularibus confiteri extra ſuum ordinem. An prædicatores id poſsint facere.

XIII. An virtute iubilæorum poſsint Religioſi confiteri extra ſuum ordinem. An ſit licitus recurſus ad pecuniam pro capienda Bulla cruciatæ. An particula illa (per modum iubilæi) in indulgentijs det facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis?

Digitized by Google

XIV. An Nouitij teneãtur ad ſe præſentandum.
XV. An Religioſi iuuenes teneantur confiteri Superiori domus.
XVI. An Religioſi poſsint ad libitum mutare confeſſarium, abſq; licentia.
XVII. An ſi id faciant, licitè abſoluantur. An ſic abſolutus valeat abſolutio.

INDEX CASVVM, ATQVE DVBIORVM, QVAE IN SEcunda parte tractantur.

I.

De veneficijs, incantationibus, & ſortilegijs.

II. De apoſtaſia à Religione, ſiue habitu dimiſſo, ſiue retento. An liceat deferre habitum coopertum. An liceat exire de Religione ad ſubueniendum parentibus? An liceat Religioſo egredi de ſua Religione, & aliam intrare.

III. Nocturna è Monaſterio, ſeu Conuentu egreſſio etiam non animo apoſtatandi facta. An fugiens ſæuitiam Superioris, dicatur Apoſtata, & incidat in caſum reſeruatum.

IV. Proprietas contra votum paupertatis, quæ ſit peccatum mortale. An quælibet proprietas ſit peccatum mortale. Quænam proprietas conſtituat peccatũ mortale. An quodlibet præceptum Regulæ S. Franciſci ſit votum. Quanta debeat eſſe proprietas, vt ſit peccatum mortale.

V. Iuramentum falſum in iudicio regulari, & legitimo. An qui vi tormentorum confeſſus fuerit falſum de ſe, peccauerit?

VI. Procuratio, auxilium, ſeu conſilium ad abortum faciendum poſt animatum fœtum, etiam effectu non ſecuto. Vtrũ cenſeri debeat homicida, ſi dubitauerit de fœtus animatione.

VII. Falſificatio manus, aut ſigilli officialium Monaſterij, aut Conuentus.

VIII. Caſus, furtum de rebus Monaſterij, aut Cõuentus, in ea quantitate, quæ ſit peccatũ mortale. Quæ quantitas faciat peccatum mortale. Vtrum incidat in excommunicationem qui furatur res ſacras, aut Eccleſiæ. An liceat furari intuitu pietatis.

IX. Lapſus carnis voluntarius opere conſummatus. Vtrum qui cogitat turpia aduertenter, & ſe delectans in illis, in pollutionem labitur, incidat in caſum reſeruatum. Vtrum cubans cum alio, deuenit ad actum propinquum operis explendi, & cum ſentiret ſe ſemen emiſſurum, diſiunxit ſe, & extra vas ſeminauit, incurrat in peccatum reſeruatum. Vtrum Sodomita patiens incidat in hunc caſum.

X. Caſus, occiſio, aut vulneratio, ſeu grauis percuſſio cuiuſcunque perſonæ. Vtrum aſſocians & adiuuans, ex qua aſſociatione, ac adiutorio alter commiſit homicidium, incidat in caſum reſeruatum. Vtrum qui mortem aliter euitare non poteſt, niſi occidendo, incurrat in caſum reſeruatum. Vtrum percutiens Nouitium incurrat in caſum reſeruatum. Vtrum Prælatus, qui ita in correctione exceſſit in ſubditum, vt inde mors ſecuta ſit, incurrerit caſum reſeruatum. Quidnam facere debent Religioſi, quando ad inuicem ſe percutiunt. Dubitatur de abſolutione fratrum, qui ſe mutuò percuſſerunt in Clauſtro. Vtrum Superior poſſit abſolui à ſubdito, quando alium ſubditum percuſſerit. Quid faciendum, quando Religioſi diuerſi ordinis ſe percutiunt. Vtrum qui ſemetipſum vulnerauerit, incurrat caſum reſeruatum.

XI. Caſus, malitioſum impedimentum, aut retardatio, aut apertio literarum, à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores. Vtrum aperiens, & non legens, incidat in hunc caſum.

***

Digitized by Google

INDEX AVCTORVM IN TOTO HOC TRACTATV CITATORVM.

A.

Abbas.
Adrianus.
Almainus.
Alenſis.
Alexander VI.
Andreas.
Angelica.
S. Antonius.
Antonius de Butrio.
Archidiaconus.
Armilla.
S. Auguſtinus.
Azorius.

B.

Baldus.
Bannes.
Bartholus.
S. Benedictus.
S. Bernardinus.
S. Bonauentura.

C.

Caietanus.
Canones.
Canus.
Cardinalium ſacra Congregatio.
Cardinalis.
Caſtro.
Catechiſmus.
Chryſoſtomus.
Clemens IV.
Clemens VIII.
Clementina.
Collector.
Compendium Priuilegiorum.
Concilium Baſilienſe.
Concilium Colonienſe.
Concilium Florentinum.
Concilium Lateranenſe.
Concilium Tridentinum.
Corduba
Couarruuias.

D.

Diaz de Lugo.
Dionyſius.
Durandus.

E.

Emanuel Sa.

F.

Felinus.
Franchus.
S. Franciſcus.
Franciſcus Pegna.

G.

Gabriel.
Geminianus.
Gerſon.
Gloſſa Solemnis.
Groſſius.
Gratianus.
S. Gregorius.
Gregorius IV.
Gutierrez.

H.

Henriquez.
Hoſtienſis.
Hugo.

I.

Iaſon.
Ignatius.
Imola.
Innocentius III.
Ioannes Andreas.
Ioannes Trullo.
Ioannes Fabianus.
Ioannes à Turrecremata.
Iulius Clarus.

L.

Lapus.
Ledeſma.
Leo X.
Lopez.

M.

Maior.
Martinus.
Medina.
Menia.
Menochius.

N.

Nauarrus.
Nicolaus III.

O.

Oldradus.

P.

Paludanus.
Panormitanus.
Paulus V.
Piſanus.
Pius IV.
Pius V.
Politius.
Procopius.

R.

Ricardus.
Rodriquez.
Roffenſis.
Roſella.
Ruardus.

S.

Salzedo.
Sayrus.
Sixtus IV.
Sixtus V.
Sixtus Cardinalis.
Sotus.
Sorbus.
Stephanus Quaranta.
Suarez.
Sylueſter.

T.

Textus.
S. Thomas.
Toletus.

V.

Valentia.
Victoria.
Vitalis.

DECRE

DECRETVM SANCTISSIMI DOMI-ni noſtri Papæ Clem. VIII. ſuper caſuum reſeruatione, ab omnibus Regularium Superioribus obſeruandum.

SAnctiſſimus Dominus noſter, qui iam pridem accuratè perpendit, & re ipſa comperit, quòd reſeruatio facultatis abſoluendi Religioſos pœnitentes à peccatis quibuſdam grauioribus, niſi Superiores admodum prudenter, ac moderatè illa vtantur, nonnullos infirmiores, qui interdum Superiori ſuo conſcientiæ maculas detegere formidant, adducere poſſet in æternæ damnationis periculum, & ſpiritualis remedij deſperationem. I.

Quocirca, vt huic malo Sanctitas ſua opportunè prouideret, decreuit vt nemo ex Regularium Superioribus peccatorum abſolutiones ſibi reſeruet, exceptis ijs, quæ ſequuntur, aut omnibus, aut eorum aliquot, prout ſubditorum vtilitati expedire prudenter in Domino iudicauerint. II.

1. Veneficia, incantationes, ſortilegia.
2. Apoſtaſia à Religione, ſiue habitu dimiſſo, ſiue retento, quando eò peruenerit, vt extra ſepta Monaſterij, ſeu Conuentus fiat egreſſio.
3. Nocturna, & furtiua è Monaſterio ſeu Conuentu egreſſio, etiam, non animo apoſtatandi facta.
4. Proprietas contra votum paupertatis, quæ ſit peccatum mortale.
5. Iuramentum falſum in iudicio regulari, ſeu legitimo.
6. Procuratio, auxilium, ſeu conſilium ad abortum faciendum poſt animatum fœtum etiam effectu non ſecuto.
7. Falſificatio manus, aut ſigilli officialium Monaſterij, aut Conuentus.
8. Furtum de rebus Monaſterij, ſeu Conuentus, in ea quantitate, quæ ſit peccatum mortale.
9. Lapſus carnis voluntarius, opere conſummatus.
10. Occiſio, aut vulneratio, ſeu grauis percuſſio cuiuſcunque perſonæ.
11. Malitioſum impedimentum, aut retardatio, aut apertio literarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores.

Si quod aliud peccatum graue pro Religionis conſeruatione, aut pro conſcientiæ puritate reſeruandum videbitur; id non aliter fiat, quàm Generalis Capituli in toto Ordine, aut Prouincialis in Prouincia matura diſcuſſione, & conſenſu.

Non liceat Superioribus Regularium confeſſiones ſubditorum audire, niſi quando peccatum aliquod reſeruatum admiſerint, aut ipſimet ſponte, aut proprio motu id ab ipſis petierint. III.

Superiores in ſingulis domibus deputent duos, tres, aut plures confeſſarios, pro ſubditorum IV.

Digitized by Google

torum numero maiori, vel minori: iíque ſint docti, prudentes, charitate præditi, qui à non reſeruatis eos abſoluant: & quibus etiam reſeruatorum abſolutio committatur, quando caſus occurrerit, in quo eam debere committi ipſe in primis confeſſarius iudicauerit.

Tam Superiores pro tempore exiſtentes, quàm confeſſarij, qui poſtea ad ſuperioritatis
gradum fuerint promoti, caueant diligenter, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in V.
confeſſione habuerunt, ad exteriorem gubernationem vtantur.

Licebit tamen Superioribus determinare pœnitentias graues quibuſdam peccatis, etiam non reſeruatis à Confeſſarijs imponendas, quæ ſubditos ab huiuſmodi perpetrandis cohibere poſſint.

Atque ita per quoſcunque Regularium Superiores, quicunque illi ſint, obſeruari man-
dauit. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac cuiuſuis Con- VI.
cilij etiam Generalis decretis: nec non conſuetudinibus ab immemorabili etiam tempore VII.
obſeruatis: aut regulis in Generalibus ſeu Prouincialibus Capitulis editis, ſtatutis, & con-
ſtitutionibus, etiam Apoſtolica auctoritate confirmatis: priuilegijs, indultis & conceſſio- VIII.
nibus quibuſcunque, quorum tenores hic pro expreſſis haberi voluit: ceteriſque in
contrarium facientibus quibuſcunque. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, die 26. Maij,
1593.

Andreas Sorbolongus Secretarius Viſitationum.

PRIMA

PRIMÆ PARTIS
SECTIO PRIMA:

In qua tractatur de pertinentibus ad Prælatos, continens articulos 25.

ARTICVLVS PRIMVS.

Concil. Trident.

AN *Prælati poſſint ſibi reſeruare caſus?* Reſpondeo quòd ſic: eſt enim definitum in Concilio Tridentino ſeſſ. 14. cap. 7. cuius hæc ſunt verba: *Magnopere verò Sanctiſſimis Patribus noſtris viſum eſt, vt atrociora quadam, & grauiora crimina, non à quibuſuis, ſed à ſummis dumtaxat Sacerdotibus abſoluerentur. Vnde meritò Pontifices maximi pro ſuprema poteſtate ſibi in Eccleſia vniuerſa tradita, cauſas aliquas criminum grauiores ſuo poterunt peculiari iudicio reſeruare.* Et in can. 11. ſic habetur: *Si quis dixerit, Epiſcopos non habere ius reſeruandi ſibi caſus, niſi quò ad externam politiam, atque ideo caſuum reſeruationem non prohibere, quò minus ſacerdos à reſeruatis verè abſoluat, anathema ſit.* Ex quibus verbis ſequitur.

Pontifex Summus poteſt ſibi reſeruare caſus reſpectu omnium.

PRIMO, quòd Pontifex ſummus poſſit ſibi reſeruare caſus reſpectu omniū, ſiue ſint Epiſcopi, ſiue alij quicunque Prælati: quod eſt certum de fide ex vſu Eccleſiæ, & ex ſuprema poteſtate Summi Pontificis. Et ratio eſt, quia omnis iuriſdictio, quæ eſt in Eccleſia, tam ordinaria, quàm delegata, manat à Summo Pontifice.

Episcopus poteſt re[ſer]uare ſibi ca[ſ]us circa ſ[uos] ſubditos.

SECVNDO ſequitur, poſſe Epiſcopum reſpectu Parochorum ſibi ſubditorum reſeruare caſus: hoc conſtat ex vſu Eccleſiæ, & ex Concilio Tridentino vbi ſupra.

TERTIO ſequitur, alios, qui in Eccleſia habent iuriſdictionem ordinariam ſimilem, ſeu proportionatam Epiſcopali, poſſe etiam reſeruare ſibi caſus reſpectu ſuorum ſubditorum: hoc conſtat ex vſu Eccleſiæ, & vltimo ex Decreto Clemen. VIII. poſito in principio.

Delegati poſſunt ſi[bi] reſeruar[e] caſus reſ[tri]ctiuè.

QVARTO ſequitur, delegatos poſſe etiam id facere: ſed iuxta tenorem delegationis eis datæ, & non ad libitum: ratio eſt, quia iuriſdictio neceſſaria in Sacramento Pœnitentiæ manat à Superioribus Eccleſiæ Prælatis ad inferiores miniſtros, & ideo poteſt iuxta illorum arbitrium eſſe magis, & minus limitata. Vnde generaliter hæc poteſtas, delegandi ſc. eſt in his, qui habent ordinariam iuriſdictionem: & cùm delegatio ſit voluntaria, ſicut poteſt omninò non fieri; ita etiam poteſt tantùm ex parte fieri, id eſt, circa quaſdam cauſas, & non circa alias: quæ proinde reſeruatæ manent: ille enim, cui delegatur iuriſdictio, ex ſe non habet ius ad illas, & ab alio liberè datur, vnde fit vt maior, & minor poſſit dari voluntariè.

ARTI-

Digitized by Google

ARTICVLVS II.

Prælati Religionũ circa ſuos ſubditos habent iuriſdict.onem quaſi Epiſcopalem.

QVO *iure Prælati Regulares poßint ſibi reſeruare caſus reſpectu ſuorum ſubditorum?* Reſpondeo, quòd eodem iure, quo Epiſcopi: nam habent circa ſubditos ſuos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, *iux. gloſſ. receptam, & à quibuſdam reputatam ſingul. in Clem. 1. verbo proprij, de reb. Eccl. non alienan.* quam Cardin. ibidem *quæſt.* 54. cõmendat, dicens, eam ſeruari de conſuetudine, & quod ipſe fecit eam frequenter obſeruari: *& per illam gloſſ. putata ſingul. dixit Abbas in cap. 1. de reb. Eccl. non alien. col. prima;* quòd huiuſmodi Prælati exempti, qui habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, poſſunt exercere in ſubditos ſuos ea, quæ Epiſcopi in ſuos: Vide Nauar. *lib. 5. conſil.* 23. qui etiam ait, poſſe Prælatos Regularium excommunicare iure communi ſuos ſubditos, *capit. traſmiſſam. & capit. ſuffraganeis, de elect. & capit. cùm ab Eccleſiarum, de offic. ordinat.* Suarez quoque *in 4. tom. diſputation.* 30. *ſection. 2. num. 5.* ait, de inferioribus autem Prælatis iuriſdictionem Epiſcopalem habentibus, vt ſunt Abbates exempti, & ſimiles. Et *in num. 6.* refert verba Congregationis Cardinalium: Sed in hoc decreto non comprehenduntur inferiores habentes iuriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem, ſed tantùm Epiſcopi. *Et num 7.* idem eſſe dicendum, de Prælatis Regularium reſpectu ſuorum ſubditorum, quia non ſunt Epiſcopi, licet in eos habeãt iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem. Et *in diſput. 35. ſect. 5. in principio*, ait, quòd Generales, & Prouinciales videntur habere plenariam iuriſdictionem Epiſcopalem in ſuos ſubditos. Id etiam fatetur Rodriq. in ſua ſumma. *tom. 1. cap. 29. num.* 3. 5. quòd generales, & Prouinciales, qui habent iuriſdictionem Epiſcopalem, aut quaſi Epiſcopalem, habent eandem poteſtatem in ſubditos, quam Epiſcopi in ſuos, cùm ſint æquales in poſſe; & citat Panor. *in cap. & ſi Clerici. §. de adulterijs, num. 13. de iudicijs.* Quod adeò verum exiſtimat Rodriquez, vt in *tom. 1. qq. regular.* dicat, ſicut hæretiсantur dicentes, Epiſcopos non poſſe ſibi reſeruare caſus in foro interiori; ita etiam hæreticare videntur negantes iſtam authoritatem Prælatis Regularium. Quæ omnia congeſſimus propter eos, qui vel negant, vel dubitant de hac iuriſdictione quaſi Epiſcopali Prælatorum Regularium erga ſuos ſubditos.

Cardin.

Nauar.

Prael Reg. poſſunt excõmunicare ſuos ſubditos.

Suarez.

…driquez.

…nor.

ARTICVLVS III.

Rodriquez.

Ad Summũ Pontificem ſpectat Religionem approbare.

Bannes.

Iure diuino conuenit poteſtas Prælatis, vt ſibi referuent caſus.

AN *iuriſdictio prædicta competat Prælatis Regularibus iure diuino, vel humano?* Reſpondeo tum Rodriquez *in 1. tom. qq. reg. quæſt. 17. art. 2.* quòd iure humano Papali id eis conuenit: nam cùm ad ſolum Summum Pontificem ſpectet veram Religionem approbare, vt oſtendunt doctiſſimi Theologi, & tradit maximè Bannes *in 2. 2. quæſt. 1. art. 1. dub. 8. concl.* inde ſequitur, quod quando Summus Pontifex aliquam Religionem confirmat, eò ipſo tribuat poteſtatem Prælatis illius Religionis ad eam gubernandam, vt ijdem Theologi probant relati à Bannes vbi ſupra, *concl. 6.*

Medina.

Sotus.

Rodriquez.

Suarez.

Alij verò peritiſſimi Theologi addunt, quod etiam iure diuino conueniat poteſtas iuriſdictionis in foro exteriori Prælatis Religionum: hanc opinionem Medina *in lib. de indul. c.* 24. ait, grauiſſimos authores docuiſſe, nullos tamen refert: ſed poſſunt citari Sotus *l. 8. de iuſt. & iur. quæſt. 5. art. 1.* Rodriquez, Bannes, Suarez relati vbi ſupra, *& alij.* Sed probatur.

PRIMO, quia poteſtas iuriſdictionis, quæ data eſt Eccleſiæ in illis verbis Matth. 9. *Dic Eccleſiæ. Si Eccleſiam non audierit, &c.* Eſt poteſtas Prælatorum, nam per (*Eccleſiam*) eo loco Prælati intelliguntur ſecundùm cõmunem interpretationem, præcipuè verò Chryſoſtomi. At Præfecti Religionum ſunt verè Prælati, vt viſum eſt in præcedenti articulo: ergo iure diuino habent poteſtatem & iuriſdictionem.

Chryſoſt.

SECVNDO, quando Chriſtus dixit Matt. 18. *Quæcumque ſolueritis ſuper terram, &c.* non ſolùm locutus eſt cum Apoſtolis, ſed

Digitized by Google

ſed etiam cum omnibus Prælatis, vt Doctiſſimus Roffenſis ait *in art. 9. contra Lutherum.* tradens illis iuriſdictionem in vtroque foro, vt inſinuat Sotus *in 4. diſt. 22. quæſt. 1. art. 1.* 2. vel in foro exteriori tantum, vt aſſerit Turrecremata *lib. 2. cap. 27.* ergo cùm præfecti Religionum ſint Prælati, illis data eſt poteſtas iuriſdictionis iure diuino.

Roffenſis. *Sotus.* *Turrecr.*

TERTIO, Epiſcopi habent poteſtatem iuriſdictionis extra Sacramentum immediatè à iure diuino, vt probant Victoria *de poteſtat. Eccleſ. quæſtion. 2. num. 28.* Caſtro *lib. 2. de iuſta hæret. punit. cap. 24.* & contra hæret. *verbo Epiſcopus*, & Sotus *lib. 10. de iuſt. & iur. quæſt. 1. artic. 4.* Sed Præfecti Religionum Generales, & Prouinciales ſunt ſimiles quò ad iuriſdictionem ipſis Epiſcopis, vt in præcedenti articulo probatum eſt; ergo Prælati Religionum habent ſuam poteſtatem immediatè à CHRISTO ſicut & illi.

Caſtro. *Sotus.*

Hic autem notandum eſt, quod Prælati omnes in vniuerſum tria poſſunt ſibi reſeruare.

Prælati tria poſſunt ſibi reſeruare; perſonas, tempus & crimina.

PRIMO, perſonas quaſdam, puta camptores, & mercatores: quod etſi non videatur in vſu fieri, tamen poteſt, non tantùm reſpectu curatorum, cùm curati ſint iudices ordinarij fori interioris ſuorum parochianorum: & ratio eſt, quia ad effectum ligandi, atque ſoluendi requiritur tum poteſtas clauium, quæ datur in recipiendo ordinem, tum materia debita, ſcilicet ſubditus, qui habetur ex iuriſdictione. Hæc autem iuriſdictio vel eſt ordinaria, & eo ipſo, quo quis admiſſus eſt ad parochiale beneficium, effectus eſt confeſſor, vt habetur in Concilio Tridentino: vel eſt delegata, ſicut ille, cui committit Epiſcopus hanc poteſtatem: quare ſicut poteſt committere in totum, ita illam limitare, vt ſcilicet audiant omnes, excepto tali genere perſonarum.

SECVNDO, poſſunt reſeruare tempus, ſcilicet exceptuando aliquas feſtiuitates, vel dando eis delegationem ad tempus, ad annum, ad ſemeſtrem. Dixi (delegationem) nam hic non eſt ſermo de Curatis, qui perpetuam habent authoritatem, ſed delegatis, quibus poteſt limitari tempus.

TERTIO, poſſunt & debent Prælati reſeruare ſibi crimina quædam grauiora, & atrociora: & hæc tam reſpectu delegatorum, quàm etiam curatorum, *vt tenet gloſſa in Clement. dudum, de ſepult. & gloſſa in cap. 2. de pœnitent. & remiſſion. vbi Francus num. 10. dixit,* quòd ordinaria poteſtas Sacerdotum curatorum conceſſa eis à iure cõmuni, poteſt per Epiſcopum arctari, & reſtringi quò ad abſolutionem: nam ſicut ſecundùm ius naturæ, & diuinum periculoſiores infirmitates doctiori, & peritiori medico reſeruandæ ſunt ad curam; ita maiora, & atrociora crimina reſeruanda ſunt Epiſcopis.

ARTICVLVS IV.

AN *omnes Prælati Religionum poſſint ſibi reſeruare caſus?* Reſpondeo, quòd ante Decretum Clement. VIII. licebat omnibus Prælatis, etiam Guardianis, vt conſtat ex priuilegio Alexand. VI. & pariter poterant ad libitum reſeruare ſibi caſus; nunc autem limitata eſt facultas, tum quò ad perſonas, tum etiam quò ad caſus: nam quò ad perſonas, Guardiani ſimpliciter non poſſunt reſeruare caſus, quia ante Decretum de iure eis non competebat, & poſt Decretum apud eos remanet facultas reſeruandi, apud quos ante Decretum de iure erat talis facultas: & quantum ad Prouinciales & Generales, poſſunt, ſed eo modo, quo ponit Decretum, nempè vt pro toto Ordine Generalis id faciat in Capitulo Generali, cùm conſenſu vocalium ibi pro electione facienda congregatorum: & pro Prouincia Prouincialis in Capitulo Prouinciali, cum eiuſmodi conſenſu vocalium: hæc ſunt verba Decreti: *Si quod aliud præterea peccatum graue pro Religionis conſeruatione; aut pro conſcientiæ puritate reſeruandum videbitur, id non aliter fiat, quàm Generalis Capituli in*

Ante Decretum omnes Prælati poterant ſibi reſeruare caſus. *Poſt Decretum limitata eſt poteſtas.*

Digitized by Google

toto ordine aut Prouincialis in Prouincia, matura diſcuſſione & conſenſu.

Quoad caſus verò, etiam eſt limitata facultas: nam ſolùm illos poſſunt reſeruare, quos ponit Decretum, vel omnes, vel aliquos, prout ſubditorum vtilitati expedire prudenter in Domino iudicauerint.

Ex quibus verbis colligitur, non relinqui poteſtatem Superioribus Religionis, vt pro aliquo particulari Conuentu caſum aliquem reſeruent: ſed tantùm pro tota Religione, & tunc (vt dictum eſt) poteſtas non conceditur Generali, aut Prouinciali de per ſe, ſed cum conſenſu Capituli Generalis, aut prouincialis. nihilominus exiſtimo cum Suarez, ſi ad bonum regimen alicuius Monaſterij, ſeu Conuentus expediret ſpecialiter in eo aliquem caſum reſeruare; poſſe ſuperiorem cum conſenſu Capituli Prouincialis huiuſmodi caſum, vel caſus reſeruare, quia Pontifex ibi non præſcribit, vt peccatum neceſſariò reſeruandum ſit pro tota Religione, aut tota Prouincia: ſed ſolùm ait, ſi peccatum aliquod graue pro Religionis conſeruatione, aut conſcientiæ puritate, reſeruandum videbitur. Poteſt autem pertinere ad conſcientiæ puritatem, vt in vno loco fiat reſeruatio, quamuis non fiat in alio, vt, verbi gratia, ſi locus fuerit expoſitus maioribus periculis, & ideo neceſſarium ſit aliquid in eo ſeueriùs præcipi, & obſeruari: requiritur autem tunc conſenſus Capituli Prouincialis, quia Summus Pontifex nec ſoli perſonæ alicuius Superioris, nec ſoli Capitulo vnius domus, ſeu Conuentus hanc poteſtatem committit.

ARTICVLVS V.

AN *talis reſeruatio poſsit fieri indifferenter de omnibus peccatis?* Reſpondeo, quòd circa hoc ſimpliciter reſponſio eſt negatiua: nam quantum ad numerum caſuum, ſeu quantum ad caſus ipſos, non poſſunt reſeruari, niſi illi caſus, qui in Decreto ponuntur, vel omnes, vel aliqui: prout magis expedire videbitur: & quantum ad circumſtantias caſuum, qui reſeruandi erunt, hæc ſunt notanda. *Caſuum reſeruatio non poteſt fieri indifferenter.*

PRIMO, quod reſeruatio eſt medicina quædam, tum pro Religione, tum pro Religioſo: & pro Religione eſt medicina præſeruatiua: nam multi ſi non virtutis amore, ſaltem ex hoc retardantur, ne talia peccata committant, quia ſcilicet ſunt reſeruata: vnde rectè poſſumus dicere, quòd caſus reſeruati ſunt ſepes Religionis: pro Religioſo verò ſunt medicina curatiua. *Reſeruatio caſuum eſt medicina præſeruatiua & curatiua.*

Quando ergo reſeruatur caſus, hoc non ſolùm fit, vt ſuperior cognoſcat ſuas oues, ſed etiam, quia in magnis morbis peritiores medici adhibentur: & quia ſuperiores præſumuntur eſſe peritiores, & prudentiores; propterea ad ipſos recurrendum eſt pro remedio, & medicina. Cuius optima figura fuit id, quod conſuluit Iethro Moyſi, vt ſcilicet conſtitueret ſuper populum Tribunos, qui iudicarent populum omni tempore, & ſubdit: *Quicquid autem maius fuerit, referant ad te, & ipſi minora tantummodò iudicent.* | & infra: *Conſtituit eos Principes, qui iudicabant plebem omni tempore, quicquid autem grauius erat, referebant ad eum, faciliora tantummodò iudicantes.* Et ſic ad propoſitum, confeſſarij ordinarij, & deputati ordinarios caſus, & peccata diiudicant: maiores verò, & atrociores, qui reſeruati ſunt, ad ſuperiores referre neceſſe eſt. *Exod.*

Digitized by Google

Ex hoc infero, quòd in talibus ſic attendendum eſt ad remedium pro Religione, vt cum hoc attendatur etiam ad infirmitatem Religioſi, ne ſcilicet, ob difficultatem magnam, ſeu rigiditatem nimiam ſuperioris deſperet infirmus, iuxta illud Prouerbiorum: *Qui vehementer emungit, elicit ſanguinem.*

Prouerb.

Caſus reſeruatus debet eſſe certus.

SECVNDO, eſt notandum, quòd caſus reſeruatus debet eſſe certus, non dubius, ſeu æquiuocus: vnde Emanuel Sa in ſuis Aphoriſmis titulo, Caſus, ait: *Caſus in dubio non præſumetur reſeruatus.* Cui addo, quòd Caſus non expreſſus in textu Decreti, habetur pro omiſſo, & caſus omiſſus relinquitur diſpoſitioni iuris communis. *l. ſi cùm dotem. ff. ſolu. mart. in principio.* Hinc eſt, quòd ſi aliquis caſus poteſt habere plures ſignificationes, vnam propriam, & alteram impropriam, quòd debet aſſumi propria, & omitti impropria.

Attamen verum eſt, quòd quando Confeſſarius dubitat, an id, quod proponitur, ſit caſus reſeruatus, non priùs abſoluere, & iudicare eſſe reſeruatum, debet & non abſoluere, quam ipſe reſoluat ſe, vel legendo per ſe libros, qui caſus conſcientiæ tractant, vel doctiores conſulendo, alias enim peccaret vel exponendo ſe periculo abſoluendi illum, quem non poteſt abſoluere ex defectu iuriſdictionis, quando indicat non reſeruatum, cùm ſit reſeruatum: vel exponens ſe periculo inijciendi alteri ſcrupulum, & ſaltem opinionem, iudicando eſſe reſeruatum, cùm non ſit reſeruatum, ſicut *in capite, Si quis autem, de pœnitentia, diſtinctione ſeptima, numero ducenteſimo ſeptuageſimo.* dixit in ſimili Nauarrus, peccare iudicem, qui in dubio fert ſententiam, antequam animi dubietatem deponat.

Nauarrus.

In caſibus reſeruatis ſeruanda eſt proprietas vocabuli, nō extenſio.

TERTIO, notandum eſt, & ſequitur iam ex dictis, ſcilicet, quòd illi tantùm dicuntur caſus reſeruati, qui ſecundùm iuris diſpoſitionem ſeruata proprietate vocabuli comprehenduntur in litera; & non per extenſionem Doctorum, cùm reſeruatio ſit odioſa, & vt ita dicam, pœnalis ad inſtar ſtatuti, & conſequenter pœnæ ſunt reſtringendæ, iuxta regul. iuris: *Odia ſunt reſtringenda, fauores ſunt ampliandi. de regul. iur. in 6.* vt tantùm in eis habeat locum ius verborum.

Caſuum reſeruatio debet fieri de actibus exterioribus.

QVARTO, notandum, quòd reſeruatio caſuum debet fieri de actibus exterioribus cum effectu, & non de interioribus. ſic Palud. vnde homicidium eſt caſus Epiſcopo reſeruatus, & tamen illud cordis non reſeruatur Epiſcopo; cuius ea aſſignatur ratio, quia ſicut Eccleſia non cognoſcit de actionibus, quæ in ſolo intellectu ſunt, aut voluntate, cùm ſolus DEVS ſit ſcrutator cordis; ita etiam non punit. *Anton. Tabul. Sylu.*

De peccatis merè interioribus non poteſt fieri reſeruatio.

Hinc primò infertur, quòd non poteſt fieri reſeruatio de peccatis merè interioribus, id eſt, de his, quæ in opus externum non exeunt per ſe, neque per accidens, vt dicunt Theologi: qualis eſt omnis conſenſus, & delectatio voluntatis de malo mortaliter, vt conſenſus in turpem fornicationem: quia in Doctrina morali Theologica id dicitur poſſe, quod iure fieri poteſt, & è contra, id non poſſe fieri, quod ritè & legitimè non fit: & cùm reſeruatio interiorum actuum numquam cedat in commodum animarum, & multoties in damnum, quia multa eſſent dubia, & dubia inextricabilia: & quòd Eccleſia non fecit huc vſque, etiam in grauiſſimo merè mentali, incongruum eſt, vt aliquis alius faciat. Vnde Sotus tractans de hoc, ait, reſpondeo duo: Primùm loquendo de abſoluta poteſtate, reſeruari quidem poſſe (ſcilicet, peccata interiora mentis) quia illud non eſt iuriſdictionem exercere in actus mentis, ſed illam non alteri

Sotus.

Digitized by Google

teri conferre: nihilominus ſecundo dicimꝰ, quòd eſſet error illa reſeruare, quia peccata cordis ſunt tũ frequentiſſima, tũ etiam occultiſſima, vt vix homo ſecum diſcernere poſſit, conſenſerit necne? Et ideo intollerabile eſt cum huiuſmodi ſcrupulis ad Papam, vel ad alios ſuperiores recurrere: quamquam opinio quorundam Canoniſtarum dicentium hæreſim mentalem eſſe reſeruatam Papæ, & excommunicationi ſubiectam, falſiſſima eſt, & inopinabilis: *Sic Sotus, quem ſequuntur omnes*.

Hinc ſub caſu de homicidio Epiſcopo reſeruato non comprehenditur mandans fieri homicidium, quia intelligitur caſus de homicidio exteriori cum effectu à ſe, & non ab alio. Nec obſtat textus *in capit. mulieres in fine, de ſentent. excommun.* quia ille textus loquitur quò ad peccatum mortale, & ſic quò ad finem conſcientiæ, vbi magis conſideratur animus; quam factum; at in caſu verè ille non facit; ergo non incidit in caſum.

Infertur etiam, quòd nullus comprehendatur ſub caſu reſeruato, attentans aliquem actum, niſi ad conſummationem deueniat, iuxta doctrinam Ioannis Andreæ, qui voluit, quòd nemo incidit in pœnam, quæ ipſo iure delinquenti pro delicto infligitur, ſi id delictum cogitauit, aut aliquid egit attentando, ſed non conſummauit, etiam ſi per ipſum non ſtetit. Quod intellige quantùm ad pœnam legis poſitiuæ, quia quò ad Deum, iam mortaliter peccauit: nam egit contra conſcientiam. Et Geminianus *in cap. vnico. §. fin. num. 3. quòd metus cauſa in 6. cum gloſſa in verbo (extorſit)* vbi habetur, quòd quando lex imponit pœnam actui perfecto, non incurritur talis pœna, licèt quis fecerit præambula actus: ſi ipſum actum non conſummauit: pro hoc vide Baldum, qui conſuluit, quod ſtatutum puniens adulterium, non militat in eo, qui attentauit, & fecit quod potuit.

Attentãs, & non conſummans actũ, nõ comprehenditur in caſu reſeruato. Ioan. Andr.

Geminianus

Ad hæc addo, quod caſus intelliguntur reſeruati de peccatis mortalibus, ſeu in materia, quæ contrahit mortale peccatum, & non circa venialia: nam nullo modo venialia poſſunt eſſe materia reſeruationis, cùm quis non cogatur ea confiteri.

Circa mortalia tantũ, non venialia fit reſeruatio.

Et nec de quibuſcunq; mortalibus debet fieri reſeruatio, ſed de grauioribus, ac atrocioribus, prout præcipit, & ordinat ſacrum Concil. Trident. in ſeſſ. 14. capite ſeptimo, vbi habetur (*atrociora quædam, & grauiora crimina*) ergo non debent quælibet mortalia reſeruari: nam ex hoc venit poſtea contemptus, & præſentatio redditur, plus quàm eſt odioſa apud quoſdam. Facit ad hoc id, quod decreuit Congregatio S. R. E. Cardinalium in die nono menſis Ian. 1601. in hęc verba. *Et ne locorum Ordinarij, quibus ius reſeruandorum caſuum competit, plurium, quàm opus ſit, reſeruatione, ſubditis, aut Confeſſarijs in animarum ſalute procuranda cooperatoribus ſint oneroſi: monentur omnes, vt paucos, eoſquè tantùm, quos ad Chriſtianam diſciplinam retinendam, animarumquè ſibi creditarum ſalutem, pro cuiuſuis diœceſis ſtatu, & qualitate neceſſariò reſeruandos eſſe iudicauerint, reſeruent.*

De mortalibus grauioribus fit reſeruatio. Concil. Trid.

Sacra Congregatio Cardinaliũ.

ARTICVLVS VI.

AN *Superiores Religionum poſſint ſibi reſeruare abſolutionem ab excommunicatione à ſe lata?* Reſpondeo, quòd hæc difficultas rationabiliter fit propter Decretum Clement. VIII. qui videtur id prohibere: Vnde pro parte negatiua videtur id nõ poſſe fieri ſine conſenſu Capituli Prouincialis, quia omnis caſuum reſeruatio eſt Superioribus interdicta, niſi eo modo, quo in articulo tertio explicuimus: Et hic reſeruatur abſolutio ab excommunicatione, quod videtur eſſe contra Pontificis intentionem. Suarez vero licet dicat, quòd poſitio iſta ſupradicta ſit virorum Doctorum, ipſe nihilominus oppoſitum cenſet probabilius, nimirùm hanc poteſtatem non eſſe ablatam Prælatis Regularium, quia decretũ Clementis VIII. expreſsè loquitur de reſeruatione culparum; verba decreti ſunt: *Nemo*.

Suarez. Superior poteſt ſibi reſeruare abſolutionem ab excommunicatione.

Digitized by Google

mo ex regularium Superioribus peccatorum abſolutionem ſibi reſeruet, exceptis ijs, &c. In caſu autem poſito non reſeruatur peccati abſolutio, ſed cẽſuræ, quæ longè diuerſa eſt, & ad diuerſum forũ, & iuriſdictionem ſpectat: nec ſatis eſt, quòd per ſe loquendo, non poteſt dari abſolutio à peccato non ablata cenſura; hoc enim accidentarium eſt: nam ſufficit, quòd non ſint idem, vt ab vna ad aliã non ſit prohibitio extendenda, præſertim cùm reſpectu Superiorum ſit oneroſa, & vſum iuriſdictionis reſtringens.

Hæc doctrina Suarez vera eſt, & benè fundata; nihilominus in quodam Capitulo generali noſtræ Religionis Romæ celebrato, & in quo ipſemet fui vocalis, fuit propoſitum tale dubium, & reſolutum fuit à Diffinitorio, prout retulit, & publicauit tũc admodum R. P. F. Anſelmus Monopolitanus Magiſter meus (poſtea Illuſtriſsimus Cardinalis) quòd licèt Superior poſſit hoc facere, & ſic præcipere, nihilominus Capitulum Generale id prohibet facere.

Ex qua determinatione remanet ſoluta quæſtio propoſita, ſcil. quòd licèt Superior poſſit ſic præcipere, & præcipiendo tenet reſeruatio: nihilomin⁹ nõ debet reſeruare talẽ abſolutionẽ. Vnde conſulerẽ ego, vt in Capitulo, vel Generali, vel Prouinciali determinaretur, vt Superiores poſſint in aliquib. caſibus grauioribus liberè reſeruare abſolutionem ab excommunicatione à ſe lata.

ARTICVLVS VII.

Q*Væritur, apud quoſnam reſideat facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis?* Reſpondeo, quòd circa hanc difficultatem non defuerunt, qui putauere, abſolutionem à caſib. reſeruatis ad Guardianos pertinere, eò quod in Decreto dicitur (vt aiebant) *Superiores locorum*: tales enim ſunt Priores, Rectores, Guardiani, & ſimiles; ſed falſa eſt hæc ſententia: nam in primis in Decreto non reperiuntur talia verba (*Superiores locorum*) ſed reperiuntur benè hæc (*Superiores Regularium*) Deinde dicimus, ad eos pertinere abſolutionem à caſibus reſeruatis, ad quos pertinet reſeruare caſus, eius enim eſt ſoluere, cuius eſt ligare: porrò ſi ligare non pertinet ad Guardianos, vt viſum eſt ſupra: ſed ad ſolos Prouinciales cum cõſenſu Capituli Prouincialis, & ad Generales cum conſenſu Capituli Generalis; ſequitur, quòd apud ipſos reſideat facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis.

Reſeruatio ad illos pertinet, ad quos anni

Decretum de iure pertinebat.

Sorbus.

Vnde Pater Sorbus in ſuis annotationib. ad Compendium Priuilegiorum, ait, ſibi factam fuiſſe declarationem à Summo Pontifice, quòd abſoluendi facultas à ſupradictis caſibus ad illos Prælatos pertinet, ad quos priùs ante Decreti Clem. VIII. publicationem ſpectabat. Reſolutiuè ergo ad hoc dicimus, quòd ſi ante pręfatã publicationẽ abſolutio à reſeruatis ſpectabat ad Prouinciales, ad ipſos etiam ſpectat modò. Si verò ad Abbates, vel ad Rectores, Priores, ſeu Superiores locorum; ad illos etiam modò ſpectat.

ARTICVLVS VIII.

Q*Vis modus ſeruandus in recurſu ad Superiores pro abſolutione à reſeruatis?* Reſpõdeo, quòd circa hanc difficultatem ponam primo ea, quę habet Nauarrus, deinde ea, quę obſeruantur in noſtra Religione. Nauarrus ergo *in cap. 1. de pœnit. §. cautus ſub num.* 10. *& deinceps ait*: Quando pœnitens habet aliquod peccatum, à quo nequeat abſoluere Parochus ſecundùm ſententias receptiores, & vſum ab Eccleſia receptum, poteſt & debet facere vnum de infraſcriptis.

Nauarrus.

Habens caſus reſeruatos ad quid tenetur.

PRIMO, adeat Superiorem, Epiſcopum, vel Proepiſcopum, vel alium, ad quem ea res pertineat, puta Pœnitentiarum Romanum, & confiteatur omnia peccata ſua, à quo ab omnibus abſoluetur.

SECVNDO, ſi ille Superior nolit audire omnia peccata, confiteri debet ſola ei reſeruata, & poſt ea etiam omnia alia confiteatur proprio confeſſario; qui poterit eum abſoluere ab omnibus, etiamſi Superior à reſeruatis non abſoluiſſet, ſecundùm Palud. receptum, & qui teſtatur ita ſeruari in Eccleſia Romana.

Digitized by Google

Tertio, ſi priùs adierit inferiorem, qui nequeat eum à reſeruatis abſoluere, omnia illi confiteatur, qui abſoluet eum, a quibus poteſt, ſi modò non eſt excommunicatus: & pro abſolutione caſus reſeruati remittet ad Superiorem, cui confitebitur ſolum illum reſeruatum, & ab eo ſolo abſoluetur.

Qvarto, poteſt & ipſe pœnitens per ſe, vel per alium, Superiorem adire, & ab eo impetrare commiſſionem ſecretam verbo, vel ſcripto, qua generatim ipſius pœnitentis confeſſario, quicunque ille fuerit, facultatē faciat eum ab illo peccato abſoluendi. Sed hic modus periculoſus eſſe poteſt, quoniam peccatum extra confeſſionem detegitur.

Qvinto, poteſt pœnitens ſuo confeſſario confiteri omnia peccata ſua, & abſolui ab eo de ijs, quæ ſuæ ſubſunt poteſtati, & deinde confeſſarius per ſe, vel per alium, ſeu per epiſtolam petere à Superiore, vt faciat ſibi facultatem ad abſoluendum quendam hominem in genere, nullo penitùs expreſſo, qui confeſſus eſt tale peccatum, cuius abſolutio eſt illi reſeruata: quam facultatem, qui noluerit facere Superior, rarus erit, & plus ſatis moroſus; ſi quis tamen adeò difficilis reperiatur, vtendum erit modo ſecundo. *Hæc Nauarrus.*

Sotus. Nauar. Eſt benè notandum circa hunc ſecundum modum prædictum: quod tam Sotus, quàm Nauarrus ipſe docent, non eſſe grauamen pœnitenti, ſi de reſeruato cogatur bis confiteri. At ſecundùm Medinam, non debet cōfiteri, niſi cætera, quæ non fuerunt confeſſa, non autem reſeruata, de quibus iam à Superiore eſt abſolutus: ſed vtraque ſententia eſt probabilis, & poteſt teneri. Nec obſtat, quod confeſſio ſemper eſt integrè facienda vni Sacerdoti, quia per pœnitentem non ſtetit, quin integrè confiteretur, ſed per Superiorem, qui cùm maioribus cauſis communitatis aliquando ſit impeditus, & longas ſubditorum confeſſiones non valeat audire, poteſt tantùm reſeruata audire, & Sacramēntaliter abſoluere: & ſemel legitimè abſoluta nōn ſunt neceſſariò iterum confitenda, & integritas confeſſionis non eſt de peccatis legitimè abſolutis, ſed eorum, quæ non fuerunt abſoluta.

Circa tertium verò modū ſciendū, quòd ſi prius pœnitens confeſſariū adierit, qui à reſeruatis facultatem non habet abſoluendi, integrè confiteri tenebitur, tam ſcilicet reſeruata, quàm nō reſeruata, ne dimidiata ſit confeſſio. Confeſſarius autem abſoluet eum, à quibus poteſt, non autem à reſeruatis Superiori, cùm non habeat facultatē, alioquin abſolutio nulla eſſet. Ad Superiorem ergo mittat pœnitentem pro reſeruatis, de quo pœnitens firmum propoſitum debet habere: quòd ſi hoc facere nollet, nec à non reſeruatis poſſet abſolui, cùm non ſit paratus integrè confiteri. Qui pœnitens ſic abſolutus cū onere ſe præſentandi, non debet eſſe moroſus, ſed habita opportunitate, abſolutionis beneficiū prædictum procurare debet: nam dum eſt in mora, vt puta habendo opportunitatem, & abſolutionē nō procurat, ſemper manet in culpa. Superiorem autem quādo adibit, non eſt neceſſe, vt ei confiteatur omnia [illegible] quæ confeſſario confeſſus eſt, ſufficit enim [illegible] cùm illi reſeruata confiteatur, & ab illo abſoluatur: niſi fortaſſe vbi confeſſarius ſolum audierit peccata, & non abſoluerit, [illegible] enim integrè tenetur Superiori confiteri, quia à confeſſario in nullo fuit abſolutus.

Si dicas cum Durand. *in 4. diſt. 17. q. 15.* & cum Adriano *q. 4. de conſ.* abſolutionem Sacramentalem de peccatis aliàs non abſolutis diuidi nō poſſe, quia vnū peccatum ſine alio remitti non poteſt ſecundū fidem; ideò neceſſe eſt, vt Sacerdos abſoluat peccatorē, aut ab omnibus peccatis, aut à nullo. quia gratia facit, vt anima ſit Dei amica: & ſimul & ſemel non poteſt anima eſſe amica, & inimica: Vnde ſi non abſoluit ab omnibus; ergo non facit, vt anima ſit amica Dei. Non ergo potuit inferior confeſſarius abſoluere à non reſeruatis, & Superior à ſibi reſeruatis, ſed alter eorum neceſſe eſt, vt ab omnibus abſoluat, quia abſolutio dimidiari non poteſt; *Obiectio. Durandus. Adrianus.*

Reſpondeo. Henric. Thom. Bonau. Riccar.

poteſt. Reſpondeo, quòd contra prædictos eſt Henric. Thom. Bonau. Riccar. & multi alij *in 4. diſtinct. 17.* qui aſſerunt abſolutionem Sacramentalem poſſe in caſu dimidiari, & per partes impendi: nam vt rectè ait Sotus *in 4. diſtinct. 18. quæſtione 2. articulo 5.* duplex eſt meditatio confeſſoris, per ſe, & per accidens. Per ſe eſt, quando quis malitioſè tacet aliquod peccatum, & non vult illud confiteri: Per accidens verò eſt, quando hoc ſimpliciter non intendit, ſed quia aliter non poteſt fieri, euenit per accidens, vt dimidietur, puta quando quis non confitetur aliquod peccatum, vel aliquam circumſtantiam, propter aliquam iuſtam cauſam, qualis eſt, vt verbis Nauarri in Man. *capite 19. numero 15.* vtar, veriſimiliter credere quòd confeſſio peccati ipſum confeſſarium ad peccandum alliceret, vel induceret in notitiam alicuius peccati, & peccantis, quorum notitiam ipſe habet per confeſſionem. Et Sotus, *vbi ſupra ad quartum* ait: Quando aliqua circumſtantia mortalis aggrauans vergit in infamiam alterius perſonæ, adhibenda eſt diligentia, ne fiat confeſſio illi Sacerdoti, qui illam nouit, petendo facultatem confitendi alteri.

Sotus.

Nauar.

Si verò neceſſariò facienda erit confeſſio ei, qui perſonam agnoſcit, tunc ſi ex hoc, quòd pœnitens confiteatur circumſtantiam alterius perſonæ, aliquod periculum illi imminet, vel mortis, vel notabilis infamię, tunc tacenda eſt circumſtantia: vt ſi quis acceſſit ad vnicam ſororem, vel matrem, & confiteatur proprio fratri, qui id improperabit matri, vel ſorori, reuelando ſecretum, vel flagitium vlciſcetur in illis; tunc prætereunda eſt talis circumſtantia: Et, vt exemplificem etiam de Religioſis, quando quis vnum peccatum ſolùm audit in confeſſione, & de hoc Superior factus eſt certior, ſi poſtea talis confeſſarius petit facultatem à Prouinciali pro aliquo caſu reſeruato, ſtatim veniet in cognitionem de perſona: vnde melius eſt tunc differre illam petitionem, ſeu repræſentationẽ ad aliud temp⁹ magis opportunũ.

Tacenda eſt circumſtantia in confeſſione, quando ex illa cõfeſſarius venit in cognitionem complicis.

Subdit Sotus *in loco citato*: Sunt quidam, qui articulum mortis excipiunt, ſcilic. quòd tunc non obſtante tali periculo infamiæ alienæ, debet moriturus circumſtantiam illã complicis confiteri, nam tenetur ille criminis ſocius illud periculum famæ pati propter ſalutem morituri. Sed (inquit Sotus) rationem huius exceptionis non video: nam ſi ad ſalutem pœnitentis eſt neceſſaria illa explicatio circumſtantiæ; fit, vt etiam extra articulum mortis ſit neceſſariò explicanda. Si verò non eſt vſq; adeò neceſſaria, in articulo mortis etiam eſt tacenda: imò tunc plus tenetur infirmus conſulere famæ alterius. At ſi nullum timetur periculum huiuſmodi, ſed hoc tantùm, quòd confeſſarius fecit perſonã, quam nouit, deliquiſſe, ſeruabit tamẽ ſecretum, tametſi deinceps non tanti ęſtimabit perſonã illam, tunc hoc nõ obſtante, explicanda eſt circumſtantia: & hæc eſt ſententia S. Thomæ *in 4. diſt. 16 q. 3. ar. 2. gloſſ. 1. ad quintum, S. Bonau. diſt. 31. in 1. part. art. 1.* Durandi, *diſt. 16. q. 4.* & recentiorum omnium.

Sotus.

D. Thom. D Bonau. Durand.

Ex dictis infertur primò, quòd aliquando confeſſio nõ integra, vt eſt hæc, quæ fit Superiori de ſolis reſeruatis, ſancta eſt, & Sacramentalis: nam licèt per ſe, & formaliter confeſſio integra eſſe debeat, alioquin non eſſet confeſſio, ſed confeſſionis ſimulatio, per accidens tamẽ, & materialiter poterit partialis confeſſio eſſe ſalutifera, vt eſt in caſu noſtro, quando ſcilic. Superior tantùm reſeruata, & non alia vult Sacramentaliter audire.

Confeſſio nõ integra aliquando eſt ſancta. Duplex integritas per ſe & per accidens.

Infertur ſecundo, quòd aliquod peccatũ aliquando bis ſit confitendum, vbi ſcilicet proprio confeſſario integrè confeſſum eſt, & ob defectum plenariæ autoritatis ſuper omnia peccata, iterũ peccatum Superiori reſeruatum, confiteri neceſſe eſt, ſi confeſſario auctoritatem non conferat Superior.

In noſtra verò Religione aliter ſeruatur circa præſentationẽ caſuũ reſeruatorum: ſtatutũ eſt. n. vt quilibet confeſſ. deputatus audiat omnia peccata ſui pœnitentis, tã reſeruata, quàm nõ reſeruata: & oſtenſo ei onere, quod habet, de ſe præſentando Superiori, ſi illud acceptat, abſoluat eum tam à reſeruatis, quàm à non reſeruatis.

Si ob-

Si obijcias, quòd huiuſmodi modus præſentationis improbatur à Soto, *vbi ſupra*, in illis verbis: Secundus modus dicendi eſt, quòd inferior audit totam confeſſionem, & de omnibus abſoluit: remittit tamen eum ad Superiorem, non quidem abſoluendum à peccato, ſed vt liberetur ab obligatione præcepti, quo tenetur ſe præſentare Superiori, cui reſeruatur cognitio talium peccatorum: Hic verò modus longiùs, & priùs diſtat à veritate: nam ſi inferior ab illis peccatis abſolueret, non propriè dicerentur reſeruata. Hæc ille.

Ad hoc dico, quòd non eſt ſimilis modus noſter cum modo à Soto relato: nam apud Sotum inferior non habet auctoritatem abſoluendi à reſeruatis: at in modo noſtro inferior habet facultatem à Superiore ſibi delegatam, abſoluendi ſcilicet inferiorem à reſeruatis, cum onere ſe præſentandi Superiori; ergo non eſt eadem ratio de vno, ac de alio. Videatur Suarez *in* 10. 4. *diſp.* 31. *ſect.* 2. *num.* 4. *& ſect.* 3. *num* 2. *Suarez*

Et præterea cùm modus, qui in noſtra Religione ſeruatur, non ſit contra aliquod ius, imò conformis ſacris Canonibus, & Decreto Clem. VIII. ſanctiſſimè inſtitutus eſt à noſtris Patribus, tum ne peccatores videantur ſæpe quærere Superiorem cum nota infamiæ, tum etiam, vt quotidiè poſſint celebrare, vel ſæpiùs ſacram communionem ſumere, ſicut laudabiliter, & fructuosè ſimul fit. *Modus qui ſeruatur in Capuc Religione pro reſeruatis, eſt conformis Decreto, & ſacris Canonibus.*

Et quibus addo etiam, quòd talis modus tenendus, ordinatus eſt in Capitulo Generali, in quo omnes Primores Religionis conueniunt, & à quibus talis modus receptus eſt: & quia vnuſquiſque poteſt ex ſuo conſenſu obligari ad confitendum iterum peccatum ſemel legitimè confeſſum, vt Nauar. ait *in c. fratres, num.* 30. *de pœnit. diſt.* 5. *& per text. ſatis apertum, in extrauag. inter cunctas, de priuileg. & cap. vlt. de pœnit. diſt.* 6. *num.* 3 *& idem Nauar. in Man. cap.* 9. *in principio*: & conſtat, Religioſum, qui conſentit ſeruare ſtatuta ſuæ Religionis, in quibus id determinatur, conſentire etiam obligationi, ſi quam illi imponunt, ad confitendum bis idē *Quilibet poteſt ſe obligare ad cōfitendum iterum peccatum ſuum. Nauarrus.*

peccatum, vel ad ſe præſentandum Superiori poſt confeſſionem factam confeſſario deputato. Ideò talis modus laudabilis, & omninò amplectendus eſt. Vide Nauar. *lib.* 3. *confeſ. de ſtat. Monach. conſilio primo*. Sed de hoc fusè in ſequenti articulo. *Nauarrus.*

Concludo igitur hunc articulum, & dico, quòd pœnitentes Regulares hęc remedia habent, quando reſeruatis caſibus ſunt grauati, primò, vt per ſe recurrant ad Superiorem, ſi præſens eſt, & hoc de iure. Secundò vt per ſe, vel alium, ſeu etiam per confeſſarium impetrent facultatem à Superiori. Sed quid faciendum, quando confeſſ. promittens ſe præſentaturum pro pœnitente moritur ante præſentationem factam, & hoc peruenit ad notitiam pœnitentis? Reſpondeo, quòd tūc debet ipſe pœnitens ſe præſentare, vel procurare hoc per aliam viam: eſt enim debitū contractum, & ideò ſemper petit ſolutionē. Vt autem omnib. ſit manifeſtum, quòd modus, quem tenet noſtra religio circa recursū ad Superiores pro caſibus reſeruatis eſt conformis ſacris Canonibus, & præcipuè Decreto fœlicis record. Clem. VIII. placuit hic inſerere ſcripturam quandam ab admodum R. P. Clem. de Noto Procuratore Generali in curia Romana ad omnes Prouincias miſſam, quæ de hoc fidem facit pleniſſimam, & eſt talis.

Fidem facimus nos Frater Clemens à Noto Procurator Generalis Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci Capucinorum, quòd cùm per Reuerendiſſ. Commiſſarium ſanctę Inquiſitionis in hac curia degentem, fuerit anno 1613. dum habebantur Romæ noſtræ Comitiæ Generales, Patribus Generali, & diffinitoribus ſimul eo tempore conuenientibus impoſitum, vt ſtatuerent, ac decernerent modum in Religione ſeruandum, quo dirigerentur confeſſarij in abſoluendis caſibus, quorum abſolutio Generalibus ſeu Prouincialib. reſeruatur, iam per dictos Patres fuit obeditum, determinantes illum modū, qui poſitus in ſcriptis, fuit tenoris ſequentis.

QVONIAM in noſtra Congregatione Fratrum

Fratrum Minorum S. Franciſci Capucinorũ, iuxta Seraphici Patris Regulam cap. 7. caſus, non Superioribus localibus, ſed Prouincialibus, aut Generalibus pro tempore exiſtentibus, reſeruantur. qui cùm abſentes vt plurimùm ſint, atque adeò occurrente caſu reſeruato, Pœnitentes pro abſolutione, aut confeſſarij pro abſoluendi licentia, recurrere ad eos non facilè poſſint; idcirco nos infraſcripti Generalis, & diffinitores præſentis Capituli Generalis ad Decretum ſanctiſsimi D. PP. Clemen. VIII. ſuper caſuum reſeruatione reſpicientes, ac ſimul bono cõmuni Religionis, & quieti conſcientiæ Fratrum conſulentes, decernimus, vt iuxta antiquam noſtræ Religionis conſuetudinem, & probatorum Doctorum communem ſententiam, confeſſarij à Superioribus deputati ad audiendas Fratrum confeſsiones, eos etiam à caſibus reſeruatis abſoluere valeant, ea tamen lege, vt ſi confeſſarius iudicauerit Pœnitentem debere Superiori præſentari, teneatur Pœnitens habita opportunitate, ad talem Superiorem recurrere, vel vt iterum Sacramentaliter abſoluatur, vel vt remedium ſalutare recipiat.

Si verò id non expedire cõfeſſario viſum fuerit, liber omnino à tali obligatione Pœnitens remaneat, ita tamen, vt confeſſarius ipſe, tempore congruo, ad Superiorem recurrat, & ſaluo confeſsionis ſigillo, ac ſine aliqua Pœnitentis nota, ſe à reſeruatis illum abſoluiſſe manifeſtet: tum vt hinc Prælatus in communi ſtatum Religionis agnoſcat: tũ vt de ſalutarib. remedijs, ſi opus fuerit, confeſſarium inſtruat.

Illud etiam addimus, vt quotieſcunque Pœnitens aliquem confeſſarium ex deputatis elegerit, iuxta noſtrarum conſtitutionũ ordinationem, ſua ſponte illum mutare, ac alium ſibi eligere, abſq; Superioris licentia minime poſsit.

Fr. Paulus à Ceſena, Generalis.

Fr. Clemens à Noto, Diffinitor.

Fr. Michael Angelus Aruenſis, Diffinitor.

Fr. Hieronymus Narnienſis, Diffinitor.

Fr. Laurentius à Brunduſio, Diffinitor.

Fr. Sanctes Romanus, Diffinitor.

Inſuper, cum modum iſtum à Patribus præſcriptum, ſacræ Congregationi Cardinalium ſancti Officij iudicandum obtulerim*, eo fine, vt ſi ſit expediens, nec aliquid contineat iuribus, & Decretis Pontificum contrarium, comprobaretur: ſin minus, corrigeretur, & ad debitam formam ſacræ Congregationi benè viſam reduceretur; dicta Congregatio, poſt debitam diſcuſſionem, & maturam in his omnibus conſiderationem cenſuit, modum iſtum, vt iacet, tanquam iuſtum comprobandum eſſe, & de facto comprobatum fuiſſe, Illuſtriſſ. Bellarminus vnus ex Cardinalib. dictę ſacræ Cõgregationis à nobis requiſit* diſſeruit, & certiores nos fecit.

Hunc notum facimus confeſſarijs, ita ſe geſturos in futurum, cùm dicti caſus occurrerint, ſicut in præteritis eſt* conſuetum, cùm modus olim habitus, vt iuſtus, & rationabilis, & ad mentem ſacræ Congregationis ſit comprobatus. Vnde in horum fidem præſentes fieri decreuimus manu noſtra ſubſcriptas, & ſigillo Officij noſtri munitas. Datum Romæ die 6. menſis Martij, 1615. ** Forte conſuetum.*

Fr. Clemens à Noto Procurator, & Commiſſarius Generalis.

Locus ſigilli.

ARTICVLVS IX.

An ſit licitum ſtatutum, quo Religioſi pænitentes obligãtur iterum confiteri Superiori peccatũ reſeruatum, alias ritè confeſſum?

Reſpondeo, quòd circa hoc multa diſputant Theologi, An ſcilicet, poſſit Eccleſia hoc præceptum imponere: aliqui enim abſolutè affirmant, vt Henr. *quodlibet.* 10 *quæſt.* 1. & Maior. *diſt.* 17. *quæſt.* 6. & Syluester, *verbo confeſsio quæſt.* 9. Imo non defuerunt, qui docerent, ex ritu cap. *Omnis vtriuſque ſexus*, obligari de facto fideles ad hoc, ſi intra annum aliqua peccata confeſsi ſunt non proprijs Sacerdotibus, ſed alijs ex priuilegio. Verum talis ſententia falſa eſt: [illegible] abſolutè negant poteſtatem eſſe in Eccleſia ad imponendum hoc præceptum. [illegible] Thomas *Henric. Maior Sylueſt.* *Eccl. ſia non poteſt præcipere, vt quis*

 quodlib.

confiteatur bis peccatum ſuum

D Thom. Durand. Almain. Palud. Nauarr.

quodlib. 1. *art.* 12. Dur. *diſt.* 17. *q.* 15. Almain. *quæſt.* 1. Palud. *quæſt.* 5. Nauar. *in Man. cap.* 9. *in principio*, cuius hæc ſunt verba: Præmittimus primò confeſſionem eſſe ab omnibus Catholicis receptam *in* 4. *diſtinct.* 17. peccatū ſemel ritè confeſſum non eſſe neceſſariò iterum confitendum ſola lege diuina, & canonica: imò neque lex vlla humana ſtatuit poteſt, quæ ad id faciendum obliget abſq; proprio vniuſcuiuſque conſenſu, iuxta veriorem S. Thom. *quodlib.* 1. *art.* 11. & 12. ſententiam, & aliorum quamplurium, ſcilicet Gerſon. *in lib.* 2. *ſup. Mar.* Palud. *in* 4. *diſt.* 17. *quæſt.* 5. *col.* 2. Almain. *ibi. col.* 44. Dion. quem Maior, et Almain. ſequuntur, & Adr. *in* 4. *de cōfeſſ. quæſt.* 5. *col.* 3. quos *in c. Fratres. num.* 30. *de pœnit. diſt.* 5. & *in cap.* 5. *num.* 11. *de pœnit. diſt.* 6. ſequuti ſumus: *ſic Nauarr.*

D. Thom.

Gerſon. Palud. Almain. Dion Adrian.

Suarez.

Sed placet hæc tranſcribere de verbo ad verbum id quod dicit Suarez *in* 4. *tom. diſput.* 22 *ſect.* 8 vbi ait: Ego breuiter ſentio duob. modis poſſe intelligi hanc obligationem, primò præciſe ob integritatem, & perfectionem Sacramenti; ſecundo ob aliquem vſum eius propter rationem aliquam religioſam, & honeſtam. Priori modo, ſine dubio videtur dicendum, non poſſe eam obligationem imponi, vel quia materia non pertinens ad eſſentiam Sacramenti ex Chriſti inſtitutione non poteſt per alterius hominis voluntatem fieri de ſubſtantia, vel perfectione Sacramentali: vel quia illa cauſa iam terminata eſt, & ideò non poteſt ad perfectionem iudicij tanquam per ſe pertinere; vel denique, quia alias poſſet ſemper peccatorum omnium iterum confeſſio exigi, etiamſi illi es fecerit, quia non eſt maior ratio de ſecunda quam de tertia, vel quolibet alia repetitione; illud autē prohibendum eſt.

De poſteriori autem modo poteſt [illegible] nulla dubitatio, & ideò iterum diſtinguendum eſt, quia duobus modis poteſt intelligi hæc obligatio, primò ex abſoluta voluntate alterius præcipientis. Secundò ex ſuppoſitione aliqua, [illegible] conſenſum, & quaſi pactum initum cum ipſo præcipiente de hoc modo poſtea non dubito, quin poſſit hæc obligatio ſuſcipi à peccatore, primò per votum: poteſt enim aliquis voto ſe obligare, verbi gratia, ad generalem confeſſionem faciendam, vel totius vitæ, vel vnius anni, etiamſi ſæpius ritè confeſſus ſit, quia talis vſus Sacramenti bonus eſt, & poteſt eſſe in conſilio: actus autem huiuſmodi poteſt eſſe materia voti. Deinde ratione ſtatus voluntariè aſſumpti, quaſi ſub hac obligatione poteſt eſſe eadem obligatio, vt ſi in aliqua Religione ſit ſtatutum generaliter confitendi ſemel in anno de rebus illius anni, vt referunt authores citati, eſſe in Religione Ciſtercienſi, etiam ſub obligatione ad mortale: in quo non video repugnantiam; quamuis non iudicem eſſe conſulendum, quia eſt plus periculoſum, quam vtile: vnde ſatis eſt, ſi proponatur, vt regula conferens ad perfectionem. Præterea hoc modo eſt vſitatum in Eccleſia, vt in caſibus reſeruatis detur facultas pœnitenti, vt propter neceſſitatem aliquam poſſit cōfiteri Sacerdoti inferiori ſub conditione comparendi poſteà coràm Superiore, ad quem per ſe talis caſus pertinebat.

Peccator poteſt ſe obligare ad iterum confitendum peccatum ſemel ritè confeſſum.

At verò priori modo dicendum eſt, ſecluſo conſenſu, & voluntate pœnitentis non poſſe hanc obligationem abſoluto præcepto imponi: ratio potiſſima eſt, quia hæc eſt propria materia conſilij, & ideò per ſe non cadit ſub præceptum humanum. Item, quia eſt res valdè difficilis, & nullus poteſt eſſe finis, vel neceſſitas, propter quam expediat tale præceptum imponere. Hæc Suarez.

Sine ſuo conſenſu non poteſt obligari pœnitens ad bis confitendum idem peccatum.

In quibus verbis ponderanda ſunt primò verba illa (*ſub conditione*) nam propriè non eſt conditio illa, quæ imponitur pœnitenti, vt ſi [illegible], nam in abſolutionem nulla conditio cadit, potius eſt onus, & debitum contractum, & ideò ſoluendum, & [illegible] vſque non ſoluitur, ſemper remanet obligatio. Secundò ponderanda eſt in [illegible] talis doctrina, per quam ſi ſatisfit dubitationi, quam multi faciunt de modo, quem ſeruamus nos Capuccini circa [illegible], & nihilominus de ipſis conformiſſimis.

Vlti-

Vltimò animaduertendum eſt, quòd conſenſus in prædictis poteſt eſſe, vel expreſſus, vel tacitus: expreſſus, quando quis expreſſè vouet, vel ſe obligat ad ſeruandum tale ſtatutum, obligans ad repetendam confeſſionem peccati, vel ad ſe præſentandum Superiori, etiam poſt abſolutionem culpæ habitam à confeſſario, cum onere ſe præſentandi. Tacitus verò conſenſus eſt, cùm quis ſæpe audit legi ſtatuta ſuæ Religionis, quæ in tot Capitulis ſint confirmata, & non reclamat, vel ſi reclamat tanquam ſingularis, in communi nihilominus acceptatur ſtatutum, tunc videtur, quod tacitè illud probet, & ſic illud, ſeu illa ſeruare tenetur. Sic ergo fit in noſtra Religione, vt quando quis habet caſus reſeruatos, abſoluatur à confeſſario deputato ab omnibus peccatis, etiam à reſeruatis, & ſolum remanet ei obligatio ſe præſentandi ſuo Superiori, cui Sacramentaliter confitebitur ſuum peccatum, & ab eo recipiet abſolutionem.

Henriq. Nauar. Politius.

Idem etiam dicimus de ſtatuto aliquarum Religionum, quo obligantur in fine anni, vel quando ex itinere reuertuntur, confiteri ſcilicet Prælato peccata aliàs ritè confeſſa: ſic Henriquez, & citat Nauar. ſic etiam Pater Politius in expoſitione noſtræ Regulæ, capite ſeptimo.

Aegrotus abſolutus in mortis articulo ab excommunicatione, & reconualeſcens, tenetur ſe præſentare Superiori, nō autem pro caſu reſeruato. Henriq.

Hoc benè eſt notandum, quòd qui ob impedimentum fuit indirectè abſolutus à reſeruato per inferiorem, tenetur quærere abſolutionem ceſſante impedimento, & tunc directè abſoluetur: at qui ex ſolo ſtatuto, & voto implicito tenetur repetere eadem peccata, ſatis eſt, ſi ea dicat poſtea ſuo Prælato extra confeſſionem. Quemadmodum qui in mortis articulo directè abſolutus eſt à reſeruatis habentibus annexam excommunicationem, ſatis eſt, vt ſi conualeſcat, ſine confeſſione ſe repræſentet, & peccata manifeſtet Prælato Superiori, quia cum in mortis articulo ſit directè abſolutus à culpis, non tenetur iterum ea ſubijcere confeſſario, vt abſoluatur. Verum eſt tamen, quod Henriquez vbi ſupra tenet, quod de facto tale ſtatutum non obligat ad mortale, vt ſcilicet repetantur peccata, quia apud Ciſtercienſes, apud quos tale ſtatutum eſt, iamdiu conſuetudo confitendi ſic Prælatis ceſſauit, prout fatentur ipſimet Patres Ciſtercienſes: immò Prælati renuunt audire confeſſiones, nedum Religioſos reos puniunt.

Addo ego omnibus his, quod modò extat Decretum Clement. VIII. quo præcipitur, vt nullus Superior poſsit obligare ſubditū, vt ſibi confiteatur peccata ſua, niſi ipſe ſubditus ſponte id velit facere, vel niſi habeat reſeruata.

ARTICVLVS X.

AN *Superior teneatur audire peccata reſeruata ſimul cum non reſeruatis, vt ſubditum abſoluere poſsit à reſeruatis?* Reſpondeo ad hoc cum Caietano, *in ſumma. verb. confeſſio.* Soto, *diſtinct. 18. articulo 5.* Nauarro. *in cap. Sacerdos. §. quantus. de pœnitent. diſtinct. 5. numer.* 12. quòd (vt etiam nos diximus ſupra in articulo ſeptimo) Superior poteſt audire peccata tantum reſeruata, & ab eis pœnitentem abſoluere, & remittere ipſum ad confeſſarium inferiorē, ſiue ordinarium, ſiue alium, vt talis confeſſor auditis peccatis pœnitentis non reſeruatis, ab eis Sacramentaliter eum abſoluat. Rodriquez verò putat contrariam opinionē ſecundum Theologiam eſſe veriorem, ſcilicet, dictum Superiorem eam diuiſionem facere minimè poſſe, & ſic neceſſariò debere audire peccata reſeruata, & non reſeruata, prout tenet Ledeſma. *2. part. quæſt. 4. 8. artic. dub. 3. concl. 5.* Durand. *diſt. 17. quæſt. 15.* Syluest. *verbo confeſſio. 1. quæſt. 19.* Adr. *quæſt. 4. de confeſſ. 7.* ſed dubium. & Victoria, *de confeſſione num. 162.* Et fundamentum huius opinionis eſt, quia integritas confeſſionis eſt de iure diuino, in quo dictus Superior minimè poteſt diſpenſare, nulla præſertim exiſtente neceſſitate, cùm ipſe Superior poſsit remittere ſuum ſubditum ad confeſſarium inferiorem cum authoritate, vt ipſum ab omnibus abſoluat.

Caiet. Sotus. Nauar. Rodriquez. Ledeſma. Durand. Syluest. Adrian. Victoria.

Nihilominus prior ſententia omnino eſt amplectenda, & ratio oppoſitæ ſententiæ nõ cogit, cum diuiſio confeſſionis non fiat per ſe, ſed per accidens, vt ſuprà dictum eſt, & praxis id habet, nam vt plurimum Superiores ſunt alijs negotijs Religionis impediti. Itaq; Superiores [illegible].

PRIMO audire, & quantum in eis eſt, debent procurare, vt integram confeſſionẽ faciant pœnitentes tunc, quando ad eos ſe præſentant: ipſoſq; abſoluere integrè, abſque eo, quòd remittant ipſos ad confeſſarios inferiores.

SECVNDO, poſſunt audire in confeſſione ſolum reſeruata, & de illis abſoluere, & pro non reſeruatis remittere ad inferiorem confeſſarium, qui reſeruata etiam debet audire, vt à culpis etiam alijs pœnitentem abſoluat ſimul cum culpis reſeruatis.

TERTIO, poſſunt audire reſeruata extra confeſſionem, remittendo abſolutionem ad inferiorem confeſſarium. Quòd ſi facit, tenetur nihilominus ſeruare ſigillum confeſſionis, cùm reuelatio peccati ipſi facta ordinetur ad confeſſionem, prout ait Ledeſma vbi ſuprà, qui cùm Adriano, & Durando affirmat, quod Pœnitentiarij Papæ quando ſic faciunt, non diuidunt confeſſionem, ſed tantùm abſoluunt à cenſuris Papæ reſeruatis, non potentes maximis negotijs implicati integras pœnitentium confeſſiones audire: & ſublatis cenſuris, iam peccata non remanent reſeruata; Papa enim ſolùm peccata cũ cenſuris reſeruat.

Hic verò ſciendum, quòd confeſſio Religioſi quæ fit iterato Superiori, ſi fit Sacramentaliter, oportet vt ipſe Superior abſoluat pœnitentem Sacramentaliter, & per talem abſolutionem confertur pœnitenti noua gratia Sacramentalis, vt tradit Sotus, *diſtinct. 18. quæſt. 2. art. 5.* [illegible] vt docet Nauar. *lib. 5. conſil. de regular. conſil. 75. num. 10.* poteſt dici nouum Sacramentum propter nouam confeſſionem peccatorum reſeruatorum: cùm etiam peccata ſemel confeſſa, & legitimè, ac pœnitus abſoluta, poſſint eſſe iuſta materia Sacramenti Pœnitentiæ, ſicuti & venialia ſecundum omnes Doctores.

Sotus. Nauar.

ARTICVLVS XI.

QVæritur, quando ſubditus confitetur Superiori habenti poteſtatem ordinariã ad abſoluendum à caſibus reſeruatis, & ab illo ſimpliciter abſoluitur ab omnibus peccatis, ipſe tamen per obliuionem inculpabilem omiſit peccatum reſeruatum: *An ſubditus liber maneat à præſentatione, & reſeruatione, ita vt confiteri poſſit illud cuicunque confeſſario deputato?* Circa hoc dubium eſt ſententia valde communis, affirmans tunc auferri reſeruationẽ peccati: ita tenet Gabr. *diſt. 17* Adr. *quæſt. 4. de confeſſ.* Syluo. *verbo, confeſſio. 1. quæſt. 4* Angel. *confeſſio. 1. num. 22.* Nauar. *in cap. conſideret. §. cautus num. 32. & in man. cap. 26. num. 13.* Couar. *in cap. Alma mater part. 1. §. 11. num. 12,* Ledeſma 2. *part. [illegible]. quæſt. 8. artic. 1. dubit* 8. Cano, *in relect. de pœnit part. 5. & alij.* Fundamentum ſolum eſt, quia Superior abſoluens tollit omnia peccata, etiam reſeruata, & hoc ipſum intendit formaliter, vel virtualiter; ergo tollit reſeruationem, etiam eorum, quæ obliti erant.

Gabr. Adr. Syluo. Angel. Nauar. Couar. Ledeſma. Cano.

Sed diſtinctione vtendum eſt; nam primò peccata reſeruata, vel habent annexam excommunicationem, vel non. Secundò diſtinguendum eſt de modis confitendi Superiori; duobus enim modis id fieri poteſt, vnus eſt ordinarius, ad communem confeſſionem faciendam de peccatis communiter occurrentibus abſque vlla mentione, vel intentione ſpeciali caſuum reſeruatorum. Secundus modus eſt, quando confeſſio ſpecialiter fit Superiori, vel habenti iuriſdictionẽ eius ad hunc finem exonerandi omnino conſcientiam, & conſequenti abſolutione [illegible] peccatorum reſeruatorum, ſi quæ forte pœnitens habeat.

Peccata reſeruata, vel habẽt annexam excommunicationẽ, vel non.

Quando ergo pœnitens poſt [illegible] modo confitetur, & ſuam intentionem manifeſtat

Supe-

Superiori, & bona fide dicit illi omnia, quæ memoriæ occurrunt, quamuis aliquis caſus reſeruatus per obliuionem taceatur, liber manet à reſeruatione. Et quò ad abſolutionem à cenſuris eſt etiam hoc certiſsimum, quòd præcipuè docuit Palud. *diſt.* 18. *quæſt.* 5. *art.* 3. *conc.* 4. quia ad abſoluendum a cenſura per ſe, & directè, non eſt neceſſe diſtinctè, & in particulari cognoſcere cauſã cenſuræ, ſed ſufficit voluntas vniuerſalis ſoluẽdi ab omnibus, etiam reſeruatis, quam profectò habet Superior in illo caſu.

In viſitatione Superiorũ qui habet intentionem, vt ab omnibus cenſuris abſoluatur, etiam ab oblitis abſolutus eſt.

Sic à ſimili in viſitatione Superiorum, quando abſoluunt ab omnibus pœnis, & cenſuris, ſufficit tunc habere intentionem abſolui de omnibus, nam ſi poſtea aliqua cẽſura in memoriam venerit, iam eſt ablata, & abſoluta. Sic quoque in tempore Iubilęi pleniſſimi, quando datur facultas pro omnibus caſibus reſeruatis, & cenſuris: tunc enim ſi per obliuionem non recordatur quis de aliquo caſu, vel cẽſura; poteſt, & ſufficit, quòd confiteatur peccatum Sacerdoti deputato, nam amplius non eſt in illo caſu reſeruatio, ceu cenſura aliqua.

Si verò confeſſio fit Superiori, nulla facta mentione vel intentione caſuum reſeruatorum; tunc inquit Suarez *tom.* 4. *diſp.* 31. *ſect.* 4. *aſſer.* 2. *ibi. Quartum punctum.* Non ſatis eſt, vt peccatum oblitum, quod antea erat reſeruatum, poſtea maneat non reſeruatum, & ſine onere confitendi illud Superiori.

ARTICVLVS XII.

AN quando idem peccatum pluribus modis reſeruatum eſt, ablata vna reſeruatione auferantur & reliquæ? Reſpondeo, quòd in hoc dubio poſſumus agere de ablatione reſeruationis per abſolutionem directam ipſius culpæ reſeruatæ, vel per alium modum. De priori modo nulla poteſt eſſe dubitatio, regula enim eſt ſemper vera, ſcilicet, peccatum per directam abſolutionem validam ſemel remiſſum, ſimpliciter & abſolutè non manere amplius reſeruatum, quia iam non eſt materia neceſſaria confeſſionis. Potiùs ergo oportet inquirere, quando peccatum habet plures reſeruationes, quid neceſſarium ſit ad tollendam reſeruationem, ita vt abſolutio valida ſit.

Reſeruatio vel fit cum cenſura, vel ſine cenſura.

Pro quo aduertendum eſt, quòd reſeruatio vel fit ſine cenſura, vel cum cenſura: ſi priori modo, exiſtimo in primis, ſi reſeruationes factæ ſint ab eodem Superiore, licèt videantur plures, in re tamen non eſſe, niſi vnam repetitam: ideoque per vnam facultatem abſoluendi à tali peccato tolli omnẽ reſeruationem huiuſmodi. Voco autem eundem Superiorem, non ſolùm per identitatem perſonæ, ſed etiam per identitatem poteſtatis, ſeu Prælationis, vt ſi vnus Prouincialis reſeruet vnum peccatum per vnum ſtatutum, & ſucceſſor eius per aliud ſtatutum, vel per declarationem ab homine.

At verò ſi idem peccatum ſit reſeruatum à duobus Superioribus ſubordinatis, vt à Prouinciali, & à Generali, tunc clarum eſt, facultatem Prouincialis non ſufficere ad tollendam reſeruationem ſimpliciter reſpectu Generalis, quia non poteſt inferior reſtituere iuriſdictionem, quam Superior abſtulit, ſibique reſeruauit.

Ablata reſeruatione Papali aufertur, & Epiſcopalis.

E contrario autem Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 26. ait, quòd ablata reſeruatione Papali, aufertur & Epiſcopalis: & ad propoſitum noſtrum, ablata reſeruatione Generalis aufertur & illa Prouincialis. Hoc autem non placet Suarez *in* 4. *tom. diſput.* 31. *ſect.* 4. *in fine.* Vterque tamen verum dicit adhibita diſtinctione: nam vel Papa tunc vult auferre omnem reſeruationem reſpectu illius caſus, vel ſolùm ſuam: primo modo verum dicit Nauarrus. Secundo modo verum dicit Suarez, & ſic ad propoſitum de Generali, & Prouinciali. Caſus autem iſte potius eſt excogitatus, quàm moraliter contingens.

Si verò circa vnum peccatum ſunt plures reſeruationes reſpectu cenſuræ, quia ſcilicet tam Superior, quam inferior non ſolùm reſeruarunt ſibi caſus, ſed etiam cum cenſura, tunc ablata vna cenſura, non aufertur alia; & opus eſt, vt quilibet tollat ſuam cenſu-

[illegible]am, vel per ſe ipſum, vel per alterum de-
legatum.

ARTICVLVS XIII.

AN *liceat aliquis vſus notitiæ acquiſitæ in confeſſione, & quomodo?* Reſpondeo, quod circa hoc diſtinguendum eſt, de vſu: nam aliquis vſus eſt, ex quo ſequitur aliqua ſuſpicio, & alius vſus, ex quo nulla ſequi poteſt. De priori regula eſt certa, vſus huius notitiæ cum euidenti periculo reuelationis directæ, vel indirectæ, nunquam eſt licitus, verbi gratia, eſt Superior, qui audit confeſſionem ſubditi, ex vi illius non poteſt illum ita gubernare, vt alij poſſint ſuſpicari de peccato illius neque in ſpecie, neque etiam in genere, vt auferre [illegible] miniſterium aliquod, vel mutare locum. Hic vero occurrunt nonnulla dubia.

Pœnitentiā publicam ſine permiſſione [illegible] imponere pœnitenti, [illegible] ex confeſſione [illegible].

[illegible], An liceat imponere pœnitenti pœnitentiam publicam in ſatisfactionem peccati commiſſi, etiamſi inde ſequatur reuelatio indirecta, id eſt, ſuſpicio alicuius commiſſi grauis, vel in particulari, vel in generali talis pœnitentis. Ad quod dicimus, id non [illegible], niſi ex ſpontanea acceptatione pœnitentis, quia omnis reuelatio indirecta repugnat ſigillo: quando vero pœnitens voluntariè acceptat, iam non eſt reuelatio confeſſionis, ſed ipſemet pœnitens ſe prodit.

Sed difficultas maior eſt, quando confeſſor id iniungit non tantùm in pœnitentiã peccati commiſſi, ſed in remedium cauendi ſimile peccatum, aut tollendi ſcandalum, vel aliquid ſimile. In quo caſu, ſi ſupponatur, medium illud eſſe neceſſarium, poteſt imprimis confeſſarius illud præcipere pœnitenti, vt, verbi gratia, quod dimittat officium, vel hanc domum, ſeu monaſterium, aut aliquid ſimile, & ipſe tenebitur obedire. Quod ſi noluerit, [illegible] poteſt ſine abſolutione, & [illegible] nulla eſt fractio ſigilli, vt inquit Suar. *to. 4. diſput. 33. ſect. 1.* quia [illegible] totum eſt medio confeſſio, & voluntate pœnitentis, [illegible] eſt grauamen, aut [illegible] ſigillum, quod ille conſenſus per præceptum, aut per comminationem negandi abſolutionem extorqueatur, quia ſuppoſita vera neceſſitate, illud præceptum non tam imponitur a Sacerdote confeſſario, quam declaratur pœnitenti obligatio, quam in ipſo habet. & [illegible] comminatio illa iuſta etiam eſt, imò & neceſſaria, quia non poteſt aliter confeſſarius debito modo fungi ſuo munere.

Sed vlterius reſtat dubitatio. Si ſit in poteſtate confeſſarij auferre talem occaſionem pœnitenti, An poſſit ipſo inuito illam auferre, non obſtante ſuſpicione, quæ moraliter inde timetur? Exemplum commune eſt, ſi confeſſarius ſit Superior Religionis, qui poteſt mutare officium, vel locum ſubdito, ex quo pendet talis occaſio: aliqui enim affirmarunt, & ſolet tribui hæc opinio Gabriel, tribuitur etiam Henrico *quodlib. 8. queſt. 29.* qui ſolùm hoc ſignificat in eo caſu, in quo ſuſpicio ſolùm timetur apud aliquẽ, reſpectu alicuius, qui iam nouerat peccatum pœnitentis. Vera tamen ſententia eſt, cum tali ſuſpicione hoc nunquam licere, quia eſſet indirecta reuelatio, quæ ſemper eſt illicita, etiam reſpectu vnius, cui ſunt notæ res talis pœnitentis: nam ei ſaltem nota ſit confeſſio: quòd ſemper eſt prohibitum, etiam in peccatis publicis. *Gabriel. Henric.*

At verò ſi Superior id poſſet facere ſine vlla ſuſpicione reſpectu aliorum, & res ſit talis, quæ pendeat ex arbitrio eius, multorum ſententia fuit, poſſe Superiorem talem rem auferre & mutare, vt occaſionem peccandi auferat, non verò aliàs: ſic habet S. Thomas *quodlibet 5. art. 13. & in 4. diſt. 21. queſt. 3. art. 1.* qui dicit, *poſſe Superiorem Religionis priuare ſubditum aliquo munere, hac de cauſa, quando talis mutatio fieri poteſt ſolo arbitrio Superioris: nam ſi officium habeat certum tempus deſignatum, & auferri non ſoleat extra illud, niſi propter aliquam cauſam; tunc non poſſet hoc fieri, quia eſſet reuelatio confeſſionis. & idem eſt, quandocumque in particulari timeretur talis ſuſpicio.* D. Thom.

Idem tenet S. Bonauentura *in 4. diſt. 21. in 2. part. art. 1. queſt. 1. ad vltimum,* dicens Su- D. Bonau.

p.rius

perior debet ei perſuadere voluntariam ceſſionem, & quòd ipſi petat abſolui ab onere officij. Quòd ſi non velit, non debet eum abſoluere, ſed debet eum ſuſtinere, niſi ſit talis Religio in qua ſubditi poſſint tranſmutari, vel transferri ſine diffamia eorum.

Scotus.

Scotus idem confirmat *in 4. d. 21. quæſt. 2. ad penult.* his verbis: *Si in Collegio eſt conſuetudo communis vt ſine nota quilibet extra monaſterium curam habens, vel ſine cura moram trahens, reuocetur pro libito Præſidentis, vel etiam non paſſim pro libito, ſed quandoque pro alia cauſa honeſta, vt nunc iſte quieſcat in clauſtro, nunc laboret cum Martha in exteriori miniſterio, & nunc ille, prout vtile viſum fuerit Præſidenti, tunc dico, quod monachum confeſſũ de crimine commiſſo in aliquo loco extra monaſterium, vbi moratur, poteſt Abbas ad monaſterium reuocare, quia in hoc in nullo peccatum commiſſum prodit: licèt aliquis dixerit, quod confeſſor nullo modo poteſt habere aliter ad cõfeſſum ratione confeſſionis quantum ad quemcunque actum extra forum illum quam ſi penitus nihil audiſſet. Si autem eſt conſuetudo [illegible] Collegio, quod non transferatur [illegible] de loco foriſeco ad clauſtrum, niſi [illegible] vel inſufficientia illius loci: non [illegible] licitũ Abbati, confeſſũ ad mona[illegible]*

Verba verè aurea Scoti.

Si dicas; Non apponit remedium [illegible] ad ſalutem. Reſpondeo, conſulat [illegible] pœnitentia meliori quo poterit, vt [illegible] locum periculoſum dimittat. Si noluerit N[illegible] eſſe Deus *ſed defectus [illegible] ſibi ſecundùm iuſtitiam incorrigibiles. Di[illegible] dimittat*. Idem habet Sotus *in 4. d. [illegible] quæſt. 4. art.* [illegible]

Ponam hîc verba Decreti Clem. VIII. de quo ſuprà, [illegible] ſic: *Tam ſuperiores pro tempore exiſtentes, quàm confeſſarij, qui poſtea ad [illegible] fuerint promoti, caueant [illegible] ea notitia, quam de aliorum [illegible] habuerunt, ad exteriorem [illegible]: atque [illegible] per [illegible] quicunque [illegible] mandantes.*

ARTICVLVS XIV.

Nauar.

Q*Væritur [illegible] occaſio peccandi neceſſariò ſit euitanda?* Reſpondeo cum Nauarro *in Man. cap. 3. num. 13.* quòd vt aliqua occaſio faciat peccare, & ideò neceſſariò vitanda ſit, non ſatis eſt, vt pœnitens, & confeſſor credant, quod niſi pœnitens ſe abſtineat ab ea, nonnunquam ob eam peccaturus eſt [illegible] mortiferè in ſuis officijs, neque oportet id credere, vt pœnitens abſoluatur, iuxta Innocentium *in cap. omnis, verſ. ſex. de pœnit. & remiſſ.* quanquam teneatur proponere, [illegible] nunquam mortaliter peccaturum. Vnde ſciendum quòd occaſio propinqua huiuſmodi, a qua pœnitens neceſſariò debet abſtinere atq; ſtatuere, ſe nunquam ea vſurum, vt a confeſſario abſolui poſſit, eſt omnis illa, & ea ſola, quæ eſt peccatum mortale: aut talis occaſio peculiaris, qua credit, vel debet credere cõfeſſarius, vel pœnitens nunquam, vel rarò ſe vſurum ea ſine peccare mortali, bene perpenſis eius [illegible]. Itaq; quatuor debent [illegible], vt quis non cogatur relinquere occaſionem peccandi. PRIMVM, vera [illegible]. SECVNDVM, [illegible] propoſitum non peccandi, [illegible]. TERTIVM, credibile [illegible], quod [illegible] non peccabit, cum in ea ſe [illegible]. QVARTVM, quod ſubſit aliqua rationabilis cauſa non ſe ſeparandi [illegible]. Sic Nau *vbi ſupra, & infra num. 17. ait* Rectè facturi Confeſſarij abſoluendo [illegible] adoleſcentes, qui verſantur inter mulieres emendo, vendendo, laborando, & conuerſando, abſque cohabitatione illarum in eadem domo, licet non proponant perpetuo abſtinere ab occaſione peccandi; quã id illis præbet, quamuis ſæpius peccent voluntate, verbis aut [illegible] impudicis & etiam copula: quia occaſio, quæ ex hoc præbetur ad peccandum, non eſt ex ſe peccatum mortiferum, neque [illegible], vt ferè ſemper faciat mortaliter peccare eos, qui ea vtũtur. Hæc & alia [illegible] prædicto loco, ex quibus [illegible] Religioſorum poteſt [illegible], quæ pro ſe faciunt pro fugienda occaſione peccati.

Quænam ſit occaſio propinqua, quã pœnitens neceſſariò debet cauere.

Quatuor requiſita, vt quis non teneatur relinquere occaſionem peccandi.

Nauar.

facit ipſum peccare. quare igitur pœnam illam non incurrat? Sic Nauar. *in cap. ſacerdos. de pœnit. diſt. 6. num. 146. & 147.*

Nauar.

Neque obſtat, agi ibi de pœna, & pœnam in foro Dei non incurri, licèt in foro debeatur exteriori, quia *gloſſ. in cap. Fraternitas. 12. quæſt. 2.* non habet locum in cenſuris, quæ nulla indigent executione alia, præter illam, quam ſecum ferunt: & ille §. de ſuſpenſionis pœna agit, quæ vna eſt de cenſuris. Quare veriùs erit reſoluere in his, quæ ad ſolum Deum pertinent colloquia, tantæ virtutis eſſe hanc, de qua loquimur: quòd confeſſionem acquiſitam ſcientiam, quantæ aliam ſecretam. Sic Nauarrus. Nihilominus amplector ſententiam Paludani, quem etiam ſequitur Adr. tum propter auctoritatem ipſorum, tum quia magis eſt conſona Decreto Clem. VIII. de quo ſuprà in principio huius tractatus.

Palud. *Adr.* *Clem. VIII.*

ARTICVLVS XVII.

AN *debeat Superior facultatem concedere ſubdito pœnitenti, vt poßit ab alijs abſolui à caſibus reſeruatis? Vel an debeat dare talem facultatem confeſſario id petenti?* Reſpondeo quòd circa hoc duæ poſſunt eſſe extremæ ſententiæ.

PRIMA, abſolutè negans teneri vnquam paſtorem ad hanc facultatem cōcedendam, quæ fundari poteſt in verbis Concil. Tridentini in ſeſſ. 14. ca. 7. dicentis: *Extra quem articulum ſacerdotes cùm nihil poßint in caſibus reſeruatis, id vnum pœnitentibus perſuadere nitantur, vt ad Superiores, & legitimos iudices pro beneficio abſolutionis accedant.* In quibus verbis expendo primò, illam particulam (*id vnum:*) nam certè ſi ſubditus habet ius exigendi à Superiore prædictam facultatem, & ipſe eam concedere tenetur; vix poterit confeſſor ſuadere pœnitenti, vt ad Superiorem accedat, ſed potiùs ipſe pœnitens poteſt perſuadere confeſſario, vt ſuo nomine, quamuis in particulari tacito, facultatem exigat, quam Superior tenetur ei concedere. Deinde expendo illam particulam (*legitimos iudices:*) quia legitimus iudex alicuius cauſæ nulli facit iniuriam, ſi per ſe velit eam iudicare; neque tenetur eam alteri committere, ſi ipſe ſit idoneus iudex, vt ſupponimus. Sed Superior in hac cauſa ſe habet vt legitimus iudex, vt Concilium, ergo, &c. Atque hæc opinio poteſt tribui Victoriæ *in ſumma, cap. 4. num. 147. de confeßione*, quatenus ait: Quando non interuenit ſpecialis cauſa rationabilis extrinſeca, & quaſi per accidens, ſed ſolùm intrinſeca difficultas, quam ſecum affert confeſſio, nimirum erubeſcentia confitendi cum Superiore, aut timor amittendi apud illum bonam opinionem; non teneri Superiorem ad dandam hanc facultatem, quia aliàs homo nunquam teneretur cōfiteri ſuo Parocho. Et in eadem ſententia poteſt citari Nauar. *in Man. cap. 7. num. 8. & in cap. placuit. de pœnit. diſt. 6. num. 149. & 150.* qui idem dicit: nulla .n. eſt lex, neque ratio, quæ conuincat excuſari tūc pœnitentem ab obligatione cōfitendi ſuo Superiori: vnde dicimus nullam eſſe rationem, neque legem, quæ conuincat, teneri Superiorem ad dandam hanc facultatem.

Victoria. *Superior non tenetur aliquando concedere facultatem abſoluendi à caſib.* *Nauar.*

Præſertim, quia aliàs reſeruatio eſſet nullius momenti, ſi Superior teneretur hanc facultatem concedere, quia hoc fere nullum onus eſt pœnitentium, præſertim, ſi per alium facultatem petant: & ita reſeruatio nihil confert ad coërcenda, vel curanda peccata, qui eſt finis reſeruationis. Et confirmatur per illud Prouerb. 27. *Diligenter agnoſce vultum pecoris tui.* vbi Gloſſa: Paſtori Eccleſiæ dicitur, diligenter adhibe curam eis, quibus te præeſſe contigerit, agnoſce earum actus, & vitia, quæ in eis inueneris, eis iis caſtigare memento. Et hæc pro prima opinione.

Prouerb. 27.

SECVNDA ſententia eſt, per ſe loquendo, & ſeclusis intrinſecis incommodis, teneri Superiorem ad hanc facultatem concedendam. Sic S. Thom. *in Opuſc. 19. contra impugnantes Religionem; & in 4. diſt. 17. quæſt. 3. artic. 3.* ait, peccare Superiorem, qui difficilem ſe præbet in danda hac facultate.

Aliquādo verò tenetur. *D. Thom.*

D. Thom.

Superior nō debet cogere ſubditum, vt cauſam propalet, quare vult ſuā facultatem.

Graſſius.

Rodriquez.

Clem VIII.

Tertiū exemplū eſt; Si ex parte pœnitētis ſit ingens verecūdia, quę interdū tantam inducit difficultatem, vt moralis impoſſibilitas exiſtimetur: nam tunc iniuſtè negatur facultas: Non eſt autem cogendus pœnitens, aut rem moraliter impoſſibilem facere, aut hoc ſacramento priuari. & infrà *num.22. ait*, imò ſignificat D. Thom. *in 4. & in Opuſc. 19.* ſatis eſſe, vt Pœnitens dicat, ſe habere rationabilem cauſam petēdi illam facultatem, vt paſtor debeat illam cōcedere, ne illum exponat periculo maioris mali. Nec etiam debet eum cogere, vt cauſam illā explicet in particulari, quia vel poteſt ad ipſummet paſtorem pertinere, vel poteſt eſſe ita coniunctā cum peccato, vt neceſſe ſit illud explicare, ad quod non eſt cogendus pœnitens. Non tamē regulariter tenetur paſtor hanc facultatem abſolutam dare, ſed poteſt aliquam, vel aliquas perſonas deſignare, prout prudenter expedire iudicauerit. Sic Suar. Graſſius quoque ait *in lib. de caſ. reſer. c. 10. nu. 29.* quòd non ſolùm ob verecundiam, ſed quia ſuſpicatur deinceps non rectò, ſed toruo vultu à Superiore inſpiciendum: vel dubitat de mutatione (loci ſcilicet aut officij) ob hanc cauſam: vnde tunc cōfeſſario deputato, qui Superiori innotuit, reſeruationem debet Superior cōmittere, & poteſtatem ad id facere, ſcilicet vt eum abſoluat.

Rodriquez deniq; *in ſumma, tom. 1. c. 184. num. 16.* ait: Et quidem ego fateor infirmitatem meam, & paucam meam humilitatem, quia peccata venialia, quæ cōmuniter confiteor, pudore corripior cōfiteri ſemper eidē confeſſario, vnde aliquando muto eos.

Pro abſolutione huius Articuli, ponam hic verba formalia cuiuſdam Bullæ factæ à Clem. VIII. ad requiſitionem Procuratoris Generalis Carmelitarum. Ille enim fecerat inſtantiam apud Sanctitatem ſuam, vt remedium adhiberet Fratribus ſuæ Religionis, qui vt abſolui poſſent ab omnibus, accipiebant Bullam Cruciatæ: Pontifex autem reſpondit vt infrà, non ſolùm pro ipſis Carmelitis, verùm etiam pro omnibus Religioſis.

BVLLA CLEM. VIII.

Clemens Papa VIII. Ad perpetuam rei memoriam Rom. Pontificis, &c. *Exponi nuper fecit dilectus filius Procurator Generalis Ordinis Fratrum Beatæ Mariæ de Monte Carmelo; quòd cùm in Bulla Cruciatæ Sanctæ & alijs priuilegijs, quæ à Sede Apoſtolica concedi ſolent detur facultas eligendi confeſſorem idoneū ab Ordinario approbatum, qui poſſit Chriſti fideles abſoluere à caſibus Ordinario reſeruatis & à quibuſdam etiam, quæ dictæ Sedi reſeruata ſunt: Religioſi dicti Ordinis, ſeu eorū nonnulli etiam ijs facultatibus vti præſumunt, & illorum prætextu eligunt confeſſorem aliquando, præter eos, qui à ſuis Prælatis eorum confeſſionibus deputati ſunt, quod aliquando in ſpeciale eorum vergit detrimentum. Quare prædictus Procurator Generalis humiliter nobis ſupplicari fecit quatenus in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur.*

Clem. Octauus prohibet ne Regulares vtantur Bulla Cruciatæ pro caſibus reſeruatis.

Nos igitur huiuſmodi ſupplicationibus inclinati talem cōceſſionem Sanctæ Cruciatæ & aliorum indultorum particularium ad prædictū articulum eligendi confeſſorem, & abſoluendi à caſibus reſeruatis cum Fratribus, & Sororibus Monialibus Ordinis prædicti, ac aliorū quorumcumque Ordinum, & cōgregationum cuiuſuis inſtituti, mendicantium, & non mendicantiū, tam Prouinciæ Hiſpaniæ, quā extra eā vbilibet, locū minimè habere neque cenſeri Sed noſtræ intētionis exiſtere, quòd ijdē Fratres, & Moniales, quantū ad ſacramentū Pœnitentiæ, ſeu confeſſionis adminiſtrationē, diſpoſitioni ſuorū Prælatorū ſubiecti ſint, Apoſtolica auctoritate, tenore præsētiū perpetuò declaram'. Eiſdē tamē Prælatis, vt in vſu huiuſmodi poteſtatis ſe cū ſubditis benignos, & faciles exhibeāt. Præcipim' & Mandam', *non obſtantib quibuſcunq;. Dat. Rom. apud S. Pet. ſub annulo Piſcatoris, die 23. Nouem. 1599. Pont. noſtri anno 8.*

Præcipit etiam Prælatis, vt benigni & faciles ſint in concedenda facultate.

M. Veſtrius Barbianus.

Et ante Clem. VIII. idē decreuerat Pius V. in quadam Bulla edita die 21. Iul. 1571. Pōt. ſui an. 6. quæ incipit: *Romani Pontificis circūſpecta benignitas.* In qua Bulla prohibens Fratrib. Ord. Prædicatorū, ne poſſint eligere

confeſſorem, & abſolui à reſeruatis, virtute Bullæ Cruciatæ ſine licentia ſuorum Superiorum, addit: *Eiſdem tamen Prælatis, in vſu huiuſmodi poteſtatis cum ſubditis benignos, & faciles ſe exhibeant.* Præcipimus.

Iugum confeſſionis de ſe ſuaue, aliquando euadit durum propter duritiam Prælatorum.

Et meritò hoc præcipit, ne iugum confeſſionis de ſe ſuaue euadat graue propter duritiam Prælatorum in concedenda tali facultate. Et vlterius dico, quòd verbum (*Præcipimus*) importat præceptum, & cùm ſit res grauis, videntur peccare mortaliter Prælati, dictam auctoritatem ſine cauſa negantes, intelligentes quòd ex huiuſmodi negatione ſuorum ſubditorum diſpendium paterentur. Concludam omnia prædicta cũ Decreto *Sanctißimi Domini N. Pauli Papæ V.* qui deinceps declarauit, & declarat, vt, ſi huiuſmodi Regularium confeſſarijs caſus alicuius reſeruati facultatem petentib. Superiores dare noluerint; poſſint nihilominus confeſſarij illa vice pœnitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate, abſoluere. Tranſumptum huius Decreti extractum eſt ad verbum, ex Decretis Generalibus ad Regularium reformationem, ac Nouitiorum receptionem, profeſſionem, & inſtitutionem ſpectantibus aliàs factis, & publicatis, & ſanctiſſimi D. N. *Pauli diuina prouidentia Papæ V. iuſſu* nuper editis.

Quando Superior negat ſuam facultatem poteſt confeſſarius abſoluere pœnitentem pro illa vice.

ARTICVLVS XVIII.

Liber eſt pœnitens vt ſe præſentet vel Generali vel Prouinciali, quãdo vterque reſident in eodem Conuentu.

AN *ſit in conuentu ſit Generalis, & Prouincialis, ſufficiat ſe præſentare Prouinciali?* Reſpondeo quòd tunc pœnitens habet electionem, & optionem: nam vel poteſt recurrere ad Generalem, vel ad Prouincialem; vnuſquiſque enim eorum habet facultatem abſoluendi, cùm vnuſquiſque eorum habeat facultatem ligandi, vt viſum eſt ſuprà in articulo 2.

* * *

ARTICVLVS XIX.

Superior dãs ſuam facultatem poteſt taxare pœnitentiam imponendam.

AN *Superior dando facultatem abſoluendi à reſeruatis, poßit taxare pœnitentiam à confeſſario imponendam pœnitenti?* Reſpondeo quòd quando confeſſarius deputatus petit à Superiore, vt ſibi poteſtatem faciat ad abſoluẽdum aliquem caſum reſeruatum, Superior poteſt liberè talem facultatem cõcedere, remittendo ſe conſcientiæ ipſius confeſſarij: poteſt etiam concedere talem facultatem cum limitatione, ſeu cum onere imponendi, ſeu acceptandi talem pœnitentiam pro tali, vel tali delicto: nam ad hoc ius habet Superior, cùm enim ſit iudex ordinarius in illa cauſa, poteſt eam non ſimpliciter cõmittere, ſed præſcribendo modũ, ſeu taxando pœnam ferendam. Hoc patet: nam olim erant in Eccleſia Canones pœnitentiales, in quibus taxabantur pœnitentię imponendæ pro grauioribus delictis, quorum nonnulla veſtigia ſunt apud Gratianũ *in fine decreti, in cap. latorem 33. quæſt. 2.* cum ſimilibus; non ergo repugnat, pœnam in hoc foro imponendam eſſe taxatam per eũ, qui in Eccleſia habet poteſtatem. Non eſt autem cur negemus hanc poteſtatem Superiori, qui vt potuit caſus reſeruare, poteſt etiam facultatem ad illorum abſolutionem committere.

Gratian.

Clem. VIII.

ACCEDIT quòd Clem. VIII. in Decreto de caſuum reſeruatione pro Regularibus ſuprà poſito, quamuis prohibeat Superioribus Religionum vltra modum ibi præſcriptum, caſus reſeruare, ſubdit nihilominus in §. 5. *Licebit tamen Superioribus determinare pœnitentias graues quibuſdam peccatis, etiam non reſeruatis, à confeſſarijs imponendas, quæ ſubditos ab huiuſmodi peccatis perpetrandis cohibere poßint.* Ex quibus conſtat, à fortiori hoc licere in caſibus reſeruatis, vt probant illa verba, *etiam non reſeruatis,* & per ſe eſt euidens ex paritate rationis; ergo poſſunt Superiores Religionum ſecundùm ſpecies peccatorum reſeruatorum taxare modum

modum pœnæ imponendæ ab his, quibus facultas abſoluendi ab eis cõmittitur; ergo etiam hoc poteſt facere Superior in particulari commiſſione, eam tali modo limitando.

Prudentia eſt neceſſaria Superiori in vſu huius poteſtatis

IN vſu verò huius poteſtatis neceſſaria eſt prudentia, & moderatio: regulariter .n. nõ videtur neceſſaria, niſi quando Superior non multùm conſideret de prudentia eius, cui talem cauſam committit.

Et quod dictum eſt de pœnitentia, intelligendum eſt etiam de quacunque ſatiſfactione condigna, aut alia conuenienti medicina, ſi iuxta exigentiam cauſæ moraliter neceſſaria, aut valdè conueniens iudicetur: & propter hunc finem poteſt aliquando Superior interrogare ſpeciem culpæ, aut conſuetudinem, vel alias circumſtantias, quantùm ſine manifeſtatione, vel ſuſpicione perſonę declarari poſſint: cum hoc enim periculo nec ipſe interrogare debet, neque alter reſpondere tenetur. Aliquando etiam poterit Superior illam cautionem, ſeu limitationem adhibere, ſine ſpeciali notitia delicti, ſub conditione: videlicet, ſi huiuſmodi fuerit delictum, imponatur hæc ſatiſfactio, &c. Quod quidem per modum conſilij frequenter fit, & poteſt fieri per modũ legis, ſeu præcepti, vt dixi, non eſt tamen in vſu, vt fiat, & ideò ſine magna, & extraordinaria cauſa faciendum non eſt.

Et multò minùs eſt committenda iuriſdictio cum tanta dependentia ab hac conditione, vt niſi impleatur, verbi gratia, niſi imponatur talis pœnitentia, & acceptetur, abſolutio aliàs data ſit nulla: nam hoc & nimis rigoroſum eſt, & periculis expoſitum, & in rigore poteſt eſſe iniuſtum, quia nunquam pœna huius fori tãta neceſſitate præſcribitur, quin committatur aliquod arbitrium iudici, vt ſi iuxta diſpoſitionem, vel alias conditiones pœnitentis viderit, aut non eſſe debitorem tantæ pœnæ, aut illi nõ expedire, poſſit eam moderari: quia pœna huius fori medicinalis eſt magis, quàm iudicatiua: omninò ergo priuare iudicem hoc arbitrio, iniuſtum eſſet: relinquere autem illum cum periculo faciendi ſacramentum irritum, ſeu conferendi abſolutionem nullam, etiam eſſet imprudentiſſimum; & ideò nunquam eſt hæc conditio illo modo ponẽda, ſed ad ſummum per modum cuiuſdam directionis, ſeu ordinationis. Hæc Suarez *in 4. tom diſp. 3. ſect. 5. num. 3. & 4.* à quo tranſcribere placuit omnia in hoc articulo contenta, quia ſunt valdè conſona Decreto Clem. VIII. & ad ſerenandas conſcientias tum Superiorum, tùm etiam ſubditorum valdè apta. *Suarez.*

ARTICVLVS XX.

AN *incidant in aliquam pœnam, qui abſq; facultate abſoluunt?* Reſpondeo quòd Alexander VI. in priuilegio dato in fauorẽ Prælatorum, vt poſſint ſibi reſeruare caſus, ait, quòd abſoluentes à talibus caſibus reſeruatis poſt eorum reſeruationem, nullam faciunt abſolutionem, & incidunt in pœnam abſoluentium à non conceſſis caſibus: quæ pœna eſt, quòd tales ipſo facto sũt excommunicati, vt videre eſt *in cap. religioſi, de priuil. & exceſſ. priuil. in 6.* Itaque Religioſus, qui non habens authoritatem abſoluit à caſibus habentibus excommunicationem annexam, Primo abſolutio data eſt nulla, & nullius roboris: quòd non ſolùm habetur ex Concil. Trid. *in ſeſſ. 14. cap. 7.* ſed etiam *ext. de pœnit. & remiſſ. in cap. omnis vtriuſque ſexus*, & etiam in Concil. Florent. ſub Eug. 4. ibi. *De miniſtro Pœnitentiæ*, & apud D. Thom. *in 4. diſt. 22. quæſt. 1. art. 3. ad primum, & diſt. 24. quæſt. 3. art. 2.* & communiter apud Theologos *in 4.* Et ratio eorum eſt, quia confeſſio non ſolùm eſt medicina, ſed etiam eſt adinſtar actus iudicialis: ſententia aũt (cuiuſmodi eſt abſolutio à peccatis) à iudice non ſuo lata, nulla eſt; & idcirco etiam abſolutio tradita ſuper peccatis, aut alias ſuper reſeruatis, à non habentibus iuriſdictionem, eſt nulla.

Pœna abſoluentiũ abſq; facultate, quænam ſit.

Nulla eſt talis abſolutio data.

Concil. Triden.

Conc. Flor.

D. Thom.

Deinde præter nullitatem abſolutionis, abſoluens ab excommunicatione (prætereaquam

In excommunicationẽ

Incidit, qui abſque facultate ab excommunicatione abſoluit.

quam in caſibus à iure expreſſis, vel ex priuilegijs conceſſis) incurrit in pœnam excommunicationis, ipſo facto, quæ abſolutio reſeruatur Papæ: vide Clem. primam *de priuileg. & exceſſ. priuileg.* & ſolùm excipitur hic articulus mortis. *iuxta gloſſ. ibi.*

Si verò pœnitens non habet niſi peccata non habentia excommunicationem incluſam, abſoluens abſque auctoritate, peccat mortaliter, & abſolutio eſt nulla, propter dicta, ſed non incurrit in excōmunicationē.

ARTICVLVS XXI.

AN *Prælati exempti, vt ſunt in noſtro Ordine Guardiani, Prouinciales, & Generales, qui habent facultatem eligendi ſibi confeſſariū intra Ordinem poſſint, cui voluerint, confiteri peccata ſua, an verò teneantur eligere vnum de deputatis?* Et idē quæritur de ſubditis, qui aliquando habent facultatem à Superiore eligendi ſibi confeſſarium quemcumque: *An ſcilicet habeant liberam facultatem eligendi quem maluerint ſacerdotum, an verò ſint adſtricti eligere vnum de ordinarijs & deputatis?* Reſpondeo quòd circa hoc dubium, non deſunt, qui cenſeant huiuſmodi priuilegijs fūgentes nō habere tam liberam facultatem, ſed arctari, vt eligant illos, qui deputati ſūt. Et ratio eorum eſſe poteſt, quia ſic in diplomate habetur, vt ſcilicet poſſint ſibi eligere confeſſarium: debent ergò eſſe confeſſores, antequàm eligantur.

Item, quia vt plurimum adijcitur (*confeſſores idoneos*) idonei aūt non dicuntur, niſi qui iudicio publicæ auctoritatis ſunt approbati, quales aut Curati, & qui deputati ſunt, & expoſiti: iudiciū enim idoneitatis non eſt relinquendum priuatis perſonis, ſed ijs, qui publica funguntur auctoritate.

Angel. Panor. Hoſtienſ.

Quin quòd Angelica *confeſſ.* 3. §. 5. poſt Panorm. & Hoſtien. reſtringit de inferiorib. Prælatis ad illos, qui non habent alium Superiorem, niſi Papam: Vnde Abbates, qui habent Superiorē Abbatem, & ſimiliter Priores, & Guardiani, qui habent Prouincialem & Generalem Superiorem, non habent auctoritatem de iure communi eligendi ſibi confeſſarium.

Palud. D. Ant.

Sed contra eos eſt Petrus de Palude, & S. Antonius, dicentes, quòd nō obſtat dictū capitulū vltimum, quia æqualiter datur inferioribus Prælatis exemptis, & Epiſcopo; itaq; quantùm ad hoc particulare, oēs Prælati noſtri Ordinis videntur habere facultatē eligendi ſibi confeſſarium, non ſolùm dum ſunt in proprio Conuentu, vt puta Guardianus in ſua Guardiana, & Prouincialis in ſua Prouincia, verū & quando ſunt extra illas.

Prælati maiores poſſunt ſibi eligere confeſſarium quē volunt.

Circa confeſſores poſtea eligendos, etiam concluſio eſt affirmatiua, nempe quòd poſſunt ſibi eligere quos volūt. Hæc eſt opinio communis *Antonini 3. part. tit. 17. ca. 7. Gabr. diſt. 17. quæſt. 2. dub. 2. de Adr. confeſſ. quæſt. 3. dub. 1. Pal. diſt. 17. q. 3. art. 2. Sylu. confeſſ. 1. §. 5. Sotus in diſt. 18. q. 4. art. 3. & aliorum.* Et ratio eſt, quia ad abſolutionem requiritur ſolùm poteſtas Ordinis, & iuriſdictionis: poteſtatem autem Ordinis quicunq; ſacerdos habet: & iuriſdictionē ille, qui priuilegiū contulit per electionem pœnitentis, qui ei confert. Et ex verbis diplomatis id patet; nā dant, vt poſſint ſibi eligere confeſſariū: hoc autem non eſt eligere eum, qui eſt confeſſarius, ſed per electionem facere confeſſorem, ſicut cùm eligitur Epiſcopus, non eligitur ille, qui erat Epiſcopus, ſed ille, qui non erat, eligitur in Epiſcopum.

Anton. Gabriel. Adr. Palud. Sylu. Sotus.

Idoneitas confeſſarij ſic electi, quænam ſit.

Et quamuis addatur (*idoneum*) adiectio illa duo ſonat, primum, quòd non ſit excommunicatus nominatim, aut ſuſpenſus per cenſuram. Secundum admonetur pœnitens iuxta tenorem *cap. quem pœnitet*, vt eligat confeſſarium ſcientem ligare, & ſoluere: nihilominus optio ipſi relinquitur, quia priuilegia non ſunt coarctanda magis, quàm ſonāt: Et proculdubio, ſi intentio Sūmi Pontificis eſſet, vt non eligerentur, niſi ordinarij, nunquā illud ſilentio prçteriuiſſet; cùm ergo id non expreſſerit, gratis fingitur illa reſtrictio: nam de poteſtate Papæ, quòd id potuerit facere, nemini licet dubitare: & in cap. citato Gregorius dum côceſ-

ſit prælatis facultatem eligendi confeſſariū, nullam facit reſtrictionem, ſed ait, quòd præter ſui Superioris licentiam poſſit ſibi eligere prouidum confeſſorem. eodem ergo modo intelligitur conceſſio diplomatis, niſi quando ſpecialiter dicit, quòd confeſſarij ſint deputati ab Ordinario.

Prælati maiores quando tenentur eligere confeſſarium approbatum.

Hinc Epiſcopus, qui per iubileum requirentem vt eligatur confeſſarius approbatus, etiam confeſſarium approbatum, vt Iubileum conſequatur, eligere debet: eſto iure cōmuni poſſet quemcunq; prouidū, & diſcretum eligere. *cap. fin. de pœnit. & remiſſ.* cùm forma Iubilei ſeruari debeat. cap. cùm dilecta, de reſcriptis. Nauar. *conſil.12. de pœn. & remiſſ.*

Praxis autem in noſtra Religione eſt, vt Generalis in toto Ordine, & Prouinciales in Prouincia ſua, poſſint eligere quemcunque ſacerdotem, etſi non ſit deputatus ad confeſſiones audiendas: quia ipſi Prælati in illo actu poſſunt dare ſacerdotibus facultatem, & admittere ad confeſſionem. Idem etiam videtur dicendum de Commiſſarijs Generalibus, & Prouincialibus. Guardiani verò, qui ex priuilegio habent, vt poſſint ſibi eligere Confeſſarium, cùm nō habeāt facultatem inſtituendi confeſſarios, debent eligere vnum de approbatis à Prouinciali, quicunque ille ſit.

ARTICVLVS XXII.

Guardiani licèt gaudeāt priuilegio, vt poſſint ſibi eligere cōfeſſarium, non tamen poſſūt ab eis abſolui ſimpliciter à reſeruatis.

AN *Guardiani habentes facultatem eligendi ſibi confeſſarium ad libitum, poſſint abſolui per tales ſic electos à caſib. reſeruatis?* Reſpondeo quòd licet Guardiani poſſint ſibi eligere confeſſarium, non tamen ex hoc infertur, quòd poſſint confeſſarij per ipſos electi eos abſoluere à caſibus reſeruatis, hoc enim minimè conceditur, neque per Decretalem, neque per priuilegium. Attamen non eſt dubium, quin tales confeſſarij ſic electi per Bullam Cruciatæ, vel per Iubilæi facultatem, poſſint eos abſoluere à reſeruatis. Et ſi ipſi Guardiani habent poteſtatem abſoluendi ſuos ſubditos à caſib. reſeruatis, poſſunt confeſſarij per ipſos electi eos ab eiſdē abſoluere, ſecundùm regulam, quam tradit Caietan. 2.2. *q.96. art.5.* & quam probat Rodriquez *tom. p. qq. regul. quæſt.* [illegible] *art.8.* ſcil. quòd ille, qui habet poteſtatem ad diſpenſandum cum ſuis ſubditis, habet etiam eandem ad diſpenſandum ſecum. Quod intellige verū, quando facultas data Guardiano nō eſt reſtricta, & limitata ad ſubditos tantū, quia tunc nō poſſet vti pro ſe tali facultate: ſi verò facultas ei data eſt libera; tunc poterit etiam pro ſe vti ea.

ARTICVLVS XXIII.

Prouinciales non ſubiacēt caſibus reſeruatis, quo ad præſentationem, ſed benè quo ad culpam.

AN *reſpectu Prouincialium ſint caſus reſeruati, adeò vt ſi ipſi in aliquem inciderint, teneantur ſe præſentare Generali?* Reſpondeo quòd non, quia ipſi ſunt Prælati maiores, & cùm alijs dent facultatem, multò magis eā pro ſe habent: vnde ſi in aliquod peccatum reſeruatum inciderint, tenentur confiteri ſolùm de peccato, ſed ad nullam præſentationem tenentur. Niſi fortaſſe caſus habeat annexam excommunicationem à Generali latam cum reſeruatione abſolutionis: nam tunc teneretur ad Generalem, vel ad eius vices gerentem recurrere pro abſolutione, vel poſſet vti eadem facultate, qua Epiſcopus, quando habet aliquam cenſuram Papalem occultam, de qua re vide Concilium Tridentinum.

ARTICVLVS XXIV.

Vicarij Conuentus gaudent facultate eligendi ſibi confeſſarium ad libitum, ſed in domo, vbi gubernant.

AN *Vicarij domus, ſeu Conuentus habeant facultatē eligendi ſibi confeſſarium?* Reſpondeo quòd ſic; nam licet de iure id non habeant, cū ſimpliciter non ſint Prælati, ex conſuetudine tamen, & ex praxi habent: ſed aliter quam Guardiani, & alij, qui verè ſunt Prælati, qui vbilibet exiſtentes, etiam in loco non ſuo, & ſub alterius Guardiani iuriſdictione ſe inuenientes, poſſunt nihil-

Digitized by Google

nihilominus ſibi eligere confeſſarium. At Vicarij Conuentus duntaxat in domo, ſeu conuentu, in quo curam habent, id poſſunt: & neque in tali loco habent facultatem liberam, ſed in abſentia ſuorum Guardianorum; nam quando Guardiani ſunt præſentes, tales cenſentur ſubditi, ſicut & reliqui Fratres de loco illo: niſi praxis, & cõſuetudo tolerata aliud ſeruet.

ARTICVLVS XXV.

AN *ſimplices ſacerdotes ſubditi habeant hanc facultatem, quam habent Prælati, ſcilicet, vt eligant ſibi ad libitum, quem voluerint confeſſarium?* Reſpondeo quòd Sotus *in. 4. diſtinct. 18. quæſtion. 4. articul. 2.* tenet partem affirmatiuam: ibi enim poſtquam diſſeruit, quòd omnes Prælati exempti ex conceſſione Gregorij noni *in capite, ne pro dilatione. de pœnitent. & remißion.* habent facultatem ſibi eligendi confeſſarios ad libitum, ſubdit: Quin verò & vniuerſi ſimplices ſacerdotes eadem gaudent facultate, vt ſibi promiſcuè quemcunque eligant ſacerdotem; quapropter & cuicunque de Religioſis confiteri poteſt alter Religioſus, quanquam huiuſmodi Religioſus nec ſit expoſitus ab Epiſcopo, nec à ſuo Prælato. Poteſt quidem punire eum ſuus Prælatus, ſi confeſſionem ſacerdotis ſæcularis audiat, ſed tamen Sacramentum tenebit, quia ille facultatem habebat eum eligendi. Quòd ſi quis nobis objiciat (inquit Sotus) cap. *ſi Epiſcopus de pœnitent. & remiſſ. in 6.* vbi habetur, nulla conſuetudine induci poſſe, vt quiſque abſque licentia ſui Superioris confeſſarium ſibi eligat; Reſpondeo, nullam conſuetudinem contra illud ius præualere poſſe. At verò cùm præfati Superiores videant ſubditos promiſcuè ſibi eligere confeſſarios, & ſileant, conniuere cenſentur, eandemque permittere facultatem. *Sotus.*

SED reuerà prædictum Capitulum, *Ne pro dilatione*, loquitur ſolùm de Prælatis, non de ſimplicibus ſacerdotibus: nec video qua ratione Sotus, alioqui oculatus, extendat tale cap. etiam ad illos, niſi ex conſuetudine ſcita, & tolerata: itaque Sotus in hac aſſertione eſt ſingularis: & meritò noſter Pater Politius *in cap. 7. expoſit. Regulæ* negat, ſacerdotes ſimplices tali facultate gaudere, quod etiam probare nititur ex Concil. Trid. *ſeſſ. 23. cap. 15.* Quicquid aũt ſit de praxi ſæcularium ſacerdotum, ſiue etiam aliorum Religioſorum, in noſtra Religione aliter videtur dicendum; nam quia Religioſi ſunt ſubditi, & ſub obedientia Prælatorum, non poſſunt ad libitum ſibi quemlibet confeſſarium eligere; ſed vel eum, quem ex deputatis elegerint, vel alium de licentia ſiue expreſſa, ſiue præſumpta, ſiue ex neceſſitate. videatur Rodriquez *tom. 1. qq. regul. quæſt. 62. art. 4.* *Politius.* *Concil. Trident.* *Sacerdotes Religioſi ſubditi non poſſunt ſibi eligere confeſſarium ad libitum.* *Rodriquez.*

PRI-

PRIMAE PARTIS SECTIO SECVNDA,

IN QVA TRACTATVR DE PERTINENTIBVS ad confeſſarios, continens articulos 22.

ARTICVLVS I.

Idoneitas confeſſariorum quæ.

Concil. Colō.

AN quilibet Sacerdos ſit idoneus ad confeſſiones audiendas? Reſpondeo quòd circa idoneitatē confeſſariorum placet hic apponere eam normam, quam de talibus tradit Conciliū Colonienſe: ſcilicet vt ſit vir integer, ſtudioſus, peritus, taciturnus, vt ſit inſtructus bonis conſiderationibus ad inſtruendum pœnitentem, quem Deus illi obtulerit inſtruēdum, vt ſit compoſitus interiori, exterioriq; modeſtia, & habitu, & egregia prudentia inſignitus ſit, oportet, vt nouerit peccata ordinaria, eorumque applicare remedia, vt nouerit interrogare pœnitentem de his, quæ veriſimiliter omittit confiteri, vel quia ignorat, vel quia pudore corripitur. Ex quo infertur, quòd ad prudentiam ſpectat confeſſarij, quando pœnitentes, qui ei confitentur, ſunt docti, & de inhoneſta cogitatione confitentur, non ſunt interrogandi, an de coniugata, an de ſoluta, an verò de Virgine cogitauerint: quia ſi id opus eſſet exprimere, illud ipſi non tacuiſſent, & præſertim hoc intelligitur, quando talis eorum confeſſio eſt de peccatis venialibus.

Ad prudentiam confeſſarij ſpectat in iniungendis pœnitentijs eum modum obſeruare, qui congruat & qualitatibus peccatorum, & perſonarum conditionibus; nam peccata carnalia maceratione carnis ſunt punienda, ieiunijs nempe, vigilijs, flagellis: & Religioſis non eſt imponendum, vt peregrinationes aſſumant, cùm non ſint ſui iuris: nec vt eleemoſynas elargiantur, cùm nihil habeant de proprio: itaque in iniungenda pœnitentia prudens confeſſarius animaduertat qualitatē peccati, & etiam qualitatē perſonę, & tunc veluti medicus peritus medicinā tribuat. Et iuxta cōſiliū D. Auguſtini, prudentia confeſſarij exigit, vt perditiſſimi, & magni peccatores in principio mitiùs, & blandiùs tractentur, quouſque ad Deum pertrahantur, exhortando illos ad frequentationem confeſſionis, & recitationem Roſarij, Coronæ, vel huiuſmodi, ad cōſiderationem mortis, iudicij & malitiæ peccati.

Religioſis nō ſunt imponēdæ peregrinationes, vel vt eleemoſynas faciāt.

Prudentis confeſſarij officium eſt, non cauterizare cōſcientias pœnitentium infirmas, vel extinguere lignum fumigans, eligendo opiniones rigidiores, & magis auſteras: quia ſatis eſt, vt dicemus, dummodò pœnitens licitè poſſit abſolui, & confeſſarius opinionem probabilem Doctorum ſequatur. Præterea ad eius prudentiam attinet, ſummam cautelam adhibere ſigillo confeſſionis ſeruando, vt nihil mutire audeat, per

Digitized by Google

quod vel pœnitens, vel tertia perſona ibi detecta peccans prodatur; vel aliquid, per quod confeſſio illa fiat odioſa, vel minùs amabilis.

Medina. Hic verò notandum, quòd Medina *in ſua Inſtruct. conſ.* ait, ſi tam imprudenter ſe geſſerit confeſſor circa pœnitentem, quòd in confeſſione dixerit ei, vt ſibi reuelet complicem, aliàs abiturum inabſolutũ, eo quòd non poſſit, niſi reuelet, abſoluere eum; tunc talis confeſſor denunciandus eſt neceſſariò, quia hæreſis eſt affirmare, quòd quis tenetur eam circumſtantiam confiteri, ex qua talis perſona venit infamia notanda. Quæ opinio nimis dura videtur Fratri Ludouico Lopez *in ſua Inſtruct. conſil. 1. cap. 30.* & Petro Nauar. *lib. 2. de reſtit. cap. 2. num. 283.* nam licèt ſit hæreſis dicere, nõn eſſe illicitum infamare proximum; nihilominus controuertitur inter doctores, an hoc ſit proximum infamare, quando ſcilicet diceretur confeſſario complex in aliquo peccato. Vnde licèt hanc opinionem, ſcilicet propalandi complicem in confeſſione (loquendo ſpeculatiuè) teneam pro falſa, & loquẽdo practicè quantùm ad vſum illius, teneam eam etiam pro ſcandaloſa, & offenſiua aurium piarum: Nihilominus non teneo eam pro hæretica, & ideò licèt toleretur, vt in ſcholis diſputetur; non toleratur tamen, vt in confeſſionalibus de ea tractetur, cùm declarare complicem non ſit medium efficax, vt peccator emendetur, vt benè docet Bannes *22. quæſt. q. 33. art. 7.*

Lopez. Petrus Nauar.

Bannes.

Nauar. Sufficientia confeſſarij quanta.

Quantùm verò ad ſufficientiam confeſſarij, dico cum Nauarro *in capite quarto ſuæ ſummæ, num. 2.* quòd ſufficiens confeſſarius ſcire debet peccata, quæ communiter perpetrant pœnitentes, ac circumſtantias neceſſariò confitendas, & caſus habentes annexam excommunicationem, & reſtitutionem famæ, vel bonorum, & caſus reſeruatos: & ſi audiat Clericum, oportet eum ſcire irregularitates, vel ſaltem de his dubitare ſciat, vt quando caſus occurrerit, peritiores conſulere poſſit, & hæc ſufficientia ſatis eſt.

D. Ant. SCIENDVM verò hic quòd D. Antonino tribuitur ſententia quædam illis, nempè quòd inter confeſſarios diſtinguendum eſt, quando eſt ſermo de eorum ſufficientia: nam vel eſt iuſſus à ſuo prælato, vt audiat confeſſiones; vel ex ſe ad id muneris ſpontaneè ſe offert: nam qui iuſſus eſt à Prælato, audiens confeſſiones ſatis eſt, ſi prædicto modo ſciat dubitare; at ſi ex ſe ad id muneris ſe obtulit, tenetur de omnibus à pœnitente ſibi propoſitis iudicare. Sed meritò refellitur à Nauarro vbi ſuprà hæc doctrina, nàm ſiue in vno, ſiue in altero modo quis audiat confeſſiones, ſufficit, vt ſciat ſaltem dubitare: & eò magis hæc ſententia Nauarri habet locum in Religioſis, qui ſemper iubentur à Superioribus, vt tale munus exerceant: & propterea non indiget tanta ſcientia ille, qui audit confeſſiones Regularium, & perſonarum Deo ſeruientium, qui vt plurimùm veniales culpas confitentur: neque qui audiunt confeſſiones, vbi ſunt multi literati, quos poſſunt conſulere.

Imperiti qui audiunt confeſſiones non excuſantur à mortali.

Benè verum eſt, quòd non excuſantur à mortali confeſſarij expoſiti, neque qui eos exponunt, quando id ſciunt: ſi tales confeſſarij neſciant caſus, à quibus poſſunt, vel non poſſunt abſoluere: vel ſi neſciant differentiam excommunicationis maioris, & minoris, vel peccata mortalia communia, vel voluntatem deliberatam ad mortale, eſſe mortale: vel ſi quamcumque ſuperbiam, & inuidiam indicent eſſe mortalem culpam, quia ſecundùm Nauarrum, *vbi ſuprà numero quarto*, confeſſarij, qui hæc ignorant, neque communiter nota à confeſſarijs, nouerunt.

Imperiti cõfeſſarij excuſantur à mortali an-

Excuſantur verò à mortali imperiti confeſſarij in multis caſibus. PRIMO, quando audiunt peritos pœnitentes, eos de ſua ignorantia admonentes, ſcilicet

vt

Digitized by Google

diendo confeſſiones in tribus caſibus.

vt confeſſarius manifeſtet pœnitenti perito ſuam ignorantiam, ad hoc, vt pœnitens explicet, quando peccatum eſt mortale, & quando non. SECVNDO, Cùm audiunt regulariter pœnitentes, tantùm peccata venialia habentes. TERTIO, cùm audiunt in articulo mortis conſtitutum, neque ſuppetit alius, qui tunc poſſit moriturum audire. QVARTO, Cùm audit Chriſtianos inter Saracenos captiuos, vbi non eſt copia peritioris confeſſarij.

ARTICVLVS II.

Sayrus. *Azorius.* *Corduba.* *Valentia.* *Medina.* *Nauar.*

QVam opinionem ſequi debeat confeſſarius, ſuamne? an pœnitentis? De hac materia videantur fusè quæ habet Sayrus *in ſua claui Regia, tom.1 lib. 1. capite 7. 8. & 9.* Azorius *in primo tomo, lib. 2. cap. 16.* Corduba *in ſuo quæſtionario, libro ſecundo, quæſtione 3. dicto 4.* Gregor. de Valent. *in 3. tomo, diſputatione quinta, quæſtione ſeptima, puncto quarto.* Medina *in 1. 2. quæſtione decima nona, artic. ſexto, dubio antepenultimo.* Nauarrus *in Manual. capite vigeſimo ſexto, numero quarto, & alij.* In hac difficultate diſtinguendum eſt de pœnitente, & confeſſore; nam vel pœnitens eſt ignarus, & confeſſor doctus, vel è contrà, pœnitens eſt doctus, & confeſſor indoctus: vel certè æquè ſunt docti. Si primo modo, nempè quòd confeſſarius eſt doctus, & pœnitens eſt ignarus, tunc regulariter tenetur pœnitens ſequi opinionem confeſſarij: quòd ſi noluerit, dimittendus eſt ſine abſolutione; niſi pœnitens ignarus conſuluerit anteà peritiores, & tunc confeſſarius poterit ſequi opinionem illorum peritorum, quos pœnitens conſuluit.

Pœnitens ignarus debet ſequi opinionem confeſſarij.

Si verò pœnitens eſt doctus, & confeſſarius indoctus: tunc poteſt ſequi confeſſarius opinionem pœnitentis. Si verò æquè ſunt docti confeſſarius poteſt, & debet abſoluere pœnitentem ſecundùm ſuam opinionem. Itaque reſolutiuè dicimus, confeſſarium quemcunque abſoluere poſſe pœnitentem ſequentem opinionem probabilem, relicta ſua opinione probabiliori; ratio eſt, quia confeſſarius denegare non poteſt abſolutionem, niſi malè diſpoſito: at pœnitens eo ipſo quòd ſequitur opinionem probabilem, non eſt malè diſpoſitus; ergò confeſſarius abſolutionem illi denegans, iure ſuo illum ſpoliat. Id quòd tã de ordinario, quàm de extraordinario Confeſſore procedit; cum hac tamen differentia; nam Ordinarius confeſſarius cùm ratione ſui officij ſubditis ſuis Sacramenta miniſtrare teneatur, niſi in eis aliquod impedimentum inueniat, & in hoc euentu nullum ſit impedimentum ex parte pœnitentis, vt diximus; non ſolùm tenetur ipſius confeſſionem audire, ſed etiam poſt auditam confeſſionem ipſum abſoluere. Confeſſarius autem extraordinarius, ſeu ex commiſſione, quamuis non teneatur confeſſionem illius audire, & non audiendo, recuſantem ſequi ſuam opinionem, nullam illi iniuriam facit: ſi tamen conditionem acceptauit audiendi confeſſionem, ad abſoluendum pœnitentem benè diſpoſitum, obligatur, & negando ei abſolutionem peccaret: non tamen exiſtimarem eum ſemper peccare mortaliter non abſoluendo, ſiquidem nonnunquam excuſatur confeſſarius tàm proprius, quàm alienus, ſi propter opinionem propriam pœnitentes abſoluere noluerit, dummodo bona fide, & ex cauſa iuſta id faciat.

Confeſſarius ignarus debet ſequi opinionẽ pœnitẽtis docti.

In plurimis confeſſarius debet ſequi opinionem probabilem pœnitentis.

An verò confeſſarius ſequi debeat ſuam opinionem probabilem, & innixam ſolido fundamento, vel graui Doctori; an verò ſequi debeat opinionem Superioris aliter ſentientis? Hanc difficultatem ponimus, quia aliquando poteſt occurrere caſus, quòd Superiores difficiles ſe exhibent in danda ſua auctoritate pro reſeruatis, & nihilominus Confeſſarius iudicat ſibi dandam

Superior debet ſe remittere Confeſſario, quando ſufficiens, & prudens eſt.

Digitized by Google

dam eſſe facultatem, quid tenendum? Reſpondeo, quòd ſtandum eſt opinioni cóſeſſarij, non ſolùm quia ſic probabiliter iudicat, vel habet aliquem Doctorem ex ſuâ parte: verùm etiam, quia ſic habet Decretũ Clem. VIII. ait enim in numero quinto: *Et quibus etiam reſeruatorum abſolutio committatur, quando caſus occurrerit, in quo eam ſibi debere committi, ipſe in primis confeſſarius iudicauerit.* Ergo ſi confeſſarius iudicat, Superiorem teneri ad dandam ei facultatem abſoluendi ab aliquo caſu reſeruato; tunc Prælatus tenetur ei dare facultatem.

ARTICVLVS III.

Conf-ſſarij non poſſunt abſoluere à reſeruatis ſimpliciter, ſed iuxta formam Decreti Clem. VIII.

AN *confeſſarij deputati poſſint abſoluere ad libitum à caſibus reſeruatis omnes ſuos pænitentes?* Reſpondeo quòd circa hoc non defuerunt, qui dicerent facultatem abſoluendi à reſeruatis modò reſidere penes ipſos confeſſarios deputatos, adeò vt ampliùs non ſit neceſſe recurrere ad Prouinciales. Quod conantur aſſerere ex verbis Decreti Clem. VIII. *num.* 5. vbi dicitur ſic: *Superiores in ſingulis domibus deputent duos, tres, aut plures confeſſarios, pro ſubditorum numero maiori, vel minori: iiquè ſint docti, prudentes, ac charitate præditi, qui à non reſeruatis eos abſoluant, & quibus etiam committatur abſolutio reſeruatorum, quando caſus occurrerit, in quo eam debere committi, ipſe in primis confeſſarius iudicauerit.* Ergo inquiunt opinantes, cùm confeſſarijs committatur facultas, ad Miniſtros non eſt ampliùs recurrendum.

Sed profectò hallucinãtur; nam Decretũ nõ dicit, vt ſimpliciter committatur facultas talis ipſis deputatis; ſed præcipit, vt cõmittatur, *quando caſus occurrerit, in quo ipſe confeſſarius in primis iudicauerit* nõ eſſe expediens, vt pœnitens ad Superiorem recurrat perſonaliter; ergò ſi tunc debet committi facultas, & vtique à Prouinciali, patet, quòd ex verbis Decreti non poteſt rectè elici, vt confeſſarij deputati talem facultatẽ ſimpliciter habeant. Quod etiam clarius patet, ex determinatione facta à *Sanctiſſimo D N. Papa Paulo V.* qui hodie fœliciter viuit & regnat, & de qua fecimus mentionem ſuprà *in.1 ſect. art. 17. in fine:* ponderentur, quæ ibi dicuntur à ſua Sanctitate, & ſic opinantes deſiſtant ampliùs taliter opinari.

Deputatio confeſſariorum fit multipliciter.

Circa deputationem Confeſſariorum modò eſt animaduertendum, quòd talis deputatio multipliciter fit, iuxta diuerſos ritus Religionum; nam apud aliquos deputantur non ſolùm confeſſarij pro communibus peccatis; verùm & aliqui particulares, quibus abſolutè datur facultas, vt à caſibus reſeruatis abſoluant quoſcunque ad ipſos accedentes: apud aliquos etiam deputantur confeſſarij, qui vtramque facultatem habent: aliqui verò etiam id faciunt, ſcilicet quòd deputati abſoluunt à non reſeruatis, & pro reſeruatis recurrunt ad Superiorem, quod vtique facere poſſunt; nam Prælatus, qui habet facultatem, domi eſt: diximus enim *in 1. ſect. in art.* 7. quòd ſi reſeruare caſus ante Decretum pertinebat ad Abbates, vel ad Priores, ſeu Rectores Domus, quòd apud ipſos modò reſidet facultas abſoluendi. Ergo ſi Superior Domus habet hanc facultatẽ, ad illum debet recurrere confeſſarius, antequam abſoluat, niſi aliter conſtitutum ſit in ſua Religione. Apud nos Capuccinos etiam varia eſt diſpoſitio confeſſariorum deputatorum, iuxta diuerſitatem Prouinciarum; nam in aliqua Prouincia deputantur à Capitulo, in aliqua verò ipſe Prouincialis ſolus id facit, in aliqua verò ipſis Guardianis loci datur facultas, vt poſſint deputare: vnde ſeruandus eſt mos, & ritus cuiuſcumque Prouinciæ.

Ex dictis patet, quòd cauere debent confeſſarij deputati ab abſolutione reſeruatorum, niſi ſpecialiter id eis committatur, vel niſi ipſi inprimis iudicauerint, ſibi debere committi, alioquin abſolutio data nihil valet. Videatur pro hoc Concilium Tridentinum *in ſeſſ. 14. cap. 7.* vbi ſtatim in ipſo principio Capituli declarat nullius momẽti eſſe eam abſolutionem, quam ſacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut ſubdele-

delegatam non habet iuriſdictionem. Hæc ſunt verba Concilij: *Quoniam igitur natura, & ratio iudicij illud expoſcit, vt ſententia in ſubditos duntaxat feratur, perſuaſum ſemper in Eccleſia Dei fuit, & veriſſimum eſſe Synodus hæc confirmat, nullius momenti abſolutionem eam eſſe debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut ſubdelegatam non habet iuriſdictionem.* Huc uſque Concilium. Quòd autem abſolutio data ſuper caſibus reſeruatis à non habentibus auctoritatem ſit nulla, & nullius roboris, vel momenti, habetur nedum in præallegato Concilio Tridentino, ſed etiam *ext. de pœnit. & rem. cap. omnis vtr. ſex.* & etiam in Concilio Florentino, ſub Eug. 4. *ibi, de miniſtro pœnitentiæ*, & in Catechiſmo Romano, ibi, *de miniſtro Sacramenti pœnitentiæ*, & apud D. Thom. *in 4. diſt. 2. quæſt. 1. art. 3. ſub. art. 3. ad 1. & diſt. 24. quæſt. 3. art. 2. ad primum & communiter apud Theologos in 4.* Et ratio ipſorum eſt, quia confeſſio non ſolùm eſt medicina, ſed etiam eſt ad inſtar actus iudicialis, vt pariter dicit Concilium Tridentinum: ſententia autem (cuiuſmodi eſt abſolutio à peccatis) à Iudice non ſuo lata, nulla eſt: & idcirco etiam abſolutio tradita ſuper peccatis, aut aliàs ſuper reſeruatis à non habentibus iuriſdictionem eſt nulla, & caſſa.

Abſolutio à reſeruatis data à non habentibus auctoritatē, nulla eſt.

Concil. Triden.

Conc. Flor.

D. Thom.

ARTICVLVS IV.

CVm in noſtra Religione confeſſarij deputati abſoluant etiam à reſeruatis, licèt cum onere ſe præſentandi, vt dictum eſt in 1. ſect. in art. 8. quæritur hic; An hoc intelligatur de delictis ſecretis, an verò quando delictum aliquod publicum occurrerit, poterit confeſſarius abſoluere delinquentem in foro conſcientiæ, & remittere poſtea ad Superiorē ea, quæ ſuperſunt?* Reſpondeo quòd quantum ad peccata reſeruata ſecreta poteſt & debet id facere: ſed quantum ad delictum publicum, & notorium, non poteſt, antequam à Superiore abſoluatur: ratio eſt, quia cùm peccatum ſit publicum, iam amiſit famam, imo ſcandalizarentur adſtantes, ſi antequam abſolueretur iuridicè à Prouinciali, viderent illum vel fungi ſacerdotio, vel aliter communicare. Facit pro hoc doctrina Philippi Franci *in cap. ſolet. de ſent. excom.* dicentis, quòd *cap. ex parte in 1. de verb. ſign.* vbi dicitur quòd pro manifeſta iniuria nullus eſt abſoluendus, niſi ſatisfactione læſæ partis præmiſſa, debet intelligi, quando quantitas ſatisfactionis eſt liquida: quòd ſi liquidanda eſt, tunc reus poterit abſolui, datis fideiuſſoribus, vel pignoribus. Secundò debet intelligi, quando ſatisfactio eſt poſſibilis: nam quando non eſt talis, tunc abſolutio poteſt dari: *ſic Francus.*

Confeſſarius non poteſt abſoluere pœnitentem à reſeruato, quando delictum eſt publicum.

Præterea *in diſt. cap. ex parte* dicitur, quòd nullus eſt abſoluendus ab excommunicatione, pro iniuria manifeſta, niſi reali ſatisfactione præmiſſa. Per quem textum dixerunt Innocentius, & Io. Andreas *in cap. ſolet. de ſent. excom. in 6.* quòd ſi petenti abſolutionem opponatur de manifeſta offenſa, non abſoluatur. Vltimò dico, quòd quando duo Religioſi ſe percutiunt publicè, tum Fiſcus acquiſiuit ius ſuper eos: vnde oportet prius recurrere, & ſatisfacere Fiſco, antequam ſacramentaliter abſoluatur. Benè verum eſt, quòd non eſt neceſſe, vt perſonaliter eant: nam ſufficit quòd per epiſtolam Superior fiat certior, qui poteſt committere abſolutionem, cui magis ei libet. Carcerarius verò poteſt cum talibus ſic excommunicatis conuerſari ex neceſſitate, non autem alij Religioſi, cùm ſint excommunicati.

Innocent. 3. Io Andr.

Religioſi percutientes quid facere debent.

Carcerarius poteſt cū excōmunicatis conuerſari ex neceſſitate.

ARTICVLVS V.

AN Confeſſarij deputati, qui aliquando à Superioribus habent facultatem circa caſuum reſeruationem, poſſint illam alijs committere? Reſpondeo quòd Nauarrus in Man. *cap. 27. num 45. ex cap. fin. de offic. ordin.* tenet quòd ſic: nam ſimplex miniſterium abſoluendi poteſt delegari, etiam à delegato Ordinarij, & à ſubdelegato delegati Pa-

Simplex miniſterium abſoluendi poteſt delegari.

pæ, quamuis non poſſint delegare ſuas iuriſdictiones, quarum ratione id eis competit. Intellige autem quòd poſſit delegari ſimplex miniſterium, non cuicunque Religioſo, ſed illi tantùm, qui approbatus eſt ad audiendas confeſſiones. Vide Graſſium *in 1. parte deciſ. lib. 1. cap. 20. num. 15.* Et addit Nauarrus, quòd hæc delegatio quotidiana eſt.

Graſſius. Nauar.

In commentarijs autem *ſup. cap. placuit, num. 72.* idem tenet, ſed ſibi ipſi facit quaſdam obiectiones, & ſoluit, quas de verbo ad verbum tranſcribere placuit: ait ergo ſic: Contra hanc concluſionem facit cap. 51. §. cæterum de officio delegati, vbi habet, pœnitentias iniungendi poteſtatem etiam à Papa conceſſam ſubdelegari non poſſe. SECVNDO facit quòd delegatus ab Ordinario non ſubdelegat. *l. à iudic. C. de iudic. cap. cùm cauſam de appell.* TERTIO, quòd Syluest. *in verbo excommunicatio. 7. caſu 14. dub. 11.* tenet contrarium in eo, quòd dixi, de Vicario ad modicum tempus à rectore conſtituto. Facit & contrà quòd Richardus *in quodlib. ait.* ſacerdotem habentem auctoritatem ordinariam, poſſe eam alteri delegare: poſſe quoque ſi habet commiſſam à Papa iuriſdictionem: non autem ſi nudum officiũ, ſeu miniſterium habet, velut audiendi confeſſiones. Poſſe item ſi habet commiſſionem ab inferiore, puta Epiſcopo, vel huiuſmodi ad vniuerſitatem cauſarum, vt officialis, vel vniuerſalis Pœnitentiarius; poteſt pariter cauſam committere, niſi fuerit ei ſpecialiter interdictum. Si verò habet particularem commiſſionem, non poteſt: ex quibus infert ſacerdotem, qui conductus Eccleſiæ parochiali deſeruit, cùm non ſit ordinarius illius Eccleſiæ parochus, non poſſe delegare, *& ita dicit cap. fin. de offi. deleg in §. cæterum interpretandum eſſe.*

Sylueſt. Riccar.

Ad horum primum reſpondeo, §. *cæterum*, agere de ſubdeleganda poteſtate in iniungendis pœnitentijs, nō verò de danda ſubdito licentia, vt cui voluerit confiteatur: in illo caſu aliqua ſubdelegatur poteſtas, in hoc verò nulla: nam facultas illa eligendi confeſſarium non eſt poteſtas, quę reſidet in ipſo, qui eam facit, & quæ transferatur de illo in confeſſarium, ſed quædam declaratio, qua declarat, ſe nolle vti iure, quod ad ſe pertinebat. SECVNDO dico, §. illud procedere, quando tacitè negatur ſubdelegandi poteſtas, propterea quòd perſonæ induſtria videtur electi: in caſu autem noſtro agimus de illo, qui ea mente alij ſuas vices plenè committit, vt circa Sacramentorum adminiſtrationem omnia gerat, quæ ipſe poteſt.

Ad ſecundum concedo, tam delegatum ab inferiore, quàm Principe ſubdelegare nō poſſe: ſed non ſequitur ex hoc, vicarium hanc licentiam dare non poſſe, etiam ſi cōcederetur, illum Vicarium eſſe delegatum, quia dare hanc, de qua loquimur, licentiam, & delegare vel ſubdelegare, ſeparata ſunt, & ideo ab altero non infertur efficaciter. *l. Papinianus. §. ff. de minor. cap. 2. de translat. Prælatorum.*

Ad tertium reſpondeo, Sylueſtrum, tametſi mihi ſemper viſus ſit doctus, & reſolutus auctor; tamen non eſſe apud me tanti, vt ipſius me contra rationes efficaces trahat auctoritas, præſertim cùm me Adriani viri vtique doctiſſimi iuuet determinatio. Secundo reſpondeo, Sylueſtri dictum procedere poſſe, quando quis ad modicum tēpus Vicarium poſuit, non erat ea mente, vt concederet ſuas vices, etiam cùm oporteret, ad delegandum, & vocandum alios coadiutores, non autem quando de huiuſmodi mente, vel per coniecturas, vel ſuam in hoc, vel aliorum priſtinam conſuetudinem ſatis apparet.

Ad ea Riccardi reſponderi poteſt primò, omnia illa de ſubdelegatione procedere, noſtra vero de cōceſſione licētiæ rei longè ab illa diuerſæ. Poteſt ſecundò reſponderi, quemadmodum ſecundo modo fuit ad primum reſponſum. Ex quo infero, quòd ſi rector accerſat aliquem Sacerdotem, vt ſe iuuet in audiendis confeſſionibus, is non poterit eiuſmodi licentiam tribuere, quia de præ-

de prædicta mente non apparet: & per regulam iuris tacitè videtur agi contrarium per illud §. ſic Nau.

Ex dictis concluditur, quòd ordinariè loquendo, in noſtra Religione confeſſarius deputatus ad audiendas confeſſiones, non poteſt alium delegare & ſubſtituere pro ſe ad audiendam confeſſionem alicuius, niſi ad hoc habeat ſpecialem conceſſionem à Prouinciali. Ratio eſt, quia per noſtra ſtatuta prohibetur, vt nemo mutet confeſſarium electum abſque licentia Superioris: & multò minùs poterit hoc cum licentia deputati confeſſarij, qui quantùm ad hoc nullam habet à Superiore facultatem, imò per ſtatuta prohibetur, ſaltem indirectè. Secūdò, quia neque Guardiani ipſi, qui ordinarij Parochi ſunt, poſſunt id facere extra ſuam Guardianam: quòd ſi aliquando delegant facultatem audiendi confeſſiones, illis delegant, qui aliàs ſunt admiſſi à Prouinciali ad audiendas confeſſiones: nam ſi non ſunt admiſſi, non poſſunt deputari à Guardianis, niſi hi ſpecialem ad id habeant facultatem. Tertiò neque Pœnitentiarij Sancti Petri talem facultatem habent, nam propterea ſemper recurrunt, vel ad Sanctiſſimum Dominum, vel ad Maiorem Pœnitentiarium, vel ad Regentem Pœnitentiariæ, pro concedenda facultate alicui abſenti, vt poſſit ſibi eligere confeſſarium, à quo poſſit liberè abſolui ab omnibus cenſuris, & reſeruationibus: nam ſi tali poteſtate gauderent, delegandi ſcilicet miniſterium cuicunque, ad Superiorem vtique non recurrunt, prout habui à Patre Benedicto Iuſtiniano Rectore Collegij Pœnitentiariorum Ieſuitarum, pro Eccleſia Sancti Petri Romæ.

ARTICVLVS VI.

Rodriquez.

CAſus occurrere poteſt, qui proponitur, & *reſoluitur à Rodriquez in 1. tom. ſummæ, cap. 35. numero* 15. Quidam confeſſarius cuiuſdam Conuentus, qui audit confeſſiones Choriſtarum, ſeu clericorum petit à Prælato facultatem ad abſoluendum quendam ſuum pœnitentem, qui Prælatus non vult illam concedere, quia ſic ei videtur conuenire. Et vt veniret in cognitionem peccatoris, tempore, & hora, qua omnes Choriſtæ conuenerant ad communionem, dixit confeſſario prædicto: Concedo tibi facultatem, quam mihi hodie petiſti. Quod fecit in illa occaſione, quia pro breuitate temporis putauit confeſſarium vocaturum illum Religioſum ad abſoluendum illum, & ſic cognoſceret illum. Confeſſarius verò ſagax & prudens non debet in hoc caſu vocare iuuenem pœnitentem, ſed ſufficit, quòd quando dicitur confeſſio (ſ. Confiteor Deo omnipotenti) pro ſacra communione ſumenda ab omnibus ſimul, abſoluat illum ab omnibus peccatis, quæ audiuit, licèt pœnitens neſciat hanc abſolutionem. Sic Rodriquez.

Sed ego conſulerem, vt poſtea capta opportunitate temporis, ſeriò abſoluat eum: nam licèt abſolutio ab excommunicatione poſsit dari non ſolùm abſenti, verùm & ignoranti; non tamen hoc fieri poteſt in abſolutione à peccatis. Idcircò puto, quòd in ſimilibus caſibus meliùs eſſet ire ad communionem, ad euitandum ſcandalum, & notam, habita priùs contritione, ac ſi ibi non eſſet copia confeſſarij, & poſtea cum opportunitate temporis facere ea, ad quæ tenetur. Et eò magis hoc dico, quia in illa abſolutione, quæ fit ante ſumptionem Sacramenti Euchariſtiæ, non datur, neque dicitur propria forma abſolutionis, ſcilicet, Ego te abſoluo, ſed ibi tantùm fit deprecatio, Miſereatur tui, Indulgētiam, &c. & nihil aliud: ergo ille talis pœnitens non poteſt dici abſolutus, neque à peccato, neque à præſentatione. Niſi dicatur, quòd antea iam abſoluerat eum à peccato, & promiſit confeſſarius ſe petiturum licentiam à Superiore pro præſentatione: & in hoc eſt etiam difficultas; ideò melius eſt, & cautius, vt poſt actionem illam ſeriò confiteatur, vt paulò antè dictum eſt.

Abſolutio ab excommunicatione poteſt dari abſenti, non autem abſolutio à peccatis.

ARTICVLVS VII.

AN facultas eligendi Confeſſarium finiatur per vnum actum, id eſt per electionem vnius confeſſarij? Reſpondeo quòd hunc caſum tractant Paludanus *in 4. diſt. 17. quæſt 3.* Syluester, *confeſſor. 1. quæſt. 7.* & Nauarrus *in cap. placuit, num. 167.* & hi omnes abſolutè diffiniunt, non finiri. Aduertendum tamen eſt, hanc facultatem interdum expreſsè dari ſolùm ad ſemel faciendam confeſſionem de peccatis, cuicumque pœnitens voluerit, & tunc clarum eſt, facultatem finiri per vnum actum: oportet tamen illum eſſe completum, quia nec priuilegium extenditur vltra id, quod in ipſo exprimitur, neque etiam finitur ante completum vſum eius. Vnde ſi quis virtute Iubilæi eligit confeſſarium, cui confiteri cœpit, vel etiam integrè confeſſus eſt, non eſt tamen abſolutionem conſecutus, vel caſu aliquo; vel quia confeſſarius ei abſolutionem denegauit; nihilominus poteſt alium confeſſarium eligere, quia prior actus non fuit conſummatus: & quia illa facultas ad hoc præcipuè conceditur, vt abſolutio obtineatur; ideò prior electio: quæ ad abſolutionem non peruenit, tanquam nulla reputatur, ac proinde poteſt alius confeſſarius eligi, dummodo id fiat intra tempus in priuilegio præſcriptum, ſi fortaſſe in illo limitatur. Atque eadem proportione iudicandum eſt de hac facultate, quando expreſsè ad certum tempus, ſeu numerum confeſſionum, aut perſonarum côceditur.

Palud. Syluest. Nauar. Facultas eligendi confeſſorem finitur per vnũ actum cõpletum: quando facultas datur determinatè.

Quando verò datur indefinitè & ſine aliqua limitatione, clarum eſt non finiri vnico actu, neque electionem factam de vno confeſſario eſſe immutabilem, ſed poſſe fieri nunc vni, poſtea alteri, pro arbitrio eius, cui facultas eſt data.

Non finitur verò quando datur ſine limitatione.

ARTICVLVS VIII.

QVid ſi moriatur, vel amoueatur ab officio Prælatus, qui ad id fecit poteſtatem? Reſpondeo quòd vel dedit facultatem indefinitè, vel cum limitatione: ſi indefinitè, ſimpliciter expirat conceſſio & facultas à tali Superiore data. Si verò cum limitatione, nõ expirat ſimpliciter, ſed ſi eam dedit pro vna vice, & antequam mortuus ſit, iam qui incœpit confiteri, poteſt proſequi & abſolui pro illa vice: ſi verò non eſt incœpta, debet recurrere ad ſucceſſorem.

ARTICVLVS IX.

AN Confeſſarij deputati, qui aliquando habent facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, etiam à repræſentatione, habeant quoque illam pro omnibus cenſuris? Reſpondeo hic plura.

PRIMO, quòd Prouincialis concedendo caſus ſuos, ſiue ſibi reſeruatos, non videtur concedere abſolutionem à cenſuris ſibi reſeruatis, quoniam à diuerſis non fit illatio, vt dicitur *in lib. Papinianus ff. de minor. & cap. ad audientiam, de decimis.* Et aliud eſt peccatum reſeruatum Prouinciali, aliud cenſura ei reſeruata.

Superior dãs facultatem pro reſeruatis, non dat eam pro cenſuris.

SECVNDO, Nec concedendo abſolutionem à ſuis caſibus & cenſuris videtur concedere abſolutionem, aut diſpenſationem votorum: aut irregularitatum, à quibus ipſe poteſt, quia nec ſunt caſus, nec cenſuræ ipſi reſeruatæ.

Nec concedit abſolutionem, aut diſpenſationem votorũ, aut irregularitatum.

TERTIO, Prouincialis concedendo alicui omnem ſuam facultatem ad audiendam confeſſionem, & abſoluendum aliquem, non videtur concedere caſus ſibi reſeruatos. ſic Nauar. in Man. *cap. 27. num. 261.* licèt ſubiungat, quanquam oppoſitum credo, quando concedit omnes ſuos caſus. *Nihilominus* in noſtra Religione praxis eſt in contrarium;

Nauar.

trarium; nam quando Prouincialis dat vel pœnitenti, vel confeſſario omnem ſuam facultatem, & auctoritatem, tunc intelligitur data poteſtas abſoluendi, vel abſolui ab omnibus ſibi reſeruatis: ſic communiter obſeruatur: vnde pro abſolutione caſuum reſeruatorum ſufficit, quòd vel pœnitens, vel confeſſarius dicat Prouinciali, Indigeo veſtra auctoritate: quam poſtea ſi Prouincialis concedit, poteſt ille ab omnibus abſolui.

Quarto, Si verò Prouincialis dicat, Concedo tibi omnem meam facultatem, excepto tali caſu reſeruato; tunc poteſtatem dat pro omnibus alijs reſeruatis, quia exceptio circa vnum poſita, firmat regulam in contrarium. *c. dominus.* 32. *quæſt.* 2. *de quo* Panorm. *in cap. quartum, de coniu. lepro.*

ARTICVLVS X.

Ratibabitio eſt duplex.

AN *ſufficiat ratihabitio, vt abſolutio ſit valida?* Reſpondeo ad hoc cum diſtinctione; nam ratihabitio poteſt eſſe duplex, vel de futuro, vel de præſenti. Si ratihabitio eſt de futuro, vt ſi Sacerdos abſque iuriſdictione abſoluat alienum Parochianum, credens quòd Pl[illegible]anus vel Epiſcopus eius cùm ſciuerit, ratum habebit; tunc manifeſtum eſt, nullum eſſe Sacramentum: quoniã cùm Sacramentum tunc conferat gratiam, quando applicatur abſolutio, nequit vllo pacto ex futuro pendere, ſed tunc debent concurrere omnia, quæ ſunt de eſſentia Sacramenti, atque adeò iuriſdictio ſacerdotis; quare ſi tunc illam non habet, nec ratihabitio futura refert. Si autem ratihabitio ſit de præſenti, tenet. ſic Hoſtienſis *in ſumma. de pœnit. & remiſſ.* §. *cui confitendum, numero* 14. Sylueſter. *confeſſor.* 1. *cap.* §. 6. *ver.* 8. Nauar. *in cap. placuit. diſt.* 6. *num.* 105. vbi ponit exemplum de duobus Parochis, ſeu Curatis, qui adeò ſunt familiares, & amici, quòd vterque illorum tam vult, vt quis alteri confiteatur, ac ſibi: nam eo caſu confeſſio, & abſolutio impenſa parochianis vnius, qui alteri Parocho confitetur abſque licentia alia, validæ reputantur, non quidem vi ratificationis futuræ, ſed cuiuſdam præſentis ratificationis, & licentiæ tacitæ. Et Sotus ait *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 4. *art.* 3. quòd tunc non cenſetur ſolùm ratihabitio, ſed conſenſus interpretatiuus. Et Emanuel Sà *in ſuis aphoriſmis tit. abſolutio, numer.* 6. ait: Abſoluere poteſt confeſſor alienum, ſi rationabiliter credit eius Superiori placere. Scio Suarez non probare ratihabitionem nec de præſenti. *ſic in tom.* 4. *diſputat.* 25. *ſect.* 1. *ſub numer.* 13. nihilominùs idem infra *in diſput.* 27. *ſect.* 4. *in* 4. *dubitatione*, probat facultatem interpretatiuam, ſeu præſumptam, quæ eadem eſt cum ratihabitione de præſenti: concordat Med. Cod. *de pœnit. &* Riccar. *diſtinct.* 18. *art.* 2. *quæſt.* 3.

Ratibabitio de futuro nõ facit vt abſolutio teneat.

Ratihabitio de præſenti tenet.

Hoſtienſ.

Sylueſt.

Nauar.

Sot.

Emanuel Sà.

Suarez.

ARTICVLVS XI.

AN *quando confeſſarius recurrit ad Prouincialem pro præſentatione, ſeu ipſemet pœnitens, ſufficiat dicere, Pater, indigeo veſtra auctoritate?* Reſpondeo quòd ſufficit, ratio eſt, quia tunc confeſſarius iudicat, quòd Prælatus debet ei dare facultatem iuxta Decretum Clem. VIII. Imò D. Thom. tam *in opuſc.* 19. *quàm in* 4. vbi ſuprà ait, ſatis eſſe, vt pœnitens dicat, ſe habere rationabilem cauſam petendi illam facultatem, vt paſtor debeat illam dare, ne illum exponat periculo maioris mali. Nec etiam debet eum cogere, vt cauſam in particulari explicet, quia vel poteſt ad ipſummet paſtorem pertinere, vel poteſt eſſe ita coniuncta cũ peccato, vt neceſſe ſit illud explicare, ad quod non eſt cogendus pœnitens. Sic Suarez *tom* 4. *diſput.* 27. *ſect.* 4. *num.* 22. Benè verum eſt, quòd Prælatus poteſt diſcurrere cum confeſſario circa qualitatem peccati, & aſſignare pœnitentiam, integro ſemper manente ſigillo: nam hoc eſt ſatis conforme Decreto Clem. VIII. vbi ſuprà in Decreto, numero 7.

Clem. VIII.

D. Thom.

Superior non debet cogere confeſſariũ, vt explicet cauſam in particulari.

Suarez.

Superior poteſt diſcurrere cum cõfeſſario de qualitate peccati.

ARTICVLVS XII.

Confeſſarius debet explicare onus de ſe præſentādo, ſi pœnitēs ignarus eſt.

AN *neceſſe ſit, vt confeſſarius diſertis verbis explicet pœnitenti onus de ſe præſentando Superiori?* Reſpondeo ad hoc, quòd vt plurimùm debet, maximè ſi pœnitens fuerit ſimplex, ſeu ignarus: at ſi tale onus non fuerit ei à confeſſario expreſſum, modò ipſe pœnitens abſolutioni conſenſerit, tenetur ſe præſentare: dum enim ipſe cognoſcit, cōfeſſarium non habere auctoritatem à reſeruatis abſoluendi, niſi ligando pœnitentem ad ſe præſentandum Superiori, dum abſolui petit, ſeu abſolutioni conſentit, tacitè ad reconfitendum Superiori voluntariè ſe obligat, eritque obligatus, ſicut qui expreſsè hoc promiſit; ſufficit enim tacitus cōſenſus ad obligandum pœnitentem, vt annotauit Nauarrus *in cap. placuit, num.* 118.

ARTICVLVS XIII.

Triplex conditio poteſt apponi in cōfeſſione.

AN *abſolutio data à confeſſario cum tali onere de ſe præſentando, cenſeatur data cū conditione?* Reſpondeo quòd triplex conditio poteſt apponi in abſolutione, vna eſt de præterito, verbi gratia, ſi ita fuit, Ego te abſoluo. Altera eſt de præſenti, verbi gratia, ſi ita eſt; Ego te abſoluo. Tertia de futuro, verbi gratia, Ego te abſoluo, ſi hoc feceris. Cùm verò dependens eſt abſolutio à tertia perſona; ſcilicet Ego te abſoluo, ſi Epiſcopus poſtea conſenſerit, ſic dicitur abſolutio cum ratihabitione. Ad quæſitum ergo reſpondeo, quòd nulla conditio eſt apponenda in abſolutione. Nauar. *in Man. capite* 26. *num.* 12. niſi ratione alicuius dubij; vt cùm dubitat, an dederit abſolutionem, nec ne, poterit dicere ratione dubij, Si non es abſolutus, ego te abſoluo: aliæ tamen conditiones apponendæ non ſunt: differenter tamen; nam ſi duæ priores apponantur, valet abſolutio, ſtante conditione poſita, ſed male facit confeſſarius: tamen ſi tertia ponatur, nihil valet: nam effectus deberet expectare impletionem conditionis, quòd eſſe non poteſt; non enim ſacerdos poteſt differre effectum poſitæ abſolutionis. Concluditur ergo, quòd confeſſarius non debet apponere talem cōditionem, intendendo ſic conditionaliter abſoluere.

Nulla conditio eſt ponēda in confeſſione.

Si qua conditio ponenda eſt, non fiat in forma.

Cùm tamen aliqua conditio eſt ponenda, non debet eſſe in forma ipſa, ſed debet pœnitenti iniungi, quam ſi acceptet, abſolutè eſt abſoluendus. Imò cùm Prælatus Superior dat facultatem abſoluendi aliquem alicui confeſſario ea conditione, vt eum poſtea mittat ad ipſum; tunc confeſſarius nō debet apponere cōditionē in forma, ſed obligare pœnitentem, vt eat ad Superiorē: quòd ſi acceptauerat, abſolutè eſt abſoluēdus, vt rectè docet Toletus in ſua ſumma. *lib.* 3. *cap.* 12. Si verò talem modum, ſeu obligationem ſe repræſentandi ad Superiorē non acceptauerit, non debet eum audire, ſi ante confeſſionem id ſciuerit, nec à reſeruatis abſoluere, ſi poſt confeſſionem ſciuit. ſic Nauar. *vbi ſuprà.* *Tolet.*

Reſolutio.

Ad rem ergo dico, quòd dum confeſſor abſoluit pœnitentem habentem caſus reſeruatos, & ei oſtendit onus, ſeu obligationem, quam habet de ſe repræſentando, & pœnitens acceptat talem obligationem; tunc nullam imponit conditionem in abſolutione, ſed tantùm oſtendit debitum, quod contraxit pœnitens, quod ſi acceptat, abſoluit ſimpliciter.

Abſolutio nō eſt danda, niſi poſt impoſitam, & acceptatam pœnitentiā.

Hic verò admonendum cenſeo confeſſarium, non eſſe dandam abſolutionem, niſi poſt impoſitam, & acceptatam pœnitentiam: ſic Toletus *vbi ſuprà.* Nihilominus cùm probabiliter ſcit confeſſarius, pœnitentem acceptaturum, non eſt inconueniens, præcedere abſolutionem: ſemper tamen meliùs eſt, quòd pœnitentiæ impoſitio præcedat, niſi confeſſarij obliuio intercedat.

* * *

AR-

ARTICVLVS XIV.

Pœnitens abſolutus & non acceptãs onus de ſe præſentãdo, an ſit abſolutus. Suarez.

AN *ſi cõfeſſarius det primò abſolutionem, & poſtea manifeſtet pœnitenti onus ſe præſentandi, ſi pœnitens non acceptat tale onus, abſolutio data valeat?* Reſpondeo quòd Suarez *in tomo 4. diſput. 30. ſect. 5. num. 15.* refert duas opiniones: vna eſt, illum ſubditũ, ſeu pœnitentem non manere poſtea obligatum ad comparendum coram Superiore, etiam ſi poſtea illi declaretur conditio, ſeu obligatio, quia poteſt non acceptare illam, & ſinè ſuo conſenſu non obligatur: & nihilominus manet abſolutus, quia prior ſentẽtia valida fuit, nec reuocari poteſt. Altera ſententia eſt aliorum, qui dicunt in tali caſu, ſcilicet ſi non vult acceptare onus, ad quod tenetur, illam abſolutionem non fuiſſe validam, ideoque eadem obligatione teneri ſubditum confiteri Superiori, qua antè tenebatur. Ratio eſt, quia illi confeſſori nõ eſt data iuriſdictio, niſi ſub ea conditione, ergo illa non expleta, illi non datur iuriſdictio quò ad talem actum. Et poteſt confirmari, quia delegatus non ſeruans formam ſibi in commiſſione præſcriptam, nihil operatur, *vt dicitur in cap. venerabilis de offic. de leg.* quia non habet plus iuriſdictionis, quàm illi commiſſum eſt: ſed in præſenti commiſſa eſt iuriſdictio ſub tali forma, & modo, ergo non ſeruans illam nihil facit. Et confirmatur ſecundò nam ſi in eo caſu cõfeſſor pronũciet cõditionem ſubdito, & ipſe nollet eam acceptare, & nihilominus abſolueretur à ſacerdote, confeſſio eſſet nulla, ex defectu iuriſdictionis, propter non impletã conditionem: & ſimiliter ſi ſubditus deciperet confeſſariũ, acceptando exteriùs conditionem, ſinè propoſito implendi, aut comparendi coram Superiore, abſolutio data à ſacerdote etiam bona fide ex parte illius eſſet nulla, propter eundem defectum; ergo à fortiori, abſolutio data priuſquam pœnitens acceptet conditionem, imò priuſquam illi proponatur, ſiue hoc fuerit ex malitia, ſiue ex inaduertentia confeſſoris, inualida eſt, quia multò magis deficit ibi cõditio neceſſaria ad vſum iuriſdictionis.

Concludit poſtea Suarez *infra num. 20.* quòd ille, qui ſic abſoluitur à caſibus reſeruatis, quamuis ante abſolutionem ignoret pactum, ſeu conditionem facultatis, nihilominus in re ipſa manet obligatus ad comparendum, cùm intellexerit modum cõceſſæ facultatis. Et *infrà num. 27.* ait: Hæc obligatio non oritur propriè ex pacto, ſed ex ipſa natura rei, poſita tali iuriſdictione, ſeu materiæ applicatione: ideoque non pendet ex actuali conſenſu ſubditi, neque per eius ignorantiam impeditur. Quæ ſententia vera eſt, & omnino amplectenda, cùm fundamenta ipſius ſint ſolidiora, & validiora fundamentis prioris ſententiæ.

Nauar. Confeſſarius prius abſoluat à cenſuris, & poſtea à peccatis.

Ad hæc addo ex Naua. *in §. cautus, de pœn. diſt. 5. num. 53.* nempè confeſſarium, qui abſoluit pœnitentem, debere priùs abſoluere ipſum à cenſuris, quatenus opus eſſet, & ipſe poſſet: quòd ferè ab omnibus paſſim fit confeſſarijs. Quod intelligitur (inquit Nauarrus) de abſolutione expreſſa, vel ſaltem tacita, quia vt docet Gerſon *in 2. part. relatus à Nauar. vbi ſup.* confeſſarius qui recta intentione ſuper pœnitentem dixit, Abſoluo te in nomine Patris, &c. non ſolùm à peccatis, verùm etiam à cenſuris abſoluit.

Rectam verò intentionem̃ Nauarrus illam arbitratur eſſe, qua confeſſarius abſoluere proponit à neceſſarijs, qualem putat vel expreſſam, vel virtualem omnes confeſſarios habere: quam ſententiam repetit, & probat idem Nau. *in cap. qui vult. de pœnit. diſt. 6. ſub nũ. 27. & in eodem loco ſub nũ. 25. ait Nauar.* quòd præmittere abſolutionem à cenſuris, de quibus pœnitens eſt innodatus, ad abſolutionem à peccatis non eſt ſubſtantiale abſolutioni peccatorum; eſt tamen neceſſarium neceſſitate præcepti, ſi cõfeſſarius videt illum eſſe tali excommunicatione innodatum. Quando verò neſcit cõfeſſarius, an pœnitens vllis cenſuris ſit implicitus: tunc non præceptum, ſed conſilium arbitratur eſſe, abſoluere ſcilicet eum ad cau-

cautelam priùs à cenſuris: & nõ ſolùm prudens conſilium fuerit abſoluere ab excõmmunicatione maiori, vel minori, ſed etiam ab omni cenſura, ad quam ſua poteſtas ſe extendit.

Notanda eſt hæc doctrina pro confeſſionibus quotidianis.

Totum hoc intelligitur regulariter, & communiter pro omnibus pœnitentibus, alioquin ſi confeſſarius audit confeſſionem alicuius valdè ſpiritualis, & qui, vt plurimum, non habet niſi venialia, & qui ſæpe in hebdomada confitetur, tunc non eſt neceſſe, vt in omni confeſſione abſoluat talem priùs ab excommunicatione, quam probabiliter pœnitens non incurrit; ſed ſufficit, vt in talibus quotidianis confeſſionibus cũ abſoluat à peccatis, & hoc etiam breuiter, imo aliquando expedit ſolùm dicere: *Ego te abſoluo ab omnibus peccatis tuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, ne abſolutio longiùs protrahatur, quàm fuerit tota confeſſio: Sæpè enim accidit, quòd confeſſio fit breuiſſimè, & pro vno defecticulo veniali, nempè pro verbo otioſo, pro aliqua diſtractione inuoluntaria, & huiuſmodi: & tunc vt quid conſumere tempus, & dicere: *Miſereatur tui Indul. Dominus noſter Ieſus Chriſtus te abſoluat, abſoluo te à ſententia excommunicationis maioris, minoris & interdicti, in quantum poſſum, & indiges. Deinde ego te abſoluo ab omnibus peccatis tuis, &c.* Hæc, inquam, abſolutio bona, & optima, ſed quæ nihilominus in talibus caſibus poteſt, & debet dimitti, & ſolùm dicere: *Ego te abſoluo ab omnibus peccatis tuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, Amen.

ARTICVLVS XV.

AN *Confeſſario liceat loqui de rebus in confeſſione auditis de licentia pœnitentis?* Reſpondeo quòd circa hoc ſunt duæ opiniones. Prima negat, licere ex facultate pœnitentis loqui. Sic Scot. *in 4. diſt.* 12. *quæſt.* 2. Durand. *quæſt.* 4. Maior. *quæſtion.* 3. Gabriel *art.* 3. *dub.* 4. Alenſis 4. 1. *quæſt.* 19. *memb.* 2. *art.* 2. §. 1. & Angelica *confeßio.* 8. *num.* 5. & ratio eſt; quia Confeſſarius ea, quę nouit in confeſſione, ſcit vt Deus; ergo non poteſt illi pœnitens facere facultatem, vt loquatur vt homo: & etiam quia hoc ſigillum eſt præceptum diuinum; ergo non poteſt pœnitens illud diſpenſare. & præterea quia licet pœnitens poſſit cedere iuri ſuo; non tamen iuri ſacramenti.

Scotus. Durand. Maior. Gabriel. Alenſis.

Angel.

De licentia pœnitentis poteſt confeſſarius loqui de rebus in confeſſione auditis.

Nihilominus contraria ſententia eſt & communis, & verior, quam tenet S. Bonauentura *in* 4. *diſt.* 21. *in* 2. *part. art.* 2. *quæſt.* 2. D. Thom. *diſt.* 21. *quæſt.* 3. *art.* 2. Riccar. *artic.* 4. *quæſt.* 1. Palud. *quæſt.* 3. *num.* 42. Adr. *quæſt.* 4. *de confeſſ.* Henri. *quodlibet.* 7. *quæſt.* 26. Syluest. *confeſſor.* 3. *quæſt.* 3. & 5. Sotus *diſt.* 18. *quæſt.* 4. *art.* 6. Pet. de Soto. *in relect. de pœnit. lect.* 11. Med. *quæſt. de licentia pœnitentis ad reuel. confeſſ.* Antonin. 3. *part. tit.* 22. §. 1. Nauar. *in Man. cap.* 8. *num.* 2. & *cap.* 18. *num.* 12. & *in cap. ſacerdos, numer.* 127. & eſt communis, etiam iuris Canonici peritorum ſententia Archidiaconi, & Alexandri, *in cap. ipſi Apoſt.* 2. *quæſt.* 2. Cardinalis *in cap. ſacerdos de pœnit. diſtin.* 6. Abbas *in cap. ſignificaſti, de adult.* Felin. *in cap. teſtimonium de teſtibus.*

D. Bonau. D. Thom. Riccar. Palud. Adrian. Henric. Sylu. Sotus. Petr. de Soto. Medina. Anton. Nauar. Archid. Alexand. Cardin. Abbas. Felin.

Ratio eſt, quia hoc ſigillum quamuis ſit ſacrum, continetur tamen ſub genere ſecreti, & eius naturam, ac rationem participat. Eſt autem hæc natura ſecreti, vt eius vſus pendeat ex voluntate committentis, ſicut depoſitum ex voluntate deponentis, vel ſicut promiſſio ex volũtate eius, cui⁹ eſt facere; ergo ſicut in alijs ſecretis, & in exemplis poſitis licet ex voluntate alterius talis vſus, ita & in præſenti. Et ratio id ſuadet, quia hoc cedit in fauorem pœnitentis, & conſequenter ſacramenti: ſæpè enim eſt pœnitenti neceſſarium, vt confeſſor loquatur, vel conſulat: eſſet autem maius diſpendium, ſi propterea cogeretur ſemper extra confeſſionem dicere. Imò addit Nauarrus. *in diſt. cap. ſacerdos, numero* 151. etiam in externo foro poſſe valere teſtimonium confeſſoris, de licentia pœnitentis ad eius innocentiam comprobandam.

Funda-

Fundamenta autem prioris ſententiæ facilè diluuntur. Ad primum enim dicimus, confeſſarium non ita ſcire vt Deus, quin verè ſciat vt homo, & ita loqui poſſit. Ad ſecundum dicimus, hanc nõ eſſe diſpenſationem in præcepto diuino, ſed mutationem materiæ eius: nam ſenſus præcepti eſt, vt hoc ſecretum ſeruetur iuxta voluntatem committentis, & ita nulla interuenit diſpenſatio. Ad tertium reſpondetur, hoc præceptum ſigilli præcipuè eſſe poſitum in fauorem pœnitentis, ideoque ipſum poſſe iuri ſuo renunciare.

Ille cui reuelatur peccatum de licentia pœnitentis, debet eum tenere ſub ſigillo.

Hoc bene animaduertendum eſt, vt ille, cui reuelat confeſſarius de licentia pœnitentis, ſub ſigillo teneat, atque in hoc ſenſu intelligunt omnes Doctores citati ita poſſe dari hanc facultatem, vt manente ſigillo integro in omnibus alijs, ſub eodem extendatur cognitio ad alium: manet ergo ille obligatus ſigillo.

Dices, tertia illa perſona, cui confeſſarius peccata pœnitentis reuelat de licentia eius, non tenetur tantam obligationem ſigilli acceptare, cùm re vera in confeſſione nõ audiat. Reſpondeo poſſe quidem non audire rem illam, vt in cõfeſsione reuelatam, ſicut poſſet etiam confeſſarius non audire confeſſionem, & tunc cogitur pœnitens aut omninò non communicare cum illa tertia perſona peccatum ſuum, aut alium modum manifeſtationis permittere; nihilominus ſi tertia illa perſona acceptat, ſeu conſentit audire illam rem ex notitia confeſſionis, facultate à pœnitente data; velit, nolit, obligabitur ſigillo, quia hæc obligatio non oritur ex nouo pacto, ſed ex ipſa confeſſione, nec licentia pœnitentis tollit hanc obligationem, ſed ſolùm tollit iniuriam, ſeu offenſionem ex parte ſacerdotis reuelantis.

ARTICVLVS XVI.

AN in articulo mortis poßit quilibet ſacerdos abſoluere à caſibus reſeruatis, abſque eo, quòd imponat pœnitenti onus, ſeu obligationẽ repræſentationis? Reſpondeo quòd ſi non eſt ibi copia ſacerdotis proprij, quilibet ſacerdos poteſt tunc abſoluere non ſolùm à peccatis, verùm & à caſibus reſeruatis, & ab excommunicatione: & ſi ægrotus recuperat ſanitatem, non tenetur pro illis caſibus reſeruatis confeſſis ſe præſentare, quia in tali articulo nulla eſt reſeruatio: tenetur benè ſe præſentare, ſi habuerit aliquam excommunicationem. Sic communiter Doctores, & determinatum eſt in Concilio Tridentino *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. in his verbis: *In Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, vt nulla ſit reſeruatio in articulo mortis: atque ideò omnes ſacerdotes quoslibet pœnitentes à quibuſuis peccatis, & cenſuris abſoluere poſſunt.* Sic Concilium. Quod etiam decreuerant iura *cap. non dubium de ſent. excom. & extr. Sixti. 4. cap. & ſi dominici. de pœnitent. & remiſſ.* Et meritò quidem ſic determinatur, quia dum agitur res perpetuæ ſaluationis, ſeu damnationis ab hac luce exeunti, non vult pia mater Eccleſia, vt tam ſalubri abſolutionis remedio quicunque pœnitens carere poſſit. Et ideo in mortis articulo nulla extat culpa reſeruata, quæ abſolui non poſſit, omniſque ſacerdos, etiam excommunicatus, ſuſpenſus, degradatus, irregularis (modò hæreticus non ſit) erit legitimus confeſſarius, vbi proprius haberi non poſſit.

Concil. Trident.

Hic verò animaduertendum, quòd circa hoc particulare coram Congregatione Illuſtriſſimorum Cardinalium ſuper Concilio fuit quæſitum; An pœnitentes in articulo mortis conſtitutos, & caſib. reſeruatis illaqueatos, poſſit ab eis quilibet ſacerdos, etiã excommunicatus, & denunciatus abſoluere, vt tenet Nauar. *in Man. cap.* 27. *num.* 272. *& cap.* 26. *num.* 26. & Congregat. Concilij cenſuit, *ſacerdotem excommunicatum, & denunciatum non poſſe, quia communis opinio videtur illa, quòd tales excommunicati, & denuntiati non poßint abſoluere, etiam in hoc caſu neceßitatis. Nec obſtat Concilium Tridentinum, ſeſſ.* 14. *cap.* 7. *de reſeruatis, quia debet intelligi de omnibus Sacerdotibus in vnitate Eccleſiæ viuentibus, referendumquè ad eos*

Nauar. Congr. Concil.

Concil. Triden.

 ſacer-

ſacerdotes, de quibus loquitur idem Concilium in eodē cap. 7. in principio, qui habent in pœnitentes vel ordinariam, vel delegatam poteſtatem. Si hæc declaratio eſſet tenenda, vtique nec ſimplex ſacerdos, alioqui in vnitate Eccleſiæ viuens, poſſet abſoluere in tali articulo, cùm in illum non habeat neque ordinariam, neque delegatam poteſtatem. Ideò videtur probabiliſſima opinio Nauarri in locis citatis, quam etiam ſequitur Suarez *in to. 4. diſput. 26. ſect. 4. ſub num. 5.*

Primum Dubium. *Periculum mortis & Articulus mortis diſtinguuntur.* *Articulus mortis quis.* *Periculum mortis quod.*

Circa hunc articulum tria explicanda ſunt. PRIMVM, quæ eſſe debeat neceſſitas pœnitentis, & præſertim quæri ſolet, an ſufficiat periculum mortis? Aliqui enim auctores diſtinguunt inter periculum, & articulū, quòd articulus ſit, quando mors proximè inſtat, & moraliter eſt certa, & ferè ineuitabilis: periculum verò ſit, quando eſt probabile dubium, & frequēter ſolet in tali caſu mors accidere, vt eſt actuale bellum, longa nauigatio, partus mulierum, & ſimilia. Dicunt ergo hi auctores, neceſſariū eſſe articulum, nec ſufficere periculū mortis: ita Sotus *diſt. 18. quæſt. 4. art. 4.* Canus *relect. de pœnit. part. 5. &* Couar. *in cap. alma mater. part. 1. §. 11. num. 8.*

Sot. *Canus.*

Periculum mortis ſufficit. *Nauar.* *Medina.* *Palud.* *Adr.* *Sylueſt.*

Reſolutiuè tamen dico ſufficere morale periculum mortis. ita ſentit gloſſ. *in cap. paſtoralis. §. præterea. de offic. ordin. & cap. quod in te verſ. pœnitentia. de pœnit. & remiſſ.* & tenet Nauar. *in ſumma cap. 26. num. 31 & cap. 27. num. 271.* Med. Cod. *de pœnit. quæſt. 16.* & idem ſentiunt Palu. *diſt. 17. quæſt. 5. art. 2. & diſt. 20. quæſt. 1. art. 2.* Adr. *quæſt. 3. de cōfeſſ.* Syluest. *confeſſ. 1. quæſt. 6 & cap. interdict. 5. quæſt. 7.* & probatur optimè *ex cap. ſi quis ſuadente. 17. quæſt. 4.* vbi poſita reſeruatione excipitur periculum mortis. Vnde intelligimus, hæc duo pro eodem reputari. Ratio autem moralis eſt optima, quia morale periculum perinde exiſtimari debet, & in malis ita caueri, ſicut euentus ipſe; nam propterea dictum eſt: Qui amat periculum, peribit in illo, ergo neceſſitas periculi mortis exiſtimatur moraliter tanquā extrema.

Secundum dubium.

SECVNDO explicandum eſt, An hæc neceſſitas conſideranda ſit etiam ex parte ſacerdotis? Ad quod ab aliquibus reſpondetur affirmatiuè, nam neceſſitas ſacerdotis eſt, vt non ſit alius, ad quem ex officio, vel delegatione tale munus pertineat: quapropter ſi adſit parochus, verbi gratia, vel alius, qui habet iuriſdictionem, non poteſt ſimplex ſacerdos abſoluere, quia iam non eſt articulus neceſſitatis comparatione illius, vt per ſe conſtat, & ſumitur à ſimili *ex cap. presbyter 26. quæſt. 6.* in illo verbo: *Niſi abſente Epiſcopo extrema neceſſitas cogat:* & eadem ratione cenſeo nunc ſacerdotem non expoſitum, non poſſe in eo caſu abſoluere, ſi adſit approbatus, qui poſſit, & velit id facere, etiam ſi alioquin iuriſdictionem non habeat, vt ſi eſſet, verbi gratia, parochus alienus, ſimili etiam ratione exiſtimo, ſi adſit ſacerdos excommunicatus vitandus, ſeu ſuſpenſus, aut præciſus, non poſſe abſoluere, ſi adſit ſimplex ſacerdos toleratus, etiamſi antea iuriſdictionem non habeat. Si verò abſit omnis alius ſacerdos, tunc omnes iſti ſacerdotes, non tolerati, etiam degradati, non hæretici, poſſunt in articulo mortis abſoluere. Circa quam ſententiam, quicquid ſit modò de excommunicatis, ſuſpenſis, aut præciſis, quantum ad reliquos ſacerdotes, ſcio ſic tenere Suarez, qui *in tom. 4. diſp. 30. ſect. 3. ſub num. 1.* ait; quamuis Concilium Tridentinum dixerit, *In articulo mortis nullam eſſe reſeruationem*, id tamen intelligendum eſt, in abſentia reſeruantis, quia aliàs nulla eſt vera neceſſitas, ob quam alij cenſeantur iuriſdictionem accipere, quæ illis, per ſe loquendo, ſublata fuerat: neque oportuit Concilium hoc declarare, quia hoc tanquam notum præſupponit.

Opinio Suarez.

Opinio Toleti.

Toletus etiam *in 1. lib. ſuæ ſummæ cap. 15. §. 5.* vbi ait, Præſente eo, cui caſus ſeu excommunicatio reſeruata ſunt, ſeu abſente, ad eum tamen poteſt ſine periculo fieri recurſus, non debet abſoluere pœnitentem ſacerdos ſimplex, qui extra articulum mortis abſoluere non poterat. ita habet Innocent. *cap. 1. & ca. nuper. de ſent. excomm.* & probari poteſt *ex cap. vos, de ſent. excom.* ſi enim tene-

tenetur pœnitens conualeſcens, cùm primùm poterit adire ſuperiorem, aliàs incidit in excommunicationem; igitur multò magis tenebitur adire eum ante abſolutionem, quando ſine periculo id fieri poterit. Sic Toletus. Nauarrus quoque in Manuali *in ca. 26. num. 26.* dicit, quòd in articulo mortis quilibet ſacerdos Catholicus non præciſus ab Eccleſia abſoluere poteſt à quolibet etiã reſeruato, & à qualibet cenſura, ſi copia Superioris deſit.

Opinio Nauar.

In articulo mortis etiam præſente proprio ſacerdote, & Superiore poteſt quilibet ſacerdos abſoluere infirmũ. Emanuel Sà. Nauar.

Nihilominus re altiùs inſpecta videtur aliter dicendum, nempè quòd in articulo mortis, ſeu in periculo morali mortis, non ſolùm in abſẽtia proprij ſacerdotis, ſeu Superioris, verùm & quando adeſt, poteſt quiuis ſacerdos talem infirmum abſoluere. Sic Emanuel Sà *in ſuis aphoriſ. tit. abſolutio,* & Nauar. *in 2. part. conſil. de pœnitent. & remiſſio. conſil. 13. num. 3.* vbi ait: Nunc verò altiùs re inſpecta videntur contra iſtam limitationẽ facere verba præfati Concilij Tridentini ſcilicet, *In articulo mortis nullam eſſe reſeruationem:* & paulò inferiùs, ATQVE IDEO OMNES SACERDOTES, *quoslibet pœnitẽtes à quibuſuis peccatis, & cenſuris abſoluere poſſunt.* Per quæ verba patet, quòd omnes ſacerdotes habent talem facultatem in periculo, ſeu in articulo mortis. & ſequitur Nauarrus: MOVEOR etiã, quia nullus Claſſicus Doctor poſuit hanc limitationem vſque ad Syluestrũ, qui obſcurè loquitur; Innocẽtius verò non loquitur de articulo mortis, ſed de alijs impedimentis non tam priuilegiatis, & verba concilij Tridentini non ſolùm ſunt generalia, ſed etiam vniuerſalia, ibi: OMNES SACERDOTES; & ibi: QVOSCVNQVE POENITENTES, & ibi: QVIBVSVIS PECCATIS, & ita generaliter, & vniuerſaliter ſunt intelligẽda. Propter quæ puto concluſionem prædictam tenendam eſſe, ſine præfata limitatione poſt Concilium Tridentinum, quod determinat, quòd in articulo mortis nulla eſt reſeruatio: quæ concluſio fauorabilis eſt animarum ſaluti: quamuis crederem, conſultè facturum, qui præſente ſuo Parocho, vel Superiore faciat ſe potiùs ab eo abſolui, quã ab alijs. Sic Nauarrus. Itaque concludimus hanc dubitationem, & dicimus quòd excepto caſu, cui annexa eſt excõmunicatio, pro quo aliter eſt dicendũ, & obſeruandũ, poſtquam infirmus conualuit; nam debet ſe præſentare ſuo Superiori pro abſolutione: pro reliquis caſib⁹ verò poteſt à quolibet ſacerdote abſolui in articulo, ſeu in periculo mortis, abſque onere præſentationis, etiam quòd confiteatur proprio Parocho: itaque nulla eſt neceſſitas ex parte ſacerdotis.

Tertium dubium.

TERTIO explicandum eſt, vnde tunc habeat ſacerdos iuriſdictionem? Reſpódeo, aliqui dicunt eos tũc habere ex iure diuino. ſic Dur *in 4. diſt. 19 quæſt. 2. ad 4.* Palud. *diſt. 20 quæſt. 1. art. 2.* Can. *in relect de pœn.* Riccardus *in art. 3.* & Armilla, *verbo abſolutio.* Fundamentum eſſe poteſt, quia perpetua Eccleſiæ traditio, cuius initium ignoratur, eſt ſignũ iuris diui iuxta D. Auguſtin. *li. 4. de baptiſmo ca. 24.* Contrariam ſententiam exiſtimo veram, nempe hanc eſſe traditionem ortam ab ipſa Eccleſia, & ad ſummum eſſe Apoſtolicã: ita tenet D. Tho. *diſt. 19. quæſt. 1. art. 1.* D. Bonau. *ibid. art. 3. quæſt. 1.* Maior. *quæſt. 1.* Soto *diſt. 18. quæſt. 4. art. 4.* Ledeſm. *2. part. 4. quæſt. 2 1 art. 6.* Med. *Cod. de pœnit. quæſt. de conſeſſ. alieno ſine licentia.* Pet. de Sot. *ſect. 5. de Conf.* Victor. *in ſumma. num. 156.* Couarruuias *in c. alma noſtri. §. 6. num. 8. part. 1.* & inſinuatur à Concilio Tridentino *vbi ſuprà*, dicente, ne aliquis periret, cuſtoditũ ſemper in Eccleſia fuit, vt nulla ſit reſeruatio in articulo mortis. Nam ſi nulla eſt reſeruatio, ergò manent illa peccata pro illo articulo ſub eodẽ foro, vt ſic dicã, ſub quo ſunt cętera: at in articulo mortis omnes ſacerdotes habent iuriſdictionẽ delegatã ad abſoluendũ directè à peccatis mortalib⁹; ergo talis iuriſdictio cadit etiã in hæc peccata, quæ extra illum articulum ſunt reſeruata.

D. Thom. D. Bon. Maior. Soto. Ledeſma. Med. Pet. de Soto. Victoria Couarr. Conc. Trid.

Dubitatio.

Interrogabit verò aliquis, ſi in eo articulo, ſeu periculo mortis adſit ſacerdos, qui ex priuilegio habet iuriſdictionem ad abſoluendum à caſibus reſeruatis, an debeat ille præferri alijs tantùm habentibus cõmu-

nem

nem iuriſdictionem, ſi enim in articulo mortis (vt diximus) peccata non ſunt reſeruata, non videtur hoc neceſſarium. Reſpondeo quòd ſimpliciter hoc non eſt neceſſarium, ſcilicet, vt qui habet talem facultatem præferatur non habenti; nam reſeruatio non obligat in illo articulo, vel potiùs non comprehendit illum: eſt tamen ad benè eſſe.

ARTICVLVS XVII.

AN *extra articulum mortis* occurrentibus alijs neceſſarijs caſibus, in quibus neceſſe eſt aut implere præceptum annuæ confeſſionis, vel (vt in noſtra Religione, ſi non bis in hebdomada, ſaltem occurrente aliquo magno feſto) communicare, aut facere ſacrum, ita vt non poſſit omitti ſine graui ſcandalo, aut infamia, & pro tunc non patet aditus ad Superiorem; An ſcilicet quis poſſit celebrare, vel Euchariſtiam ſumere abſque confeſſione, cum animo faciendi quod tenetur tempore ſuo; vel debet confiteri deputato, & ab eo abſolui cum obligatione? Reſpondeo quòd circa hoc ſunt tres opiniones.

Prima opinio. Riccard. Adr. Durand.

PRIMA ſimpliciter negat poſſe hominē in eo caſu abſolui ab inferiore. ſic Riccar. *diſt.* 17. *artic.* 2. *quæſtion.* 8. Adrian. *quæſt.* 4. *de confeſſ.* Durand. *diſtin.* 17. *quæſt.* 15. Dicunt tamen iſti auctores, in eo caſu poſſe hominem accedere ad communionē, vel ad faciendum ſacrum, cum ſola contritione, tanquam qui non haberet copiam confeſſarij.

Secunda opinio. Alenſ. Palud. Gerſon Syluest. Angel. Medina. Nauar.

SECVNDA opinio ſimpliciter affirmat, poſſe tunc abſolui, ſic Alenſ. 4. *part. quæſt.* 77. *memb.* 5. *articul.* 2. *ad vlt.* Palud. *diſt.* 17. *quæſt.* 5. Gerſon *alphab.* 33. *lit.* E. Syluſ. *confeſſio.* 1. *quæſtione* 19. Angelica *Confeſ.* 5. *numer.* 9. Medin. Cod. *de pænitent. quæſtion.* 13. *di integr. confeſſ.* & Nauar. *in cap. conſideret* §. *cautus, numero decimo.* qui tamen indifferenter loquuntur. Solus Angelica explicuit hoc fieri poſſe, etiamſi peccatum habeat annexam excommunicationem.

Tertia opinio.

TERTIA opinio diſtinguit ſic, ſi peccatum reſeruatum eſt ſine cenſura, poterit abſolui pœnitens, non tamen ſi excommunicatio adiuncta ſit, quia hæc non poteſt tolli in eo caſu: & quamdiu non aufertur, homo eſt incapax abſolutionis ſacramentalis: ita Cano. *relect. de pœnit. part* 5. Soto *diſt.* 18. *quæſt.* 2. *art.* 5. Ledeſ. 2. *part.* 4. *quæſt.* 8. *art.* 3. *dub.* 3. qui nihilominus admittunt poſſe hominem in huiuſmodi caſu, etiam ſi occultè excommunicatus ſit, accedere ad communionem ad euitandum ſcandalum.

Cano. Sot. Ledeſma.

Reſolut. In caſu neceſſitatis licet excōmunicato ad altare accedere, vel Euchariſtiam ſumere abſque confeſſione.

Mihi placet ſecunda opinio, ſcilicet, quòd in tali caſu licitum eſt pœnitenti, non obſtante excommunicatione recipere Euchariſtiam vel ſacrum facere, & eſt illi licitum confiteri, quia excommunicatio non obſtat, quò minùs à ſacerdote abſolui poſſit, quia ſi peccata illa reſeruata non haberent excommunicationem annexam, non impedirent abſolutionem. Et cōfirmatur, quia ſi ad euitandum ſcandalum, vel infamiam vitandam licet excommunicato ſe ingerere communicationi diuinorum, & aliquando poteſt contingere, vt ad euitandam grauem infamiam, vel ſcandalum, neceſſarium ſit confiteri; ergo tunc ex parte pœnitentis erit licita confeſſio, & ex parte abſoluentis non deeſt poteſtas, quia excommunicatio pœnitentis non priuat ſacerdotem iuriſdictione in omnia peccata; ergo poterit illū abſoluere, & validè, & licitè. Quod intellige, à peccatis tantùm, & cum obligatione recurrendi ad Superiorem, quò ad primùm fieri poterit.

ARTICVLVS XVIII.

C*Aſus talis poteſt occurrere.* Religioſus quidam fuit deputatus à Prouinciali, ſeu à Gardiano ad audiendas confeſſiones: deinde iuſta de cauſa motus Superior prohibuit tali Patri, ne audiret amplius cōfeſſionem, ſub pœna arbitraria. Sed cùm fuiſſet publicatum Iubilæum à Sanctiſſimo Domino, in quo dabatur facultas eligendi cōfeſſarium, talis Religioſus audiuit cōfeſſiones

nes

nes multorum; putans ſic per talem facultatem Iubilæi potuiſſe eligi à pœnitente. Dubitatur ergo, an abſolutio data teneat, cùm pœnitentes putauerint, illum habuiſſe facultatem? Et præterea, dato quòd abſolutio facta non valuerit, & per conſequens nec abſolutio à caſibus, & cenſuris: quæritur, an elapſo tempore Iubilæi, comperto errore, poſſint ab alio à ſacerdote deputato abſolui, etiam à reſeruatis, & à cenſuris, cũ ab omnibus abſoluti fuerint tempore Iubilæi ab illo, qui putabatur ſe habere facultatem, & non habebat. Reſpondeo quòd in hoc caſu duo caſus includuntur.

Primus caſus.

Tempore Iubilæi nõ habens auctoritatem non poteſt audire confeſſiones.

Primus eſt; *vtrum tempore Iubilæi, qui non habet auctoritatem ab Ordinario ad audiendas confeſsiones, poſsit illas audire?* Cui reſpondetur negatiue, & ratio eſt, quia indulgentiæ tantum valent, quantum ſonant: ſed in Iubilæo expreſsè dicitur, quòd poſſint eligere vnum ex confeſſarijs ab Ordinario approbatis, & iſte electus confeſſarius non eſt talis; ergo non poteſt audire confeſſiones, etiam tempore Iubilæi. Secundò quia ad audiendas confeſſiones requiritur, quòd confeſſarius habeat iuriſdictionem: ſed qui eſt prohibitus ab Ordinario nullam habet iuriſdictionem; ergo non poteſt audire cõfeſſiones, & per conſequens omnes confeſſiones illi factæ poſt prohibitionem ſunt nullæ, & inualidæ, & propterea reiterandæ, ſi cõſtet pœnitentibus, ſe fuiſſe confeſſos ſacerdoti prohibito, etiam ſi bona fide fuerint tali confeſſi, quia quamuis huiuſmodi bona fides in hoc caſu excuſat à peccato; non tamen excuſat ab obligatione reiterandi confeſſiones; & in hoc primo caſu nullam puto eſſe controuerſiam inter Theologos. Solùm teneret abſolutio, quando pœnitens haberet facultatem liberam eligendi ſibi confeſſarium quemcunq; ſine ſpecificatione, quod ſit, vel non ſit approbatus ab Ordinario: ſed ſi adſit ſpecificatio, confeſſio ipſo iure eſt nulla: & hæc de primo caſu.

Secundus caſus.

Secundus caſus eſt: *Vtrum poſſint iſti pœnitentes abſolui à caſibus reſeruatis, & a cenſuris ab aliquo alio ſacerdote deputato, & auctoritatem habente ab Ordinario poſt elapſum tẽpus Iubilæi?* Cui reſpõdetur etiam negatiuè. Primò, quia licentia, & facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis, & cenſuris eſt conceſſa à Summo Pontifice intra tempus Iubilæi; ergo elapſo illo tempore nullus habet auctoritatem abſoluendi à caſibus reſeruatis. Secundò, quia illi caſus reſeruati non ſunt abſoluti per primum confeſſarium; nam confeſſio illa fuit nulla, & ſecundus confeſſarius nullam habet auctoritatem ad caſus, & cenſuras: ergo non potuit abſolui per ſecundum confeſſarium, cùm iam ſit elapſum tempus Iubilæi. Tertiò, quia facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis, & à cenſuris non eſt cõceſſa ſacerdotibus, niſi in confeſſione, vt cõſtat ex ipſa forma Iubilæi, in qua dicitur, quòd pœnitens poſſit ſibi eligere confeſſarium, qui eum abſoluat ab omnibus cenſuris, & caſibus reſeruatis; ergo nullo modo manet abſolutus, niſi confiteatur confeſſario auctoritatem habenti, & intra tempus datum in Iubilæo. Quartò, quia fictio, fraus & dolus nemini debet patrocinari, ita nec deceptio confeſſarij: ſed iſte pœnitens fuit deceptus, putans ſe potuiſſe abſolui à cenſuris, & à caſibus reſeruatis in prima, vel in ſecunda confeſſione: at in prima certum eſt, quòd non potuit abſolui, cùm nulla fuerit: neque in ſecunda, quia ſecunda confeſſio non plus habet auctoritatis, quàm prima; ergo, &c.

ARTICVLVS XIX.

Abſolutio inualida multipliciter euenire poteſt.

AN *confeſſarius malè abſoluens pœnitentẽ teneatur ad aliquid?* Reſpõdeo quòd caſus iſte multipliciter euenire poteſt, vt ſi abſoluit ſine iuriſdictione ſufficiente, aut ſine intentione abſoluẽdi, aut quia abſoluit pœnitentem culpabiliter non ſatis diſpoſitum, vel non integrè confeſſum, quia propter verecundiam, aut timorem non eſt auſus illi negare abſolutionem. Vel poteſt defectus confeſſarij eſſe contra bonos mores pœnitentis, vt ſi abſoluit illum non obligando

cum ad reſtituendum id, quod verè tenebatur, vel ſe præſentare, vel tollere occaſionem moralem peccandi, vel quid ſimile.

Primus modus. Circa priorem modum variè loquuntur Doctores: quidam dicunt, interdum poſſe confeſſarium ſupplere defectum per ſe ipſum, nihil dicendo pœnitenti, ſed tantum ſupplendo id, quod defuerat, verbi gratia, intentionem, vel iuriſdictionem, petendo illam à Superiore, & cum his requiſitis repetendo abſolutionem, dirigendo illam ad pœnitentem, vbicumque fuerit: nam etiam illo inſcio habebit in eo effectum, ſi ſit diſpoſitus: quòd ex circumſtantijs, vel alijs indicijs coniecturare priùs debet confeſſarius. *Anton.* Ita Antoninus *in tertia parte, titulo decimo ſeptimo, capite duodecimo*, refertque hunc modum abſoluendi, & ſupplendi defectum placuiſſe multis Patribus in Concilio Baſileenſi, & placet etiam Nauarro *in Manual. in capite vigeſimo ſexto, numero decimo quarto.* *Concil. Baſil. Nauar.* Putant enim hi authores abſolutionem ſacramẽtalem poſſe fieri in abſentem. *de qua re in ſeq. art.* cùmque præceſſerit materia, nihil putant ibi eſſe, quod impediat talem abſolutionem. Cùm ergò confeſſarius male abſoluendo læſerit pœnitentem, & poſſit hoc modo damnum reſarcire ſine vllius incommodo, ad id faciendum tenebitur.

Refellitur. Verùm ſupradicta doctrina poteſt habere veritatem, quando pœnitens habet excommunicationem annexam; eius namque abſolutio poteſt dari abſenti, vel ignoranti, imò & inuito, & in mortali peccato exiſtenti. *Abſolutio ab excommunicatione poteſt dari abſenti nõ eum tem à culpa.* Ad quo ad culpam, falſum eſt, abſolutionem ſacramentalem poſſe fieri in abſentem, ſeu in præſentem, ſed ignorantem omnino, quid circa illum agatur, & nec formaliter, nec virtute conſentientem in præſenti abſolutione, quia valor Sacramenti non tantùm pendet ex intentione dantis, ſed etiam ex voluntate recipientis. In prædicto autem caſu voluntas hæc non intercedit: nam licèt pœnitens petierit, & voluerit priorem abſolutionem, non tamen petit hãc poſteriorem, cùm de ea nihil cogitauerit, imò cùm putet ſe iam ſufficienter abſolutum ab illis peccatis, nullam intentionem habet alterius abſolutionis.

Secunda ſententia. Eſt igitur ſecunda ſententia, quæ docet in caſu tali nihil aliud eſſe neceſſarium confeſſario, niſi ſui peccati pœnitentiam agere, & relinquere pœnitentem, vt per contritionem, vel alias confeſſiones validas iuſtificetur, quia per hoc non fit graue nocumentum pœnitenti; nam omnia peccata, quæ per priorem abſolutionem inualidam remiſſa non fuerunt, per ſubſequentem tollentur, ſaltem indirectè, quod ſatis eſt ad ſalutem pœnitentis. Hanc opinionem indicant Nauarrus *vbi ſup.* & Syluester *vbi ſup.* *Nauar. Syluest.* ſaltem quando primum illud remedium, quod nos improbauimus, applicari non poteſt, & ſi pœnitens admoneatur, ſequetur ſcandalum, vel infamia. *Medina.* Et Medina *in quæſt. trigeſima nona*, de alieno ſine licentia proprij abſoluente, refert hanc opinionem placuiſſe nonnullis Patribus in Concilio Baſilienſi, licèt ipſi non placeat: *Concil. Baſil.* affirmat enim in eo caſu teneri confeſſarium ad admonendum poſteà pœnitentem, quod etiam tenuit Soto, *diſt. decima octaua, quæſtione quarta, articulo ſexto.* *Soto.* Cord. *in ſumma. quæſtione ſeptima.* *Nauar.* Nauar. *in capite primo, de pœnit. numero ſexto, diſtinct. ſexta.* *Syluest.* Syluester *Confeſſor. 3. in principio.*

Reſolutio. Reſoluendo igitur prædicta dicimus, quòd hæc vltima opinio vera eſt, per ſe loquendo, id eſt, quando ſine graui nocumento ipſius confeſſionis, & ſine ſcandalo id fieri poteſt. Et quidem ſi defectus fuit tantùm ex parte confeſſoris, non diſplicet medium illud, quod inſinuat Syluester, ſcilicet, vt procuret Confeſſarius pœnitentem ſibi iterum confiteri de peccatis poſt priorem confeſſionem commiſſis, & in ea confeſſione generaliter eum interroget, an de omnibus præcedentibus doleat, eaque ſi neceſſe

ceſſe ſit, quantum poteſt confiteatur; nam hoc ſatis eſt, vt noua abſolutio cadat in totam illam ſuperiorem materiam, quæ in illo vno verbo ſufficienter nunc explicatur huic perſonæ, ſuppoſita diſtincta confeſſione illi facta, quamuis inualida, iuxta doctrinam datam. Quòd ſi hoc non ſufficit, vt maximè contingit, quando defectus fuit etiam commiſſus ex parte pœnitentis, vel quando non poteſt induci, vt eidem ſacerdoti iterum confiteatur; tunc clariùs admonendus eſt de priori errore, vt emendetur.

Hoc autem intelligendum eſt, quando ſine ſcandalo, & graui incommodo fieri poteſt, quomodo etiam id fatetur Syluester, & Nauarrus: interueniente enim morali ſcandalo, aut graui nocumento, excuſandus eſt Sacerdos ab hoc onere.

Dubium.

Sed quid teneatur facere confeſſarius, quando abſolutio non fuit nulla, licèt iniquè data? Ad quod breuiter reſpondeo, ſi inde non pendet damnum tertiæ perſonæ, regulariter ad nihil tenetur, niſi ad pœnitentiam agendam, quia pœnitens non tenetur illam confeſſionem iterare, vnde per attritionem poteſt ſupplere defectum, ſi aliquis fuerit, ex parte eius.

Reſpondeo.

Dico autem (regulariter) quia ſi confeſſarius decipit pœnitentem in re aliqua pertinente ad ſalutem animæ eius, ex qua pendet, vt maneat in occaſione peccandi; tenebitur illum monere, vel illuminare iuxta regulam charitatis & prudentiæ, vitando ſcandalum, quoad fieri poſſit.

Dubium.

Difficultas verò eſt, quando intercedit damnum tertij, quia, verbi gratia, confeſſarius eſt in cauſa, vt pœnitens non reſtituat alienum: in qua re Syluester *Confeſſor. 2. quæſtione vndecima*, diſtinguit inter Confeſſarium proprium ex officio, & delegatum, qui voluntariè id facit: & de priori aſſerit teneri ad reſtituendum illud damnum proximo, ſi ex graui, vel lata culpa id commiſit. de poſteriore verò ait, teneri etiam ex leuiſſima culpa, quia ipſe ſe immiſcuit. Sed eſt diſtinctio ſine fundamento. Alij Doctores abſolutè obligant confeſſarium ad hoc damnum reſtituendum, ſi vel malitia, vel grauis negligentia eius interceſſit. ita Gabriel, *diſtinctione decima quinta, quæſtione ſecunda, articulo tertio, dubio quinto.* Nauarrus *in Manual. capite decimo ſexto, numero vigeſimo ſecundo.* Angelica *reſtitutio. vlt. numero quinto.*

Reſponſ. Sylu.

Refellitur.

Secunda reſponſio probatur.

Gabriel.

Nauarrus.

Angel.

Ego verò cenſeo hanc limitandam eſſe ſententiam, Primò vt ex parte confeſſarij intercedat grauiſſima culpa, aliàs non tenebitur, nec ratione rei acceptæ, nec iniuſtæ acceptionis: Deinde limito, tantùm teneri, quando confeſſarius poſitiuè conſuluit, vel induxit ad non reſtituendum, quia re vera tunc committit iniuſtitiam contra alterum, ſiue id faciat ex malitia, quòd eſt euidens; ſiue ex graui negligentia, quia ex iuſtitia tenetur non ita temerè vti ſuo munere cum detrimento alterius. At verò ſi confeſſarius ſit tantùm negligens omittendo, quia videlicet non monuit pœnitentem; tunc reſpectu tertij non exiſtimo teneri ex iuſtitia, quia illud peccatum non fuit contra iuſtitiam, reſpectu illius, ſed contra Religionem, ſacrum miniſterium negligenter exercendo; ergò non tenetur reſtituere, quia nec ratione acceptionis, nec ratione rei acceptæ tenetur.

Vera reſponſio.

Prima limitatio.

Poſtrema limitatio.

Adde etiam, in priori caſu non teneri ſimpliciter ad reſtituendum, ſed ad monendum pœnitentem, & tollendam deceptionem, dummodò hoc fiat opportuno tempore, ita vt propter illius moram non ſit pœnitens factus impotens ad reſtituendum, tunc enim illi imputabitur: at verò ſi opportunè

moneat, iam tollit cauſam nocumenti, quam poſuerat,& ideò effectus illi non imputatur.

ARTICVLVS XX.

Abſolutio an poſſit dari abſenti.

Prima opinio.

Palud. *S. Anto.* *Concil. Baſilienſ.*

AN *abſolutio poſſit dari abſenti?* Reſpondeo quòd circa hoc fuit huc uſque dubia, & opinabilis quæſtio ex vtraque parte; nam aliqui dicebant, in caſu aliquo neceſſitatis poſſe confeſſionem fieri abſenti ſacerdoti, & ab eodem abſente poſſe abſolutionem dari. Sic Palud. *in 4. diſt. 17. quæſt. 2. art. 1.* S. Antoninus *tertia part. tit. 14. cap. 19. §. 9.* qui refert in Concilio Baſilienſi tractatam eſſe quæſtionem, quid faciat ſacerdos, qui ſine iuriſdictione audiuit confeſſionem, & abſoluit pœnitentem; multoſque dixiſſe, poſſe poſtea petere iuriſdictionem, & abſoluere illum vbicunque ſit, de quo in præcedenti articulo diximus. Eandem opinionem tenet Syluester *confeſſor. quæſt. 13. confeſſio. tertiò, in principio confeſſor. quarto. §. 6.* Armilla *confeſſio. num. 23.* Tabena *confeſſio. 2. num 4.* & Petrus de Soto *in inſtit. ſacerdotum, lect. 11. de confeſſione* hanc ſententiam dicit poſſe ſecurè teneri, quam tenent, inquit, plures noſtrum. Nauarrus *in ſumma. cap. 21. num. 36. & in cap. quem pœnitet. num. 4.* Adr. *in 4. materia de confeſſ. quæſt. 1. & alij.*

Syluest. *Armil.* *Tab.* *Petrus de Soto.* *Nauar.* *Adrian.*

Secunda opinio vera.

Alij verò negant ſacramentum hoc conſummari inter abſentes, etiã ſi extrema neceſſitas interueniat, & conſequenter ſacerdotem non poſſe abſoluere, niſi quem præſentem habet. ita Scotus *in 4. diſtinct. 19.* Caiet. *in ſumma. verbo confeſſio. conditione 11.* Soto. *in 4. diſt. 18. quæſt. 2 art. 6.* Ledeſma *ſecunda part. 4. quæſt. 9. art. 3. dub. 1.* Cano. *relect. de pœnit. part. quinta.* Tolet. *in ſua ſumma. lib. 3. capit. 6.* Valentia *3. part diſp. 7. quæſt. 11. puncto 1. circa fin.* Et denique extat determinatio Clem. VIII. cum cenſura appoſita, facta die 19. Iulij his verbis: *Res maturè, & diligenter conſiderata, hanc propoſitionem. ſcilicet, licere per literas, ſeu internuntium confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere ad minus vt falſam, temerariam, & ſcandaloſam damnauit, ac prohibuit, præcepitque ne deinceps iſta propoſitio publicis, priuatiſque lectionibus, concionibus, & cõgreſſibus doceatur, vel vnquam tamquam aliquo caſu probabilis defendatur, imprimatur, aut ad praxim quouis modo deducatur. Et adiungit excommunicationem ipſo facto incurrendam, & ſibi reſeruatã contra violantes hoc decretũ, præter alias pœnas à iudicibus iniungendas.*

Scot. *Caiet.* *Sot.* *Ledeſma.* *Cano.* *Tolet.* *Valentia.* *Determinatio Clem. VIII.* *Qualificatio prioris ſententiæ.* *Pœna iniungitur.*

ARTICVLVS XXI.

AN *inferior poſſit commutare pœnitentiam à Superiore taxatam in abſolutione caſus reſeruati?* Reſpondeo quòd gloſ. ſolemnis *in cap. tempora 26. quæſt. 6. ſuper verbo, iudicio*, habet, Epiſcopum poſſe iuſta de cauſa mutare pœnitẽtiam à Papa impoſitam: quòd probat illud capitulũ, quatenus habet, poſſe Epiſcopum minuere pœnitentiam per legem Papæ impoſitam arbitrando, id conuenire pœnitenti. Contra quòd facit dictum Cardinalis, ſcilicèt Sixti, *in d. cap. tempora num. 4.* quatenus ait, inferiorem non poſſe minuere pœnitentiam à Superiore pro peccato ſibi reſeruato impoſitam, quia alioqui fruſtranea eſſet reſeruatio, cùm abſolutus poſt habitam abſolutionem poſſet ſtatim adire aliquem inferiorem, qui minueret pœnitentiam, confitendo ei iterum. Fatetur tamen Cardinalis, quòd ob neceſſitatem, vel vtilitatem poſſet id facere inferior, quia pium eſt credere, ſuperiorẽ tacitè voluiſſe cõmittere abſolutionẽ inferiori, quãdo talis neceſſitas, vel vtilitas occurreret.

Sed diſtinctione opus eſt; nam vel loquimur de abſolutione à peccato, vel à pœnitentia taxata pro caſu reſeruato: & primum poteſt inferior; poſtremũ verò nequaquam. vide Nauarrum *lib. 5. conſil. de pœnit. & remiſſ. conſil. 25. num. 1. & 2.* Itaque quantum ad pœnitentiam taxatam pro peccatis ſimpliciter, cõfeſſarius ſequẽs, ſiue ille ſit inferior, ſiue æqualis, iuſta de cauſa poteſt mutare pœnitentiam à præcedenti confeſſario

Inferior poteſt commutare pœnitẽtiã à Superiore taxatam pro culpis, nõ autem pro caſu reſeruato. *Nauarrus.*

impo-

impoſitam propter peccata, abſq; eo, quòd vltimo huic confeſſario confiteatur: nam ſatis eſt cognitio cauſæ, quæ ad pœnitentiam commutandam iuſta videatur, nec requiritur probatio quò ad forum conſcientiæ, licèt quò ad forum exterius. Vide Nauar. *lib. 5. conſil. 26. & Suar. tom. 4. diſput. 38. ſect. 10. per totum.*

Nauar. Suar.

ARTICVLVS XXII.

AN *confeſſarij ſollicitantes pœnitentem ad peccatum carnis ſint ſuſpecti de hæreſi?* Reſpondeo, quòd ſic, ratio eſt, quia malè videntur ſentire de ſacramento Pœnitentiæ. Hic Doctor Franciſcus Pegna, qui fuit Decanus Rotæ Romanæ in ſuo commentario ſuper Director. Inquiſitorũ *part. 2. quæſt. 56.* ait quòd contra confeſſores, qui in ſacris confeſſionibus confitentem ad libidinem prouocauerint, cùm malè de ſanctiſſimo Pœnitentię ſacramento ſentire videantur, eo abutentes, vti de hæreſi ſuſpectos iure optimo hodie procedunt hæreticę prauitatis Inquiſitores: ac ita in Inquiſitionis Tribunalibus obſeruari atteſtatur Ignatius Lopez in *addit. ad Diaz. in pract. crimin. can. cap. 2.* quod & iuſtiſſimè ordinauit, ac decreuit Pius Quartus Pont. Maximus quadam ſua conſtitutione: cuius tenorem fideliter deſumptũ ex Archiuis ſacræ Inquiſitionis Generalis Olyſipponæ copiam libri, in quo continebatur ſibi faciente Reuerendiſſimo Domino Antonio de Noromna Epiſcopo Eluenti, & Generali Inquiſitore Sanctæ Inquiſitionis Regnorum Portugalliæ, refert Rodriquez *tom. 1. ſuarum qq. regular. quæſt. 59. art. 4. & eſt vt ſequitur.*

Pegna.

Lopez.

Pius Quartus.

Rodriq.

DECRETVM.

V*Enerabili Fratri Archiepiſcopo Hiſpalenſi, in Regno Hiſpaniæ hæreticæ prauitatis Inquiſitori Generali Pius Papa IV. Venerabilis Frater, ſalutem, & apoſtolicam benedictionẽ. Cùm ſicut nuper non ſine animi noſtri moleſtia accepimus, diuerſi ſacerdotes in Regnis Hiſpaniarum, atque etiam in ciuitatibus & diœceſibus curam animarum habentes ſiue eam pro alijs exercentes, aut aliàs audiendis confeſſionibus pœnitentium deputati, in tantam prorupe-rint iniquitatem, vt ſacramento Pœnitentiæ in actu audiendi confeſſiones abutãtur, nec illi & qui id inſtituit, Domino Deo, & Saluatori noſtro Ieſu Chriſto iniuriam facere vereantur, mulieres videlicèt pœnitentes ad actus inhoneſtos, dum earum audiunt confeſſiones, alliciendo & prouocando, ſeu allicere, & prouocare tentando, & procurando ac loco earum per ſacramentum huiuſmodi Creatori noſtro recõciliationis, grauiorum peccatorum mole eas onerãdo, & in manibus Diaboli tradendo in Diuinæ maieſtatis offenſam & animarum perniciem, & Chriſti Fidelium ſcandalum non modicum. Nos animum inducere nequeuntes, quòd qui de fide catholica rectè ſentiunt, ſacramentis ab Eccleſia Dei inſtitutis abutantur, aut illis iniuriam faciant; Fraternitati tuæ, de cuius eximia pietate, virtute, atque doctrina plurimum in Domino cõfidimus, per præſentes committimus, & mandamus, quatenus per te, vel per alium, ſeu alios à te deputandum, ſeu deputandos, contra omnes, & ſingulos ſacerdotes dictorum Regnorum, ac illarum ciuitatum, & diœceſum de præmiſſis quomodolibet diffamatos, tam ſæculares, quàm quorumuis, etiam exemptorum, ac Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectorum Ordinum Regularium (cuiuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & praeminentiæ exiſtant, tam ſuper præmiſſis, quàm ſuper fide Catholica, & quid de ea ſentiant diligenter inquiras, & iuxta facultatum tibi contra hæreticos, aut de hæreſi quouis modo ſuſpectos à Sede Apoſtolica conceſſarum cõtinentiam, & tenorem procedas, ac culpabiles repertos, exceſſuum ſuorum qualitatem, prout de iure fuerit faciendum, debita præcedente degradatione, ſæcularis iudicis arbitrio puniẽdos tradendo. Non obſtant. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris, die 16. Aprilis, anno Domini 1561. Pontifi. noſtri anno ſecundo.*

Ampliatur constitutio.

Quæ constitutio ampliatur etiam contra ſollicitantes adoleſcentes: nam licèt ex cõtextu dictę constitutionis ibi, Mulieres videlicet, &c. illa tãtùm loquatur de ſollicitatione ad actus impudicos circa mulieres: videtur tamen, quòd de eius mente fuerit velle comprehendere etiam confeſſores allicientes adoleſcẽtes ad peccatum nefandum: Tum quia ratio in ipſa cõſtitutione expreſſa conuenit etiam huic caſui; imò fortiori, ſeu maiori ratione in hoc caſu procedere debet, cum multò grauius ſit hoc crimen: Tum quia hæc constitutio loquitur de his, quæ communiter eueniunt, non excludens propter hoc alia, quæ rarò contingunt, ſed ſunt eiuſdem generis, imò grauioris. Sic Rodriquez *loco citato, & latius tom. 2. quæſt. 36. artic. 3.*

Rodriq.

vide in 1. ſect. art. 5. ibid. 3 notãdum.

Et nos pro huius ampliationis corroboratione, tacitæ obiectioni reſpondendo addimus quòd nõ ſuffragatur vulgaris regula illa, nempè in odioſis, & pœnalibus ſtrictam eſſe interpretationem faciendam, quia negamus dicendum eſſe ex hoc caſu fieri extẽſionem, ſed potiùs incluſionem, *ex gloſ. not. in verb. Italia, de temp. ordin. in 6.* ſufficit etiam legiſlatori apponere caſum magis frequentem, in quo etiam includitur alius non adeò frequens, qui forſan tacitus fuit maioris honeſtatis cauſa, quia eſſet valdè moleſtum auribus pijs audire, cõfeſſarium committere id, quod omnes Christiani abhorrẽt. Accedit, quòd vbi agitur de ſalute animarum ad euitanda maiora peccata, tunc in pœnis faciẽda eſt extenſio de caſu ad caſum ex communi Doctorum conſenſu, ex allegatis per Iaſon. in *Auth. quas actiones, numer. 25. capit. de ſacroſanct. Eccleſ.*

PRIMAE PARTIS SECTIO TERTIA;

IN QVA AGITVR DE HIS, QVAE PERTINENT ad pœnitentes, Complectens articulos 17.

ARTICVLVS I.

QVAS *conditiones debet habere confeſsio, vt ſit valida?* Reſpondeo quòd hunc articulũ ponimus in hoc primo loco pro ſacerdotibus ſimplicibus, quibus nõ eſt tanta facultas legendi graues auctores. Dicimus ergo cũ cõmuni ſententia, quòd ſunt 16. conditiones confeſſionis, & comprehenduntur in his verſibus.

Sit ſimplex, humilis confeſsio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, diſcreta, libens, verecunda,
Integra, ſecreta, lacrymabilis, accelerata,
Fortis accuſans, quæ ſit parere parata.

Simplex: ſine admixtione hiſtoriarum & impertinentiũ, vel abſque artificio verborum, vel vt ſpecificè proponantur peccata.

Prima igitur cõditio eſt, quòd ſit Simplex, id eſt, ſine admixtione hiſtoriarum, & aliarũ impertinẽtiũ, ſecundùm Armill. At ſecũdùm Caietanũ, ſit ſimplex, id eſt, nõ cõpoſita nẽpè vt non artificiosè narrẽtur peccata, ita vt nõ ponderentur à confeſſario, vel ita vt delectent ſuauitate vanæ eloquentiæ. Secũdùm Nauarrũ, ſit ſimplex, id eſt, ſine plica, ita vt ſic ſpecificè proponantur ibi peccata, vt quod mortale, quod veniale ſit, poſſit intelligi à confeſſario.

Humilis: recognoſcendo ſe miſerum peccatorem. Confeſsio debet fieri flexis genib⁹.

Secunda conditio, quòd ſit Humilis, ſecũdùm Caietanũ, quatenus ſe recognoſcat miſerũ peccatorẽ indignum venia, & quantùm ad ſubiectionẽ, & accuſationẽ peccatorum corã ſacerdote humiliter facienda flexis genibus, verbis humilibus, non ſe iactando. Itã ſecũdũ Sotũ, qui inter confitendũ ſic narraret peccatũ, Accuſo me occidiſſe (ſicut ingenuum

ſuum decet,) neũ inimicũ, quia non potui, neq; debui aliter facere, quia graui iniuria me affecerat, vel quia meũ occiderat patrẽ, nó eſt abſoluendus: talis enim cõfeſſio magis iactantia eſt, & peccati defenſio, quàm confeſſio, quę eſt humilis accuſatio peccati. Dixi (facienda flexis genibus) quod regulariter ſemper obſeruari debet, præter neceſſitatis articulũ: nam aliquãdo quis febre laborat, & tunc cubans poteſt cõfiteri: aliquãdo etiã talis caſus occurrere poteſt, quòd etiã deambulando quis poterit confiteri, nẽpè quando quis ita confitetur, vt nihilominus circũſtantes id animaduertere nõ poſſint: nã alioqui ſuſpectus haberetur, ſ. quòd cũ tali cõfeſſus ſit peccata grauia, quod maximè habet locũ, quando quis confitetur caſus reſeruatos, de quibus eſt ſuſpicio apud reliquos, & ſi viderint ipsũ flexis genibus dicentem peccata ſua alicui; tunc confirmarẽtur in opinione, ſcilicet quòd talis habet caſus reſeruatos.

Aliquando confeſſio poteſt fieri non flexis genibus.

TERTIA conditio eſt, quòd ſit PVRA, & ſecundùm Nauarrũ & Caietanũ intelligitur, nõ mixta impertinẽtibus: & ſecundùm Sotum, & Armillam intelligitur, pura, id eſt, bona intentione ad Deũ facta ſpe veniæ, vt Eccleſiæ pareat, vt Deũ placare poſſit, non propter vitandam ſolam pœnam, aut infamiam.

Pura, non mixta impertinẽtibus, vel bona intentione facta.

QVARTA, quòd ſit FIDELIS, ſecundùm Caietanum, id eſt, quòd ſit verax, aliena à mendacio, ita Nauarrus. ſed ſecundum Sotũ quòd ſit fidelis, intelligitur, vt verè proferat peccatum, vt eſt in corde, quòd eſt de neceſſitate.

Fidelis, aliena à mendacio, & vt verè proferat peccatum.

QVINTA FREQVENS, ſecundùm Caietanum, vt qui frequenter cadit, frequenter confiteatur: eſt enim medicina hæc valde conſeruatiua hominis in timore Dei: quare licèt in iure Eccleſiaſtico non inueniatur præceptum de maiori frequentia, quàm de ſemel in anno; nihilominus ſalubre conſilium videtur illud, quod tradit Medina in ſua ſumma, & ſic videtur eſſe vſu receptum apud aliquos pios confeſſarios, nempè, quòd ſi confeſſarius viderit expedire pœnitenti: ſi magnus ſit peccator, iniungat ei pœnitentiam, vt confiteatur quatuor feſtis præcipuis Dominæ noſtræ, Conceptionis, Natiuitatis, Annunciationis, & Aſſumptionis. Quòd ſi quis obiecerit, qui fieri poſſit, vt ipſum pœnitentiæ ſacramentum iniungatur in ſatisfactionem? Reſpondendum eſt illi, inquit Medina, quòd hic non indicitur in pœnitentiam tale ſacramentum, eo quòd minus aut magis principale ſit, ſed quatenus medicina potiſſima eſt, conducens valdè ad remedium perditiſſimarum animarum. Hinc laudabilis eſt mos Religioſorum, qui hoc frequentant ſemel in menſe, & à fortiori laudabiliores ſunt illi, qui ſemel in hebdomada hoc faciunt, quia ſic non ſolùm curant infirmitates, & plagas, verùm & medicinam ſalutarem habent pro conſeruatione in ſanitate ſpirituali animarum ſuarum.

Frequens.

Optimũ conſilium vt cõfeſſarius aliquando imponat pœnitenti, vt ſæpè cõfiteatur.

Religioſi laudabiliter frequentant confeſſionẽ.

SEXTA nuda, ſecundùm Caietanum, id eſt, non veſtita coloribus, aut locis cooperientibus grauitatem peccati, & multò minus obſcurantibus peccatum. ita Nauarrus. itaque fiat ſine inuolucris verborũ, vt explicentur circunſtantiæ neceſſariæ, ſecundùm omnes. In qua quidem circumſtantia multi errant, taliter confitentes peccata ſua, & cum talibus inuolucris, vt confeſſarius percipere non valeat grauitatem peccati.

Nuda, abſq; colore.

SEPTIMA Diſcreta, ſcilicet ſecundùm Caietanum, quòd quantum ad honeſtatem verborum, quibus ſunt explicanda peccata, ſit prudens, & quantum ad ſolas neceſſarias circunſtantias in peccatis carnis explicandas, & quantùm ad modum narrandi: vt quæ ſimul exprimi poſſunt, non diuiſim dicantur, aut è contra: ſed ſecundùm Sotum ſi per (diſcretam) intelligatur, quòd talis confeſſio ſit actus humanus diſcernentis, ſic eſt iſta conditio de eſſentia confeſſionis: & ſi intelligatur quòd ſit ſciẽs diſcernere inter peccata, non eſt de eſſentia ex parte pœnitentis.

Diſcreta quantum ad honeſtatem verborũ. & vt diſcernat peccata.

Octaua

Libens non ex metu, & eligens, & prompta ad confitendum.

Octaua libens, & ſecundum Caietanum, & Nauarrum, quòd ſit voluntaria, hoc eſt, non ex metu principali pœnæ, ſed ex amore ſanitatis animæ: ſed ſecundùm Sotum, ſi (libens) id ſonat, quòd eligens, eſt de neceſſitate confeſſionis: ſed ſi per (libens) intelligatur promptitudo ad confitendum, ſic ſolum ad ornatum confeſſionis pertinet.

Verecunda, vt erubeſcat de fœditate peccati, & nō per modum iactātiæ.

Nona, quòd ſit verecunda, id eſt, ſecundùm Caietanum, vt pœnitens erubeſcat de fœditate peccati, tum apud ſeipſum, tum apud confeſſarium: pudor enim magna pars eſt pœnitentiæ. Secundùm Sotum verò, intelligitur primò, quòd ſit verecunda, id eſt, non per modum iactantiæ, quia ſic nulla eſſet: ſi autem intelligatur, quòd ſit comitata pudore; tunc ad ornatum pertinet.

Integra, alioquin non valet confeſſio, quādo dimidiatio fit per ſe, non autē quādo fit per accidens.

DECIMA, Integra, ſcilicet quantum ad peccata mortalia, aliàs confeſſio non integra non eſt confeſſio. Hoc autem intelligitur, quando dimidiatio confeſſionis per ſe fit, non autem quando fit per accidens, quemadmodum dictum eſt *in prima ſectione artic.* 8. nunc autem breuiter ſic. Dimidiatio per ſe fit, quando pœnitens ſciens, & volens, non vult confiteri peccatum aliquod mortale: per accidens verò, cùm quis habens caſus reſeruatos ſeu cum excommunicatione adiunctos, abſoluitur à ſuo confeſſario, à quibus poteſt, deinde pro alijs mittitur ad Superiorem: prima dimidiatio annihilat confeſſionem, ſecunda verò minimè.

Hinc ſequitur, quòd ſi confeſſio ſit mutila ratione negligentiæ craſſæ in examinando conſcientiam, quòd inualida redditur confeſſio: vnde bene animaduertit Medina in ſua ſumma, quod ſi negotiator accedens ad confeſſionem, ad recordationem ſuorum peccatorū nihil plus diligētiæ adhibuiſſet, quā in ex ſua domo eundo ad Eccleſiam memorare, & recogitare peccata, nō eſt audiēdus à confeſſario, ſed charitatiue eſt admonendus de diligentiori examine conſcientiæ faciendo. Et idem quoque dicendum eſt de quolibet alio, quādo diu non eſt confeſſus, cuius rationem aſſignat, quia aliàs moraliter loquendo, talis integrè confiteri non poteſt, quoniam in tam breui morula aſſumpta ad memoranda peccata diligentia inſufficiens eſt, vt omnia ad memoriam reducantur.

Qui frequentant confeſſionem, & qui vt plurimū non habent niſi venialia, non indigent tanto examine.

Excipiuntur ab his, qui frequentiſſimè confitentur, & vt plurimum non niſi venialia; nam tales non indigent tam diuturno examine: & etiam excipiuntur illi, qui in extremo vitæ periculo ſunt: nam tunc adiuuandi ſunt eo meliori modo, quo poſſunt. Imò ſi infirmus, qui confeſſus eſt aliqua peccata, dixerit cōfeſſario, Pater, ego nunc ſum valdè laſſus, relinquamus confeſſionem inpoſterum, quia adhuc mihi reſtant alia explicanda peccata; tunc abſoluendus eſt: & hoc ſtatim fieri multum refert, ne morte interceptus, ſine abſolutione moriatur, ſicut accidit cuidam infirmo ſic dicenti, cui confeſſarius aliàs inexpertus abſolutionem diſtulit. Abſoluatur ergo in tali caſu, dum præmiſerit dicens, Accuſo me de his peccatis confeſſis, & de alijs multis, quæ quia non ſuppetit tempus, nec vires adſunt, dicere non valeo, peto à Deo veniam. Imò ſi tam in vltimis ſit infirmus, vt imperceptibiliter inter manus ſtatim animam exhalaturus eſſe credatur, non retinendus eſt interrogationibus, ſed ſtatim, vt aliqua peccata explicuerit, abſoluendus eſt modo prædicto.

Habere duos confeſſarios, an ſit dimidiare confeſſionem Dubium.

Dubium breue, ſed practicum hic occurrere ſolet, ſi quis habeat vnum ordinarium confeſſarium, cui communia leuia peccata confiteatur, quoties verò aliquod graue occurrerit, alteri confitetur, vt ordinario confeſſario id occultet, quia pudore corripitur; An hoc ſit contra integritatem confeſſionis. Syluester *confeſſio.* 1. *quæſtio.* 6. dicit, quamuis hoc immediatè, & directè non ſit contra integritatem, eſſe tamen peccatum mortale ob hypocriſim, & virtuale mendacium: decipit enim ordinarium confeſſarium: atque ita fit, vt dum hoc ipſum peccatum tacet, etiam in integritate deficiat: quā opinionem admittit Victoria *in ſumma, in*

Prima ſententia. Sylu.

Victoria.

xxiiij.

num.196. de pœnitentia, cum hac limitatione, ſcilicet ſi quis hoc facit animo perſeuerandi in tali conſuetudine: nam ſi ſemel, aut iterum hoc fiat ex quadam imbecillitate humana, credit non eſſe peccatum mortale. Nihilominus aſſerendum eſt cum Modernis, quocunque modo fiat, neque eſſe directè contra integritatem, nec per ſe loquendo, eſſe peccatum mortale: quod ſentit Nauarrus *in ſumma cap. 21. n. 42.* & prior pars euidens eſt, quia huiuſmodi pœnitens quando confitetur ſemper profert, quæ non eſt confeſſus: ea verò, quæ ſemel confeſſus eſt, non tenetur iterum confiteri: neque etiam tenetur huic potius, quàm illi confiteri (ſupponimus enim omnes eſſe legitimos confeſſarios) & hinc facilè probatur poſterior pars, quia in tali actu nulla grauis deformitas inuenitur contra charitatem Dei, aut proximi: neq; etiam eſt aliquod præceptum graue, contra quod fiat; nam quod de mendacio dicebatur, non eſt ita. ille enim nihil falſum dixit, licèt fortaſſe permittat alium decipi, præterquàm quòd non omne mendacium in confeſſione eſt peccatum mortale. Dixi autem (per ſe loquendo) nam ſi ob hanc cauſſam talis perſona maneret in aliqua occaſione mortali peccandi mortaliter, quam occultaret ordinario confeſſario; ex eo capite poſſet eſſe peccatum mortale, & defectus integritatis, vt per ſe ſatis clarum eſt.

Vera ſententia.

Nauar.

VNDECIMA eſt, quòd ſit SECRETA: ſecundum Caietanum ſecreta intelligitur per excluſionem internuncij, epiſtolæ, teſtis, quia his nemo tenetur confiteri de neceſſitate: & licèt iſta conditio ſecundùm Sotum non ſit de eſſentia confeſſionis: eſt tamen de eſſentia ad ſuſtentandam confeſſionem in Eccleſia Catholica, & ne peccata ſecreta, quæ de ſe ſunt ſcandoloſa, publicè confeſſa, ſcandalum poſſint generare: ſed de confeſſione per literas, ſeu per internuncium extat hic Decretum Clement. 3. de quo ſupra *in artic. 20 ſect. 2.*

Secreta, ad excludendum internuncios, & epiſtolas.

DVODECIMA, LACHRIMABILIS, id eſt, contrita ſecundùm Caietanum, cum diſplicentia omnium peccatorum mortalium, & cum propoſito ea euitandi. At ſecundùm Sotum, ſi per (lachrimabilem) intelligatur deteſtatio mentis, ſic de neceſſitate eſt talis conditio; ſi verò per (lachrimabilem) intelligatur quòd ſit comitata lacrymis ſenſibiliter: ſic non eſt de neceſſitate, ſed de benè eſſe, & de ornatu.

Lachrymabilis, contrita & cum deteſtatione.

DECIMA-TERTIA, ACCELERATA, hoc eſt ſecundùm Caietanum, poſt commiſſum peccatum mortale non dilata, ſi commoditas confeſſarij adeſt: & ſic intellecta hæc conditio, quantum ad exequutionem confeſſionis, concilij eſt, non præcepti; ſufficit enim de neceſſitate, vt proponat, tempore determinato ab Eccleſia confiteri.

Accelerata: poſt patratũ mortale non dilata

DECIMA-QVARTA, FORTIS, id eſt, ſecundùm Caietanum, ſuperans timorem retrahentem à confitendo, & explicando peccata: ſed ſecundùm Sotum, ſi per (fortem) intelligatur, quòd propter timorem prædictum non deſiſtat à confitendo, de eſſentia eſt: ſi verò per (fortem) intelligatur, ſtrenua, & virili animo facta, de ornatu confeſſionis eſt. Hinc fortitudo noſcitur, ſi pœnitens antequàm interrogetur à confeſſario, per ſe dicit peccata ſua, & à confeſſario poſtea adiuuetur in eo quod deficit, quia conducit ad humiliationem confitentis, quòd priùs ipſe enarret iniuſtitias ſuas, ne ſit veluti Nabuchodonoſor, qui Satrapis dicebat, Indicate ſomnium meum.

Fortis ſuperans timorem.

Decima-quinta, accuſans, id eſt, ſibi imputans peccata, non cœlo, non mundo, non diabolo, non carni. Vel accuſans, id eſt, non excuſans, quia circunſtantias aggrauantes debet explicare, excuſantes verò debet tacere. Scio Sotum aliter ſentire, nempè quòd circunſtantiæ attenuantes, & excuſantes peccatum in confeſſione declarandæ ſunt, vt ſic peccans conſulat honori ſuo: nihilominus Paludanus ait melius eſſe eas in confeſſione ſilere, quia earum declaratio in fauorem pœnitentis eſt, & ſic eas tacere poteſt cedendo iuri ſuo, vt peccata ſua maiori pudore, & confuſione in confeſſione exponantur, ſic Paludanus.

Accuſans ſibi ſcilicet imputans peccata.

Sotus.

Circunſtantiæ minuentes an ſint declarandæ.

Palud.

Verùm de circunſtantijs minuentibus cum diſtinctione loquendum eſt, nam vel minuunt variando ſpeciem, vel intra eandem: de prioribus, certa res eſt eſſe declarandas; vt docet ſanctus Bonauent. *in 4. diſt. 17. art. 5. quæſt. vlt.* Gabr. *quæſt. 1. art. 2.* Victoria *num. 101.* Sotus, Cano, & alij, & patet ex Concilio Tridentino *ſeſſ. 14. cap. 5.* generatim dicente, omnes circunſtantias mutantes ſpeciem eſſe confitendas. At verò de circunſtantijs minuentibus intra eãdem ſpeciem, Bonauentura, & alij, præſertim Nauarrus *in manuali, c. 6. n. 6.* non ſolùm negant eſſe neceſſarium, verum etiam (per ſe loquendo) non eſſe expediens illas declarare, quia non deſeruiunt ad accuſationem, ſed ad excuſationem quæ non incumbit ipſi reo: & quamuis iudex fortè maioré aliquã grauitaté concipiat, nullum graue incommodum ſequitur in hoc iudicio: & ſi quod eſt, totum cedit in grauamen ipſius pœnitentis, ipſe autem poteſt cedere iuri ſuo, & erit vtile ad maiorem ſatisfactionem. Scotus autem, Cano, & alij putant hoc eſſe neceſſarium, quando circunſtantia notabiliter minuit, quia aliàs putant iudicem decipi in re graui, ſcilicet quòd tunc pœnitens debet explicare ipſam circunſtantiam diminuentem notabiliter. Vtraque ſententia probabiliter loquitur.

D. Bon. *Gabriel.* *Victoria.* *Conc. Trid.* *Nauar.* *Scot.* *Cano.*

DECIMA-SEXTA, ſit PARERE PARATA, quo ad acceptandam à confeſſario ſatisfactionem pro peccatis ſuis debitam: ſed an abſoluendus ſit, qui paratus non eſt acceptare pœnitentiam? De hoc ne nimis protrahatur articulus iſte, dicemus in articulo quinto huius ſectionis.

Parere parata ad pœnitentiam acceptandam.

ARTICVLVS II.

AN poßint cogi Regulares, vt non ſolum ſemel in anno ſicut cæteri Chriſtiani verum & quolibet menſe, imò & pluries in hebdomada confiteantur peccata ſua? Reſpondeo quòd dubium hoc mouetur propter Clementinam primam de ſtatu monachorum, vbi præcipitur Religioſis Sancti Benedicti, vt ſingulis menſibus confiteantur. De quo iure, primùm incertum eſt, an obliget tantùm eos, qui habent conſcientiam peccati mortalis vel etiam ſi non habeant niſi venialia, Gloſſa enim ibi priorem ſententiam ſignificat, dum ait, ibi fieri determinationem menſtruam pro illis religioſis, ſicut facta eſt annua pro omnibus fidelibus & hoc ſequitur Sotus *diſt. 18. quæſt. 1. art. 3.* & indicat Paludanus *diſt. 17. quæſt. 2. art. 4.* Alij verò exiſtimant ſecundum cum Caietano *tomo 1. opuſcul. tit. 5. quæſt. 1.* Cano, *relect. de pœnit. part. 5.* & Nauarro *in cap. placuit num. 122.* & certè videtur magis conſonum intentioni Summi Pontificis, tum quia non eſt veriſimile, præſumpſiſſe Summum Pontificem, religioſos peccaturos mortaliter ſingulis menſibus; tum etiam quia præceptis, ſeu regulis ibi poſitis, intendit ſummus Pontifex reformare Religionem illã: non eſſet autem reformatio, ſed potiùs relaxatio Religionis, ſi tantum poſt commiſſum peccatum mortale, & ſingulis menſibus ad confeſſionem obligarentur.

Sotus. *Palud.* *Caiet.* *Cano.* *Nauar.*

Deinde incertum eſt, an illud ius ſub mortali obliget Religioſos ad menſtruam confeſſionem: Sotus vbi ſuprà videtur conſequenter affirmare, quòd etiam ſentit Maior. *diſt. 17. quæſt. 2.* Nauarrus autem *vbi ſuprà* dicit, ſolùm eos teneri de honeſtate: at Caietanus ſentit, non obligare illam legem ad peccatum mortale: quod ſequitur Cano. *vbi ſuprà*, quia nec verba legis, nec pœna impoſita tantam obligationem indicant. Quæ ratio non multum cogit, quia verbum TENEANTVR, vel aliud ſimile, quo ibi Pontifex vtitur, de ſe ſufficiens eſt: grauitas autem obligationis non eſt colligenda ex pœna, ſed ex materia legis: hîc verò materia grauis eſt, ſcilicet vſus ſacramenti ad vitam religioſam magis neceſſarij, ſicut etiam ibi præcipitur communio ſingulis menſibus, quæ etiam videtur materia grauis.

Sotus. *Maior.* *Nauar.* *Caiet.*

Vnde exiſtimo hoc pendere ex inſtituto, & conſuetudine talis Religionis: arbitror enim hanc conſtitutionem non magis

Reſolutio.

eos

eos obligare, quàm alias eiuſdem Religionis conſtitutiones, quia in toto illo capitulo nullum verbum eſt, quod aliud indicet. Vnde ſi vſus, & declaratio talis Religionis eſt, vt conſtitutiones eius non obligent ad culpam, ſicut in noſtris expreſsè apparet; tunc tale ius non obligat ad mortale. Si verò nulla talis eſt declaratio, neque ex conſuetudine Religionis aliud conſtat: lex hęc explicanda eſt iuxta vim verborum, & qualitatem materiæ, in quam cadit; & ideò ex ſuo genere inducet grauem obligationem propter rationem iam factam. Poteſt bene Prælatus cogere ſubditum, etiam per pœnas corporales ſi id non facit, quia aliòqui viueret præter communem vſum Religionis; eò magis, quia quando profeſſus eſt Religionem, ſponte ſe obligauit ad viuendum, non ſolùm iuxta Regulam, verùm & iuxta conſtitutiones ipſius Religionis; ergo ratione huius ſpontaneæ obligationis poteſt cogi vt faciat, quod cæteri Religioſi communiter faciunt.

Prælatus poteſt cogere ſubditũ per pœnas, vt pluries confiteatur.

ARTICVLVS III.

Sot. D.Thom.

AN *ſi Religioſus non habeat niſi venialia poſſit cogi, vt illa confiteatur?* Reſpondeo quòd Sotus *in diſt.18.quæſt.1.art.3.* cum D.Thoma *in 3.part.quæſt.65.artis.1.* tenet partem negatiuam, quia, inquit Sanctus Thomas, ad delectionem venialis peccati, nullum eſt directè inſtitutum ſacramentum: & ratio eſt, quia ſacramenta omnia ad infuſionem gratiæ ſunt inſtituta: veniale verò peccatum abſq; gratiæ infuſione remitti poteſt per actum charitatis eandem opinionem tenent Scotus *in 4.diſtinct.17.* & Dur. *ibidem quæſt.9.*

Scot. & Dur. D.Bon. falſo citatus à Soto.

Citatur autem à Soto *vbi ſuprà* S. Bonauen. *in 4. diſt in. 17. artic. 2. quæſt. 1.* ac ſi teneat contrarium; attamen ſi tota illa quæſtio perpendatur, nihil contra dicta inuenitur; ait enim Seraphicus Doctor, Confeſſio venialium non eſt in præcepto, eſt tamen in conſilio, in præcepto non eſt, quia cum ſint de ſui natura, venialia, per ſe poſſunt veniam conſequi, ſiue per pœnitentiam internam, ſiue per exteriorem aſſumptam, ſiue etiam per pœnam purgatoriam: Quamuis autem de ratione ſui generis non ſit neceſſarium ea confiteri; tamen congruum eſt maximè viris perfectis, quia vtile eſt multum, & pœna illis debita minuitur virtute clauium. In caſu autem contingit, quòd homo teneatur ea confiteri ſiue propter dubium, quia dubitat probabiliter, vtrum ſit mortale, vel veniale; ideò ſi non pœnitet ſicut de mortali, diſcrimini ſe exponit: & ideò debet confiteri, ſicut iacet in conſcientia, & iudicio ſacerdotis relinquat, vtrum ſit veniale, vel mortale. Siue etiam propter Eccleſiaſticum ſtatutum tenetur, quia omnis fidelis ſemel in anno tenetur confiteri; ſed hoc non propter peccati venialis morbũ, ſed propter præceptum. Hæc S. Bonau. cum quo concordat Riccardus ibidem.

Non habens niſi venialia non tenetur confiteri. ſic Moderni. Quòd aliquando teneantur placet D. Bonauen. & Nau.

Sotus nihilominus contendit, quòd neque ex præcepto Eccleſiæ; nam tale præceptum præſupponit materiam neceſſariam, quæ cum non ſit talis reſpectu venialium; concludit, quòd qui non habet mortale peccatum, non tenetur confiteri, & talis ſentenia videtur plauſibilis Modernis. Nihilominus ſententia S. Bonauenturæ etiam eſt plauſibilis Nauarro *in cap. placuit ſub num.110.* vbi refert Clem. *in agro* §. ſanè de ſtat.monach. & Caietanum in paucul.opuſcul. *tom.1.tract.5 quæſt.1.* aſſerentem, monachos etiam nulla mortalia, quæ confiteantur, habentes, ad id teneri, & oportere illo eos caſu venialia confiteri, vel mortalia pridem detecta confeſſario. Et ſequitur ibidem Nauarr. Sicut igitur nemo tenetur venialia confiteri, ſi ius diuinũ tantũ attendas; ſi tamen humanum, tenetur. Ex quibus verbis poſſumus concludere, quòd quia Religioſi, maximè nos Capuccini, per noſtra ſtatuta pluries in hebdomada teneamur confiteri, quippe qui ad ſeruanda talia ſtatuta ſponte nos obligauimus, quòd (ſuppoſito ex diuina gratia nos non habere mortalia peccata) tunc tenemur venialia confiteri, ad hoc vt in confeſſione ſit materia, ſupra quam cadat forma.

ARTICVLVS IV.

Quilibet ſacerdos poteſt abſoluere à venialibus.
Caiet.
Prima opinio.

AN *quilibet ſacerdos poßit abſoluere à venialibus?* Reſpondeo quòd Caietanus in quæſtione de miniſtro confeſſionis ait, quemlibet poſſe ſe ſubijcere cuilibet pro peccatis venialibus, quia in illa materia nulli eſt ſubiectus: quare quilibet ſacerdos per hanc poteſtatem, quam accipit à ſubdito, poteſt abſoluere illum. Sed hæc opinio confutatur à Nauar. *in c. placuit n.* 26. quia Concilium Florentinum requirit miniſtrum, qui habeat poteſtatem, aut ordinariam, aut delegatam: poteſtas autem non eſt niſi à iure, aut à iudice, ipſe verò Nauarrus dicit quòd quilibet ſacerdos poteſt abſoluere à venialibus quẽcunque, non propter auctoritatem ab ipſo pœnitente acceptam, ſed propter poteſtatem à Deo acceptam, & ab Eccleſia non impeditã. *Et nũ* 22. ait: Dico primo nullibi me videre textum, quo probetur, eum, qui ſola venialia peccauit, cui voluerit confeſſario confiteri poſſe. At ſi, vt multi affirmant, id receptum eſt, concedo, ſed nego illos Preſbyteros, quibus talis confitetur, nullam habere in confeſſum iuriſdictionem, habent enim illam habitualem in ſuſceptione ordinis acceptam, quæ in actualem reducitur per legitimam confitentis ſubiectionem. Confitens autem legitimè ſe illis ſubijcit, ſi cum licentia expreſſa vel tacita proprij ſacerdotis id faciat: & eos, qui ſola venialia habent, hanc licentiam habere à lege, vel legislatore tacitam, credendum eſt: *ſic Nauarrus.*

Sotus.
Secunda opinio.

Sotus verò dicit, idcò quemlibet poſſe abſoluere à venialibus, quia ad abſoluendum à talibus non eſt neceſſaria iuriſdictio, ſicut a mortalibus. Sed hoc eſt gratis dictum, cum enim confeſſio venialium ſit ſacramentalis iudicium quoque illorum exigit iuriſdictionem.

Refutatur.
Tertia opinio.

Alij dicunt id poſſe, quia omnes ſacerdotes poteſtatem habent a Deo reſpectu venialium, ratione enim talium homines non ſubduntur Papæ. Sed hoc etiam gratis eſt dictum, nam Chriſtus

Refutatur.

conſtituit Apoſtolos iudices omnium peccatorum.

Vera reſponſio.

Dicendum ergo; ideo quemlibet ſacerdotem, poſſe abſoluere à venialibus, quia Papa, tacita conceſſione permittit, vt quilibet ſacerdos à venialibus abſoluat: concordat Suarez. *in 4. tom. diſput. 26 ſect. 5. num. 5. & 7.*

ARTICVLVS V.

Pœnitens tenetur acceptare pœnitentiam ſatisfactoriam à confeſſario ſibi impoſitam.
Pœnitentia eſt duplex, ſatisfactoria, & præſeruatoria.

AN *pœnitens teneatur acceptare pœnitentiam ſibi à confeſſario impoſitam?* Reſpondeo quòd diſtinctione opus eſt; nam duplex eſt pœnitentia, quædam eſt ſatisfactoria, & quædam eſt præſeruatoria: Quantùm ad præſeruatoriam, ſeu ad exeundum à peccato, & amplius ad illud non reuertendum, qualis eſt alieni reſtitutio, odij mortalis depoſitio, dimiſſio officij, quod ſine peccato exerceri nequit, & conuerſationis, qua ſe credit in mortale peccatum lapſurum, neceſſariò imponenda eſt, quam ſi nolit acceptare, nullatenus eſt abſoluendus. Quantum verò ad ſatisfactoriam pœnitentiam, ſi pœnitens noluerit acceptare aliquam magnam pœnitentiam, confeſſarius debet eam diminuere, declarando ei pœnam alterius mundi, iuxta Maior. *in 4. diſtin. 20. quæſt. 1 col. 3*

Maior.

SI verò pœnitentia impoſita non eſt tam magna imò & leuis, & nihilominus pœnitens nolit eam acceptare, quid agendum? Scotus *in 4. diſt. 17. quem ſequitur Gabr diſt. 16 quæſt. 2. & Medina in Cod. de confeſſ.* dicit, quòd ſufficit pœnitenti habere propoſitum ſatisfaciendi Deo hìc, vel in purgatorio: quibus conſonat Hoſtienſ. *in ſumma de pœnit. § & an ſit verſic. Quid de operibus, & Panor. in cap ſignificauit num. 2. eod. tit.*

Prima opinio.
Scot.
Gabr.
Medin.
Hoſtienſ.
Panor.

Contra quam ſententiam videtur facere *cap. omnis vtriuſq. ſexus de pœnit. & remiſſ* habens, pœnitentiam a confeſſario iniunctam à pœnitente acceptari debere: & Concilium Florentinum agens de ſacramento Pœnitentiæ habet, confeſſarium, ſicut poteſtatem habet ad abſoluendum,

Refutatur.

ita ad obligandum habere: cuius oppoſitum, eſſe hæret: cum declarauit Concilium Trid. *ſeſſ.14. cap 8. & can.15.* vbi ſic habetur;

Conc. Trid.

Si quis dixerit, claues eſſe datas Eccleſiæ tãtùm ad ſoluendum, non etiam ad ligandum: & propterea ſacerdotes dum imponunt pœnas confitentibus, agere contra finem clauium, & contra inſtitutionem Chriſti, Anathema ſit. Et Concilium Lateranen. ſub Leone X. *ſeſſ.9.* ad abolendum.

Conc. Late.

præcipit Confeſſarijs, ne blaſphemos Dei, & ſuæ matris abſque magna pœnitentia, ad arbitrium ſeneri confeſſarij abſoluant.

Secunda opinio tenenda.

QVIBVS diligenter perpenſis, videtur concludendum, confeſſarium obligare poſſe pœnitentem, vt ſatisfactionem impoſitam acceptet & impleat: quæ concluſio videtur nunc tam certa, vt ſine temeritate negari non poſſit; nam ferè definit eam Concilium Tridentinum vbi ſuprà, adeò vt Magiſter Victoria exiſtimauerit eam eſſe de fide. Et probatur etiam ratione, nam vnuſquiſque tenetur parere iudici rectè iudicandi, ſed impoſitio pœnitentiæ eſt pars iuſtitiæ, ergo. Hanc concluſionẽ docuit Magiſter *in 4. diſt. 16. & 18. & ibi D. Tho. quæſt. 1. art. 3. quæſt 3. Ric. art 2. quæst. 5. Palud. diſt. 20. quæſt. 2. & diſt. 17. quæſt. 2. & ibi Maior. quæſt 5. & diſt 17. quæſt. 2. & ibi Dur. quæſt. 2. Alenſis 4 part quæſt. 24. membr. 4. art. 5. Anton. 3. part. tit. 18 cap. 19. §. 19 Ruardus artic. 3. pag. 273 Victoria in ſumma. num. 40. Sotus diſtin. 20 quæſt 2. artic 2. Cano. relect. de pœnit part. 5 in ſine. Ledeſma. 2. part. 4 quæſt. 20. art. 3 & alij.*

Magiſter. Victoria. Magiſter. D. Thom. Ricc. Palud. Maior Dur. Alenſ. Ant. Ruard. Victoria. Sotus. Cano. Ledeſma.

ARTICVLVS VI.

Peccare cũ ſpe venia non aggrauat peccatũ.

AN *peccare cum ſpe veniæ aggrauet peccatum*: Reſpondeo quòd ex vna parte videtur dicendum affirmatiuè, quia aſſumere bullam ea intentione quod ſe abſolui faciat a caſu reſeruati peccati, quod molitur facere, ſit circunſtantia neceſſariò confitẽda propter grauem abuſum bullæ. Nihilominus ex alia parte reſpondemus cum Nauarro in manuali *cap. 6. num. 4.* quòd ſecundùm Caietanum talis circunſtantia non eſt aggrauans, ſed minuens, quia peius eſſet, ſi ſine ſpe, & propoſito pœnitendi peccatum fuiſſet aggreſſus. Et ad obiectionem in cõtrarium dicitur, quòd ibi licet propoſitum obtinendi abſolutionem à reſeruato peccato non aggrauet; tamen eſt abuſus priuilegij, quando ſumit bullam, vt occaſionem ad peccandum habeat; ideoque illam aſſumit, alias non peccaturus, vt peccet propter abuſum priuilegij, priuilegium bullæ ei in hoc non valet: ſecus ſi poſtquam bullam ſumpſit, cùm aliàs eſſet paratus peccare cũ confidentia obtinendi abſolutionem per illam, peccaret; tunc enim ei valet, quia peius eſſet (ſecundùm Caietanum, & Nauarrum) ſi ſine propoſito pœnitendi, & obtinendi abſolutionem peccaret.

Nauar. Peccare cũ ſpe venia, nõ eſt circũſtantia aggrauãs peccatum, ſed minuens. Aſſumere bullã pro occaſione peccandi eſt abuſus. Caiet.

ARTICVLVS VII.

AN *liceat pœnitenti manifeſtare perſonam complicis in confeſſione?* Reſpondeo quòd hæc quæſtio pro vtraque parte habet ſuos fautores: pro parte enim affirmatiua habet fautores multos doctores antiquos vnde videtur inter illos fuiſſe communis: pro parte verò negatiua etiam ſuos defenſores habet: nempe Caietanum, Medin. & Nauarrum in ſumma *latè cap. 7. n. 2.* Canus, & Sotus mediant. Pro dilucidatione verò tantæ difficultatis dico plura.

Prima opinio. Secunda opinio. Med. Nau.

Primo, quando pœnitens habet legitimũ alium confeſſorem, vel poteſt illum adire, vel poteſt cõfeſſio differri, nullatenus licet circumſtantiam complicis in peccato, aliàs neceſſariò confitendam, reuelari confeſſario peruenturo ſtatim ad notitiam complicis, cum iactura eius exiſtimationis apud confeſſarium: quia ſolum in arcto neceſſitatis caſu, vbi aliter fieri non poteſt, venit intelligenda quæſtio.

Canus. Sotus.

Secundò dico, quòd reuelatio complicis in peccato, in confeſſione fieri poteſt, ſi aliter non poteſt pœnitens confiteri ſpeciem ſui peccati, quando talis reuelatio

creditur profutura, & non obfutura complici. Hæc aſſertio elicitur *ex Nau. vbi ſuprà, num. 7.* vbi ſubiungit de hoc rationem: quia, inquit, reuelatio criminis poteſt fieri profutura perſonæ, & non obfutura, ſi præceſſerit correctio, id eſt monitio, vel ſi nulla alia ſubſit ſpecies correctionis criminoſi: & patet, quia iſta iactura eſt parua, & aliunde compenſatur, dum ad eius profectum animæ detegitur, & perſonæ non obfuturæ, ſed perpetuò occultaturæ peccatum illud.

Nau.

Tertio dico, quando ex tali reuelatione, complici nihil aliud incommodi ſequitur: quàm quòd apud ſe ſolùm confeſſarius non tantam opinionem bonam complicis concipiet, ſed tamen non obſit aliter confeſſarius complici; poterit illam explicare. Hæc aſſertio videtur eſſe Nauarri *vbi ſuprà ſcilicet cap. 7. num. 4. 5.* vbi etſi videatur illam negare verbis, in exemplis tamen à ſepoſitis videtur illam tenere cum Soto *in 4.* & cum Corduba *in tract. de caſibus conſcientiæ, quæſt. prima.* Probatur autem noſtra aſſertio, quia in hoc caſu talem circunſtantiam complicis prodere, apud confeſſarium non obfuturam, non eſt propriè infamare complicem, quia cùm infamia ſecundùm eius definitionem, ſit communis opinio ſiniſtra de aliquo diuulgata apud multos; hæc reuelatio, quæ vni tantùm fit, id eſt confeſſario cælaturo non eſt propriè infamia: quòd ſi aliqualis iactura famę eſt, illa modica eſt & quam tenetur complex pati, propter commodum ſalutis animæ proximi: maximè quia cùm cōplex conſenſerit cooperādo in peccatum ſuum, & alterius, vt in copula carnali ex culpa ſua ſe poſuit in tali ſtatu, vt (ſi conſors ſibi in culpa non poſſet eam aliter confiteri) cum iactura illius eam explicaret, quia benè nouerat, iſtum conſortem ſibi in peccato, confitendo illam circunſtantiam ſpecificam, ſuæ conſcientiæ eſſe proſpecturum: & præterea confitens facit, quod debet, nempè confitendo integrè peccata ſua, abſque eo, quod intendat iacturam famæ complicis.

Nauar.

Soto.
Corduba.

Qvarto dico, quando ex reuelatione complicis in confeſſione, non tantum paruæ exiſtimationis iacturam patietur apud confeſſarium, ſed quod maius eſt, ex tali reuelatione aliquod notabile damnum probabiliter creditur, quòd imminet complici apud confeſſarium, vel quia confeſſarius reuelaturus eſſe creditur illam circunſtantiam extra confeſſionem, vel quòd vlciſcetur ſe de complice, vel contra eum in futurum malè loquetur in præiudicium famæ, & reputationis, vt puta, non dando eis ſuffragiū, & votum in electionibus; vel ſi eſt ſuperior cōfeſſarius, timetur, quòd amouebit eū de illo loco; vel priuabit eum aliquo officio; tunc neque in vita, neque in morte licitè poteſt pœnitens hanc circunſtantiam complicis in confeſſione prodere. Ratio eſt, quia infamare aliquem iniuſtè, & reuelare aliena peccata ea ignoranti, eſt peccatum lege diuina cautum, & lex præcipiens, vt confeſſio ſacramentalis ſit integra, eſt lex diuina poſitiua à Chriſto Domino noſtro inſtituta, vt in gloſſ. ſummæ de pœnit. diſt. quinta. Et regula generalis eſt, quòd quando duæ leges contrariæ in aliquo caſu concurrunt, in quo alterius obſeruatio eſt omittenda; tunc temporis illa, quæ maior eſt, minori debet anteferri, & hæc illi cedere, arg. in cap. Julianus, & cap. ſi dominus. 11. quæſt. 3. & cap. ſicut. id tenet gloſ. verbo neceſſitate diſt. 1. de conſecra.

Hinc pœnitens nullo pacto debet nominare perſonam, cum qua peccauit, ſed neq; eam ſic deſcribere, vt confeſſarius poſſit in eius cognitionem deuenire, quoniam ſupradicta lex naturalis diuina hoc prohibet, Immò ſi confeſſarius præuidet, pœnitentem velle nominare perſonam delicti conſortem, debet ſtatim ei occurrere ipſumq; admonere, ne illam nominet, ne ipſe confeſſarius pariter peccet, infamiæ peccato conſentiendo, vt aſſerit Seraphicus Doctor *in 4. diſt. 21. art. 1. quæſt. 3.* & D. Bon*fac. in cap. notum 2. quæſt. 1. & cap. 1. de off. deleg.* Vnde licet quàm plurimi antiquitùs tenent in 4. *diſt. 16.* quod quando circunſtantia ne-

Pœnitens non debet

manifeſtare perſonam complicis in confeſsione Innoc. Hoſtienſ. Nauarr.

tia neceſſariò confitenda, non poteſt manifeſtari abſque reuelatione tertiæ perſonæ, quod tunc poteſt licitè illam reuelare, Oppoſita nihilominus ſententia eſt verior, quam tenet Innoc. *in cap. omnis vtr. ſex. de pœnit. & remiſſ. & Hoſtienſ. ibi, quos ſequitur* Nauarr. *in manuali c. 7. num 3. & in cap. ſacerdos num. 95. & 96. de pœnit. diſt. 6.* nempe quòd potius debet circumſtantiam tacere, quàm proximum diffamare, quando alterum de duobus fieri oportet. Exemplũ Nauarri eſt, de eo, qui commiſit inceſtum cum propria matre, vel filia, vel extitit mediator, vt ab alio committeretur; ſed quia pœnitens, vel mater, vel filia confeſſario ſunt noti, non poteſt cognationis gradum exprimere abſque mulieris infamia; in hoc caſu tenetur circunſtantiam tacere, & eam non infamare. Vide Nauarr. vbi ſuprà, ſed pondera numerum 6. 8. & 9.

ARTICVLVS VIII.

AN *liceat confeſſario interrogare pœnitentem in confeſsione de complice;* Articulus iſte videtur, quòd pertineat ad ſectionem ſecundam, in qua de pertinentibus ad confeſſarium tractatur, nihilominus huc appoſuimus illum, propter coniunctionem, quam habet cum eo: bene verum eſt, quòd diuerſus eſt articulus iſte, ab articulo præcedenti; nã ibi fuit ſermo de pœnitente ex ſe propalante, vel propalare volente complicem; hic verò quærimus de confeſſario. An ſcilicet poſsit interrogare pœnitentem de complice.

Non debet confeſſarius interrogare de complice in confeſſione.

Reſpondetur igitur cum diſtinctione; nam confeſſarius vel eſt ſubditus, vel Prælatus: ſi ſubditus eſt, debet omnino abſtinere à tali interrogatione: nam ſi debet obuiare, & impedire, quando percipit, quod pœnitens vult explicare, & propalare cõplicem, vt dictum eſt in præcedenti articulo: multo magis debet abſtinere ipſe à tali interrogatione. Si verò & Prælatus, aliquibus viſum eſt, quod poſsit interrogare de complice, ad hoc, vt remedium adhibeat, vel pœnitenti, vel complici; nihilominus & ipſe quoq; abſtinere debet, & remittat omnia iudicio Dei. Ratio eſt, quia vt plurimum iuuenes, & illi, qui apud nos (recenter profeſſi) nuncupantur, Superioribus confitentur: vnde licèt Prælatus interroget tanquam pater, & vt prodeſſe poſſit, nihilominus quælibet interrogatio circa hoc, iuuenibus à Superiore facta in confeſſione apud ipſos eſt, ad inſtar præcepti: vnde videtur, quòd Superior cogat ipſos: & ex hac coactione proueniunt multa mala, quæ melius eſt truncare, non interrogando de complice. Et prætereà, quia ipſi iuuenes poſſunt de hoc conqueri, & quia imperiti ſunt, & inexperti, putãt ſibi fuiſſe factũ præceptũ cũ illa tali ſimplici interrogatione de reuelatione cõplicis: vnde poſteà inſtãt apud Superiores maiores, quod per vim Superior voluit ab eis ſcire complicem: & cùm Superior confeſſarius non poſſit reſpondere aliud, niſi, functus ſum officio meo: ſæpè talis punitur. Et denique, ſi peccatum commiſſum, aliter non manifeſtatur, niſi in confeſſione ſignum eſt, quòd Deus vult, vt illud permaneat, ſic occultatum; non ergo curare debet, & curioſus eſſe Superior confeſſarius ſcire de complice ſed adhortetur pœnitentem, & commoneat de obligatione, quam tenet, vt fugiat talem cõuerſationem, & alia huiuſmodi remedia adhibeat, abſque eo, quòd ſe exponat tantæ ruinæ.

ARTICVLVS IX.

AN *Religioſus incurrens in caſum reſeruatum in ſua Prouincia, pergens in aliam Prouinciam poſsit abſolui à præſentatione à Prouinciali huius Prouinciæ, ad quam venit?* Reſpondeo quòd ſufficit, vt pœnitens ſe præſentet Miniſtro Prouinciæ, in qua ſua confeſſus eſt peccata, ſecundùm conſtitutionem Eugenianam, & ius commune, cui ſtandum eſt. Eò magis, quia in omnibus Prouincijs modò ſunt ijdem caſus reſeruati, illi ſcilicet, qui poſiti ſunt in Decreto Clemen. 8. Prædicta verò intelliguntur de Fratribus hoſpiti-

hoſpitibus ſubditis, nam ſi fuerint Prælati, poterunt ſeipſos intra Ordinem cuicunq; confeſſario, quem elegerint, ſed ſubijcere, & ab eo abſolui, cum eodem tamen debito ſe præſentandi, ſi reſeruata habeant.

ARTICVLVS X.

Sacerdotes ſunt in triplici differentia.

AN *Religioſi itinerantes, dum ſunt in via poſſint ſimul ſe confiteri antequã ad locum, ſeu ad Monaſterium perueniant?* Reſpondeo quod diſtinguendum eſt de ſacerdotibus, ſunt enim in triplici differentia: quidam ſunt, qui nunquam fuerunt admiſſi a Superiore ad audiendas confeſſiones: quidam, qui fuerunt admiſſi: ſed modò non ſunt deputati: quidam verò, qui de facto ſunt deputati.

Peccata ſunt in triplici differentia.

Et de peccatis etiam diſtinguendum eſt, nam vel ſunt venialia, vel mortalia ſimplicia, vel mortalia cũ reſeruatione adiuncta: nunc verò reſpondeo plura. Primum ſi peccata ſunt venialia, quilibet ſacerdos poteſt ea abſoluere nam cùm iure diuino ea confiteri non teneamur, vnuſquiſque ſacerdos poteſt ea abſoluere, ſi à pœnitente eligatur. Si verò peccata ſunt mortalia, tunc ille ſacerdos, qui nunquam fuit admiſſus, nullo pacto poteſt ea abſoluere, quia non habet poteſtatem iuriſdictionis: ſi verò ille ſacerdos fuit aliquando admiſſus, vel etiam ſi eſt de facto deputatus; tunc multis videtur, quòd non poſſit ea abſoluere nihilominus praxis eſt in contrarium. & Prælati hoc ſciunt nec prohibent, ſed tolerant. Si verò ſacerdos eſt deputatus, & in conuentu audiebat iam confeſſiones; tunc talis poteſt audire confeſſionem huius, & abſoluere ſicut poterat in conuentu. Sic habet Sotus *in 4. diſt. 18. quæſt. 4. & 3.* cuius verba ſunt iſta, Religioſus, qui facultatem habet ſui Prælati, audiendi Religioſorum confeſſiones, quemcunque ſubditum ſui conuentus poteſt vbicunque terrarum abſoluere, perinde ac Prior ipſe, præterquã à caſibus reſeruatis. Et ego addo, quòd quia in noſtra Religione ſtatutum eſt, vt confeſſarij deputati, etiam à reſeruatis abſoluant, cum onere ſe præſentandi, hinc poterunt etiam à reſeruatis abſoluere, dummodo acceptent obligationem ſe præſentandi.

ARTICVLVS XI.

Promittens ſe præſentaturum id non faciẽs ſemper tenetur.

AN *Pœnitens qui promiſit ſe repræſentaturum, poſtea habita opportunitate Prouincialis aut Generalis, non ſe repræſentans, peccet? & an teneatur denuo ſe præſentare?* Reſpondeo quòd tenetur ſtatim ſe præſentare dummodo fiat ſine ſuæ infamiæ ſuſpicione: in hoc conueniunt omnes. Sed quantum ad aliam partem quæſiti, dicunt aliqui, quòd tunc non ſe repræſentans, habita opportunitate, peccat benè mortaliter, ſed quòd non tenetur amplius ſe præſentare; & prætendunt elicere hoc ex verbis Nauarri, qui in Manuali *c. 26. n. 12.* ſic ait, Si Superior abſens inferiori facultatẽ dederit, vt à caſibus ſibi reſeruatis abſoluat ſub eo modo, vt iterum illi confiteatur, quando præſens fuerit, confeſſarius tenetur illum modum pœnitenti declarare, & ſi eum non acceptauerit, nõ debet audire, ſi ante confeſsionem id ſciuit: ſi tamen conſenſerit abſolutioni, adeò valet abſolutio, quòd quamuis poſtea pœnitens Superiori non confiteatur, valere illa non deſinat, peccatum tamen mortale nouum cõmittet. *Hæc Nauarrus.* *Nauar.*

Ex quibus verbis eliciunt aliqui, quòd commiſſo nouo peccato, ad nihil aliud poſtea teneãtur, qui ſe nõ præſentant. Sed profectò hallucinantur: nam præſentatio eſt veluti debitum contractum, quòd quouſq; non ſoluitur, ſemper remanet obligatio illud ſoluendi. Eſt etiam veluti obligatio, quã quis habet de voto obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis, in quibus ſi caſus aduenerit, quòd quis tranſgrediatur aliquod votum mortaliter, licèt poſtea confiteatur de peccato illo, & de tranſgreſsione facta mortaliter, remanet tamen obligatio adhuc ſeruandi votum promiſſum, quia iam eſt debitum contractum.

Quod

Nauar. Quòd diſertis verbis docet idem Nauarrus *in tom. 1. concil. de voto & voti red. concil. 34.* vbi ſic concludit: Abſolutio fractionis voti, differt, ab abſolutione voti, ita quòd votum perpetuum ſemper obligat, licèt vouens à peccato fractionis voti abſoluatur, vt ait L. Anthoninus vnde quando quis non adimplet promiſſionem factá de ſe præſentando, frangit quidem debitum illud, non tamen exoneratur à debito ſemel contracto. Hæc Nauarrus.

Sotus. Clarius id habet Sotus *diſt. 18 quæſt. 2. art. 5.* in his verbis: Tunc inferior abſoluit quidem directè à peccatis non reſeruatis, conſecutiuè tamen à reſeruatis: dummodo pœnitẽs firmũ habeat propoſitũ recurrẽdi ad Superiorem: nam dum eſt in mora recurrendi, puta, habita opportunitate abſolutionem non procurans, ſemper manet in culpa. *Sic Sotus*: in quibus verbis notanda ſunt illa vltima (ſemper manet in culpa) nam non tollitur obligatio, quouſque ſe non præſentat, licèt frangat pluries talem obligationem.

Quod optimè etiam perpendit noſter Pater Politius *ſuper c. 7. Regulæ, num. 31. dicens*, quòd hæc præſentatio eſt; ex ſacramentali confeſſione dependens, & pars quædam eius, ad ſatisfactionem pertinens: ſolutio ſcilicet debiti, quo ſe pœnitens ligauit, vt à reſeruatis abſolueretur. Et ibidem *num* 33. ait, Nouum peccatum committit, qui promiſit ſe repræſentare, & non ſe repræſentauit, & in eodem ſemper eſt, dum ſcilicet, quod promiſit, implere non vult. Sicut qui confitendo, aliquorum oblitus peccatorum, ea cùm memoriæ occurrerint, licèt fuerit abſolutus, ſemper confiteri tenetur: & nouo peccato ligabitur, ſi ea confiteri noluerit, eoque erit aſtrictus, donec oblita confiteatur. Quod ex Soto nos ſupra annotauimus *num* 30. toties pœnitentem peccare mortaliter, quoties habita oportunitate, Superiori denuò non confitetur reſeruata, quæ cum hac ligatura fuerunt ab inferiori abſoluta, & à pœnitente accepta. Hucuſque Politius.

Idem cenſeo de confeſſarijs deputatis, qui rationabili cauſſa ducti, ſuſcipiunt ſuper ſe obligationem, & onus ſe præſentandi; ſcilicet quòd debent id facere, quàm plurimùm ſe illis offert copia Superioris: niſi ratione efficaci ducti iudicauerint aliud expedire pœnitenti: nam poteſt dari caſus, in quo ſi tunc confeſſarius ſe præſentat, Superior veniet in cognitionem pœnitentis, & propterea melius eſt, vt differatur præſentatio in opportuniorem occaſionem. Sed ordinariè loquendo, tenetur ſe ſtatim præſentare, ſi habeat copiam Superioris, quia habet idem onus, ac pœnitens, dum ſuper ſe illud ſuſcipit.

ARTICVLVS XII.

Non licet Regularibus ſe confiteri indifferenter extra ſuum ordinem.

AN *liceat Regularibus indifferenter ſe confiteri extra ſuum Ordinem*? Reſpondeo quòd exceptis Pœnitentiarijs Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ, qui habent plenariam poteſtatem audiendi confeſſionem omnium ad ſe recurrentium, etiam Religioſorum cuiuſcunq; Ordinis de reliquis tam ſacerdotibus ſæcularibus, quàm regularibus cuiuſcunq; Ordinis hoc certum eſt, Regulares confiteri non poſſe: cum enim Religioſi ſui iuris nõ ſint, non habent ad id facultatem, cum non ſolum non faueat illi licentia Prælatorum ſuorum; imò è contra Prælati ſemper reclament, & contradicant; vnde ſtante tali prohibitione, nullus regularium poterit extra ordinem confiteri, eritq; nulla confeſſio, & abſolutio attentata.

Pœnitentiarij Papæ ſuper omnes fideles etiã Regulares poteſtatem habent in foro conſcientiæ.

Hæc autem Superioris prohibitio ſemper extitit in Ordine, ſatisque ex vſu, & antiqua conſuetudine comprobatur, quæ etiam vim legis in hoc habet. Et de hoc inſuper habetur ſtatutum Clem. 4. quo inhibetur vniuerſis Eccleſiarum Prælatis, & quibuſcunque alijs, ne confeſſiones Fratrũ Minorum præſumant, eorum Prælatis inuitis, audire: vt habetur in Compendio Priuilegiorum *titulo confeſsio: num.* 1. & Bonifacius octauus ſic habet: Inhibemus vniuerſis Fratribus veſtri Ordinis ne

Compend. Priuileg.

aliquis eorum, niſi in neceſsitatis articulo, aliis, quam Prælatis ſuis peccata ſua confiteri præſumant, vel alijs ſacerdotibus eiuſdem Ordinis, ſecundum Regulæ, & ipſius Ordinis ſtatuta. Hæc ibi.

Hugo, & Piſanus. Hoc autem adeò verùm eſſe putat Hugo, & Piſanus *ſuper Regul. cap. 7.* vt aſſerant, etiam ex vi Regulæ prohibitum eſſe Miniſtris; poſſe facere facultatem Fratribus, vt extra ordinem valeant confiteri de caſibus ipſis miniſtris reſeruatis: etenim Regula peccantes Fratres, non ad alios, quàm ad Miniſtros Ordinis mittit: & ipſis Ordinis Miniſtris, qui curam animarum Fratrum ſuorum habent, modum præſcribit, vt in caſibus ſibi reſeruatis, non aſsignent extraneos ipſis Fratribus confeſſarios ſæculares, ſcilicet presbyteros, vel alios Religioſos, ſed tantum huius Ordinis ſacerdotes, ait enim Regula, IPSI VERÒ MINISTRI, ſi presbyteri non ſint, per alios ſacerdotes Ordinis pœnitentiam iniungi faciant. In mortis autem articulo, poterunt Fratres deficientibus ſacerdotibus Ordinis noſtri, etiam abſque licentia Prælatorum, alijs ſacerdotibus confiteri, & abſolui ſine obligatione, & debito reconfitendi reſeruata peccata Miniſtris, vt eſt communis regula Doctorum in 4. diſt. 17. & de hoc latè poteſt videri Nauarrus *in cap. 1. de pænit diſtin. 6. num.* 73. cum quo concordat Corduba ſuper Regula *in cap. 7. quæſt. 2.* *Nauar. Corduba.*

SOLVM PRAEDICATORES noſtri Ordinis, & etiam alij Fratres, quando ſunt extra Monaſterium, & non poſſunt habere copiam ſacerdotis Ordinis noſtri, quia ſcilicet, non habent ſocium ſacerdotem, & confeſſarium poſſunt confiteri peccata ſua alteri ſacerdoti alterius Ordinis, vel etiam presbitero ſæculari: dummodo fiat ſine fraude, & dicantur ſub Prælato denuò reſeruata. Sic ex conceſſione Leonis X. habetur in Compendio Priuilegiorum, *titulo Abſolutio ordinaria §. 19.* Circa quam conceſsionem animaduerto, quòd quia ex Cõcilio Tridentino in articulo mortis nulla eſt reſeruatio caſuum; hinc in tali caſu dicimus, quòd ſi ægrotus conualeſcat, non tenetur amplius an reconfitendum peccata reſeruata, niſi habeant annexam excommunicationem, & tunc ſolum ſufficit recurrere pro cenſura, vt ſuprà pluries dictum eſt: at extra talem articulum, ſeruanda eſt forma conceſſionis. *Leo X. compend. Priui. Conc. Trid.*

Politius. Deinde pondero, quòd Pater Politius ſuper Reg. *cap. 7. num. 44.* conatur infringere talem conceſſionem Leonis X. ac ſi eſſet contra Regulam, & nos Capuccini per noſtra ſtatuta renunciauimus omnibus priuilegijs, relaxantibus Regulam, vnum de quibus eſt hoc præſens, de quo agimus. Oppoſitum nihilominus verum, nempè quòd talis conceſsio non ſolum non eſt contra Regulam, imò & iuxta Regulam, nam prouidet Fratribus, copiam ſacerdotis quandò ex noſtro Ordine illi non poſſunt haberi, quomodo munda conſcientia ad altare accedere valeant. Id quod ipſe Pater Politius poſtea animaduertens dicit infra, *num. 46.* his verbis: Sed eſto, inquit, quod non ſit præceptum Regulæ, negari tamen non poteſt, ſecundùm morem Regulæ eſſe, vt extra Ordinem Fratres nullatenus confiteantur, niſi in neceſsitatis articulo, Et in num. 47. declarans neceſsitatis articulum, ait, Neque hic neceſſitatis articulus ſumendus eſt tantum pro articulo, ſeu periculo mortis, ſed pro quacunque alia neceſsitate, ad id iuſtè cogente, quæ eſſe poterit, ſi neceſſariò ad euitandum manifeſtum ſcandalum debeat ſacerdos celebrare, & confeſſarium noſtri Ordinis, cui confiteatur, non habeat; vel ſi in terris infidelium reperiatur, vbi noſtri Ordinis ſacerdos non ſit; in tali enim neceſſitate poſſunt miniſtri diſpenſare, & tacitè intelligitur diſpenſatum, & facta facultas, quia nec Regulæ menti aduerſatur, in caſu neceſſitatis diſpenſare. *Et in num.* 48. ſubdit, Prædicta tamen ſemper intelligas pro culpis, ſeu abſoluendis peccatis, non de cenſuris; nam de his, nec ex Regula, nec ex aliqua Papali conſtitutione videtur prohibitum Miniſtris, poſſe committere alicui extra Ordinem poteſtatem abſoluendi, vel diſpenſandi, vt iudicauerint expedire: vnde vbi *Refutatur Politius.*

Digitized by Google

de vbi expediens fuerit, poterunt extra Ordinem prædictam facultatem abſoluendi à cenſuris committere. Sic Politius, & annotauit etiam Corduba vbi ſuprà *in quæſt. 3. puncto primo*. Vide etiam quæ poſita ſunt ſuprà, *in art. 17. primæ ſectionis* in decreto Clem. 8, caueant tamen Superiores, ne ſint faciles in concedenda tali facultate: niſi in maxima neceſsitate.

Politius Corduba.

ARTICVLVS XIII.

Virtute cruciatæ nō poſſunt Regulares abſolui à reſeruatis.

AN *virtute Indulgentiarum Cruciatæ, vel Iubilæi pleniſsimi, vel indulgentiæ ad inſtar Iubilæi, in quibus datur facultas, vt quis poſſit ſibi eligere confeſſarium ſecularem, ſeu regularem, qui eos abſoluat omnibus caſibus, &c. poſſint (inquam) Fratres extra ſuum Ordinem confiteri?* Reſpondeo cum diſtinctione.

PRIMO, de facultate Bullæ Cruciatæ, iam dictum eſt ſuprà, *in artic. 17. primæ ſectionis*, quòd non, nam de mente duorum ſummorum Pontificum ſcilicet, Clem. 8. & Pij Quinti, & de mente aliorum, Regularis non poteſt vti Bulla Cruciatæ quò ad particulare de confeſſione, & abſolutione. Scio Rodriquez tenere oppoſitum *in tom. 1. regul qq quæſt. 21. art. 10.* ſcilicèt, quòd Fratres Mendicantes poſſunt accipere Bullam Cruciatę, cùm licentia tamen Superiorum: & quòd Prælati Regulares talem licentiam, pro re tam ſancta facilè dare debent: Et addit quòd Fratres Minores, quibus ex Regula eſt prohibitum recurrere ad pecuniam, abſque præſente, vel imminente neceſsitate, poſſunt illam pecuniam cū licentia Prælatorum procurare, pro huius Bullæ receptione, ſeruatis tamen reliquis modificationibus Summorum Pontificum iuxta eorum profeſſionem. Et ſubdit, licèt Collect. verbo Cruciata. §. *Quinto in Comp. Priuileg.* dicat, quòd hæc bullæ acceptio non ſit cauſſa ita neceſſaria, vt poſſit perinde ad pecuniam recurri; cùm totum tùm quod in ea conceditur, in noſtris Priuilegiis habeatur: attamen Corduba in expoſitione noſtræ Regulæ, *cap. 4. quæſt 7.* tenet contrarium, dicens, quòd imò iſta ſit ſufficiens neceſſitas, vt Prælati poſſint dare licentiam talem, cum ſit negotium tantæ pietatis. Quibus addo (ait Rodriquez) quòd licèt poſſint, per virtutem Priuilegiorum ſuas animas liberare, ſanctum tamen eſt, pluribus aliis vijs id attentare. Hæc ille.

Rodriquez tenet quòd poſſunt.

Nihilominus ſententia Collectoris eſt verior, & omninò amplectenda: non enim licèt pro talis Bullæ acceptione recurrere ad pecuniam, cùm non ſit neceſſaria: nam quantum ad indulgentias, iam nobis multis aliis vijs conceduntur, & quantum ad abſolutionem à caſibus reſeruatis, etiam remedia plura ſunt data. Poteſt benè opinio Rodriquez & Cordubæ ſaluari in cæteris Mēdicantibus, qui habent pecuniam, etiam in particulari, de quorum numero, ſi erant Rodriquez, & Corduba, vel etiam habebant ad id ſocios; poterant etiam ad hoc pecunias dare. At nos Capuccini, qui per miſericordiam Dei obſeruamus Regulam iuxta textum, nullo pacto poſſumus recurrere ad pecuniam pro receptione talis Bullæ, eò magis, quia id prohibitum eſt à duobus Summis Pontificibus, vt viſum eſt. Et fortaſſe ſi Rodriquez, & Corduba vidiſſent Bullam Clem. 8. circa hoc, de qua ſuprà, non tenuiſſent vtrique talem opinionem. Hæc de Bulla Cruciatę.

Capuccini obſeruant Regulam iuxta literā

SECVNDO de facultatibus, quæ dantur tempore Iubilæi pleniſſimi, pro tota Eccleſia, & pro omnibus fidelibus; dicimus, quòd quando in eis ſpecificè datur facultas, vt Regulares poſſint ſibi eligere confeſſarium extra Ordinem, nedum intra, qui poſſit eos abſoluere, ab omnibus caſibus, ſicut Sāctiſsimus Dominus noſter Paulus Papa Quintus, qui hodie viuit, & fœlix regnat in Petri Sede, in duobus Iubilæi generalibus promulgatis, hucuſque, indulſit: quod etiam fecerat ante Clem. 8. & tunc nulli dubium, quin Frater poſſit confiteri extra ordinem, & eligerre ſibi confeſſarium iuxta tenorem Bullæ, Sciendum eſt tamen circa hoc, quod du-

Virtute verò Iubilæi pleniſſimi quando id conceditur, poſſunt regulares confiteri extra Ordinem.

Digitized by Google

dubitatum fuit coram illuſtriſſimis, ſupra Cōcilium Tridentinū, An tempore Iubilæi ſuprà dicti, conceſſi cum facultate, vt pœnitentes poſſint ſibi eligere confeſſarium quemcunque, ſiue regularem, ſiue ſæcularem, à quo poſſint abſolui, &c. An ſcilicet poſſint Religioſi, virtute dictarum literarum Apoſtolicarum Iubilæi confiteri peccata ſua ſacerdotibus ſæcularibus approbatis ab Epiſcopo loci; & ab eis abſolui; cum ipſi regulares non ſint ſubiecti Ordinario, ſed exempti? Et die 15. Decembr. 1580. *Congregatio Concilij pro maiori parte ſenſit pro negatiua: dixit tamen, dubium referendum eſſe Sanctiſſimo domino. Qui poſtea die 19. Decemb. 1581. in Conſiſtorio reſpondit, tempore Iubilæi poſſe omnes Regulares confiteri peccata ſua ſacerdotibus, etiam ſæcularibus approbatis ab Ordinario, ad audiendas confeſſiones nam in Bulla non fit mentio, niſi de Ordinario eorum, qui audiunt confeſſiones, non autem de Ordinario pœnitentium.*

Congreg. Concil.

Declaratur, quid importet verbum illud (per modū Iubilæi)

Prima opinio. Graffi. & Rodriquez.

TERTIO de facultatibus aliarum Indulgentiarum, in quibus additur (per modum Iubilæi) ſciendum, quòd circa tales Indulgentias, quidam putant per talem particulam, concedi facultatem abſoluendi ab omnibus cenſuris, & caſibus: quòd indicat Graffius. *in lib. 4 caſuum conſcientiæ cap. 15. num.* 29. nam, inquit, illa particula (per modum Iubilæi) aliquid addit ſuprà Indulgentiam: ipſe autem putat, Iubilæum, præter Indulgentiam continere poteſtatem commutandi vota, & abſoluendi à cenſuris, & caſibus reſeruatis: & ideò cùm Indulgentia per modum Iubilæi conceditur, facultatem abſoluendi à cenſuris concedi ſentire videtur. Rodriquez *in ſua ſumma tom. 1. cap* 18. *num.* 2. ait in Iubilæo vltra Indulgentiam plenariam concedit etiam Summus Pontifex, quòd poſſint abſolui fideles ſacramentaliter, ab omnibus peccatis reſeruatis, etiam Sedi Apoſtolicæ, & à cenſuris in Bulla cœnæ Domini, niſi ab hæreſi, quia hic caſus eſt commiſſus in foro interiori, & exteriori Dominis Inquiſitoribus. Fauet huic poſitioni, quòd Bulla indictionis Iubilæi, nihil aliud dicit, niſi quòd concedit Indulgentiam plenariam in forma Iubilæi: ſic in Bulla Anni ſancti tempore Clem. 8. quam vidi, & nihilominus fideles omnes abſoluti fuerunt ab omnibus caſibus, & cenſuris, &c.

Secunda opinio. Suar.

Suarez nihilominus *in tom. 5 diſput. 7. ſect. 5 num. 9.* ait, id non eſſe veriſimile, quia explicatio illius vocis, Iubilæi, & quæ totam illam poteſtatem includat nullo iure, aut auctoritate oſtenditur. Vnde licet cùm Iubilæo ſæpe ſoleat illa poteſtas, vel facultas concedi; tamen Iubilæus propriè eam non ſignificat: ſumpta eſt enim illa vox ex ſcriptura, in qua Iubilæus annum remiſſionis ſignificabat: & inde translata eſt, ad ſignificandam plenam remiſſionem, quæ per Indulgentiam conceditur. Deinde illa poteſtas commutandi vota, vel abſoluendi à cenſuris, non eſt definita, & certa, ſed interdum ampla eſt, & interdum magis reſtricta: ergo in abſoluta voce Iubilæi, non poteſt intelligi aliqua poteſtas huiuſmodi.

Sed quanta erit non ampliſſima, quia hæc non ſemper, ſed rarò conceditur: neque cum certa aliqua reſtrictione, quia hæc nulla eſt definita, ſed arbitraria ad voluntatem concedentis. Non eſt ergo veriſimile, tam grauem poteſtatem, tam confusè concedi: & ideo quoties conceditur, ſpeciatim exprimitur, etiam ſi Iubilæus concedatur vt ex vſu conſtat. Quando ergo Indulgentia conceditur per modum Iubilæi, nihil aliud ſignificatur, niſi concedi Indulgentiam plenariam, qualis concedi ſolet in Iubilæis: quòd ſi ſimul dicatur, concedi Indulgentiam plenariam ad inſtar Iubilæi, eſt repetitio quædam ad maiorem explicationem, & commendationem Indulgentiæ, non verò eſt noua conceſſio: huculque Suarez.

Probabilis eſt ſententia Suarez ſed probabilior ſententia Graffii, & Rodriquez.

In hac ſententia Suarez, tota vis fit in voce Iubilæi, & nihilominus praxis eſt in cōtrarium quo ad vnum, nempè quod ſemper in omnibus Iubilæis conceduntur caſus: ergo ſaltē quo ad hoc erit ſemper vniformis, & ſic licet probabilem exiſtimem opinio-

Digitized by Google

opinionem Suarez, probabiliorem tamen cenſeo opinionem Graff.j, & Rodriquez.

Abſolutus tepore Iubilæi, licèt non cõſequatur Indulgẽtiã, quia non facit id quod præcipit Bulla remanet tamen abſolutus. Suar.

VNVM hic animaduerto, pro tempore Iubilæi ampliſsimi: poteſt enim dari caſus tunc, vt aliquis abſoluatur antequam finiat reliqua opera neceſſaria ad conſequendum Iubilæum, & nihilominus obliuiſcitur alicuius caſus, qui habet vel reſeruationem, vel excommunicationem, & deinde non facit reliqua opera ad conſequẽdum Iubilæum, vnde nec conſequenter recipit Indulgentiam; dubitatur ergo circa hoc, quòd dicendum? Reſpondeo cum Suarez *tom.4. diſput.31. ſect.4. aſſert.2. ſub num. 13.* quòd ſi ille per confeſsionem, & abſolutionem conſecutus eſt abſolutionem plenam à reſeruatis, confeſsis, & à cenſuris, conſequenter videtur obtinuiſſe liberationem, à reſeruatione oblitorum, quia iam vſus eſt priuilegio ſibi conceſſo: ergò licèt poſteà non lucretur indulgentiam non incidit propter hoc in reſeruationem. *Sic Suar.* Deinde, qui ſemel confitetur legitimè peccata ſua, & abſoluitur, non tenetur illa vmquam reconfiteri, nec iure naturali, nec diuino, nec Canonico communi; imò nulla lege humana poteſt conſtitui, vt quis abſque conſenſu ſuo obligetur ad confitendum bis idem peccatũ, vt poſt D.Thom. *in quodlib.1. art.12. & poſt alios in 4. diſt.17. Nauarrus docet in cap. Fratres num.3 de pœnit. & in Man. cap 9. num.1.* At is, de quo quæritur legitimè fuit ſemel confeſſus peccata reſeruata, & legitimè abſolutus ergo non tenetur iterum ea confiteri. Et poſtremò, quia ſi præfatus pœnitens feciſſet omnia ad Iubilæum lucrandum requiſita, vel obiret mortem ante diẽ dominicũ cum iudicaretur abſolutus, etiam quò ad reſeruata, & non per aliam abſolutionem; ergo illa abſolutio fuit valida etiam quò ad reſeruata. Si dicas, quòd nõ lucratur indulgentiam, concedo, nam quia non fecit omnia, quæ iubet diploma: propterea non lucratur eã: at quando confitetur peccata ſua, abſq; vlla cõditione abſoluitur, ergo. Nec propter hoc datur occaſio delinquẽdi, & fraudandi fructum Iubilæi illis, qui nollent aliud, quàm abſolutionem à reſeruatis, quia nos loquimur de illo, qui verè contritus, & cum propoſito firmo lucrandi Iubilæum, & faciendi omnia ad id requiſita legitimè confitetur: & qui tali fraude vteretur, non eſſet legitimè confeſſus, nec abſolutus à reſeruatis, neque à non reſeruatis, quia confeſſio ſua non eſſet integra, eo quòd peccatum illud fraudandi, admiſſum tacet.

ARTICVLVS XIV.

Nouitij non tenentur ſe præſentare pro caſibus reſeruatis. Corduba. affirma.

AN *Nouitij teneantur ſe præſentare pro caſibus reſeruatis?* Reſpondeo quòd Corduba *lib.1. qq. quæſt.30.* diſputat hanc quæſtionem ad vtramque partem; ſed ipſe poſteà inclinat ad partem affirmatiuam, quia licèt illi in rigore non ſint Religioſi; nihilominus quantùm ad hoc ſunt aſtricti ſub iuriſdictione Prælatorum illius Religionis in qua viuunt. Quod poteſt probari à ſimili: nam ſæcularis mutans Diœceſim, vbi eſt aliquis caſus Epiſcopo reſeruatus, qui in priori Diœceſi non erat, tenetur ad illum, quia tenetur viuere ſecundùm regionem, in qua reperitur, vt communiter affirmant omnes Canoniſtæ. Ita pariter Nouitij tenentur viuere ſecundùm iura, & ſtatuta illius Religionis, in qua reperiuntur: & ſic videtur, quòd tenentur ſe præſentare Prouinciali, ſicut faciunt profeſſi, quando aliquod tale peccatum reſeruatum committunt.

Oppoſita ſententia eſt verior.

Nihilominus ſententia oppoſita eſt verior, & omninò tenenda; nempè quòd non teneantur, cuius ratio firma eſt, quia ſi non tenentur ad præcepta Regulæ, cùm non ſint profeſſi, à fortiori, neq; tenentur ad hoc, quod tantummodò habet vim præcepti. Et confirmatur, quia ſicut Nouitius non poteſt puniri tanquam proprietarius, cùm nondum promiſerit votum paupertatis, & per conſequens, non peccat circa talem materiam, vnde nec mittendus eſſet ad Superiorem: & pariter ſi dimitteret habitum cum animo illum amplius

Digitized by Google

non reaſſumendi, ſi poſtea reuertitur, non poteſt puniri vt apoſtata, quia nondum fuit profeſſus, & per conſequens non eſſet mittendus ad Superiorem: ergo neque pro cæteris caſibus reſeruatis, cùm æqua ſit ratio omnium caſuum reſeruatorum.

Nec valet dicere, quòd non eſt ſimile, v. g. de lapſu carnis, cùm ex ſua natura ſit peccatum mortale, quòd non eſt dicendum neque de proprietate, neque de apoſtaſia, ad quæ non tenentur niſi profeſſi; hoc, inquam non obſtat; nam concedo quòd lapſus carnis ſit peccatum mortale, & coràm Deo ſit culpa grauiſſima, & pro qua delinquens debet pœnitere, quia etiam antequàm ingrederetur Religionem tenebatur ad ſe abſtinendum à tali peccato: at dum eſt nouitius, non tenetur ad præcepta Regulæ, neq; Religionis, in quorum numero eſt, vt ſe præſentet Frater Miniſtris, pro caſibus reſeruatis. Præterea, licèt in materia fauorabili nomine Fratrum veniant etiam Nouitij, cum fauores ſint ampliandi. *capit. religioſè, de cleric. in 6.* at in materia odioſa nullo pacto tales veniunt. Talis autem eſt materia, de qua agimus, eſt enim odioſa. & ideo non comprehendit illos. Hanc opinionem, quæ vera eſt, tenet etiam Emanuel Sa, in ſuis Aphor. *tit. caſus*, vbi ait diſertis verbis, caſus reſeruari non habent locum in Nouitijs antequam per vota admittantur ad profeſſionem, vt neq; præceptorum obligatio. Idem etiam tenet *Rodriq. to. 1. qq. reg. q. 21. artic. 11.*

Rodriq.

Verum eſt tamen, quòd ego non probo id, quod habet idem Rodriquez, ſcilicet, quòd Nouitij non tenentur ad culpam, ſed ad pœnam ſcilicet expulſionis à Religione, & ſic poſſint Prælati expellere à Religione Nouitium, quem cognouerunt incontinentem, furem, proprietarium, & ſubreptitiè eligentem confeſſarium, præter nominatum ad confeſſiones Nouitiorum audiendas. Hoc inquam, ſimpliciter non probo; nam ſi peccatum eſt omninò occultum, & ſecretum, quando capiuntur vota, communiter acceptatur, & omnes alij, qui peccatum illud non nouerunt, dant ei ſuffragia; Prælatus tenetur eum recipere ad confeſſionem, nec poteſt ſocijs votantibus inſinuare quicquam de ſcitis in confeſſione, & ad ſummum, ſolùm poterit ei negare ſuffragium. Si verò peccatum eſt notorium: tunc habet locum id quod dicit Rodriquez, debet enim ſtatim expelli.

Confutatur Rodriquez.

Confutatur Geminianus. Roſella.

Neque etiam probo id quod dicit Geminianus *in cap. non ſolum, de regul. in 6.* quem ſequitur Roſella, *verbo Nouitius. §. 12.* & Sylueſter. *Religio quinto quæſt. 7.* nempè quòd Nouitius delinquens tali delicto, quòd profeſſus mereretur carcerem perpetuum: pariter & ipſe Nouitius carceri perpetuo debeat mancipari; nam cùm non ſit profeſſus, non tenetur talem pœnam acceptare. Et præterea ſi adhuc Nouitius tale dictum commiſit tanta pœna dignum; quis, niſi parum zelans erga ſuam Religionem; dabit ei, ſuffragium, vt profeſſionem emittat? Eijciatur ergo ſtatim, ne morbida putà pecus totum corrumpat ouile. Niſi quis velit: vt ego pro talibus, & ſimilibus optimum, ſecurum, ac perpetuum carcerem eligerem; & tunc ſtatim aſſignabo totum mundum, in quo tales permaneant donec eos mors præoccupet.

Ponderanda ſolutio.

Nouitijs aliquando debent concedi confeſſarij extraordinarij.

PRO cæteris verò Nouitijs, qui remanent in Religione, conſulerem Prælatis ipſorum, vt aliquando darent eis facultatem mutandi confeſſarium, vt puriori conſcientia ad ſacramentum accedant. Quòd facillimè facere poterunt, ſi tempore alicuius feſti, vel in alijs diebus ad communionem deputatis, conſultò ipſi Prælati; & Superiores domus, ſeu Magiſtri Nouitiorum eant in aliud Monaſterium. Hoc enim maximè conduceret, non ſolũ pro reſeruatis occultis, ſi quod haberent, verùm & pro alijs culpis: Nam ſi Monialibus datur confeſſarius extraordinarius, ex Concilio Tridentino ter, aut pluries in anno, bonum etiam eſſet, vt Nouitij tali facultate gauderent: melius enim eſſet filijs hoc concedere, quàm quòd ſæpè faciant confeſſiones inualidas, & non integras, propter timorem, quem habent de ſuo Superiore: putant

Digitized by Google

tant enim', quòd tempore profeſſionis ſit eis ſuffragium negaturus.

ARTICVLVS XV.

AN *Religioſi iuuenes teneantur confiteri Superiori, an verò gaudeant & ipſi facultate ſibi data à Decreto Clem. 8 ſcilicet, vt ſit in eorum libertate id facere, vel non?* Reſpondeo quòd iuuenes debent ſeruare ſtatuta, & Superiori confiteri, ex hoc enim magis conſeruantur in diſciplina regulari. Benè verum eſt, quòd pro ipſis eſſet adhibendum remedium illud, quod pro Nouitijs eſt poſitum in articulo præcedenti, ſcilicet, vt Superiores domus aliquando vel diſcedant à Monaſterio, vel in aliquibus feſtis dent eis facultatem alteri confitendi.

Si quis modò quærat, quandiu duret hæc obligatio iuuenum? Reſpondeo quòd de hoc ſermonem habui cum admodum Reuerendo Patre Hieronymo à caſtro Ferectorum, tunc Generali digniſſimo (qui inter paucos annos per duas vices fuit elect' in Procuratorem Generalem, & per aliàs duas vices fuit electus in Generalem totius noſtræ Religionis) cum tali ergo Patre de hoc ſermonem habui, & reſpondit mihi ſe habuiſſe ab Illuſt. Cardinali Monopoli.(qui antea fuerat ex noſtra religione ad Cardinalatum aſſumptus à Papa Clemente octauo) de mente Summi Pontificis, quòd intelligitur, dum ipſi iuuenes ſunt in loco Nouitiatus, vel dum manent in ſeminarijs ad proficiendum in diſciplina regulari, quo tempore expleto, gaudent facultate cæterorum Fratrum.

ARTICVLVS XVI.

AN *Religioſi ſubditi poſtquàm elegerunt ſibi confeſſarium vnum ex deputatis, poſſint ad libitum mutare confeſſarium, nunc eundo ad vnum, nunc ad alium, abſque licentia Superiorum?* Reſpondeo quòd ex noſtris Conſtitutionibus talem facultatem non habent, ſed opus eſt, vt licentiam obtineant, quoties volunt facere talem mutationem. Et rectè quidem: nam ſecundùm ius commune nullus ſacerdos neque ſæcularis, neque regularis poteſt audire confeſſiones Fratrum, niſi à Prælatis ipſorum Fratrum habeant iuriſdictionem: ſicut nemo poteſt audire confeſſiones fidelium alicuius Epiſcopatus, niſi ab Epiſcopo, aut à Papa iuriſdictionem actualem ſuper ipſos fideles habeat, prout cum multis reſoluit Nauarrus in Manuali *cap.4.num.*1.

Hic etiam notandum, quòd Religioſi itinerantes non poſſunt confiteri alijs Religioſis ſui Ordinis, niſi à ſuis Prælatis licentiam habuerint, ad audiendas confeſſiones Fratrum: nam licet ante Concilium ſacerdotes ſeculares poterant ſibi eligere confeſſarium quemlibet ſacerdotem ſimplicem; tamen etiam ante Concilium ſacerdotes Regulares minimè id poterant, ſed tantùm Religioſum à ſuis Prælatis approbatum.

Et hæc conſuetudo in Religionibus benè Ordinatis ſemper viguit, à qua non eſt recedẽdum; vnde Gregorius 13.(*vt habetur in Comp. priuileg. ſocietatis Ieſu. titulo abſolutio. fol* 11.) declarat pro Religioſis ſocietatis Ieſu, non eſſe, neque fore mentis ſuæ, aut Sedis Apoſtolicæ, vt perſonæ ſocietatis abſq; expreſſa Superioris eiuſdẽ Societatis licentia vtantur facultatibus, quæ in Iubilæis, Bullis Cruciatæ, confeſſionalibus, aut alijs quibuſuis Apoſtolicis indultis, quę communicantibus, aut priuatis perſonis; aut pijs locis, quomodocunque aliter hucuſque conceſſa ſunt, aut in poſterum conceduntur, etiamſi in alijs expreſsè indulgeatur. vt omnes Regulares, etiam Mendicantes eiuſmodi facultatibus vti poſſint.

Si quando verò vſus aliquorũ ex huiuſmodi facultatibus perſonis de dicta ſocietate à Superioribus eiuſdem ſocietatis concedetur; nulli earum licere, niſi intra numerum eorum, qui ad confeſſiones perſonarum eiuſdem domus, aut Collegij audiendas deputati ſunt, confeſſariũ eligere, niſi

niſi ratione itineris, aut alia de cauſa ab eiſdem Superioribus, alijs confeſſarijs infra, aut extra ſocietatem confiteri di facultatem ad id ſpecialiter daretur. Secus facta, irrita, & inania eſſe decreuit. Id ipſũ quoq; conceſſum eſt Fratribus Minoribus per Innocentium octauum, & Iulium ſecundum prout in *Comp. priuileg. habetur titulo confeßio, & confeſſores §. 6. & 7.* Itaq; ſiue Regulares maneant domi, ſiue extra Monaſterium ſint, debent ſemper petere licentiam à ſuo Superiore, vt confiteantur, ſic de iure.

NVNC autem quia ex Decreto Clem. 8. deputantur confeſſarij ad audiendas Fratrum confeſſiones & Superiores prohibentur cogere ſubditos ad ſibi confitendum, vnicuique Religioſo licèt eligere ſemel vnum de deputatis, & proſequi cum illo: quòd ſi voluerint mutare confeſſarium in noſtra Religione non poteſt fieri abſque licentia, quia ſtatuta id prohibent: in alijs verò Religionibus, aliquando poſſunt mutare prout à diuerſis Regularibus diuerſimodè ſtatuitur, & ordinatur.

Notandum verò eſt pro Regularibus noſtræ Religionis, quòd quando quis confitetur deputato confeſſario, ſubdito tamen poteſt petere licentiam à Guardiano, vel alteri confiteatur: vel poterit confiteri ipſimet Guardiano, ſi ei libuerit, quia ad Superiorem vnuſquiſque poteſt ad ſuum libitum recurrere. Si verò confeſſarius ſuus electus eſt ipſemet Guardianus, & timet ſubditus, quòd ſi licẽtiã ab ipſo petat, pro mutatione confeſſarij, Superior capiet vmbram de illo; poterit tunc confiteri alteri deputato abſq; eo, quòd petat ab eo licentiam: tunc enim poterit interpretari intentionem Superioris maioris, & eò magis id poterit facere, ſi petit licentiam, & non obtinet, vel difficulter ei conceditur; tunc enim poterit mutare confeſſarium ad ſuum beneplacitum: Habet hanc doctrinam Toletus *in ſua ſumma lib. 3. cap. 13* cuius hæc ſunt verba. Tunc pœnitens debet petere licentiam alteri confitendi, qua non obtenta, poteſt cuiuis idoneo confiteri iuxta Sylu. *verbo confeſſor. 1. §. 6. Adr. quæſt. 4 de confeſſ. dub. 3. Palud Ricc. diſt. 17. Nauarrus in cap. placuit. num 144.* ſic Toletus.

Hæc, quæ modò dicta ſunt, adeo ſunt vera, vt ſi neutrum poterit facere ſubditus, ſcilicet quòd non poteſt habere facultatem alteri confitendi, & timet, quòd petendo per ſe, vel per alium licentiam, ipſe Prælatus veniat in cognitionem ſui peccati, tunc poteſt ad celebrandum accedere, etiamſi ſit excommunicatus, cum debita tamen contritione, neceſſitate maximè vrgente, & ſcandalo magno id efflagitante, prout tenet Victoria, *de confeſſ. numero 146. Sotus diſt. 18. quæſt. 1. artic. 4 Ledeſm. 2. part. 4. quæſt. 7 artic. 5. verſic. ſed videatur.* qui omnes affirmant, etiam cauſam eſſe ſufficientem ad accedendum ad altare, aut communicandi cum caſibus reſeruatis, & excommunicatione, ſi adſit contritio, quãdo Prælatus non vult concedere ſuam auctoritatem, & ſcit pœnitens probabiliter, quòd ſi ipſi confiteatur, impediat ipſe Prælatus maxima bona ſpiritualia, & etiam magna bona temporalia, negando illi ſuffragium ad ipſorum conſecutionem, ſic Rodriquez *tomo 1. qq. regul. quæſt. 21. art. 4.*

ARTICVLVS XVII.

AN *ſubditi abſq; eo quòd petant licentiam, ſi confiteantur ad libitum alteri deputato licitè id faciant? & An Prælati poſſint limitare facultatem talibus deputatis, ne id faciant?* Reſpondeo plura.

PRIMO pro parte affirmatiua, ſcilicet, quòd ad libitum poſſit mutare confeſſarium, facit, quia tale Decretum factum eſt in fauorem ſubditorum, & eſt factum à Summo Pontifice: & ſecundùm iura, quotieſcunq; quis delegatur à Principe, æquiparatur ordinario. *l. à iudice de iudic. & ibi doctores cap. paſtoralis, de offic. deleg.* & talis delegatus eſt maior Ordinario in cauſa ſibi commiſſa. cap. ſane de off. deleg. Nec obſtat quòd delegati, ſeu deputati confeſ-

confeſſarij facti ſunt à Superioribus, non à Summo Pontifice, quia Superiores ex ſe id non faciunt, ſed ex præcepto eiuſdem Summi Pontificis, & munus ipſorum Superiorum ſolùm eſt delegare prudentes, & ſapientes viros, & in reliquo videtur, quòd apud tales ſit libera facultas, vt audiant confeſſiones omnium ad ſe recurrentium: & paritèr ſit liberum ipſis inferioribus mutare cōfeſſorem.

Tum quia ſtatutum Religionis non poteſt reſtringere facultatem hanc datam à Summo Pontifice, in fauorem Religioſorum ſubditorum, & fauores ſunt ampliandi, non reſtringendi, iuxta regulam: Odia ſunt reſtringenda, fauores ſunt ampliandi. Vnde nullus inferior poteſt tollere, aut impedire, ſeu retardare, ſed neque reſtringere conceſſionem, indultum, & priuilegiū, per Principem alteri conceſſum: aliter enim ſequeretur maximum abſurdum, ſcilicet, quòd inferior haberet poteſtatem ſuper Prælatum Superiorem, & poſſet deſtruere penitùs facta, & conceſſa per eum, quòd eſt contra tex. in cap. ſolitæ. de maior. & obedient. dareturque repugnantia huius nominis (inferior) quod eſſe non debet, in præiudicium præſertim ſupremæ Poteſtatis, aliàs de facili corruerent iuſſa, conceſſiones, & indulta Pontificum, quæ tamen ſummoperè ſunt veneranda, & adimplenda; nec ipſimet Principes ſolent gratias à ſe ſemel factas reuocare, niſi ob demerita perſonarum.

Videatur de hac de re Nauarrus *libro tertio de conſil. de regul. conſil. quinto, numero quarto,* vbi dicit, quòd nullus inferior Papa poteſt contra Ius commune Canonicum ſtatuere: *capitulo quòd ſuper ijs de maior. & obed. cum eis adnotatis.* Sed ſtatutum prædictum, vt ſcilicet non poſſit mutari confeſſarius abſque licentia, aliquibus videtur eſſe contra ius commune, per quod vnicuique licet accedere ad quemlibet deputatum ad arbitrium ſuum, & videtur etiam eſſe contra Decretum Clem. VIII. qui dat facultatem Regularibus, vt poſſint confiteri ad libitum: quod verbum licèt non ponatur in Decreto; nihilominus, quia Papa non apponit ibi reſtrictionem aliquam; videtur quòd rectè poſſit elici.

Quod etiam confirmatur per id, quod habet Nauarrus ibidem *numero octauo,* vbi ſic ait: Per quas rationes nunc firmiter credo, quòd ante hac quaſi dubitabam, nempè, nulla Capitula, quantum Generalia præfati Ordinis, nec alicuius ali', poſſe ſtatuere, vt profeſſio trium votorum ſubſtantialium facta non valeat, ſi communi iure Canonico (ſublato de medio illo ſtatuto) eſſet valitura. Et à ſimili dico ego, Nulla Capitula quantumlibet Generalia poſſe ſtatuere, vt confeſſio facta ad libitum pœnitentis cuilibet de deputatis non valeat, quia ex Decreto Clement. VIII. (ſublato de medio illo ſtatuto) valet.

Nec obſtat id, quod dictum eſt ſuprà *in articulo primo, ſect. prima,* nempè poſſe Superiorem arctare inferiorem, quoad perſonas; nam ibi eſt ſermo de iure communi, hic verò eſt ius ſpeciale in fauorem pœnitentis: Et præterea Superior poteſt arctare erga inferiorem id, quod ei Superior concedit, hic verò Papa eſt, qui non ſolùm concedit, ſed iubet, & præcipit, vt ſubditus hac facultate gaudeat.

Ad hæc addo ea, quæ habet idem Nauarrus, *libro tertio conſil de Regul. conſil 35. numero primo,* vbi ſic ait: inferior non poteſt legem Superioris tollere, vel arctare *argument. cap. infer. diſt. vigeſima ſecunda, & cap. cùm inferior. de maior. & obed.* & ita communiter reſoluitur, *in cap. at ſi Clerici, de iudicijs.*

Tum etiam quia facultas hæc non eſt facta ad petitionem, & ad inſtantiam partium; nam de hoc nulla ſit mentio in decreto; ſolùm eſt quaſi motus proprius Summi Pontificis, vt animarum ſaluti conſulat, *ſic enim ait textus*: Sanctiſſimus Dominus Noſter; qui iam pridem accuratè perpendit, & re ipſa comperit. Ex quibus verbis patet, quòd ex ſe motus eſt ad hoc determinandum *Et infrà*: Quocirca, vt huic malo ſua ſanctitas

opportunè prouideret; decreuit, &c. ergo ex his patet, quòd Papa Clemens ex ſe motus eſt ad faciendum hoc decretum, vnde iuxta tenorem literæ debet obſeruari: nec à ſtatuto aliquo Religionis, neque à Prælatis ipſis debet reſtringi.

At contra ea, quæ dicta ſunt, poſſet adduci Priuilegium Sixti IV. vt habetur in Comp. priuileg. *in tit. Generalis.* §. 10. qui dat facultatem Generali Fratrum Minorum, vt quandocunque viderit Fratres ſuos vel aliquem ipſorum abuti gratijs, & facultatibus Apoſtolicis ab eodem conceſſis, poſſit gratias, & facultates huiuſmodi ſuſpendere, ac ſuſpenſas tenere, donec conſulat Summum Pontificem, & ab ipſo reſponſum accipiat. Verùm nihil obſtat ſuprà dictum priuilegium; nam Decretum Clementis VIII. non eſt ſuſpenſum, ſed eſt in obſeruantia, & communiter receptum: Et præterea facultas data Generali loquitur de gratijs, & cōceſſionibus à Summo Pontifice datis; in caſu verò noſtro non eſt ſic; nam Decretum Clem. VIII. eſt præceptiuum, vt patet ex litera textus: & non eſt conceſſio, ſed præceptum, & prouiſio facta ab ipſo Summo Pontifice pro ſalute animarum Religioſorum; ergo nihil contra dicta.

Dices, quòd ſaltem obſtant ea, quæ habentur in eodem Compendio ex Leone X. vbi ſuprà §. 24. qui conceſſit Generali Fratrum Minorum, vt in ſuo capitulo Generali, de conſenſu eiuſdem Capituli, vel maioris partis, declarare poſſit & valeat, vtrū vſu alicuius conceſſionis viuæ vocis oraculo factæ abſtineri debeat: poſt quam quidem declarationem, tam Fratres quàm Moniales ſuæ obedientiæ, ac ſi conceſſio huiuſmodi per ſanctitatem ſuam ſuſpenſa, vel reuocata fuiſſet, conceſſione eadem in poſterum non vtantur.

Sed neque hoc obſtat, nam imprimis facultas, de qua eſt ſermo, non eſt pro conceſſionibus, ſed pro decretis, & præceptis: & deinde non eſt factum hoc Decretum viuæ vocis oraculo, vt propterea Superior poſſit dubitare de veritate ipſius, & ſuſpendere executionem, donec certior fiat; ſed eſt decretum authenticum per ſcripturam, & per promulgationem factum, & ab omnibus regularibus receptum. Vnde videtur, quòd hæc prima ſententia ſtet firma, & roborata.

Quoad ſtatutum verò Religionis, ſcilicet vt non mutentur confeſſarij ad libitum pœnitentium, abſque ſui Superioris licentia; dico in primis, quòd non eſt præceptiuum, vt patet. Secundò ex proteſtatione, quam faciunt eadem noſtra ſtatuta, ſe non intendere obligare ad mortale, &c. videtur quòd non obligat. Tertiò quòd ſtatutū factū non eſt reſtrictiuum ſimpliciter, nullam enim faciunt mentionem de reſtrictione (vnde hallucinantur aſſerentes, Religionem habere facultatem reſtringendi ius commune) ſed dat normam, & modum viuendi communiter Fratribus, ne in Ordine, in quo ſummus ordo eſſe debet, aliqua confuſio oriatur. Et quartò, quòd ſtatuta noſtra præſupponunt, quòd fratres tendant ad perfectionem in feruore ſpiritus, & quia, vt viri pij docent, maximè noſter Seraphicus Bonauentura, ad hoc conducit, vt confeſſarius non mutetur, nam ex frequenti mutatione confeſſarij anima parùm proficit in vita ſpirituali, quia nouus medicus ſpiritualis nō poteſt ſic facilè cognoſcere infirmitates illius; propterea meritò decernit Religio, vt Fratres poſtquàm vnum confeſſarium ex deputatis elegerint, illum non mutent abſque Superioris licentia.

Pro alia verò parte, ſcilicet, quòd Superior poſſit limitare facultatem tam confeſſarijs quàm ſubditis, facit: Primò, quia tales deputati propterea audiunt confeſſiones, quia delegantur: vnde ſicut delegans poteſt talem, vel tales non delegare; ita pariter poteſt limitare facultatem, quoad perſonas, vt ſcilicet hos, & non illos audiant: & vt ſic, non ſic, quemadmodum diximus ſuprà, *in art. 2 primæ ſectionis.* poteſt, inquā, Superior dicere, volo vt poſtquam quis elegerit vnum, non mutet eum abſque licentia.

Facit ad hoc, quia iudex delegatus nullatenus poteſt egredi commiſſionis ſuæ fines, & quæ-

& quicquid vltrà aut ſecus agit, nulliter agit. *cap. cùm olim de priuileg. cap. cùm dilecta, de reſcriptis. vbi* latè Felinus. *numero ſeptimo cum ſequent.* omne enim quod fit, non ſolùm contra, ſed etiam præter commiſſionis formam, eſt ipſo iure nullum. *l. illud. §. ſed ſi ita. & ibi Bart. ff. quòd cuiuſq. vniuer. nem.* Probat latè Mænia (*relatus à Gutierrez lib. 2. qq. canonicarum, capite decimo quinto, numero centeſimo vigeſimo primo*) *in l. Regia Toleti de los terminos, in vndecimo fundamento ſecunda parte, numero ſecundo, vbi numero tertio* habetur, quòd non ſolùm mandatum eſt ſeruandum, ſed etiam qualitas mandati, vt in cap. cùm veniſſem, de eo, qui mittit in poſſeſſ. cauſ. rei ſeruan. & ibi Baldus.

Nec obſtat, quòd apud quoſdam Regulares praxis ſic habeat, nempè, quòd ad libitum mutantur confeſſarij; nam hoc fit forſaſſe ex conſenſu, & ſcientia Superiorum, qui id vel determinant, vel ſcienter tolerant: nos verò loquimur, quid de iure ſit ſeruandum iuxta Decret. Clem. VIII.

Deinde facit, quia quando verba legis non ſunt clara, debent interpretari ſecundùm ius commune, donec aliter à legislatore declaretur. At ſecundùm antiqua iura non licebat ſubditis eligere ſibi confeſſarium ad libitum, ſed ſemper cum licentia Superiorum, ergò cùm in Decreto Clem. VIII. circa hoc non habeamus verba clara, videtur, quòd nullo pacto inferiores poſſint id facere, ſcil. vt mutent ad libitum. & è contrà Superiores id poſſunt limitare, quia ius antiquum eis fauet, & nouum non impedit. Ex quibus videtur concludi, quòd Superiores Regularium poſſunt licitè limitare tam confeſſarios, quàm pœnitentes, vt dictum eſt.

Sed quid dicendum, ſi nihilominus mutent confeſſarium ad libitum abſque licentia, an abſolutio data teneat? Reſpondeo quòd ſic, licèt enim ſit Regula apud Iuriſtas, quòd actus factus contra legem prohibentem illum fieri, non valet. l. non dubium, C. de legibus: Fallit hoc, quando lex expreſsè non annullat actum, & valor actus non reſpicit fauorem eius, cui pœna imponitur, vt reſoluit Bartolus communiter receptus *in l. prætor ait. num. 3. ff. de nouo opere num.* Et in caſu propoſito non annihilatur actus, ſed prohibetur tantùm, ne quis abſque licentia mutet confeſſarium, & valor confeſſionis alteri factæ non pendet ab eo, cui prohibetur: nam abſolutio ſic data, vt prædictum eſt, licèt prohibeatur à ſtatuto Religionis; nihilominus non annullatur. ergò tenet: & quia non poteſt amplius annullari, quando ſemel eſt data, cùm abſolutio nō pendeat ex futura conditione; hinc concludimus, quòd abſolutio data tenet. Et hæc quantum ad præſentem difficultatem, quæ maxima eſt, dixiſſe ſufficiat, & quantum ad primam partem huius tractatus.

SECVNDA PARS.

IN HAC SECVNDA PARTE AGEmus de ipſis caſibus reſeruatis in particulari, iuxta ordinem, quo poſiti ſunt in Decreto.

PRIMVS CASVS.

Veneficia, Incantationes, Sortilegia.

CIRCA quem caſum præmitto primò, quòd tale peccatũ maximoperè diſplicet Deo: nam illud prohibuit expreſsè in Leuit. c. 19. dicens: *Non declinetis ad magos, neque ab ariolis aliquid ſciſcitemini, vt polluamini per eos.* Magos Septuaginta interpretes verterunt, *Ventriloquas*, id eſt, Pythones, vel falſos Prophetas, qui de ventre cordis ſui fabulas quaſdam, & fœtentes doctrinas proferunt. *Neque ab ariolis:* Septuaginta, *Veneficis*, qui Dæmonum ſcilicet nomina inuocant, & aliquando corpus curant, vt animam interficiant. Procopius hic: illas omnes ſuperſtitiones nemo ſequatur Chriſtianus, cuius ſpes omnes in Deo ſitæ ſunt: & ſi non illicò ſentis auxilium, patientia opus eſt: & ſi quandoque vaniſſimarũ ſuperſtitionũ cultores vera prædixerint, non proptereà fides accommodanda eſt: nam ſub veritate Dæmones occultum gerunt mendacium, non ſecus, ac ſi quis melle perungit poculum, in quo venenum eſſet propinaturus. At (obijciunt quidam) inuocant Zabaoth, quid tũ? Impiè hoc faciunt: nam appellationem non Deo, ſed Dæmonibus tribuunt, & plerumque Diaboliſtæ impiè vſurpant nomina diuina, dum ea imponunt Dæmonibus.

Leuit. 19.

Veneficia, Incantationes, Sortilegia, maximè diſplicent Deo.

Procopius.

Diaboliſtæ nomina diuina imponunt Dæmonibus

Secundò præmitto, quòd tale peccatũ ſeueriſſimè punitur à legibus: vnde *in cap. non obſeruetis, 26. quæſt. 7.* dicitur: Qui has, ſcilicet obſeruantias, & qualcunque diuinationes obſeruat, aut attendit, aut conſentit obſeruantibus, & qui talibus credunt, ad domum eorum euntes, aut ſuis domibus introducunt, & interrogant; ſciant ſe fidem Chriſtianam & baptiſmum præuaricaſſe, & tanquam paganum, & Apoſtatantem, id eſt, retrocedentem, & Dei inimicum iram Dei grauiter in ęternũ incurriſſe. Et D. Auguſtin. dicit, vt habetur *in cap. admoneat. 6. quæſt. 1.* quòd Clerici has incantationes exercentes ſunt degradandi, laicique anathematizandi. Et de incantatoribus dicit tex. *in cap. infames, 6. quæſt. 1.* quòd ipſi ſunt infames: ſic de diuinatoribus, propter deteſtationem criminis, diuinatores in accuſatione non admittuntur. *2. quæſt. 5. cap. quiſquis.* Et ſi Clerici ſunt incorrigibiles, ſunt deponendi. *6. quæſt. 1. cap. ſi Epiſcopus.* Magiam quoque non ſolùm qui ſectantur, ſed qui credunt talibus, perpetuæ damnationis interitum incurrunt. *cap. qui ſanè 26. quæſt. 2.* Addo quòd huiuſmodi malefici per quàm plurimos Summos Pontifices ſunt excommunicati, *vt eſt extrau. Io. 22. quæ incipit: ſuper illius*

Veneficia, incantamenta, & Sortilegia ſeueriſſimè puniuntur à legibus.

D. Auguſt.

illius ſpecula. Sixti 4. in conſtitution. edita anno 1473. quæ incipit: Dilecte fili. Innoc. VIII. Summis anno 1484. Alexand. VI. Receptum, & Sixti Quinti; Cœli & terræ, edita anno 1586.

Veneficia, incantamenta, & Sortilegia ſunt omnibus, maximè Religioſis indecentiſſima.

Tertiò præmitto, quòd tale peccatum cùm indecentiſſimum ſit omnibus Chriſti fidelibus, præcipuè tamen viris Religioſis, & Deo dicatis, qui, cùm quotidie ſacra pertractent, & ſacris rebus ſint conſecrati, non debent poſtea ipſis ſacris rebus abuti.

Comprehenduntur hic omnes ſpecies.

Quibus præmiſſis ſciendum, quòd ſub his tribus ſpeciebus ſuperſtitionum, nempè *veneficijs, ſuperſtitionibus, & incantationibus*, expreſsè prolatis, & in Decreto poſitis, comprehenduntur cæteræ omnes ſpecies ex identitate, vel maioritate rationis, quia ſunt eiuſdem generis: nam quando agitur de ſalute animæ, & de euitando peccato, debet fieri extenſio etiam iuris pœnalis. Iaſon, qui alios citat, in Aucten. quas actiones. *num. 25. cap. de ſacroſanctis Eccleſijs*: & potiùs dicitur incluſio ſimilium peccatorum, quàm extenſio, vt patet *ex tit. Cod. qui inſcribitur, de maleſ. & mat.* & cæteris ſimilibus. Eſt etiam ſciendum, quòd vt ea, quæ attinent ad ſortilegia, inducant caſum reſeruatum in religioſis, neceſſe eſt, vt ſint peccata mortalia ex dictis per Caiet. *in ſumma, verbo, diuinatio, & verb. incantatio.* Nauarrus *in manual. cap.* 11. In hoc ergo caſu comprehenduntur.

Malefici cõprehendũtur

PRIMO malefici, qui per adhibitionem rerum naturalium, quas alicui dant ad bibendum, vel edendum, vt ſunt venenatæ herbæ, radices, & cætera talia, quorum occultas virtutes, & proprietates Dæmones nouerunt, ad finem, vt maleficiatus impudico amore aliquem amet, vel vt odio habeat.

Maleficæ etiam comprehenduntur.

SECVNDO, comprehenduntur etiam ipſæ maleficæ, quæ ſuis maleficijs ſolent nocere in perſona, vt faciunt ſtrigæ, occidendo pueros, aut infirmitates, & dolores cauſando; faciendo aliquas imagines cereas, vt dum imaginum illarum partes, vel membra pungunt, tunc perſonæ ſtatim patiuntur in illa parte, quæ pungitur in imagine. Vnde non eſt cenſendum, illud nocumentum imaginis peruenire ad perſonam, ſed dæmon operatur circa perſonam, dum maleficus circa imaginem operatur: & hoc occulto, ſed nunquam iniuſto Dei iudicio permittente.

Aſtrologi Iudiciarij.

TERTIO, ſunt innodati etiam illi, qui ex Aſtrorum motu, vt Aſtrologi, ea, quę pendét ex libero arbitrio, volunt prædicere. Vel qui ex lineamentis in manu, aut ſpatula, apparentibus, volunt futura prænunciare; qui Chiromantici appellantur. Contra quos omnes extat Conſtitutio Sixti V. Romæ publicata die 9. Ian. 1586. quæ incipit: Cœli, & terræ creator Deus. In qua ſic habet.

Ex conſtit. Sixti V.

Hac perpetuò valitura conſtitutione Apoſtolica authoritate ſtatuimus, & mandamus, vt tam contra Aſtrologos, Mathematicos, & alios quoſcunque dicta Iudiciariæ Aſtrologiæ artem, præterquam circa agriculturam, nauigationem, & rem medicam in poſterum exercentes, aut facientes iudicia, & natiuitates hominũ, quibus de futuris contingentibus ſucceſsibus, fortuitiſquè caſibus, aut actionibus ex humana voluntate pendentibus, aliquid euenturũ affirmare audent, etiamſi id non certò aſſirmare aſſerant, aut proteſtentur; quàm contra alios vtriuſque ſexus, qui ſuprà dictas damnatas, vanas, fallaces, & pernicioſas diuinãdi artes, ſiue ſcientias exercent, profitentur, & docent, aut diſcunt: qui re huiuſmodi illicitas diuinationes, ſortilegia, ſuperſtitiones, veneficia, incantationes, ac præmiſſa deteſtanda ſcelera, & delicta, vt præfertur, faciant, aut in eis ſe quomodolibet intromittunt, cuiuſquè gradus, & conditionis exiſtant, tam Epiſcopi, & Prælati Superiores, ac alij ordinarij locorum, quàm Inquiſitores hæreticæ prauitatis, vbique gentiũ deputati, etiamſi in pleriſq; ex his caſibus antea non procedebant, aut procedere non valebant, diligentiùs inquirant & procedant, atq; in eos ſeueriùs canonicis pœnis, & alijs eorum arbitrio animaduertant. Prohibentes omnes, & ſingulos libros, opera & tractatus huiuſmodi Iudiciariæ Aſtrologiæ, Geometriæ Hydromantiæ, Pyromantiæ, Onomantiæ, Chyromantiæ, Necromantiæ, Artis magicæ, aut in quibus ſortilegia,

tilegia, veneficia, auguria, auſpicia, execrabiles incantationes, ac ſuperſtitiones cõtinẽtur, ac vt ſuprà in memorato indice interdictos, ſub cenſuris, & pœnis in eo contentis, à quibuſcunque Chriſti fidelibus legi, aut quomodolibet retineri: ſed illos Epiſcopis, & Ordinarijs locorum, vel inquiſitoribus prædictis præſentari, & conſignari debere: & nihilominùs eadẽ authoritate ſtatuimus, & mandamus, vt contra ſcienter legẽtes, aut retinentes libros, & ſcripta huiuſmodi, ſeu in quibus talia continentur, ſimiliter ijdem Inquiſitores liberè, & licitè procedant, ac procedere, & pœnis condignis punire, & coercere poſſint. Non obſtant. Ex qua conſtitutione patet, quòd non ſolùm talia exercẽtes, verùm & qui libros, ſeu ſcripta de huiuſmodi materia tractantes tenere præſumunt, in pœnas prædictas incurrunt.

Exceptio. D. Thom. SED notum eſt, circa obſeruantes auium volatus illud, quòd docet D. Thom. *in 4. & in Opuſ. 25. c. 4.* nempè ſi pluuias, vel grandines futuras ex quarundam auium volatu, vel cãtu quis pronunciet, vanum non erit: nam ex impreſſione cœleſtium, quæ eorum vitæ neceſſaria conſequũtur, vnde futuras pluuias, aut ventos citò cognoſcũt, & annunciãt, nõ eſt prohibitũ, neque vanum: ſed ex illis velle myſteria fidei, aut ea, quæ ex libero pendẽt arbitrio, vtpotè, quæ euenire, & nõ euenire poſſunt, pronũciare per voces auiũ, aut brutorũ quadrupedũ, vel per obuiationẽ eorũ, vel ſerpẽtũ, eſt omninò vanum, ſuperſtitioſum, atq; illicitum: & hoc vocatur Augurium.

Regula obſeruanda. D. Tho. 2. 2. q. 96 art. 2. ad 2. & con. gen. li. c. 105. Vt autem circa prædicta, & ſimilia quis prudenter agat, conſtituimus hanc regulam ex D. Thom. deſumptam *in 2. 2. q. 96. art. 2. ad 3. & contr. gent lib cap. 105.* Si talis res aſſumatur, quæ poſſit naturaliter effectum, quem deſideramus, producere aut cauſare, erit abſque dubio licita. Si verò non poſſit, reliquum erit, vt ſit illicita, quia nõ adhibetur vt cauſa, ſed potiùs tanquam ſignum pactionum, quæ ſi non ipſi, qui ſeruant, ſaltem ij, qui ſeruandas tradiderunt, cum Dæmonibus iniere.

Sortilegia CIRCA ſortilegia verò, omnia illa ſortilegia ſapiũt hæreſim, quæ cum aliquo dicto, aut facto hæreticali exercentur: vt ſi quis in ſortilegio amatorio Deum abnegaret, & Eccleſiæ ſacramenta, aut ſacramentalia admiſceret. ſic Pater à Caſtro, *lib. 1. cap. 15. de iuſta hæret. punit.* Imò etiam includitur illa diuinatio, quæ fit cum candela, vel aqua benedicta ad ſciendum futura, vel aliqua occulta, vel vbi verba ſacra admiſcentur. *quæ ſapiant hæreſim. Pater à Caſtro l. 1. de iuſta hære. punit.*

CIRCA Dæmonis inuocationem ſciendũ eſt pro regula, illam fieri dupliciter, expreſsè, & tacitè; expreſsè, vel faciendo pactum cum eo viſibiliter apparente, ſolemniter in ſuo ſolio ſedente cum caterua Dæmonum, promittendo Dæmoni animam, & diuinorũ præceptorum abnegationem. Alio modo fit inuocatio Dæmonũ expreſsè, opere, vt quãdo quis enititur efficere aliquid per cauſas, quæ nec virtute ſua naturali, aut diuina, aut eccleſiaſtica inſtitutione poſſunt illud efficere, & credit illud effici opera ipſius Dæmonis. Sic Caiet. *in 2. 2. q. 95 art. 3.* Si autẽ hoc nõ cogitabat, ſed tantùm ſuũ implere votũ, tũc dicitur tacita Dæmonũ inuocatio. Quibus addo ea, quæ habet Nau. in Manuali. *ca. 15. n. 29.* ſic inquiẽs: Peccat mortaliter, qui aliquod maleficiũ, aut incantationẽ alio maleficio, aut incãtatione diſſoluit, aut precatur aliũ, vt diſſoluat, quãuis ille eſſet ad id agẽdũ paratus, ſecũdùm Tho. *in 4. d. 34. q. 1. ar. 3. & Syl. verb. maleficium. q. 8.* Quicquid dicat Ang. *verb. ſuperſt. §. 13.* nũquã enim eſt licitũ ad peccandum inducere aliũ, quamuis ille ſit ad id paratus. *Et ib. n. 30. ait:* Peccat mortaliter, qui interrogat, vel interrogare vult diuinos, ſiue diuinatores circa aliquod furtum vel quidpiã aliud ſecretũ: vel id ipſum ſortibus, aleis, chartis, cribro, aſtrolabio tẽtat aliquid cognoſcere. Deut. 17. *Nõ inueniatur in te, qui Pythones, & Diuinos conſulat, & nu. 32. ait:* Peccat qui rebus ſacris, & eccleſiaſticis aliquam incantationem, aut maleficium facit, aut ſi cui procurat, veluti aqua baptiſmali, oleo ſancto, ara conſecrata, verbis conſecrationis, vel aliquid horum ſecũ ob malum finem geſtat. *Dæmon inuocari ſolet duplici modo. Caiet. in 2. 2. q. 95. art. 3. Nauar. Non licet vti maleficio pro diſſolutione alterius maleficij. D. Thom. Syluest. Angel. Deut. 17.*

SECVN-

SECVNDVS CASVS.

Apoſtaſia à Religione, ſiue habitu dimiſſo, ſiue retento, quando eò peruenerit, vt extra ſepta Monaſterij, ſeu Conuentus fiat egreſſio.

Qui caſus, vt intelligatur, notãdum, quòd ſecũdùm Hoſtienſem, Apoſtaſia eſt temerarius receſſus à ſtatu fidei, obedientiæ, vel religionis. Vnde ſecundùm Gloſſam *in c.1. de Apoſt.* triplex eſt apoſtaſia. ſcilicet à fide, ab obedientia, & à religione. Et S. Thom. ſic declarat *in 2.2 q.12. ar.1.* Apoſtaſia importat retrocẽſſionem quandam à Deo, quæ quidem diuerſimodè fit ſecundùm diuerſos modos, quibus homo Deo coniungitur. Primò namque coniungitur homo Deo per fidem. Secundò, per debitam, & ſubiectam voluntatem ad obediendum præceptis eius. Tertiò, per aliqua ſpecialia ad ſupererogationem pertinentia, ſicut per religionem, & clericatum, vel ſacrum ordinem. Hæc S. Thomas.

Hoſtienſ. Apoſtaſia quid:

Triplex apoſtaſia. D. Thom.

Apoſtata ergo à fide eſt ille, qui poſtquàm recepit fidem, dimittit eam, & fit hæreticus. Apoſtata ab obedientia (loquendo de religioſis) eſt, quando quis nõ vult dimittere rẽligionem ſimpliciter, quam profeſſus eſt, ſed fit rebellis alicui ſuperiori, nolens ei obedire. Apoſtata à religione eſt, quando dimittit habitum cum animo eum ampliùs non reſumendi, & circa hanc vltimam apoſtaſiam eſt caſus.

Apoſtata à fide. Apoſtata ab obedientia. Apoſtata à Religione.

Animaduertendum ergo quòd Decretum ſummi Põtificis intelligitur de vero, & proprio apoſtata à religione, & ſic in religioſo illo, qui expreſsè, vel tacitè profeſſus deſerit religionẽ, quam profeſſus eſt, ſine trãſitu ad aliam, cum animo nõ redeundi ad ſuam: de quo loquitur titulus de Apoſtatis. D. Thomas *in 2.2. quæ. 12. art.1.* Et ibi Caiet. vbi inter cætera ait, Religioſum cum habitu ſine licẽtia, & alterius obedientia manere dicitur dupliciter. Primò, eo animo, & intentione, vt religioſus ampliùs non ſit, & talis eſt verus apoſtata: nec excuſatur ab apoſtaſia, & cenſuris annexis ex hoc, quòd deſert habitũ, ſed tenetur ad omnia, ad quæ tenentur apoſtatæ ſine habitu. Secundò contingit, quòd non recedat, nec vagetur extra animo retrocedendi à religione, ſed propter Prælatorũ fortè rigorem, aut propter libidinem vagãdi, aut aliquid huiuſmodi, & talis non eſt apoſtata, ſed fugitiuus, & vagus. Et quòd hoc ſit verum, patet, quòd apoſtaſia conſiſtit in retroceſſione à religione: ac per hoc, qui retroceſſioni à religione nunquam conſenſit, nunquam apoſtaſiam incurrit, quamuis incurrat peccatũ inobedientiæ, & rebellionis contra præceptum prælati exeundo: ſicut etiam ſtans in clauſtro, & nolens pertinaciter obedire prælato aliquid iuſtè præcipiẽti, rebellis eſt, nõ apoſtata. Hæc ille. Nauarrus quoque *in 5. lib. conſ de apoſt. conſ.1.* ait: Apoſtata à religione dicitur religioſus expreſsè, vel tacitè profeſſus, qui deſerit religionem, quam profeſſus eſt, ſine trãſitu ad aliã, cum animo non reuertendi ad ſuam: cui cõſequens eſt, non omnem religioſum fugitiuum eſſe apoſtatã: omnis enim, qui exit monaſterium ſine licentia ſuperioris, & ſiue omiſſo, ſiue retento habitu vagatur, vel ſe celat, ne inueniatur, eſt fugitiuꝰ, vt Io. And. quẽ Panorm, & communis ſequitur, determinat *in c. fin. de reg. & probatur per l. ſi quis fugitiuus ff. de add. edicto:* attamen non omnis talis eſt apoſtata per prædicta. Conſequens item eſt, nullũ religioſum, qui trãſit ad arctiorẽ, petita, licèt non obtẽta licentia ſuperioris, eſſe apoſtatam, quia eius tranſitio non eſt retroceſſio criminalis, ſiue mortifera *per d. c. licèt. de reg.* Conſequitur item eadem ratione, nullum tranſlatum ad aliã religionẽ, vel alium locũ, mediante diſpẽſatione legitima, eſſe apoſtatam, vt prædicta Extrau. *viã. de reg. ſub finem* probat, nec conſequenter, qui eſt trãſlatus ad epiſcopatum, *iux. Clem. primam de elect. & ca. ſtatutum. 18. quæſt.1. & cap. cùm olim. 2. de priuil. & cap. ne pro cuius. 16 quæſt. & cap. ſi quis iam tranſlatus. 21. quæſt. 2.* Nec inſtitutum perpetuò in aliqua Eccleſia, qui deſinit eſſe clauſtralis *iux. gloſſ. ſingul. & memor. in Clemen. prima. paragr. ad hac. de ſtat. monach.* Neque qui auctoritate ſui Generalis, vel Prouincialis exit, & degit

D. Thom, Caiet.

Apoſtatæ & fugitiui diſcrimen.

Nauar. Apoſtata à Religione quis dicatur.

Io. And. Panorm.

Tranſiens ad ſtrictiorẽ Religionem non eſt apoſtata.

Neque qui tranſit ad laxiorem cum diſpenſatione Summi Pontificis, eſt Apoſtata.

Neque qui cum licentia

exit ad ſubueniendũ patri, & matri.
D Thom.

extra monaſterium, ſubueniendo neceſſitati parentum, in quam poſt eius profeſſionẽ inciderunt, *iux. doctrinam D. Thomæ. 2.2. qu. 101. art. 4. relatam à nobis in com. 3. de regul. & in manual. confeſſ. cap. 14. num.* 14. & multò ſi ante profeſſionem erant tanta neceſſitate oppreſſi: quia tunc, etiam nolente Superiore tenetur exire, & ſubuenire, ſi poteſt, ſecundùm eundem doctorem, vt ibidem diximus. Neque illum, qui per aliquot paucos paſſus ſine licentia Prælati egreditur monaſterium ſtatim reuerſurus, quia non videtur egreſſus ille mortifer, cum exiguitas in omni materia excuſet à mortali culpa iuxta S. Thom. *in 2.2. quæſt. 59. art.* 5. & alijs locis, quę nos citamus in Manuali *confeſſ. ca. 11. num.* 4. Hæc Nauarrus.

Et licèt Summus Pontifex hic dicat, *ſiue habitu dimiſſo, ſiue retento,* hoc (inquam) dicit, vt declaret tam vno, quàm alio modo egreſſionem à Monaſterio per apoſtaſiam eſſe caſum reſeruatum: Nihilominus eſt magna differentia inter vnum, & alium modum: nam quando recedit à religione habitu dimiſſo, incidit etiam in excommunicationem latæ ſententiæ *cap. 2. & ibi doct. ne cler. vel monac. in 6.* Quando verò habitum retinuit, eſto, quòd animum reuertendi nõ habuerit, neque tranſeundi ad aliam religionem, licèt peccet mortaliter, & incidat in caſum reſeruatum; non tamen eſt excommunicatus.

An liceat deferre habitũ coopertum.

Sed quid dicendum, ſi deferret habitum, ſed abſconſum, & coopertũ, ita quòd patẽter non ſe exhibeat conſpectibus hominum in habitu monachali: an taliter deferẽs, dici poſſit habitum dimiſiſſe, & per conſequens ſit innodatus ſententia excommunicationis, *iuxta tex. ind. ca. 2. Vide Doctores præſertim Imol. & Vital. in Clem. 2. ſup. gloſ. in verb. extrinſeci, de vita, & honeſtate cleric. Oldrad. optimè in conſil.* 184. *incipit: Pater ſancte. num. 12. vſque in finem Panormit. in cap. Deus, qui. 4. de vita, & hon. cler. Nauar. in conſil. de reg. lib. 3. conſil.* 14.

Imol.
Vital.
Oldrad.
Panorm.
Nauar.

An liceat exire à Religione ad ſubueniendum parentibus.

Circa hunc caſum ſunt diligentiùs excutienda aliqua dubia. Primo, An dicatur apoſtata profeſſus ille, qui parentes habens in neceſſitate poſitos, exijt extra clauſtrum ad ſubueniendum eis animo redeundi, ſed non durante neceſſitate parentum: nam deficit requiſitum illud, ſcilicet, ſine animo redeundi. Et ad hoc reſpondet Sylueſter *titulo religio. 9. §. 9. ſecutus opinionem* D. Thom. *in 2.2. quæſt.* 101 *artic. vlt. ad quartum.* quòd aut pater, vel mater erant in neceſſitate antequam filius ingrederetur religionem, vel non: in primo caſu tenetur exire: ſic etiam Nauarrus in Manuali *cap. 14. num.* 14. Et dicitur neceſſitas grauis, vtpotè ſi oporteat eos mendicare, vel alijs ſeruire cum magna indecẽtia ſtatus eorũ. In ſecundo verò caſu non tenetur, nec debet exire. Sic Sylueſter, & eſt communis opinio. nihilominus non video, cur propter neceſſitatem ſuperuenientem poſt ingreſſum religionis non poſſit etiam non exire: Vnde meliùs dicit Nauarrus *in conſil. lib. 3 de regul. conſil. 54. num.* 1. ſcilicet, quòd etiam per ſuperuenientem neceſſitatem poſt profeſſionem id poſſunt facere. Verba Nauarr. ſunt hæc. Quia vt poſt vtrumque Thomam *in 2.2 quæſt. 101. artic.* 4. *Diximus in Man. cap. 14. num. 14. & in Comment. de regul. cap. nullam. 18 quæſt. 2. numer.* 48. *& ſeq.* neceſſitas non ſolùm extrema, ſed grandis; non ſolùm præcedens, ſed etiam ſuperueniens parentibus filiorum religioſorum; etiam poſt profeſſionem eorum eſt iuſta cauſa, vt Superiores poſſint dare ipſis licentiam manendi extra Monaſterium cauſa eis ſubueniendi. Sic Nauarr. *in conſilijs, vbi ſuprà.* Et in comment. regul. *vbi ſuprà ait,* quod non ſolùm poteſt, ſed etiam tenetur exire cum licentia, vel ſine illa, ſi neceſſitas eſt adeò extrema, quòd etiam extraneo adeò preſſo teneretur ſuccurrere, non obtenta licentia *cap. paſce. 86. diſt. & gloſ. in cap. non dicatis. de ſtat. mon quæ recepta,* vt in ea diximus, habet, regularẽ teneri facere eleemoſynam egenti extremè etiam ſine licentia Prælati *ſic Nauarrus:* Ex quibus concluditur, quòd religioſus exiẽs à religione, vt parentibus ſubueniat, vti dictum eſt, vel cum licentia, vel ſine, dummodò habeat animum redeundi,

Syluest.
D. Thom.

redeundi, non eſt apoſtata, & non incurrit in hunc caſum.

An liceat Religioſo egredi de ſua religione, & aliā intrare.

SECVNDVM, An liceat religioſo exire de ſua religione, & ingredi aliam ſiue laxiorē, ſiue ſtrictiorē abſq; eo, quòd incurrat in hūc casū, & hoc vel habitu retento, vel dimiſſo? Reſpondeo quòd de ſtrictiori regula nulli dubium eſt, quòd omnes poſſunt tranſire de laxiori ad ſtrictiorem: videatur de hac re Sylueſt. *verb. religio.* 4. *qu.* 2. quin quòd extat extrauag. communis viam. de regul. inter cōmunes, quę determinat Minoritas, & omnes alios Religioſos Mēdicantes poſſe tranſire ad Carthuſianos. Maius dubiū eſt de tranſitu à ſtrictiori ad laxiorem, & circa hoc dicimus, quòd talis neque eſt apoſtata, nec excommunicatus, & per conſequens, neque incidit in hunc caſum reſeruatum. Innocent. communiter receptus *in cap. intelleximus in fine, de ætate, & qualitate,* quia non deſerit religionem in genere, ſed in ſpecie. *Abb. in cap. fin. nu.* 4. *de apoſtata: & in ca. ſanè nu.* 6. *de reg. Caiet egregiè ad* D. *Tho.* 2. 2. *qu.* 12. *art.* 1.

Omnes Minores & Mēdicantes poſſunt tranſire ad Carthuſianos.

Neque obſtat, quòd ſi quis ab ordine Mēdicantium ad aliquam monachalem religionem (Carthuſienſium duntaxat excepta) conuolet, abſq; debita licentia, ſit ipſo facto excommunicatus *per extrauag. Mart.* 4. *in cap. Viam ambitioſæ, ſub tit. de regul. inter cōmunes*; nam id non eſt ratione apoſtaſiæ, ſed propter tranſitum illum, vt rectè aduertunt Caiet. vbi ſuprà, & Nauar. in conſil. 1. de apoſt. Dixi (*abſque debita licentia*) quia aliàs non eſſet excommunicatus, licèt ſit priuatus omni voce actiua, & paſſiua in omnibus vicibus. Clem. 1. *& ibi gloſſ. in verbo, officij, & Card. de regul.* Si quis verò fuſiùs hoc videre cupit, legat Menoch. *de arbitrio iudic. cent.* 6. *caſu* 546. *à num.* 28. *vſque ad* 46. in quo loco etiam reperies aliquas iuſtas cauſas per eum recollectas, *num.* 40. propter quas regularis profeſſus poſſet habitum dimittere, animo tamen non deſerendi religionem, nec habitum ipſum.

Menochi.

TERTIVS CASVS.

N*octurna è Monaſterio, ſeu Conuentu egreſſio, etiam non animo apoſtatandi facta.*

Tria ſimul concurrere debent, vt religioſus incidat in hunc caſum, primum vt egreſſio ſit nocturna. Secundum, vt ſit furtiua. Tertium, vt fiat extra Monaſterium, id eſt, extra clauſuram.

Quoad primum, egreſſio debet eſſe nocturna: nam ſi quis egrederetur de die, etiā animo apoſtatandi, non incideret in hunc caſum. Egreſſio ergo debet eſſe nocturna: quòd tanti refert, vt etiam ſi quis non haberet animum apoſtatandi, incideret in hūc caſum per ſolam egreſſionem nocturnam, ſic enim verba Decreti, à quibus non eſt recedendum.

Si quis verò egrederetur in crepuſculo diei, vel noctis, non incideret in hunc caſum, quia tales partes pertinent ad diem, nō ad noctem, non enim dicitur nox, niſi ſint tenebræ: & quando dubium vertitur in foro exteriori, an egreſſio facta fuerit in nocte, vel in veſpere, aut in diluculo, interpretandum eſt in meliorem partem, vt ſit facta de die, vt ſic pœna mitigetur *l. ſi præſes, & l. interpretatione ff. de pœnis & reg. in pœnis, in* 6.

Quoad ſecundum, egreſſio debet eſſe furtiua: nam qui de nocte egrederetur, ſed non occultè, non incideret in hunc caſum: & dicitur non occulta, quando talis egreſſio poteſt probari per teſtes duos, vel tres religioſos. Vide Sotum de *rat. reg. vel de teg. ſecr. memb.* 2. Quæcunq; ergo furtiua, hoc eſt, occulta, & nocturna egreſſio à Monaſterio, ſiue fiat habitu dimiſſo ſiue retento, ſiue fiat, vt ſe celet Superiori; quia tunc dicitur fugitiuus, ſiue cauſa laſciuiæ, iterū eadem nocte reuerſurus, ſiue ex leui cauſa aſſociandi aliquem fugitiuum, ſeu ad malum finem exeūtem, eſt caſus reſeruatus.

Quoad tertium, egreſſio debet fieri extra Monaſterium, id eſt, extra ſepta Monaſterij,

naſterij, quomodocumque illa ſint recepta. Hoc dico, quia ab aliquibus receptum eſt, vt per (ſepta monaſterij) intelligantur muri domus ſeu Conuentus, non ſepes hortorum. At in noſtra Religione receptum eſt, vt clauſura ſe extendat etiam in horto clauſo, vnde ſepes hortorum faciunt apud nos clauſuram. Vbi ergo muri Conuẽtus tantũ recepti ſunt pro clauſura, extra tales muros non licet cuiquam religioſo de nocte furtinè egredi, quia ſic incideret in caſum. At vbi etiam ſepes hortorum receptæ ſunt pro clauſura, opus eſt, vt egreſſio nocturna, de qua eſt ſermo, fiat extra ſepes, ad hoc, vt ſit caſus reſeruat⁹, alioquin ſi quis egrederetur muros Conuentus de nocte, & quando eſſet in horto, nollet amplius progredi foràs, exiſtimo, quòd non incideret in hunc caſum.

An fugiens ſæuitiam Superioris dicatur Apoſtata, & incidat in caſum:

Dubitatur hic, an incidat in caſum ille Religioſus, qui ob nimiam ſæuitiam Superioris in eum fugit? Reſpondeo quòd non, per ea, quæ habet Abbas, *in cap. ad noſtram, de appellat.* vbi dicit, quòd Abbate nimis in Monachos ſæuiente, licitum eſt illis fugere de Monaſterio, & nec per hoc dicuntur apoſtatæ: & allegat bonum textum *in li. 2. §. dominorum. ff. de his, qui ſunt ſui vel alieni iuris.* Vbi etiam Baldus dicit, quòd correctio debet eſſe moderata, aliàs ad Superiorem remitti poteſt. Et quando Abbas odio haberet Monachum, & illum grauaret, Monachus aſſumere poteſt arma ad ſui defenſionẽ, vt notãter Cardin. dicit *in Clem. 1. parag. præfatæ. de ſtat. Monach. Vide Nauar. de hoc in conſil. lib. 2. de appellat. conſil. quarto numero tertio.*

Baldus.

Cardin.

Nauar.

QVARTVS CASVS.

P*Roprietas contra votum paupertatis quæ ſit peccatum mortale.*

Papa poteſt diſpenſare cũ Monacho, vt contrahat matrimoniũ.

Cauendum eſt omninò ab hoc peccato, & religioſi toto conamine debẽt à ſe illud expellere, cùm directè repugnet ſtatui ipſorũ. Vnde licèt Papa poſſit diſpenſare cũ Monacho iuſta de cauſa, vt cõtrahat matrimoniũ, prout habet cõmunis opinio. Ricar. Palud. Ioannes Maior *in 4. diſtin. 38. & gloſſ.* Innoc. Hoſt. Ioannes Andreas, Panorm. & communiter omnes in cap. cùm ad Monaſterium. §. *fin de ſtat. mon.* Nihilominus non poteſt diſpenſare cum religioſo ad habendum proprium. *cap. cum ad Monaſt. vbi ſuprà, pro vt habet Nau. lib. 5. conſil. de ſtat. Monach. conſil. 13. nu. 10.* & vt à religioſo tale peccatum deteſtetur, ſciendum quòd proprietarij ſimiles ſunt vxori Loth, quæ à flammis Sodomæ fugiẽs, ducta per Angelum verſus montem, vt ſaluaretur, quia reſpexit retrò, vt ciuitatis derelictæ videret incendium, conuerſa fuit in ſtatuam ſalis. Sic euenit illis, qui è mũdi flammis fugientes, vt in monte Religionis ſaluentur, quia reſpiciunt retrò, amando ſcilicet & poſſidendo iniuſtè res derelictas, euadunt lapides duri in ſeruitio Dei, frigidi in charitate, & graues; cadendo de peccato in peccatum, quouſque in profundum inferni perueniant.

Ricar. Palud. Maior. Innoc. Hoſt. Ioan. Andr. Panorm.

Adnotandæ ſunt hæ ſimilitudines.

Similes ſunt illis, qui manna colligebant, & pro die ſequenti abſcondebãt, & quia talis prouiſio erat contra præceptum Dei, inueniebãt eam vermibus ſcatentem. Sic proprietarij qui colligunt res deſerti huius mũdi, quæ licèt eis dent guſtum, veluti manna; nihilominus euadunt pro eis tot vermes, qui rodant & ſtimulent eorum cõſcientias, donec ad inferna deſcendant, vbi vermem il'ũ inueniant, de quo ſcriptum eſt: Vermis eorum non moritur.

Pœna Saulis regi proprietarijs applicata.

Similes ſunt Regi, qui vt Deo ſacrificaret, tulit de ſpolijs inimici contra diuinum mandatum, & propterea perdidit regnum, traditus fuit Dæmoni, qui eum ſæuiſſimè tormentabat, & finaliter manibus proprijs ſe interemit. Sic proprietarij ſumũt de ſpolijs inimici mundi, ſub ſpecie meliùs Deo inſeruiendi: ſed quia contra promiſſum votum paupertatis id faciunt, aufertur ab eis regnum cœli, & traduntur in prędam vitiorum, quæ veluti Dæmones eos cruciant, & denique ab ipſiſmet vitijs ducentur in infernum, & tunc cognoſcent, ſed inaniter, & ſerò,

Digitized by Google

& ſerò, quòd proprijs manibus ſe interemerunt.

Sunt ſimiles Machabæis illis, qui ab inimicis interfecti dum ad ſepulturam ducerentur, inuenta fuerunt ſub veſtimentis eorum idola, propter quod à ſuiſmet derelicti fuerunt, arbitrantibus id meritò eis eueniſſe, qui res prohibitas celauerunt. Sic iuſto Dei iudicio omnibus proprietarijs eueniet; nã quia res prohibitas à ſuis Prælatis abſcondunt; propterea vitam ſpiritualem in hoc mundo amittunt, & in alio in mortem æternam incurrunt.

Similes ſunt Iudæ traditori, qui propter hoc peccatum in tantam cæcitatem deuenit, vt Chriſtum vendiderit, propter quod amiſſa Apoſtolatus dignitate, ſuum corpus cum burſa, & denarijs in ligno ſuſpenſum remanſit, & anima in Infernum deſcendit. Sic proprietarij amittunt dignitatem illam maximã, eſſe ſcilicet coronatos inter omnes illos Reges cœli, de quibus in Euang. Matt. cap. 5. Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum, & corpus, quod tantopere dilexerunt, poſtquàm à vermibus eſt corroſum, ſimul cum anima cruciabitur in ſempiternum.

Similes ſunt Ananiæ, & Sapphiræ, qui propterea quòd partem denariorum abſcõderunt, ne eam darent in communem omnium vtilitatem, ad quod propter emiſſum paupertatis votum tenebantur; iuſto Dei iudicio ceciderunt mortui in terram: vt ex hoc ſaltem pertimeſcant proprietarij, qui à vita communi, quam profeſſi ſunt, & à voto paupertatis ab eis emiſſo recedere volunt. Quæ omnia hic congeſſimus, vt tale vitium à religioſis mentibus relegaremus.

Vt autem circa hunc caſum ordinatim procedamus, tria ſunt videnda per ordinẽ. Primum, quid ſit proprietas, & quis ſit, & dici debeat proprietarius. Secundũ; An quælibet proprietas ſit peccatum mortale. Tertium, quanta debeat eſſe proprietas, vt ſit peccatum mortale.

Proprietar⁹ Quoad primum, Proprietarius eſt ille Monachus, qui tenet aliquid occultè, vel contra voluntatem ſui Superioris. ſic habet Ioan. Andr. communiter receptus *in ca. cùm ad Monaſter. de ſtat. Monach & probat Nauarr. lib. 3. conſil. de regular. conſil. 75. num. 49.* *quis ſit.* *Io. And.* *Nauar.* Itaque iuxta præfatum doctorem hæc duo concurrere debent ſimul, ſcilicet, vt religioſus teneat aliquid occultè, & contra voluntatem Superioris, ad hoc vt ſit proprietarius, nã ſi alterũ deficit, ſimpliciter nõ dicetur proprietarius, vt puta, ſi occultè teneat, ſed cũ volũtate Superioris: vel ſi palàm teneat res, vt nõ ſolùm Superior, verũ & alij Fratres eas videãt, dũ tolerat Superior, nõ eſt cẽſend⁹ proprietari⁹. Si verò cõtradicat Superior, debet puniri, nõ tãquã proprietari⁹, ſed tanquã inobediẽs. Cardinalis de Turrecremata *in cap. non dicatis. 12. quaeſt. 1. numer. 8. ait:* Proprium eſt illud omne, quod non eſt reſignatum in manu Prælati, & non adminiſtratur in communi vtilitate Monaſterij, nec eſt reſeruatum ſub communi cuſtodia. Hinc infertur, primo, quòd qui tenet res, vel actu reſignatas in manu Prælati, vel ſaltem in præparatione animi, quòd propter hoc non eſt cenſendus proprietarius. Secundò infertur, quòd ſi Superior cõceſſerit Monacho vſum ſeu detentionem alicuius rei, poteſt hanc licentiam ſemper ad libitum reuocare, adeòque ſi ipſe religioſus negaret reddere Superiori ſemel conceſſum, vel non eſſet animo paratus ad reſignandum ipſi Superiori, quotieſcunque voluerit, eſſet in peccato mortali, & eſſet caſus reſeruatus. Tertiò infertur, quòd ſi regularis dono aliqua acciperet, vel à conſeruatorio bonorum caperet habitus, veſtes, calceos, & ſimilia ſine licentia Superioris, licèt faceret contra votum, & regulam, non tamen eſſet proprietarius, ſi ea detineret, tanquam dependentia à voluntate Prælati in loco patenti. Vide pro hoc ea, quæ habent doctores *in cap. cùm ad Monaſter. de ſtatu Monach. vbi huius materiæ ſedes iacet: quibus adde tex. in cap. exijt de verbor. ſignific. in 6. & Clement. exiui de Paradiſo. D. Thom. 2. 2. quaeſt. 186. art. 3. D. Antonin. in 3. part.* *D. Thom.* *D. Ant.*

Digitized by Google

Concil. Trid. Syluest. Nauar.

part ſumma.tit.16.cap.1.§.11. **Concil. Trident.** *ſeſſ. 25. de regular. cap. 1. & 2. Syluest. verb relig.6.num.7. Nauar.in cap.non dicatis. 12.quaeſt.1. num. 17. & conſil.75. de regular. in antiq.vel conſil.3. de ſtatu. Monach.in modernis.*

An quælibet proprietas ſit peccatū mortale.

Quoad ſecundum, An quælibet proprietas ſit peccatum mortale; circa hoc ſciendum,quòd in noſtra religione apud multos Patres viguit ſententia, vt etiam de vna acu Frater fieret proprietarius, ſi illam teneret occultè, & contra voluntatem Superioris, vel expreſſam, vel interpretatiuam: & moti ſunt propter verba Regulæ in cap. 6. vbi ſic ait S. P. Franciſcus, *Fratres nihil ſibi approprient.* Et qui dicit nihil, omne includit. Nec habet locum in hoc illa regula, Parū pro nihilo reputatur, ſicuti ſi quis voluiſſet dicere vnā coronā de B. Virgine,& dimitteret dicere vnum *Aue Maria,* propter hoc non frangeret votum, niſi feciſſet votū etiā de illa re minima,ſcilicet, nō relinquere nec vnum *Aue Maria*:nam tunc teneretur etiam ad illam rem minimam ratione voti. Sic autem eſt in caſu noſtro (aiebant illi) nam cùm nos ex Regula in cap.6. habeamus Fratres *nihil ſibi approprient*; fit vt quælibet res,etiam minima, veluti de acu, poſſit Frater eſſe proprietarius. Et confirmatur per ea, quæ habet Doctor Nauar. *in conſil. de regul.lib.3 conſil.75.num.* 10. vbi recitat eſſe quoſdam Monachos Carthuſianos,qui aiunt ſufficere quamlibet rem minimam, modò ea mente accipiatur, vel retineatur, vt velit eam ſibi appropriare;ita quod occultans vnum denarium, ſiue obolum, vel volens habere illum clàm,nolēte Superiore,peccat mortaliter.*Et num.*13.*ibidem ait:*Sextò vrget grauiter ſtatutum eiuſdem Ordinis poſitum *in 2.part.ſtatutorum antiquorum, cap.* 31. diſponens,quòd monachi defuncti in proprietate duodecim denariorum, & infra, non ſepeliantur in cæmeterio,aut ſepulti exhumentur.Ex quo palàm colligitur, eum, qui admittit proprietatē ſummæ minoris ſumma duodecim denariorum, debere carere ſepultura Eccleſiaſtica: qua tamen non debet carere quis ob peccatum veniale.

Nauarr.

D Thom.

Præterea S.Thomas 2.2.*q.66.artic.6.ad* 3. expreſsè videtur dicere, quod furans aliquod minimum, mente nocendi domino eius, peccat mortaliter.Præterea,omnis proprietas, ſiue voluntas appropriandi in vniuerſum, eſt vetita Monachis. *cap. cùm ad monaſt. §. fin.de ſtat.Monach.* & voluntas appropriandi vnum denarium, eſt proprietas, & voluntas appropriandi; ergo eſt etiam illa vetita, & conſequenter videtur mortifera.

Quenam proprietas conſtituat peccatum mortale.

His tamen non obſtantibus, oppoſitum eſt dicendum,ſcilicet quòd appropriatio vnius denarij, vel plurium non-facientium quantitatem notabilem, non facit Monachum Carthuſianum peccati mortiferi reū. ſic Nauar. vbi ſuprà: Et à ſimili eſt dicendū in noſtra Religione ſcilicet, quòd appropriatio vnius acus, vel ſimilis rei, non facit Minoritam peccati mortiferi reum. Et ratio firma eſt,quia licèt omnis tranſgreſſio præcepti obligantis ſub pœna peccati mortiferi ſit regulariter mortifera; fallit tamen quoties vnum de tribus concurrit, ſcilicet,rei paruitas,ſubreptio vel defectus iudicij ad id ſufficientis.ſic Nauar. in Manual. *cap.11.nu.4.* At in propoſito,in trangreſſione præcepti Regulæ, de nihil ſibi appropriando, per huiuſmodi appropriationē occurrit paruitas rei, vt palàm eſt; ergo illa non eſt mortifera. Deinde præceptum Regulæ de nihil ſibi appropriando, non eſt fortior, quàm lex Dei de nihil furādo: nec adeò fortis,quia hæc eſt lex naturalis, & diuina ſine vllo facto humano mediante obligans: illa verò eſt humana,aut certè diuina mediante facto humano,ſcilicet voto obligans: tranſgreſſio autem legis de non furando excuſatur à culpa mortali, propter rei exiguitatem,vt vult S.Thomas. 1. 2. *queſt.* 88. *articul.* 5. Præterea, contraria opinio, inquit Nauarrus ibidem, nimis videtur accedere ad hæreſim Lutheranorum, aſſerentium omnia peccata eſſe mortalia, & nulla venialia. Equidem arbitror actum fore de omnib, nobis,ſi per exiguitatem, & paruitatem

Tria excuſant à peccato mortali.

uitatem non excuſaremur à culpa mortifera.

Ad rationes autem prioris ſententiæ reſpondetur. Primò, ad Carthuſianos Patres

Reſponsio ad obiecta. Nauarrus vbi ſuprà putat, literam ſtatutorum incuria librariorum vitiatam eſſe, & habere (infrà) pro (vltrà) & eſt optima reſponſio.

Ad D. Thomam reſpondet Gratianus, eſſe

An quodlibet præceptũ Regulæ S. Franciſci ſit votum. intelligendum de illo, qui furatur minimũ, non ſolùm ſimpliciter animo nocendi Domino illius, ſed etiam notabiliter.

Ad illud verò ſequens, conceditur, omnem voluntatem appropriandi eſſe Monacho peccatum, ſed negamus omne tale peccatum eſſe mortiferum. Et præterea, negamus omne præceptum Regulæ noſtræ Seraphicæ eſſe votum. videatur de hac re Emanuel Rodriquez *tom.* 1. *qq. regular. quæſt.*

Rodriquez. 26. *art.* 4. qui fusè hoc probat: Nam exceptis præceptis de caſtitate, obedientia, & paupertate, quæ ſunt formaliter vota: reliqua verò præcepta non ſunt computanda inter vota ſolemnia, ſed ſunt ſolùm præcepta nobis tradita inſtar præcepti ieiunij quadrageſimalis Chriſtianis per Eccleſiam impoſiti. Si enim omnia præcepta Regulæ noſtræ ſunt vota, quæro, ſuntne ſimplicia, an ſolemnia? Simplicia autem minimè: nullum enim tale emittimus in profeſſione. Si autem ſunt ſolemnia, iterum rogo, recipiunturne talia præcepta ſub voto abdicationis, proprietatis, aut continentiæ? Nequaquam: nullus enim hactenus in eam incidit amentiam, vt mandatum ieiunandi, non equitandi, preces canonicas perſoluendi, & alia huiuſmodi generis, quę Minoribus Fratribus præcipiuntur, affirmare audeat, eſſe materiam paupertatis, aut continentiæ, vt ſub his votis contineatur. Dices, vniuerſa præcepta contineri ſub voto ſolemni obedientiæ. Sed neque hoc: nam nihil in hac re tam certum eſt apud ſapiẽtes Catholicos, quàm neminem eſſe reum voti ſolemnis obedientiæ, niſi ea ſolùm quis prętermittat: quæ virtute obedientiæ, aut ſub excommunicatione latæ ſententiæ ſibi à prælato aut verbo tenus, aut ſcripto præcipiuntur. Si igitur præcepta ſub nullo trium votorum ſolemnium continentur, perſpicuum eſt, non eſſe vota. Hæc & alia multa habet Rodriquez vbi ſuprà.

Sed eſto, ſint vota, nihil tamen contra ea, *Quid ſit votum.* quæ determinata ſunt: nam votum eſt lex quædam, quæ ab hominis voluntate dimanat, quam quiſque ſibi ponit: ergo non aliter obligare debet, quàm ſi eadem lex ab Eccleſia vel à Deo ipſo imponeretur: homo enim ſibi leges præfigens, intendit ſe obligare inſtar legis, & non aliàs; eo, inquam, modo, quo lex diuina, vel Eccleſiaſtica obligaret, ſi id præciperet. At in legis diuinæ tranſgreſſione paruitas rei excuſat à mortali; ergo. Hinc ſequitur, quòd omnis voti violatio peccatum eſt, ſed non ſemper mortiferum, quia ob exiguitatem deſinit eſſe mortifera, ſicut furtum, & quælibet alia tranſgreſſio præcepti minima. Concluditur ergo, quòd non omnis proprietas ſit peccatum mortale. vnde licèt S. Bernardinus ponat quàmplures caſus proprietatis: non propter hoc ſequitur, quòd omnes illi ſint mortiferi.

Quoad tertium, quanta debeat eſſe pro- *Quanta eſſe debeat proprietas, vt ſit peccatum mortale.* prietas, vt ob eam Religioſus peccet mortaliter? Circa hoc multæ ſunt opiniones Doctorum; nam quia id non eſt determinatum in iure, vnuſquiſque loquitur probabiliter: quin & Nauarrus vbi ſuprà multa *Nauar.* dicit, & variat; nam in Man. *cap.* 17. *num.* 3. dicit, ſufficere dimidium Iulij, ſeu Carolini. In conſilijs verò tenet, appropriationem vſque ad Iulium, ſiue Regale, non eſſe peccatum mortale, ſed ſi excedit. Noſter Pater Sorbus *in addit. ad Compendium priuilegiorũ* *Sorbus.* dicit, quòd valor duorum Iuliorum. Rodriquez *in ſumma, tom.* 1. *cap.* 150. *num.* 6. ait, quòd inter homines communes quatuor, *Rodriquez.* aut quinque argentei ſunt ſufficientes, vt efficiant peccatum mortale: & inter pauperes vnus, aut duo argentei. At placet id, quod habet Graffius hic, requiri ſcilicet tan- *Graffius.* tam quantitatem, quanta ſufficeret, vt aliquod furtum laici eſſet mortale: hoc verò ſtat arbitrio boni viri. Placet etiam hic animaduer-

Digitized by Google

Concil. Trid. Syluest. Nauar.

part summa.tit.16. cap.1.§.11.Concil.Trident. ſeſſ. 25. de regular. cap. 1. & 2. Syluest. verb relig.6.num.7.Nauar.in cap.non dicatis. 12.quaeſt.1. num. 17. & conſil.75. de regular. in antiq.vel conſil.3. de ſtatu. Monach.in modernis.

An quælibet proprietas ſit peccatũ mortale.

Quoad ſecundum, An quælibet proprietas ſit peccatum mortale; circa hoc ſciendum, quòd in noſtra religione apud multos Patres viguit ſententia, vt etiam de vna acu Frater fieret proprietarius, ſi illam teneret occultè, & contra voluntatem Superioris, vel expreſſam, vel interpretatiuam: & moti ſunt propter verba Regulæ in cap. 6. vbi ſic ait S. P. Franciſcus, *Fratres nihil ſibi approprient*. Et qui dicit nihil, omne includit. Nec habet locum in hoc illa regula, Parũ pro nihilo reputatur, ſicuti ſi quis vouiſſet dicere vnã coronã de B.Virgine, & dimitteret dicere vnum *Aue Maria*, propter hoc non frangeret votum, niſi feciſſet votũ etiã de illa re minima, ſcilicet, nõ relinquere nec vnum *Aue Maria*: nam tunc teneretur etiam ad illam rem minimam ratione voti. Sic autem eſt in caſu noſtro (aiebant illi) nam cùm nos ex Regula in cap. 6. habeamus Fratres *nihil ſibi approprient*; fit vt quælibet res, etiam minima, veluti de acu, poſſit Frater eſſe proprietarius. Et confirmatur per ea, quæ habet Doctor Nauar. *in conſil. de regul. lib. 3 conſil. 75. num.* 10. vbi recitat eſſe quoſdam Monachos Carthuſianos, qui aiunt ſufficere quamlibet rem minimam, modò ea mente accipiatur, vel retineatur, vt velit eam ſibi appropriare; ita quod occultans vnum denarium, ſiue obolum, vel volens habere illum clàm, nolẽte Superiore, peccat mortaliter. *Et num.*13.*ibidem ait*: Sextò vrget grauiter ſtatutum eiuſdem Ordinis poſitum *in 2. part. ſtatutorum antiquorum, cap.* 31. diſponens, quòd monachi defuncti in proprietate duodecim denariorum, & infra, non ſepeliantur in cæmeterio, aut ſepulti exhumentur. Ex quo palàm colligitur, eum, qui admittit proprietatẽ ſummæ minoris ſumma duodecim denariorum, debere carere ſepultura Eccleſiaſtica: qua tamen non debet carere quis ob peccatum veniale. Præterea S.Thomas 2.2.*q.66.artic.6. ad* 3. expreſsè videtur dicere, quod furans aliquod minimum, mente nocendi domino eius, peccat mortaliter. Præterea, omnis proprietas, ſiue voluntas appropriandi in vniuerſum, eſt vetita Monachis. *cap. cùm ad monaſt.* §. *fin. de ſtat. Monach.* & voluntas appropriandi vnum denarium, eſt proprietas, & voluntas appropriandi; ergo eſt etiam illa vetita, & conſequenter videtur mortifera.

Nauarr.

D Thom.

Quenam proprietas conſtituat peccatum mortale.

His tamen non obſtantibus, oppoſitum eſt dicendum, ſcilicet quòd appropriatio vnius denarij, vel plurium non facientium quantitatem notabilem, non facit Monachum Carthuſianum peccati mortiferi reũ. ſic Nauar. vbi ſuprà: Et à ſimili eſt dicendũ in noſtra Religione ſcilicet, quòd appropriatio vnius acus, vel ſimilis rei, non facit Minoritam peccati mortiferi reum. Et ratio firma eſt, quia licèt omnis tranſgreſſio præcepti obligantis ſub pœna peccati mortiferi ſit regulariter mortifera; fallit tamen quoties vnum de tribus concurrit, ſcilicet, rei paruitas, ſubreptio vel defectus iudicij ad id ſufficientis. ſic Nauar. in Manual. *cap.11.nu.*4. At in propoſito, in trangreſſione præcepti Regulæ, de nihil ſibi appropriando, per huiuſmodi appropriationẽ occurrit paruitas rei, vt palàm eſt; ergo illa non eſt mortifera. Deinde præceptum Regulæ de nihil ſibi appropriando, non eſt fortior, quàm lex Dei de nihil furando: nec adeò fortis, quia hæc eſt lex naturalis, & diuina ſine vllo facto humano mediante obligans: illa verò eſt humana, aut certè diuina mediante facto humano, ſcilicet voto obligans: tranſgreſſio autem legis de non furando excuſatur à culpa mortali, propter rei exiguitatem, vt vult S.Thomas. 1. 2. *queſt.* 88. *articul.* 5. Præterea, contraria opinio, inquit Nauarrus ibidem, nimis videtur accedere ad hæreſim Lutheranorum, aſſerentium omnia peccata eſſe mortalia, & nulla venialia. Equidem arbitror actum fore de omnib' nobis, ſi per exiguitatem, & paruitatem

Tria excuſant à peccato mortali.

uitatem non excuſaremur à culpa mortifera.

Ad rationes autem prioris ſententiæ reſpondetur. Primò, ad Carthuſianos Patres Nauarrus vbi ſuprà putat, literam ſtatutorum incuria librariorum vitiatam eſſe, & habere (infrà) pro (vltrà) & eſt optima reſponſio.

Reſponsiones ad obiecta.

Ad D. Thomam reſpondet Gratianus, eſſe intelligendum de illo, qui furatur minimũ, non ſolùm ſimpliciter animo nocendi Domino illius, ſed etiam notabiliter.

An quodlibet præceptũ Regulæ S. Franciſci ſit votum.

Ad illud verò ſequens, conceditur, omnem voluntatem appropriandi eſſe Monacho peccatum, ſed negamus omne tale peccatum eſſe mortiferum. Et prætera, negamus omne præceptum Regulæ noſtræ Seraphicæ eſſe votum. videatur de hac re Emanuel Rodriquez *tom. 1. qq. regular. quæſt. 26. art.* 4. qui fusè hoc probat: Nam exceptis præceptis de caſtitate, obedientia, & paupertate, quæ ſunt formaliter vota: reliqua verò præcepta non ſunt computanda inter vota ſolemnia, ſed ſunt ſolùm præcepta nobis tradita inſtar præcepti ieiunij quadrageſimalis Chriſtianis per Eccleſiam impoſiti. Si enim omnia præcepta Regulæ noſtræ ſunt vota, quæro, ſuntne ſimplicia, an ſolemnia? Simplicia autem minimè: nullum enim tale emittimus in profeſſione. Si autem ſunt ſolemnia, iterum rogo, recipiunturne talia præcepta ſub voto abdicationis, proprietatis, aut continentiæ? Nequaquam: nullus enim hactenus in eam incidit amentiam, vt mandatum ieiunandi, non equitandi, preces canonicas perſoluendi, & alia huiuſmodi generis, quę Minoribus Fratribus præcipiuntur, affirmare audeat, eſſe materiam paupertatis, aut continentiæ, vt ſub his votis contineatur. Dices, vniuerſa præcepta contineri ſub voto ſolemni obedientiæ. Sed neque hoc: nam nihil in hac re tam certum eſt apud ſapiẽtes Catholicos, quàm neminem eſſe reum voti ſolemnis obedientiæ, niſi ea ſolùm quis prętermittat: quæ virtute obedientiæ, aut ſub excommunicatione latæ ſententiæ ſibi à prælato aut verbo tenus, aut ſcripto præcipiuntur. Si igitur præcepta ſub nullo trium votorum ſolemnium continentur, perſpicuum eſt, non eſſe vota. Hæc & alia multa habet Rodriquez vbi ſuprà.

Rodriquez.

Sed eſto, ſint vota, nihil tamen contra ea, quæ determinata ſunt: nam votum eſt lex quædam, quæ ab hominis voluntate dimanat, quam quiſque ſibi ponit: ergo non aliter obligare debet, quàm ſi eadem lex ab Eccleſia vel à Deo ipſo imponeretur: homo enim ſibi leges præfigens, intendit ſe obligare inſtar legis, & non aliàs; eo, inquam, modo, quo lex diuina, vel Eccleſiaſtica obligaret, ſi id præciperet. At in legis diuinæ tranſgreſſione paruitas rei excuſat à mortali; ergo. Hinc ſequitur, quòd omnis voti violatio peccatum eſt, ſed non ſemper mortiferum, quia ob exiguitatem deſinit eſſe mortifera, ſicut furtum, & quælibet alia tranſgreſſio præcepti minima. Concluditur ergo, quòd non omnis proprietas ſit peccatum mortale. vnde licèt S. Bernardinus ponat quàmplures caſus proprietatis: non propter hoc ſequitur, quòd omnes illi ſint mortiferi.

Quid ſit votum.

Quoad tertium, quanta debeat eſſe proprietas, vt ob eam Religioſus peccet mortaliter? Circa hoc multæ ſunt opiniones Doctorum; nam quia id non eſt determinatum in iure, vnuſquiſque loquitur probabiliter: quin & Nauarrus vbi ſuprà multa dicit, & variat; nam in Man. *cap. 17. num.* 3. dicit, ſufficere dimidium Iulij, ſeu Carolini. In conſilijs verò tenet, appropriationem vſque ad Iulium, ſiue Regale, non eſſe peccatum mortale, ſed ſi excedit. Noſter Pater Sorbus *in addit. ad Compendium priuilegiorũ* dicit, quòd valor duorum Iuliorum. Rodriquez *in ſumma, tom. 1. cap. 150. num. 6.* ait, quòd inter homines communes quatuor, aut quinque argentei ſunt ſufficientes, vt efficiant peccatum mortale: & inter pauperes vnus, aut duo argentei. At placet id, quod habet Graffius hîc, requiri ſcilicet tantam quantitatem, quanta ſufficeret, vt aliquod furtum laici eſſet mortale: hoc verò ſtat arbitrio boni viri. Placet etiam hîc animaduer-

Quanta eſſe debeat proprietas, vt ſit peccatum mortale.

Nauar.

Sorbus.

Rodriquez.

Graffius.

part ſumma.tit.16.cap.1.§.11.Concil.Trident. ſeſſ. 25. de regular. cap. 1. & 2. Syluest. verb relig.6.num.7. Nauar.in cap.non dicatis. 12.quaeſt.1. num.17. & conſil.75. de regular. in antiq.vel conſil.3. de ſtatu. Monach.in modernis.

Concil. Trid. Syluest. Nauar.

An quælibet proprietas ſit peccatũ mortale.

Quoad ſecundum, An quælibet proprietas ſit peccatum mortale; circa hoc ſciendum, quòd in noſtra religione apud multos Patres viguit ſententia, vt etiam de vna acu Frater fieret proprietarius, ſi illam teneret occultè, & contra voluntatem Superioris, vel expreſſam, vel interpretatiuam: & moti ſunt propter verba Regulæ in cap. 6. vbi ſic ait S. P. Franciſcus, *Fratres nihil ſibi approprient*. Et qui dicit nihil, omne includit. Nec habet locum in hoc illa regula, Parũ pro nihilo reputatur, ſicuti ſi quis voluiſſet dicere vnã coronã de B. Virgine, & dimitteret dicere vnum *Aue Maria*, propter hoc non frangeret votum, niſi feciſſet votũ etiã de illa re minima, ſcilicet, nõ relinquere nec vnum *Aue Maria*: nam tunc teneretur etiam ad illam rem minimam ratione voti. Sic autem eſt in caſu noſtro (aiebant illi) nam cùm nos ex Regula in cap. 6. habeamus Fratres *nihil ſibi approprient*; fit vt quælibet res, etiam minima, veluti de acu, poſſit Frater eſſe proprietarius. Et confirmatur per ea, quæ habet Doctor Nauar. *in conſil. de regul. lib. 3 conſil. 75. num.* 10. vbi recitat eſſe quoſdam Monachos Carthuſianos, qui aiunt ſufficere quamlibet rem minimam, modò ea mente accipiatur, vel retineatur, vt velit eam ſibi appropriare; ita quod occultans vnum denarium, ſiue obolum, vel volens habere illum clàm, nolẽte Superiore, peccat mortaliter. *Et num. 13. ibidem ait*: Sextò vrget grauiter ſtatutum eiuſdem Ordinis poſitum *in 2. part. ſtatutorum antiquorum, cap.* 31. diſponens, quòd monachi defuncti in proprietate duodecim denariorum, & infra, non ſepeliantur in cœmeterio, aut ſepulti exhumentur. Ex quo palàm colligitur, cum, qui admittit proprietatẽ ſummæ minoris ſumma duodecim denariorum, debere carere ſepultura Eccleſiaſtica: qua tamen non debet carere quis ob peccatum veniale. Præterea S. Thomas 2.2.*q.66.artic.6. ad 3.* expreſsè videtur dicere, quod furans aliquod minimum, mente nocendi domino eius, peccat mortaliter. Præterea, omnis proprietas, ſiue voluntas appropriandi in vniuerſum, eſt vetita Monachis. *cap. cùm ad monaſt. §. fin. de ſtat. Monach.* & voluntas appropriandi vnum denarium, eſt proprietas, & voluntas appropriandi; ergo eſt etiam illa vetita, & conſequenter videtur mortifera.

Nauarr.

D Thom.

Quenam proprietas conſtituat peccatum mortale.

His tamen non obſtantibus, oppoſitum eſt dicendum, ſcilicet quòd appropriatio vnius denarij, vel plurium non facientium quantitatem notabilem, non facit Monachum Carthuſianum peccati mortiferi reũ. ſic Nauar. vbi ſuprà: Et à ſimili eſt dicendũ in noſtra Religione ſcilicet, quòd appropriatio vnius acus, vel ſimilis rei, non facit Minoritam peccati mortiferi reum. Et ratio firma eſt, quia licèt omnis tranſgreſſio præcepti obligantis ſub pœna peccati mortiferi ſit regulariter mortifera; fallit tamen quoties vnum de tribus concurrit, ſcilicet, rei paruitas, ſubreptio vel defectus iudicij ad id ſufficientis. ſic Nauar. in Manual. *cap. 11. nu. 4.* At in propoſito, in trangreſſione præcepti Regulæ, de nihil ſibi appropriando, per huiuſmodi appropriationẽ occurrit paruitas rei, vt palàm eſt; ergo illa non eſt mortifera. Deinde præceptum Regulæ de nihil ſibi appropriando, non eſt fortior, quàm lex Dei de nihil furando: nec adeò fortis, quia hæc eſt lex naturalis, & diuina ſine vllo facto humano mediante obligans: illa verò eſt humana, aut certè diuina mediante facto humano, ſcilicet voto obligans: tranſgreſſio autem legis de non furando excuſatur à culpa mortali, propter rei exiguitatem, vt vult S. Thomas. 1. 2. *quæſt.* 88. *articul.* 5. Præterea, contraria opinio, inquit Nauarrus ibidem, nimis videtur accedere ad hæreſim Lutheranorum, aſſerentium omnia peccata eſſe mortalia, & nulla venialia. Equidem arbitror actum fore de omnib, nobis, ſi per exiguitatem, & paruitatem

Tria excuſant à peccato mortali.

Digitized by Google

uitatem non excuſaremur à culpa mortifera.

Ad rationes autem prioris ſententiæ reſpondetur. Primò, ad Carthuſianos Patres Nauarrus vbi ſuprà putat, literam ſtatutorum incuria librariorum vitiatam eſſe, & habere (infrà) pro (vltrà) & eſt optima reſponſio.

Reſponſiones ad obiecta.

Ad D. Thomam reſpondet Gratianus, eſſe intelligendum de illo, qui furatur minimũ, non ſolùm ſimpliciter animo nocendi Domino illius, ſed etiam notabiliter.

An quodlibet præceptũ Regulæ S. Franciſci ſit votum.

Ad illud verò ſequens, conceditur, omnem voluntatem appropriandi eſſe Monacho peccatum, ſed negamus omne tale peccatum eſſe mortiferum. Et præterea, negamus omne præceptum Regulæ noſtræ Seraphicæ eſſe votum. videatur de hac re Emanuel Rodriquez *tom.* 1. *qq. regular. quaſt.* 26. *art.* 4. qui fusè hoc probat: Nam exceptis præceptis de caſtitate, obedientia, & paupertate, quæ ſunt formaliter vota: reliqua verò præcepta non ſunt computanda inter vota ſolemnia, ſed ſunt ſolùm præcepta nobis tradita inſtar præcepti ieiunij quadrageſimalis Chriſtianis per Eccleſiam impoſiti. Si enim omnia præcepta Regulæ noſtræ ſunt vota, quæro, ſuntne ſimplicia, an ſolemnia? Simplicia autem minimè: nullum enim tale emittimus in profeſſione. Si autem ſunt ſolemnia, iterum rogo, recipiunturne talia præcepta ſub voto abdicationis, proprietatis, aut continentiæ? Nequaquam: nullus enim hactenus in eam incidit amentiam, vt mandatum ieiunandi, non equitandi, preces canonicas perſoluendi, & alia huiuſmodi generis, quę Minoribus Fratribus præcipiuntur, affirmare audeat, eſſe materiam paupertatis, aut continentiæ, vt ſub his votis contineatur. Dices, vniuerſa præcepta contineri ſub voto ſolemni obedientiæ. Sed neque hoc: nam nihil in hac re tam certum eſt apud ſapiẽtes Catholicos, quàm neminem eſſe reum voti ſolemnis obedientiæ, niſi ea ſolùm quis prętermittat: quæ virtute obedientiæ, aut ſub excommunicatione latæ ſententiæ ſibi à prælato aut verbo tenus, aut ſcripto præcipiuntur. Si igitur præcepta ſub nullo trium votorum ſolemnium continentur, perſpicuum eſt, non eſſe vota. Hæc & alia multa habet Rodriquez vbi ſuprà.

Rodriquez.

Sed eſto, ſint vota, nihil tamen contra ea, quæ determinata ſunt: nam votum eſt lex quædam, quæ ab hominis voluntate dimanat, quam quiſque ſibi ponit: ergo non aliter obligare debet, quàm ſi eadem lex ab Eccleſia vel à Deo ipſo imponeretur: homo enim ſibi leges præfigens, intendit ſe obligare inſtar legis, & non aliàs; eo, inquam, modo, quo lex diuina, vel Eccleſiaſtica obligaret, ſi id præciperet. At in legis diuinæ tranſgreſſione paruitas rei excuſat à mortali; ergo. Hinc ſequitur, quòd omnis voti violatio peccatum eſt, ſed non ſemper mortiferum, quia ob exiguitatem deſinit eſſe mortifera, ſicut furtum, & quælibet alia tranſgreſſio præcepti minima. Concluditur ergo, quòd non omnis proprietas ſit peccatum mortale. vnde licèt S. Bernardinus ponat quàmplures caſus proprietatis: non propter hoc ſequitur, quòd omnes illi ſint mortiferi.

Quid ſit votum.

Quoad tertium, quanta debeat eſſe proprietas, vt ob eam Religioſus peccet mortaliter? Circa hoc multæ ſunt opiniones Doctorum; nam quia id non eſt determinatum in iure, vnuſquiſque loquitur probabiliter: quin & Nauarrus vbi ſuprà multa dicit, & variat; nam in Man. *cap.* 17. *num.* 3. dicit, ſufficere dimidium Iulij, ſeu Carolini. In conſilijs verò tenet, appropriationem vſque ad Iulium, ſiue Regale, non eſſe peccatum mortale, ſed ſi excedit. Noſter Pater Sorbus *in addit. ad Compendium priuilegiorũ* dicit, quòd valor duorum Iuliorum. Rodriquez *in ſumma, tom.* 1. *cap.* 150. *num.* 6. ait, quòd inter homines communes quatuor, aut quinque argentei ſunt ſufficientes, vt efficiant peccatum mortale: & inter pauperes vnus, aut duo argentei. At placet id, quod habet Graffius hic, requiri ſcilicet tantam quantitatem, quanta ſufficeret, vt aliquod furtum laici eſſet mortale: hoc verò ſtat arbitrio boni viri. Placet etiam hic animaduer-

Quanta eſſe debeat proprietas, vt ſit peccatum mortale.

Nauar.

Sorbus.

Rodriquez.

Graffius.

Digitized by Google

exit ad ſubueniendũ patri, & matri. *D. Thom.*

extra monaſterium, ſubueniendo neceſſitati parentum, in quam poſt eius profeſſionẽ inciderunt, *iux. doctrinam D. Thomæ.* 2.2. *qu.* 101. *art.* 4. *relatam à nobis in com.* 3 *de regul.* & *in manual. confeſſ. cap.* 14. *num.* 14. & minùs ſi ante profeſſionem erant tanta neceſſitate oppreſſi: quia tunc, etiam nolente Superiore tenetur exire, & ſubuenire, ſi poteſt, ſecundùm eundem doctorem, vt ibidem diximus. Neque illum, qui per aliquot paucos paſſus ſine licentia Prælati egreditur monaſterium ſtatim reuerſurus, quia non videtur egreſſus ille mortifer, cum exiguitas in omni materia excuſet à mortali culpa iuxta S. Thom. *in* 2.2. *quæſt.* 59. *art.* 5. & alijs locis, quẽ nos citamus in Manuali *confeſſ. ca.* 11. *num.* 4. Hæc Nauarrus.

Et licèt Summus Pontifex hic dicat, *ſiue habitu dimiſſo, ſiue retento,* hoc (inquam) dicit, vt declaret tam vno, quam alio modo egreſſionem à Monaſterio per apoſtaſiam eſſe caſum reſeruatum: Nihilominus eſt magna differentia inter vnum, & alium modum: nam quando recedit à religione habitu dimiſſo, incidit etiam in excommunicationem latæ ſententiæ *cap.* 2. & *ibi doct. ne cler. vel monac. in* 6. Quando verò habitum retinuit, eſto, quòd animum reuertendi nõ habuerit, neque tranſeundi ad aliam religionem, licèt peccet mortaliter, & incidat in caſum reſeruatum; non tamen eſt excommunicatus.

An liceat deferre habitũ coopertum.

Sed quid dicendum, ſi deferret habitum, ſed abſconſum, & coopertũ, ita quòd patẽter non ſe exhibeat conſpectibus hominum in habitu monachali: in taliter deferẽs, dici poſſit habitum dimiſiſſe, & per conſequens ſit innodatus ſententia excommunicationis, *iuxta tex. ind. ca.* 2. *Vide Doctores. præſertim Imol.* & *Vital. in Clem.* 2. *ſup. gloſ. in verb. extrinſeci, de vita,* & *honeſtate cleric. Oldrad. optime in conſil.* 184. *incipit: Pater ſancte. num.* 12. *vſque in finem Panormit. in cap. Deus, qui.* 4. *de vita,* & *hon. cler. Nauar. in conſil. de reg. lib.* 3. *conſil.* 14.

Imol. *Vital.* *Oldrad.* *Panorm.* *Nauar.*

An liceat exire à Religione ad ſubueniendum parentibus.

Circa hunc caſum ſunt diligentiùs excutienda aliqua dubia. Primo, An dicatur apoſtata profeſſus ille, qui parentes habens in neceſſitate poſitos, exijt extra clauſtrum ad ſubueniendum eis animo redeundi, ſed non durante neceſſitate parentum: nam deficit requiſitum illud, ſcilicet, ſine animo redeundi. Et ad hoc reſpondet Syluester *titulo religio.* 9. §. 9. *ſecutus opinionem* D. Thom. *in* 2.2. *quæſt.* 101 *artic. vlt. ad quartum.* quòd aut pater, vel mater erant in neceſſitate antequam filius ingrederetur religionem, vel non: in primo caſu tenetur exire: ſic etiam Nauarrus in Manuali *cap.* 14. *num.* 14. Et dicitur neceſſitas grauis, vtpotè ſi oporteat eos mendicare, vel alijs ſeruire cum magna indecẽtia ſtatus eorũ. In ſecundo verò caſu non tenetur, nec debet exire. Sic Syluester, & eſt communis opinio. nihilominus non video, cur propter neceſſitatem ſuperuenientem poſt ingreſſum religionis non poſſit etiam non exire: Vnde meliùs dicit Nauarrus *in conſil. lib.* 3 *de regul. conſil.* 54. *num.* 1. ſcilicet, quòd etiam per ſuperuenientem neceſſitatem poſt profeſſionem id poſſunt facere. Verba Nauárr. ſunt hæc. Quia vt poſt vtrumque Thomam *in* 2.2 *quæſt.* 101. *artic.* 4. *Diximus in Man. cap.* 14. *num.* 14. & *in Comment. de regul. cap. nullam.* 18 *quæſt.* 2. *numer.* 48. & *ſeq.* neceſſitas non ſolùm extrema, ſed grandis; non ſolùm præcedens, ſed etiam ſuperueniens parentibus filiorum religioſorum; etiam poſt profeſſionem eorum eſt iuſta cauſa, vt Superiores poſſint dare ipſis licentiam manendi extra Monaſterium cauſa eis ſubueniendi. Sic Nauarr. *in conſilijs, vbi ſuprà.* Et in comment. regul. *vbi ſuprà ait,* quod non ſolùm poteſt, ſed etiam tenetur exire cum licentia, vel ſine illa, ſi neceſſitas eſt adeò extrema, quòd etiam extraneo adeò preſſo teneretur ſuccurrere, non obtenta licentia *cap. paſce.* 86. *diſt.* & *gloſ. in cap. non dicatis. de ſtat. mon quæ recepta,* vt in ea diximus, habet, regularẽ teneri facere eleemoſynam egenti extremè etiam ſine licentia Prælati *ſic Nauarrus*: Ex quibus concluditur, quòd religioſus exiẽs à religione, vt parentibus ſubueniat, vti dictum eſt, vel cum licentia, vel ſine, dummodò habeat animum

Syluest. *D. Thom.*

redeundi,

redeundi,non eſt apoſtata, & non incurrit in hunc caſum.

An liceat Religioſo egredi de ſua religione, & aliā intrare.

SECVNDVM, An liceat religioſo exire de ſua religione, & ingredi aliam ſiue laxiorē, ſiue ſtrictiorē abſq; eo, quòd incurrat in hūc casū, & hoc vel habitu retento, vel dimiſſo? Reſpondeo quòd de ſtrictiori regula nulli dubium eſt, quòd omnes poſſunt tranſire de laxiori ad ſtrictiorem: videatur de hac re Sylueſt. *verb. religio. 4. qu. 2.* quin quòd extat extrauag. communis viam. de regul. inter cōmunes, quę determinat Minoritas, & omnes alios Religioſos Mēdicantes poſſe trāſire ad Carthuſianos. Maius dubiū eſt de tranſitu à ſtrictiori ad laxiorem, & circa hoc dicimus, quòd talis neque eſt apoſtata, nec excommunicatus, & per conſequens, neque incidit in hunc caſum reſeruatum. Innocent. communiter receptus *in cap. intelleximus in fine, de ætate, & qualitate,* quia non deſerit religionem in genere, ſed in ſpecie. *Abb. in cap. fin. nu. 4. de apoſtata: & in ca. ſanè nu. 6. de reg. Caiet egregiè ad D. Tho. 2. 2. qu. 12. art. 1.*

Omnes Minores & Mēdicantes poſſunt tranſire ad Carthuſianos.

Neque obſtat, quòd ſi quis ab ordine Mēdicantium ad aliquam monachalem religionem (Carthuſienſium duntaxat excepta) conuolet, abſq; debita licētia, ſit ipſo facto excommunicatus *per extrauag. Mart. 4. in cap Viam ambitioſæ ſub tit. de regul. inter cōmunes;* nam id non eſt ratione apoſtaſiæ, ſed propter tranſitum illum, vt rectè aduertunt Caiet. vbi ſuprà, & Nauar. in conſil. 1. de apoſt. Dixi (*abſque debita licentia*) quia aliàs non eſſet excommunicatus, licèt ſit priuatus omni voce actiua, & paſſiua in omnibus vicibus. Clem. 1. *& ibi gloſſ. in verbo, officij, & Card. de regul.* Si quis verò fuſiùs hoc videre cupit, legat Menoch. *de arbitrio iudic. cent. 6. caſu 546. à num. 28. vſque ad 46.* in quo loco etiam reperies aliquas iuſtas cauſas per eum recollectas, *num. 40.* propter quas regularis profeſſus poſſet habitum dimittere, animo tamen non deſerendi religionem, nec habitum ipſum.

Menochi

TERTIVS CASVS.

NOcturna è Monaſterio, ſeu Conuentu egreſſio, etiam non animo apoſtatandi facta.

Tria ſimul concurrere debent, vt religioſus incidat in hunc caſum, primum vt egreſſio ſit nocturna. Secundum, vt ſit furtiua. Tertium, vt fiat extra Monaſterium, id eſt, extra clauſuram.

Quoad primum, egreſſio debet eſſe nocturna: nam ſi quis egrederetur de die, etiā animo apoſtatandi, non incideret in hunc caſum. Egreſſio ergo debet eſſe nocturna: quòd tanti refert, vt etiam ſi quis non haberet animum apoſtatandi, incideret in hūc caſum per ſolam egreſſionem nocturnam, ſic enim verba Decreti, à quibus non eſt recedendum.

Si quis verò egrederetur in crepuſculo diei, vel noctis, non incideret in hunc caſum, quia tales partes pertinent ad diem, nō ad noctem, non enim dicitur nox, niſi ſint tenebræ: & quando dubium vertitur in foro exteriori, an egreſſio facta fuerit in nocte, vel in veſpere, aut in diluculo, interpretandum eſt in meliorem partem, vt ſit facta de die, vt ſic pœna mitigetur *l. ſi præſes, & l. interpretatione ff. de pœnis & reg. in pœnis, in 6.*

Quoad ſecundum, egreſſio debet eſſe furtiua: nam qui de nocte egrederetur, ſed non occultè, non incideret in hunc caſum: & dicitur non occulta, quando talis egreſſio poteſt probari per teſtes duos, vel tres religioſos. Vide Sotum de *rat. reg. vel de teg. ſecr. memb. 2.* Quæcunq; ergo furtiua, hoc eſt, occulta, & nocturna egreſſio à Monaſterio, ſiue fiat habitu dimiſſo ſiue retento, ſiue fiat, vt ſe celet Superiori; quia tunc dicitur fugitiuus, ſiue cauſa laſciuiæ, iterū eadem nocte reuerſurus, ſiue ex leui cauſa aſſociandi aliquem fugitiuum, ſeu ad malum finem exeūtem, eſt caſus reſeruatus.

Quoad tertium, egreſſio debet fieri extra Monaſterium, id eſt, extra ſepta Monaſterij,

M

& ſerò, quòd proprijs manibus ſe interemerunt.

Sunt ſimiles Machabęis illis, qui ab inimicis interfecti dum ad ſepulturam ducerentur, inuenta fuerunt ſub veſtimentis eorum idola, propter quod à ſuiſmet derelicti fuerunt, arbitrantibus id meritò eis eueniſſe, qui res prohibitas celauerunt. Sic iuſto Dei iudicio omnibus proprietarijs eueniet; nã quia res prohibitas à ſuis Prælatis abſcondunt; propterea vitam ſpiritualem in hoc mundo amittunt, & in alio in mortem ęternam incurrunt.

Similes ſunt Iudæ traditori, qui propter hoc peccatum in tantam cæcitatem deuenit, vt Chriſtum vendiderit, propter quod amiſſa Apoſtolatus dignitate, ſuum corpus cum burſa, & denarijs in ligno ſuſpenſum remanſit, & anima in Infernum deſcendit. Sic proprietarij amittunt dignitatem illam maximã, eſſe ſcilicet coronatos inter omnes illos Reges cœli, de quibus in Euang. Matt. cap. 5. Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum, & corpus, quod tantopere dilexerunt, poſtquàm à vermibus eſt corroſum, ſimul cum anima cruciabitur in ſempiternum.

Similes ſunt Ananiæ, & Sapphiræ, qui propterea quòd partem denariorum abſcõderunt, ne eam darent in communem omnium vtilitatem, ad quod propter emiſſum paupertatis votum tenebantur; iuſto Dei iudicio ceciderunt mortui in terram: vt ex hoc ſaltem pertimeſcant proprietarij, qui à vita communi, quam profeſſi ſunt, & à voto paupertatis ab eis emiſſo recedere volunt. Quæ omnia hic congeſſimus, vt tale vitium à religioſis mentibus relegaremus.

Vt autem circa hunc caſum ordinatim procedamus, tria ſunt videnda per ordinẽ. Primum, quid ſit proprietas, & quis ſit, & dici debeat proprietarius. Secundũ; An quęlibet proprietas ſit peccatum mortale. Tertium, quanta debeat eſſe proprietas, vt ſit peccatum mortale.

Proprietariꝰ Quoad primum, Proprietarius eſt ille Monachus, qui tenet aliquid occultè, vel *quis ſit.*
contra voluntatem ſui Superioris. ſic habet *Io. And.*
Ioan. Andr. communiter receptus *in ca. cùm ad Monaſter. de ſtat. Monach* & probat *Nauarr. lib. 3. conſil. de regular. conſil. 75. num. 49.* *Nauar.* Itaque iuxta præfatum doctorem hæc duo concurrere debent ſimul, ſcilicet, vt religioſus teneat aliquid occultè, & contra voluntatem Superioris, ad hoc vt ſit proprietarius, nã ſi alterũ deficit, ſimpliciter nõ dicetur proprietarius, vt puta, ſi occultè teneat, ſed cũ volũtate Superioris: vel ſi palàm teneat res, vt nõ ſolùm Superior, verũ & alij Fratres eas videãt, dũ tolerat Superior, nõ eſt cẽſendꝰ proprietariꝰ. Si verò cõtradicat Superior, debet puniri, nõ tãquã proprietariꝰ, ſed tanquã inobediẽs. Cardinalis de Turrecremata *in cap. non dicatis. 12. quæſt. 1. numer. 8. ait:* Proprium eſt illud omne, quod non eſt reſignatum in manu Prælati, & non adminiſtratur in communi vtilitate Monaſterij, nec eſt reſeruatum ſub communi cuſtodia. Hinc infertur, primo, quòd qui tenet res, vel actu reſignatas in manu Prælati, vel ſaltem in pręparatione animi, quòd propter hoc non eſt cenſendus proprietarius. Secundò infertur, quòd ſi Superior cõceſſerit Monacho vſum ſeu detentionem alicuius rei, poteſt hanc licentiam ſemper ad libitum reuocare, adeòque ſi ipſe religioſus negaret reddere Superiori ſemel conceſſum, vel non eſſet animo paratus ad reſignandum ipſi Superiori, quotieſcunque voluerit, eſſet in peccato mortali, & eſſet caſus reſeruatus. Tertiò infertur, quòd ſi regularis dono aliqua acciperet, vel à conſeruatorio bonorum caperet habitus, veſtes, calceos, & ſimilia ſine licentia Superioris, licèt faceret contra votum, & regulam, non tamen eſſet proprietarius, ſi ea detineret, tanquam dependentia à voluntate Prælati in loco patenti. Vide pro hoc ea, quæ habent doctores *in cap. cùm ad Monaſter. de ſtatu Monach. vbi huius materiæ ſedes iacet: quibus adde tex. in cap. exijt de verbor. ſignific. in 6. & Clement. exiui de Paradiſo.* D. Thom. *D. Thom.*
2. 2. *quæſt.* 186. *art.* 3. D. *Antonin. in* 3. *D. Ant.*
part.

part ſumma.tit.16.cap.1.§.11. **Concil. Trident.** *ſeſſ. 25. de regular. cap. 1. & 2. Syluest. verb relig.6.num.7. Nauar.in cap.non dicatis. 12.quaeſt.1. num. 17. & conſil.75. de regular. in antiq. vel conſil.3. de ſtatu. Monach.in moderniis.*

Concil. Trid. Syluest. Nauar.

An quælibet proprietas ſit peccatũ mortale.

Quoad ſecundum, An quælibet proprietas ſit peccatum mortale; circa hoc ſciendum,quòd in noſtra religione apud multos Patres viguit ſententia, vt etiam de vna acu Frater fieret proprietarius, ſi illam teneret occultè, & contra voluntatem Superioris, vel expreſſam, vel interpretatiuam: & moti ſunt propter verba Regulæ in cap. 6. vbi ſic ait S. P. Franciſcus, *Fratres nihil ſibi approprient.* Et qui dicit nihil, omne includit. Nec habet locum in hoc illa regula, Parũ pro nihilo reputatur, ſicuti ſi quis voluiſſet dicere vnã coronã de B.Virgine,& dimitteret dicere vnum *Aue Maria,* propter hoc non frangeret votum, niſi feciſſet votũ etiã de illa re minima,ſcilicet, nõ relinquere nec vnum *Aue Maria:* nam tunc teneretur etiam ad illam rem minimam ratione voti. Sic autem eſt in caſu noſtro (aiebant illi) nam cùm nos ex Regula in cap.6. habeamus Fratres *nihil ſibi approprient;* fit vt quælibet res,etiam minima, veluti de acu, poſſit Frater eſſe proprietarius. Et confirmatur per ea, quæ habet Doctor Nauar. *in conſil. de regul.lib.3 conſil.75.num.* 10. vbi recitat eſſe quoſdam Monachos Carthuſianos,qui aiunt ſufficere quamlibet rem minimam, modò ea mente accipiatur, vel retineatur, vt velit eam ſibi appropriare;ita quod occultans vnum denarium, ſiue obolum, vel volens habere illum clàm,nolẽte Superiore,peccat mortaliter. *Et num.13.ibidem ait:* Sextò vrget grauiter ſtatutum eiuſdem Ordinis poſitum *in 2.part.ſtatutorum antiquorum, cap.* 31. diſponens,quòd monachi defuncti in proprietate duodecim denariorum, & infra, non ſepeliantur in cæmeterio,aut ſepulti exhumentur.Ex quo palàm colligitur, cum, qui admittit proprietatẽ ſummæ minoris ſumma duodecim denariorum, debere carere ſepultura Eccleſiaſtica: qua tamen non debet carere quis ob peccatum veniale. Præterea S.Thomas 2.2.*q.66.artic.6.ad* 3. expreſsè videtur dicere, quod furans aliquod minimum, mente nocendi domino eius, peccat mortaliter. Præterea,omnis proprietas, ſiue voluntas appropriandi in vniuerſum, eſt vetita Monachis. *cap. cùm ad monaſt. §. fin.de ſtat.Monach.* & voluntas appropriandi vnum denarium, eſt proprietas, & voluntas appropriandi; ergo eſt etiam illa vetita, & conſequenter videtur mortifera.

Nauarr.

D Thom.

His tamen non obſtantibus, oppoſitum eſt dicendum,ſcilicet quòd appropriatio vnius denarij, vel plurium non facientium quantitatem notabilem, non facit Monachum Carthuſianum peccati mortiferi reũ. ſic Nauar. vbi ſuprà: Et à ſimili eſt dicendũ in noſtra Religione ſcilicet, quòd appropriatio vnius acus, vel ſimilis rei, non facit Minoritam peccati mortiferi reum. Et ratio firma eſt,quia licèt omnis tranſgreſſio præcepti obligantis ſub pœna peccati mortiferi ſit regulariter mortifera; fallit tamen quoties vnum de tribus concurrit, ſcilicet,rei paruitas,ſubreptio vel defectus iudicij ad id ſufficientis.ſic Nauar. in Manual. *cap.11.nu.*4. At in propoſito,in trangreſſione præcepti Regulæ, de nihil ſibi appropriando, per huiuſmodi appropriationẽ occurrit paruitas rei, vt palàm eſt; ergo illa non eſt mortifera. Deinde præceptum Regulæ de nihil ſibi appropriando, non eſt fortior, quàm lex Dei de nihil furãdo: nec adeò fortis,quia hæc eſt lex naturalis, & diuina ſine vllo facto humano mediante obligans: illa verò eſt humana,aut certè diuina mediante facto humano,ſcilicet voto obligans: tranſgreſſio autem legis de non furando excuſatur à culpa mortali, propter rei exiguitatem,vt vult S.Thomas. 1. 2. *quaeſt.* 88. *articul.* 5. Præterea, contraria opinio, inquit Nauarrus ibidem, nimis videtur accedere ad hæreſim Lutheranorum, aſſerentium omnia peccata eſſe mortalia, & nulla venialia. Equidem arbitror actum fore de omnib. nobis,ſi per exiguitatem, & paruitatem

Quænam proprietas conſtituat peccatum mortale.

Tria excuſant à peccato mortali.

Digitized by Google

uitatem non excuſaremur à culpa mortifera.

Ad rationes autem prioris ſententiæ reſpondetur. Primò, ad Carthuſianos Patres Nauarrus vbi ſuprà putat, literam ſtatutorum incuria librariorum vitiatam eſſe, & habere (infrà) pro (vltrà) & eſt optima reſponſio.

Reſponſio ad obiecta.

Ad D. Thomam reſpondet Gratianus, eſſe intelligendum de illo, qui furatur minimũ, non ſolùm ſimpliciter animo nocendi Domino illius, ſed etiam notabiliter.

An quodlibet præceptũ Regulæ S. Franciſci ſit votum.

Ad illud verò ſequens, conceditur, omnem voluntatem appropriandi eſſe Monacho peccatum, ſed negamus omne tale peccatum eſſe mortiferum. Et præterea, negamus omne præceptum Regulæ noſtræ Seraphicæ eſſe votum. videatur de hac re Emanuel Rodriquez *tom. 1. qq. regular. quæſt. 26. art.* 4. qui fusè hoc probat: Nam exceptis præceptis de caſtitate, obedientia, & paupertate, quæ ſunt formaliter vota: reliqua verò præcepta non ſunt computanda inter vota ſolemnia, ſed ſunt ſolùm præcepta nobis tradita inſtar præcepti ieiunij quadrageſimalis Chriſtianis per Eccleſiam impoſiti. Si enim omnia præcepta Regulæ noſtræ ſunt vota, quæro, ſuntne ſimplicia, an ſolemnia? Simplicia autem minimè: nullum enim tale emittimus in profeſſione. Si autem ſunt ſolemnia, iterum rogo, recipiunturne talia præcepta ſub voto abdicationis, proprietatis, aut continentiæ? Nequaquam: nullus enim hactenus in eam incidit amentiam, vt mandatum ieiunandi, non equitandi, preces canonicas perſoluendi, & alia huiuſmodi generis, quę Minoribus Fratribus præcipiuntur, affirmare audeat, eſſe materiam paupertatis, aut continentiæ, vt ſub his votis contineatur. Dices, vniuerſa præcepta contineri ſub voto ſolemni obedientiæ. Sed neque hoc: nam nihil in hac re tam certum eſt apud ſapiẽtes Catholicos, quàm neminem eſſe reum voti ſolemnis obedientiæ, niſi ea ſolùm quis prętermittat: quæ virtute obedientiæ, aut ſub excommunicatione latæ ſententiæ ſibi à prælato aut verbo tenus, aut ſcripto præcipiuntur. Si igitur præcepta ſub nullo trium votorum ſolemnium continentur, perſpicuum eſt, non eſſe vota. Hæc & alia multa habet Rodriquez vbi ſuprà.

Rodriquez.

Sed eſto, ſint vota, nihil tamen contra ea, quæ determinata ſunt: nam votum eſt lex quædam, quæ ab hominis voluntate dimanat, quam quiſque ſibi ponit: ergo non aliter obligare debet, quàm ſi eadem lex ab Eccleſia vel à Deo ipſo imponeretur: homo enim ſibi leges præfigens, intendit ſe obligare inſtar legis, & non aliàs; eo, inquam, modo, quo lex diuina, vel Eccleſiaſtica obligaret, ſi id præciperet. At in legis diuinæ tranſgreſſione paruitas rei excuſat à mortali; ergo. Hinc ſequitur, quòd omnis voti violatio peccatum eſt, ſed non ſemper mortiferum, quia ob exiguitatem definit eſſe mortifera, ſicut furtum, & quælibet alia tranſgreſſio præcepti minima. Concluditur ergo, quòd non omnis proprietas ſit peccatum mortale. vnde licèt S. Bernardinus ponat quàmplures caſus proprietatis: non propter hoc ſequitur, quòd omnes illi ſint mortiferi.

Quid ſit votum.

Quoad tertium, quanta debeat eſſe proprietas, vt ob eam Religioſus peccet mortaliter? Circa hoc multæ ſunt opiniones Doctorum; nam quia id non eſt determinatum in iure, vnuſquiſque loquitur probabiliter: quin & Nauarrus vbi ſuprà multa dicit, & variat; nam in Man. *cap. 17. num.* 3. dicit, ſufficere dimidium Iulij, ſeu Carolini. In conſilijs verò tenet, appropriationem vſque ad Iulium, ſiue Regale, non eſſe peccatum mortale, ſed ſi excedit. Noſter Pater Sorbus *in addit. ad Compendium priuilegiorũ* dicit, quòd valor duorum Iuliorum. Rodriquez *in ſumma, tom. 1. cap.* 150. *num.* 6. ait, quòd inter homines communes quatuor, aut quinque argentei ſunt ſufficientes, vt efficiant peccatum mortale: & inter pauperes vnus, aut duo argentei. At placet id, quod habet Graſſius hic, requiri ſcilicet tantam quantitatem, quanta ſufficeret, vt aliquod furtum laici eſſet mortale: hoc verò ſtat arbitrio boni viri. Placet etiam hic animaduer-

Quanta eſſe debeat proprietas, vt ſit peccatum mortale.

Nauar.

Sorbus.

Rodriquez.

Graſſius.

maduer-

Digitized by Google

maduertere vnum cum eodem Graffio; nempè quòd talis proprietas licèt videatur ſonare in pecuniam; nihilominùs cùm nomine pecuniæ non ſolùm numerata pecunia veniat, ſed omnes res tam mobiles, quàm immobiles; ideò hîc includitur proprietas, non ſolùm pecuniæ numeratæ, ſed etiam cuiuſcunque rei mobilis, vel immobilis. *Plura de proprietate vide apud Doctorem Nauar. in conſil. tertio, de ſtatu Monach.*

QVINTVS CASVS.

I*Vramentum falſum in iudicio regulari, & legitimo.*

Prælati religionum ſunt iudices, & Patres. Antequam veniam ad declarationem huius caſus præmitto primò quòd in religionibus iudices ſunt Patres, & propterea debent diligenter attendere, vt quoad fieri poſſit, nihil de ſupplicijs cogitent, Monachorum vitia radicitus euellant, eorumque piè medeantur vulneribus. Hinc D. Benedictus in ſua Regula *in tertio capite* ſcripſit, quòd meminiſſe debent, quo nomine ſint inſigniti, Patres videlicet, atque ideirco curent rem ipſam egregiè præſtare. *D. Benedictus in Regula.* Et noſter Pater S. Franciſcus in decimo capite ſuę Regulæ ait: FRATRES, *qui ſunt Miniſtri, & ſerui aliorum* FRATRVM, *viſitent & moneant* FRATRES *ſuos, & humiliter, & charitatiuè corrigant eos*: Nam, vt correctio proſit, humiliter, & charitatiuè eſt facienda. *Correctio vt proſit, quomodo faciẽda à Superioribus.* Etſi enim aliquando paſtor rigidè agere debeat, modum tamen humilitatis & compaſſionis affectum nec in ipſo rigore deſerere debet, ſi corrigendis cupit prodeſſe: & vſque adeò humilis debet eſſe correctio, vt ſaltem contumelia careat: infirmas enim animas ſæpè ad irreuerentiam, & deſperationem contumelia mouet: Adeò charitatiua, vt odio, vel indignatione nihil agat. Nec ſolùm Regula, verùm & aliàs ſæpè in ſuis epiſtolis monuit ſanctus Pater noſter Miniſtros ſuæ Religionis, vt tanquam patres curarent reducere ouem perditam ad ouile. Facit ad hoc id, quod docet Diuus Gregorius in ſuo Paſtorali, dum ait: Actio congruat nomini, nomenque actioni, ne ſit nomen inane, & *D. Greg.* crimen immane: honor ſublimis, & vita decliuis. Sciant ergo iudices Regulares, quòd duobus modis poſſunt procedere contra ſuos ſubditos, vel vt patres, vel vt iudices. *Iudices Regulares duobus modis poſſunt procedere in iudicijs.* Quando vt pater agit, tunc, vt docet Panormit. *in cap. reprehenſibilis de appellat. & in cap. cùm continet. de foro comp.* poteſt iudicij forma omiſſa rem, vt ſibi libet, gerere, nihil ſcilicet de ſupplicijs cogitando, ſed alia via Religioſorum vitia euellendo. *Panorm.* Quando verò agit vt iudex, & tunc ſecundùm allegata, & probata debet procedere, aut ſeruato iuris ordine, aut ſummariè de facto, ſiue de plano, ſola veritate facti inſpecta.

SECVNDO præmitto id, quod habet Sotus *lib. 3. de iuſt. & iur. quæſt. 4. art. 2.* *Sotus.* Ad rectitudinem iudicij requiritur, vt proficiſcatur ab affectione, & inclinatione iuſtitiæ: quocirca ſi quis iudicum iuri alterius partis quicquam adimat, quod alteri tribuat, ſubſtantiam iuſtitiæ ſubuertit. Et ſubdit idem Sotus paulò poſt: Iudicium, cui auctoritas deeſt præſidentis, dicitur vſurpatum: cui autem iuſtitiæ ſubſtantia, nuncupatur iniquum: ſed quod fit abſque prudentia, ſi abſit iuris ordo, cenſetur ſuſpectum: Si verò ex leuitate, & abſque legitimis probationibus proferatur, eſt temerarium. Et proſequitur idem Doctor. Circa harum conditiones ſingulas hoc primũ animaduerto, quòd ſingularium defectus genere ſuo facit mortale peccatum.

Iudex inquam, qui vel nullam habens auctoritatem, vel alienam vſurpans, eum iudicat, qui ſibi non ſubditur, lethaliter peccat. Secunda etiam conditio eſt oculatè perpendenda. Aſſertum enim illud, quod iudicium debet ex affectione, & inclinatione iuſtitiæ procedere, amphibolum eſt, trinumque poteſt facere ſenſum. Primus eſt, vt non fiat contra iuſtitiam, atque hic eſt legitimus, vt ſcilicet vnicuique ſincerè tribuatur, quod ſuum eſt: cuius idcirco defectus reddit iudicium iniquum. Secundus ſenſus eſt, vt iudicium procedat ex affectu iuſtitię: atque huius defectus nunquam eſt peccatũ mortale: enim verò ſi iudex iuſtã ferat ſen-

ten-

Digitized by Google

ſentiam, licèt hoc non faciat ex habitu, vel amore iuſtitiæ, quia improbus homo eſt, non peccat mortaliter, ſed eſſet veniale delictum: nam iudex cùm ſit iuſtitiæ cuſtos, debet eius affectu ſemper iudicare. Tertius denique ſenſus eſt, vt iudicium non feratur ex aliquo prauo affectu, ſcilicet odio, amore vel cupiditate: atque huius defectus peccatum erit ſecundùm affectum, ex quo procedit. Exempli gratia: ſi iudex eum, qui verè latro eſt, ac legitimè talis comprobatus, patibulo affigit ex odio, non quidem peccat contra iuſtitiam, ſed tamen contra charitatem: & ſi cupiditate pecuniæ id faciat, non quidem iniquus, ſed auarus erit: Et ſi cupidine inanis gloriæ, tunc erit vanus, quia venialiter peccabit. Quocirca licèt ex odio occidat, non cenſebitur homicida: ſicuti ſi eſſet priuata perſona, quandoquidem ius habet occidendi.

Defectus etiam tertiæ conditionis erit peccatum mortale, vt ſi regulas, & circumſtantias iuris prætermittat: dum perſonæ priuata leuiter, ac temerè de occultis iudicat: Poteſt aũt fieri veniale ex leuitate materiæ, vt ſi iudex leues aliquot terminos iuris miſſos faciat: aut ſi quis quempiam de re leui leuiter iudicet. Hæc Sotus.

Nauar. Peccat iudex, qui ſine ſufficienti probatione iudicat S. Thom.

Tertiò præmitto id quod habet Nauarrus in Manuali *cap. 25. ſub. num.* 13. in his verbis: Quinto peccat (iudex) qui iudicat etiam rectè, ſine tamen probatione ſufficienti: ſiue quia teſtes ſunt ſuſpecti, vel iniuſtè torti: aut non vidit (ſaltem mediocriter) proceſſum, aut probationem legitimam non admiſit. S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 60. *art.* 3. *&* 6. addens peccare quoque eum, qui probationem maiorem neceſſaria exigit. *pro quibus omnibus ſunt cap. ira. 11. quæſt. 3. & cap. 2. de probat. & cap. ad noſtram iuncta gloſſ. antepenult. de iureiurand.* Et qui ordinem iuris non ſeruat, procedendo ſine libello, aut ſine conteſtatione litis, vbi ſunt neceſſaria: aut ſine dilationibus neceſſarijs: aut ſuperfluas concedendo: non admittendo iuſtas exceptiones: aut iniuſtas admittendo. Clement. ſæpè *de verb. ſign. interrogando ea, ad quæ pars reſpondere non tenetur. gloſſ. magna. capite ſecundo de confeſſor. libro ſexto.* Et qui in ſententia aliqua clauſula obſcura vtitur, qua condemnatus aliquo tempore ſe contra iuſtitiam defendere poſſit. Et qui appellationem, aut recuſationem, quam non debet, admittit: vel contrà, quam debet, non admittit, præſertim propter preces, aut munera, quod eſt peccatum quotidianum. S. Anton. *prima parte. tit. 7. capite decimo quarto, §. ſecundo.* aut differt ſine iuſta cauſa expeditiones iudiciorum petitorum. *Hæc Nauarrus.* & hæc quantum ad iudices.

Peccat qui probationem maiorem requirit, quàm neceſſaria ſit.

Peccat, qui ordinem iuris non ſeruat.

Peccat, qui in ſententia aliquam clauſulam obſcuram ponit. D. Ant.

Teſtis regularis quando peccat.

Quantùm verò ad teſtes Regulares dico quòd peccat, & incidit in caſum reſeruatũ teſtis Regularis, qui à Iudice ſuo cõpetente interrogatus ſecũdùm iuris ordinem iurat, & dicit falſum teſtimoniũ, tàm aſſerendo ea, quæ vera non ſunt, quàm tacendo ea, quæ vera noſcuntur. Vnde, vt caſus iſte ſit reſeruatus, neceſſe eſt, vt iuramentum falſum ſit factum à Religioſo, in iudicio, coram Superiore, vel coram alio iudice competente, & ab ipſo interrogatus ſit cum iuramento: quia ſi ex ſe deponat coràm iudice, abſque ipſius interrogatione, non incidit in caſum, cùm non iuret dicere veritatem. Benè verum eſt, quòd comprehenditur ſub litera tam is, qui examinatur vt principalis, quàm is, qui tanquam teſtis, ſi falſum dixerit, cùm litera ſimpliciter loquatur de iuramento falſo.

Comprehenduntur ſub litera tam principalis quàm teſtis, ſi non iurant veritatem.

Includitur etiam ille, qui interrogatus à iudice cum iuramento, vt dicat veritatem, illam occultat, ex eo, quia præceſſerat iuramentum de tenendo ſecretum: quia tale iuramentum non eſt ſeruandum, quando imminet rationabile nocumentum corporale, vel ſpirituale Reipublicæ, vel particularis perſonæ. *ita text. iuncta gloſſ. in cap. nerui: verb. à tranſgreſſione. diſt. 13.* Innoc. *in cap. qualiter in primo de accuſat.* Nam interpretatur iuramentum hoc, niſi fuerit product9 in teſtem: vnde hoc iuramentum ſeruari nequit abſque interitu ſalutis æternæ, quia inducit mortale, ſcil. taciturnitatẽ veritatis.

Innoc.

Includitur etiam ſub litera reus iuridicè interrogatus, ſi negat delictum, quamuis ob

Digitized by Google

ob confeſsionem eſſet morte plectendus, vnde niſi veritatem in iudicio palàm confiteatur, non eſt in foro animæ abſoluendus.

An qui vi tormentorũ confeſſus fuit falſum de ſe, peccauerit.

Hic verò ſtatim ſe offert dubitatio, quidnam dicendum ſit de illo, qui propter vim tormentorum confeſſus eſt de ſe aliquod crimen falſum: vel ne patiatur tormenta ei comminata à iudice, dicit ea, quæ non fecit? Num incidat in caſum reſeruatum? Reſpondeo quòd cùm confiteri de ſe crimina falſa, regulariter non ſit de ſe mortale, vt docet Nauarrus in Man. *cap. 18. num. 29.* quòd neque incidit in caſum reſeruatum: Nam detegere propria peccata vera, & facta, & imponere ſibi falſa, ſuo genere non eſt niſi veniale; quamuis per illud fama notabiliter lædatur, aut omninò amittatur. Sic Sotus *de rat. teg. vel deteg. ſecr. memb. 1. quæſt. 3.* Adrian. *in 4. de reſtitut. quæſt. 35.* quos ſequitur Nauarrus, *vbi ſuprà, num. 27.* Poterit tamen eſſe mortale in quatuor caſibus, ſcilicet, quando ex ſui ipſius infamia damnum animæ, aut vitæ propriæ, aut alienæ, aut honoris, aut bonorum alienorum ſequeretur. Animæ propriæ, ſcilicet, vt quando indigens notabiliter fama ad ſe honeſtè continẽdum, eam prodigit. Animæ alienę, vt quis pro iuſto habitus, hæreſes, aut alia ſua delicta detegit: quod probabile eſt, fore cauſam, vt alij in eandem incidant. Vitæ propriæ, vt qui crimen aliquod detegit, ob quod eiuſdem, aut alicuius membri iacturam mereatur. Infamiæ alienæ, vt quis Religioſus, aut Religioſa ſeipſam infamat peccatis, quæ ipſorum Ordini, aut Monaſterio notabiliter infamiam inferunt. Bonorum alienorum, vt cùm is, cuius opera ad ſui gubernationẽ Reſpublica indiget, ob illam ſe facit ad id ineptum. In his quatuor caſibus nemo negat eſſe mortale, ſeipſum infamare, quia præiudicat alteri, vel ſibi in his, quæ iure renunciare nemo poteſt, qualis eſt ſalus animæ, & ad illam neceſſaria. Sic Nauar. *vbi ſuprà num. 28. citans cap. iurauit: cũ ei adnotatis, de prob. c. tenor. de re iudic.* Totum hoc verum eſt: ſed non propterea ſequitur, quòd ſtatim ſit caſus reſeruatus, quia prædicta poſſunt fieri extra actum iudicij. ſi verò quis iuridicè interrogatus, infamat ſe, vel alium vno ex ſupradictis quatuor modis, ſicut peccat mortaliter, ſic incidit in caſum.

Sotus. *Adrian.* *Nauar.* *Mortaliter peccari poteſt in quatuor caſibus.* *Nauar.*

Excuſatur benè talis à peccato mortali, & per conſequens à caſu reſeruato, quando detegit aliquod tale, perſuaſus ſe torquendum eſſe, donec confiteatur, aut vitam amittat, vt ſingulariter dixit Sotus *de rat. reg. membr. 6. quæſt. finali,* quem ſequitur Nauar. *vbi ſuprà, num. 29.* quia eo caſu non tam mortis ſuæ dat cauſam, quàm vna morte multas redimit, vt Sotus ait. Confirmatur. *prædicta per ea, quæ habet Toletus in ſua ſumma l. 3. cap. 66. vbi dicit duo.* Primũ, quòd poteſt quis abſque peccato, in tortura manifeſtare ſuũ crimen verũ, quamuis non interrogetur iuridicè, & conſequenter ſe infamare: nec enim tenetur famam ſuſtentare cum tanto labore, cùm ſit ipſius Dominus. Sed hoc intellige exceptis quatuor illis ſupradictis caſibus. Secundum, quòd poteſt etiam ſine peccato mortali confiteri crimẽ falsò ſibi impoſitum, pro cuius confeſſione torqueтur: nec hoc eſt mortale, quamuis ſit ob talem confeſſionem ſuſpendendus. Sed hoc intelligi debet circa iuramentum, nam periurium ſemper eſt peccatum mortale: crederem tamen quòd in tali caſu, licèt peccaret mortaliter & propter periurium: tamen quia propter vim tormentorum id facit, non incurreret in caſum reſeruatum: Quamuis, ſi iam commiſſum ſit tale peccatũ iurando, confeſſarius non debet obligare, vt iterum verum dicat. Intelligendum eſt etiam, vt non noceat alteri, imponendo ei falſum: nam tunc contra iuſtitiam peccaret mortaliter, quia non eſt Dominus famæ alterius, ſicut ſuæ, & propterea incideret in caſum.

Excuſatur. *Sotus.* *Nauar.* *Toletus.*

Excuſatur autem teſtis, quando in iudicio regulari non dicit veritatem, de qua interrogatur in multis caſibus.

Excuſatur teſtis.

Primò, quando iudex non eſt competens: nam tunc quia non habet iuriſdictionem, & authoritatem omninò: vel ſi habeat, non tamen

tamẽ ſuper eum, cùm ſit exemptus propter aliquod priuilegium: ideo non tenetur ei reſpondere verum.

Secundò quando iudex non ſeruat ordinem iuris, nempè quando iudex interrogat de aliquo delicto, quod notorium non eſt: neq; de eo habetur ſemiplena probatio: neque eius infamia præceſſit: neq; indicia approbata intercedunt: neque ex eius occultatione alteri deuenit notabile nocumentũ, quamuis indirectè in damnum accuſatoris redundet: non tenetur ille iudici reſpondere ſecundũ iuris intentionẽ, rei veritatem manifeſtãdo: ſatis enim eſt, eũ, qui iurat, dicere veritatem iuxta intentionem ſuam. S.Thom. 2.2. *queſt.* 70. *art.* 1. *vbi Caiet Maior. in* 4. *diſt.* 25. *qu.* 18. *vide Nauar. in Man. cap.* 12. *num.* 9.

Tertiò excuſatur teſtis à dicenda veritate, & etiã à caſu reſeruato, quãdo probabiliter timet ſibi, ex hoc teſtimonio aliquod magnũ damnũ ſpirituale, aut tẽporale perſonę, honoris, aut bonorũ euenturũ, ſecũdùm Baldũ receptum *in ca. cùm nũcius. de teſt. & eundem, & Felinum in cap. dilectorum, de teſt. cogend.* Et ſi ex eo ſcandalum oritur: iuxta Syluestrum, *verb. denunciatio, queſt.* 1. *& verb. correct. qu.* 7. *ſub finem.*

Felin.

Quartò excuſatur etiam, ſi interrogatus à iudice, an aliquid ſciat, quod ipſe vel audiuit, vel habuit in conſultatione, & eo magis in confeſſione: tunc enim debet reſpondere ſe neſcire, quia quod audit, neſcire dicitur. *l.* 2. *vbi gloſ.* §. *idem habeo. ff. de aqua pluu. arc.* Quod nota pro excommunicationibus fulminatis contra ſcientes talem, vel talem rem fuiſſe ſubreptam, quòd non teneantur reuelare audientes, nec aduocati, neque illi, qui vt conſulentes ſciunt, prout apud omnes ſummiſtas, & Doctores eſt in confeſſo.

Notanda eſt hæc doctrina.

SEXTVS CASVS.

PRocuratio, auxiliũ, ſeu conſiliũ ad abortum faciendum poſt animatum fœtum, etiam effectu non ſecuto.

Pauca de hoc caſu dicenda veniunt, quia rarò occurrit, & etiam, quia cognitis terminis, nõ habet difficultatem. Primò igitur videndum eſt, quæ requirantur ad hoc, vt verè dicatur, & fiat abortus: & dicimus breuiter, quòd tunc fit, quando poſt animatũ fœtum in ventre matris prouocatur aliqua via, ſiue potione, ſiue baculo, ſiue alio modo, vt fiat abortus. Quod quidem peccatum graue, & grande eſt: nam vt rectè ait Syluester *verbo abortus, nu.* 1. Abortum, & ſterilitatis venena procurans homicida eſt, & mortaliter peccat. *cap. aliquando. & ſequ.* 32. *queſt.* 3. Et ſi fœtus erat animatus, debet capite puniri, quia verus eſt homicida: ſi verò erat inanimatus; ſi nobilis eſt ſceleris auctor, parte bonorum amiſſa relegatur: ſi ignobilis, dãnatur in metallum. *ff. de pœnis. l. ſi aliquid,* §. *qui abortionis.*

Grauitas huius peccati.

Secundò videndum eſt, quando dicatur animatus fœtus, & circa hoc dicimus breuiter, quòd in maſculis eſt poſt 40. dies: nam tunc anima corpori infunditur; & in fœminis poſt dies octoginta; vnde hic nõ agimus de qualibet animatione pro caſu reſeruato, ſed de infuſione animę rationalis; nam licèt quando anima eſt vegetatiua, & quando etiam ſenſitiua in embrione, ſi quis procuret abortum, peccet mortaliter, non tamen incidit in caſum: ſed benè quando fœtus animatus eſt anima rationali. Et tunc nõ ſolùm procurans abortũ incidit in caſum reſeruatum, verùm & incurrit in irregularitatem, quia cum fœtus ille ſit animatus anima rationali, procurans abortũ homicida eſt; ex quo ſequitur, quòd etiam fiat irregularis. Vide D.Thom. *in* 4. *diſt.* 31. *in litera.* quem ſequitur Syluester *vbi ſuprà*. Ponit hic dubium Syluester, & eſt tale: Vtrum cenſeri debeat homicida, ſi dubitatur de fœtus animatione? Et reſpondet, quòd in foro contẽtioſo vbi agitur ad pœnam, interpretatio fieri debet in partem mitiorem. *lib. interpretatione. ff. de pœnis:* ſed in foro animæ, vbi agitur ad placandũ Deũ, & emẽdationẽ, debet quis ſe reputare homicidã, quia maximè in talibus tutior via eſt eligenda, *vt in cap.*

Fœtus quando dicatur animatus.

D.Thom. Syluest. dubium.

Reſponſio.

N *iuuenis,*

Digitized by Google

Abortus quãdo procurari poſſit.

iuuenis, *deſponſ.* & bonarum mentium eſt ibi culpam timere, vbi culpa non eſt, *cap. ad eius in fin. diſt.* 5.

Tertiò videndum eſt, quando poſſit procurari talis abortus: & dico breuiter, quòd pluribus vijs, potione ſcilicet, baculo, onere, vel alio modo.

Quartò ponderanda ſunt verba illa, *etiã effectu non ſecuto*: ex quibus infertur, tunc dici opus conſummatum in caſu noſtro, quãdo mulier acceperit id, ob quod poterat ſequi abortus, quamuis poſtea ille non fuerit ſecutus.

Quintò, dum dicit: *Ad abortum faciendum*, intelligi debet, etiam ſi illum procurauerit ad bonum finem, ſcilicet, ad præſeruãdam mulierem à morte: facit ad hoc id, quod habet Syluester *in verbo medicus* §. 4.

Sextò, dum dixit: *auxilium ſeu conſilium*, patet, quòd non ſolùm ille, qui hoc procurat, verùm & qui auxilium quoquo modo præbet, ſiue circa potionem cõficiendã, ſiue circa potationem ipſius potionis, ſiue perſuadeat mulieri, & adiuuet ipſam ad tale facinus, ſiue etiam ad hoc præſtet cõſiliũ; nã ſemper peccat mortaliter, incidit in caſum reſeruatum, & irregularitatem incurrit.

Et quia de potione venefica ad procurandum abortum verba fecimus, placuit etiam hic ſubnectere pauca de eo, qui dat potionem veneficam, ſiue de eo, qui veneno procurat, vt Religioſus quis, ſiue etiam ſecularis vitam amittat, ad quidnam teneatur.

Circa quod reſpondeo, quòd quia fusè de hoc differit Emanuel Rodriquez, *in 2. tom. quæſt. regular. quæſt.* 33. *art.* 4. ſub titulo: *Qua pœna ſint puniendi venefici*, placuit hic trãſcribere ipſiuſmet verba, prout ſequitur.

De potione veneni, qua quis occidit quempiam, quàm graue peccatũ ſit.

Reſpondeo dicendo, quòd clericus, qui veneno quépiam occidit, præter quàm quòd in pœnam homicidij incidit, quia verò grauiùs deliquit, quàm ſimplex homicida, dignè poſt depoſitionem grauiori detruſione, & longiori puniendus eſt: plus eſt enim hominem veneno necare, quàm gladio, *vt in l.* 1. *C de maleſic & math. continetur.* Vnde dicit Bald. *in l. nemo Cod. de ſumma Trin.* quòd qui veneno occidit, dicitur proditoriè occidere, & vt communem allegando aliquos, ſequitur Diaz de Lugo *in ſua pract. cap.* 95. qui credit, quod propter execrabile delictum, quod clericus, qui venenum emit, vt daret alicui, tamen parauit, & per eum nõ ſtetit, eadem pœna puniatur, ac ſi dediſſet. Quòd eius additionator Salzedo eodem loco, verbo, ac ſi dediſſet, intelligit, eum qui ad actum proximum acceſſit, & quia venenum propinauit, ſed venenatus adhibitis medicamentis mortem effugit, tunc enim pœna ordinaria eſt puniendus, prout explicat Couarruuias *in Clem. ſi furioſus.* 2. *part. relect. num.* 11. non verò quandò tentat aliquem veneno occidere, & ea de cauſa venenum emit, ſed non propinauit, quia fortè pœnituit, aut fuit impeditus, tunc enim pœna extraordinaria iudicis arbitrio eſt plectendus. Sic Rodriquez, & addit infrà.

Diaz. *Salzedo.* *Couarr.*

Sixti Quinti Conſtitutio.

Aduertendum eſt circa hoc, quòd Sixtus Quintus Romæ anno 1588. 4. Calend. Decẽb. Pontif. ſui anno 4. edidit quandam conſtitutionẽ, in qua definiuit: *Aduerſus quaſcunque perſonas ſæculares, Eccleſiaſticas & quorũcumq; Ordinum Regulares, qui venenoſis medicamentis, potionibus, vel alijs modis abortus maturi, ſiue immaturi, animati, ſiue inanimati fœtus eiectionẽ procurauerint, vel venena, aut potiones, ne mulieres concipiant, propinauerint, vel conſilium præſtiterint, deponendi & degradandi ſunt à iudicibus eccleſiaſticis, ac curiæ ſæculari poſtea tradendi, vt capitalem pœnam patiantur, & ipſo facto excommunicauit, reſeruando abſolutionem Sedi Apoſtolicæ.*

Moderatio Greg. 14.

Circa quam conſtitutionem eſt notandũ, quòd Gregor. 14. anno 1591. pridiè Calend. Iulij, Pontif. ſui anno primo conſtitutionem ſupradictam in hunc modum moderauit, vt dicta excommunicatio ſibi, & ſucceſſoribus reſeruata, quilibet confeſſor approbatus ab ordinario & ad hoc deputatus, poſſit ab ea in foro conſcientiæ tantùm abſoluere. Prælati verò Regulares per eorum priuilegia etiam in foro exteriori poſſunt ſuos Religioſos de hoc crimine conuictos abſoluere. Vide Rodriquez vbi ſuprà.

Dubi-

Digitized by Google

Dubit. Dubitatur hic, quid dicendum de illo Religioſo, qui neſciens mulierem eſſe grauidam, daret ei potionem quandam, propter quam poſtea illa facit abortum? Num incidat in caſum? Reſpondeo quòd Reſol. non, quia copulatiuè omnia debent ſimul concurrere, ſcilicet, quòd mulier verè ſit grauida, quòd fœtus ſit animatus anima rationali, quòd detur potio, & quòd detur tali fine, & intentione, alioquin non incurreret in caſum reſeruatũ. Et hæc quantùm ad hoc.

SEPTIMVS CASVS.

F*Alſificatio manus, aut ſigilli officialium Monaſterij, aut Conuentus.*

Pro declaratione huius caſus ſciendum, quòd nomine officialium Monaſterij, ſeu Conuentus diuerſimodi intelliguntur, iuxta varietatem Religionum; nam in Monaſterijs Monachorũ, ſunt Abbas, Prior, Cellerarius, Procurator, & huiuſmodi: in Monaſterijs Monialium ſunt Abbatiſſa, Prioriſſa, Vicaria, &c. In Conuentibus ſunt Generalis, Procurator Generalis, Prouincialis, Guardianus, Vicarius loci in abſentia Guardiani, & huiuſmodi. Quando ergo quis falſificat manum aliquorum prædictorum, aut falſificat ſigillum alicuius eorum ad malum finem, peccat, & incidit in caſum. Et quamuis iuxta Syluestrum, *verbo falſitas*, ad falſi- Syluest. tatem tria requirantur, ſcilicet, vt ſit veritatis mutatio, & vt fiat cum dolo, hoc eſt, ſciēter, cum animo inferendi damnum, & realiter illud ſubſequatur. Nihilominus ad incurrēdum hunc caſum, ſufficit mutatio veritatis, & dolus, licèt nō ſequatur damnum: & ratio eſt, quia per falſificationem manus, vel ſigilli iam eſt opus conſummatum. Sic Graffi. Graffius hic, nihilominus ſi nullum ſequatur damnum, nempè quia noluit vti tali falſa ſcriptura, ſeu ſigillo, ſed combuſſit, vel lacerauit, non video, quomodo incidat in caſum reſeruatum, quādo nec peccat mor- Anton. Butr. taliter: nam ex notatis per D. Anton. de But. *in c. penult. num. 3.* de crimine falſi ſola falſificatio literarum ſine vſu non obligat quēquam ad pœnam falſi, & falſificatio ſcripturę, quam non probat, neque inducit pœnam falſi; ergo neque incidit in caſum reſeruatum.

Si quis verò vtatur ſigillo Superioris, nō malo animo, ſed vt ſuæ literæ ſecuriùs perueniant ad manus illius, ad quem mittũtur; tunc nō eſt caſus reſeruatus, quia deeſt malus animus, & frequenter fit in Religione.

OCTAVVS CASVS.

F*Vrtum de rebus Monaſterij, aut Conuentus, in ea quantitate, quæ ſit peccatum mortale.* Furtum quid.

Pro intelligentia huius caſus ſciendum, quòd furtum propriè ſecũdùm S. Thomam, D. Thom. 2. 2. *quæſt. 66.* eſt acceptio rei alienæ occulta. Sed accipiēdo furtũ in ampliori ſignificatu, prout includit rapinã, latrociniũ, & prædã, eſt cōtrectatio rei alienæ, fraudulosa, inuito domino, lucrifaciēdi gratia, ſiue ipſius rei, ſiue vſus rei, ſiue poſſeſſionis, *l. 1. ff. eo.* & notanter dicitur primò CONTRECTATIO, quia ſine ea non eſt furtum, etiam ſi voluntas interueniat, aut verbum, quoad homines, *vt in d. l. 1. §. 1.* Secus quoad Deum capit. vulgaris de pœnit. *diſtinct. 1. & c. ſi propterea. 14. quæſt. vlt.* quia eſt contra illud præceptũ quintum: NON CONCVPISCES. Secundò dicitur REI ALIENAE, quia in re propria non poteſt eſſe furtum. Et nomine REI ALIENAE, ſeu DE REBVS MONASTERII intelligitur, non ſolùm de rebus ipſius Monaſterij aut Conuentus in communi, nempè de rebus pertinentibus ad communitatem, tã mobilibus, quàm immobilibus, tam de ijs, quæ vſu quotidiano conſumuntur, quàm de ijs, quæ durant: verùm etiam de rebus particularibus ad particularem vſum Religioſi cōceſſis, prout fuit declaratum à Summo Pontifice legiſlatore, ſicut refert Pater Sorbus, *in additio. ad* Sorbus. *compen.* & ratio poteſt eſſe firma, quia licèt apud Regulares omnia ſint communia; nihilominus vſus aliquarum rerum non

Digitized by Google

non eſt omnibus communis, & debet à Superioribus limitari, qui habet authoritatẽ diſpẽſandi res Monaſterij Fratribus & Religioſis ſibi ſubditis, prout melius ſecundùm Deũ eis videbitur, attendendo ad gradus, & ad officia vniuſcuiuſq. Religioſi. vide Azor. *lib. 12. cap. 11. quæſt. 6.* Quibus addendum eſt, quòd incidit in caſum reſeruatum, non ſolum qui à Religioſo particulari furatur, & ſubripit res Monaſterij, ſeu Conuentus à Superiori ſibi conceſſas; verùm & qui ſubriperet ab eo aliqua ſcripta, in quib' ille multum vigilauit: nam tunc illud iudicatur furtum magnum, vt dixit Angelus, *in li. 1. C. vnde vi.* Aeſtimatur enim quãdoq; res plus vni, quàm alteri propter aliquã cauſam particularem. Quod intelligitur non ſolùm, quando talis ſcripta ſubriperet, vt illis vteretur contra voluntatem Domini, verùm, & quando malo fine id faceret, ſcilicet vt combureret, vt proijceret in foueam, vel in ſterquilinium. Et eò magis hoc, quia in tali caſu non ſolùm interuenit furtum, verùm & contemptus rerum ſacrarum, cõtra quos iudicio meo poſſet inquiri, quidnam ſentiant de fide.

Azor.

Subripiens ſcripta incidit in caſum.

Angel.

Dixi Fraudulosã, quia ſine animo furandi non committit furtum. Dixi inuito Domino, quia ſi credit Dominum permiſſurum, & ſubeſt iuſta cauſa credendi, non tenetur, ſecùs ſi non ſubeſſet. *l. ſi is, qui rem. ff. eo.* & dicitur: Dominus inuitus, etiam ſi videat rẽ auferri, quãuis non contradicat, ſcilicet ex timore, vel verecundia. *l. penult. ff. eo.* aliàs non contradicendo, cùm poſſit, videtur conſentire. *argumentum cap. error: diſtinct.* 82. Dixi Ipſius rei vſus, vel poſſeſſio, quia non ſolùm committit furtum, qui rei dominum vult lucrari, ſed etiam, qui vult in re ipſa lucrari vſum, & poſſeſſionem. *lib. qui ſaccum. ff. eod.*

Vt autem Religioſus incurrat in hunc caſum, duo concurrere debent: vnum quòd ſit furtum, alterum, vt ſit in ea quantitate, quæ faciat peccatum mortale: quæ quia non eſt deciſa, relinquitur iudicio boni viri. Pro quo ſciendum, quòd quantitas modica aliter conſideratur in foro exteriori, & aliter in foro interiori: nam in foro exteriori Iureconſultus *in l. ſi oleum. §. ſi 1 ff. de dolo.* declarauit, modicam quantitatem illam eſſe, quæ non excedit ſummam duorum aureorum. At in foro interiori Nauarrus *lib. 3. de conſil. de regul conſil. 75. numer.* 18. dat quandam regulam generalem dicens, quòd ſufficit illa quantitas, quæ requiritur, vt furtum laici ſit mortiferum: deinde deſcendit ad taxandam hanc quantitatem pro peccato mortali, & ait furtum vſque ad vnum Iulium, vel regale excluſiuè, non eſſe mortiferum. Pater Sorbus *in addit. ad compend.* dicit, quòd debet pertingere ad valorem duorum. Vide quæ de his diximus ſuprà, *in expl. 4. caſus verſus finem, ibi: Quoad tertium.*

Quæ quantitas faciat peccatum in furto.

Nauar.

Sorbus.

Dubitatur hic, an ſit caſus reſeruatus furari in Eccleſia res ſpirituales, vt ſunt, reliquiæ, calices, veſtes altaris, & huiuſmodi. Reſpondeo cum Sylueſtro, *verbo reliquia. quæſt.* 2. quòd ſic. Imò quia talis aufert ſacrum de ſacro, vel ſacrum de non ſacro, ſacrilegium committit. *cap. ſi quis. 17. quæſtio 4.*

Furtum factum in Eccleſia, quo modo cenſeretur.

Sylueſt.

Sed num incidat in excommunicationẽ, qui furatur calices, & patenas? Reſpondeo quòd ſecundùm Panormitanum *in cap. ex literis, de fur.* non eſt excommunicatus, niſi cum furto ſimul effregerit portas Eccleſiæ, vel armentaria, aut feneſtras: ita Sylueſter. *verbo furtum, num. ſeptimo.* Et hoc probatur *per cap. conqueſtus, de ſentent. excommunicat.* vbi habetur eſſe excommunicatos ſacrilegos, qui effringunt, & ſpoliãt Eccleſias. Quæ decretalis non excommunicat, ſed ſupponit eſſe excommunicatos, ſiquidem iubet denunciari eos vt tales. *argum. cap. paſtoralis. §. verùm de appellat.*

An incidat talis in excõmunicationẽ.

Sylueſt.

Ad incurrendam ergo hanc excommunicationem duo requirũtur, ſcilicet perfringere, & furari, & ob id effringens crucem, ſacrarium, aut perpetrans ſimilia ſcelera ſi non furatur, non incurrit in excommunicationem, prout poſt Panormitanum tenet Anonius 3. *part. titul.* 24. & Caietanus

Duo requiruntur, vt incurrat quis hanc excommunicationem.

in

Eccleſiæ nomine quænã veniant. in ſumma. Nomine verò Eccleſiæ intelligũtur Monaſteria, Hoſpitalia, & reliqua pia ædificia auctoritate Epiſcopi ad id ſacrata, & non alia, ſecundùm Panorm. *in d. cap. conqueſtus c. ad hac, de religioſis domib.* *Effractio quomodo intelligatur.* Is autem dicitur effringere Eccleſiam, qui effringit, vel effodit parietem, aut frangit fores, diruit ſeras, & qui impellendo, vel quocunque alio medio violento ingreſſum ſibi parat, prout tenet Sylueſter, *verbo, excommunicatio. 7. numer.* 8. non autem qui reſerat eas claue, ſiue eam ſubripuerit, vel extorſerit, ſiue non. iuxta communem, quam ſequitur Nauarrus *in Man. capit. 27. numer. 94.* *Nauar.* *Grauitas huius peccati ex multis. Rodriq.* Inſuper vt cognoſcatur, quam graue malum ſit furari in Religione, & ab omnib' Religioſis explodatur tale facin'; apponã hic, quæ habet Rodriquez *tom. 2. qq. regul. quæſt. 38. art. 1.* ſub titulo: *Qua pœna ſint puniendi Religioſi fures,* & habet ſic: Reſpondeo quòd quidam modernus Ioannes Trullo *lib. 2. canon.* regul. cap. 23. num. 9. nimis rigidè, religioſè tamẽ *Ioannes Trullo.* cum furibus ſe gerit; ait enim, quòd eſt graue crimen in Religione peccatum furti, & vt incorrigibilis eſt tractandus, ita quoque fur in Religione eſt puniendus.

Quòd ſi contra obijcias (ait) qua ratione propter furtum, quod duntaxat damnum eſt temporale, abijciendus ſit Frater, propter quem Chriſtus mortem pertulit? Reſpondet primò, quòd fures in Religione non ſolùm rebus temporalibus, ſed etiam ſpiritualibus nocent, deinde & ſanctã congregationem cõturbant, bonumq; aliorũ ſpirituale impediunt. Eſt quoque alia ratio in ipſorum furum vtilitatẽ, vt cùm expulſos ſe intueantur, confuſione, tribulationeque percuſſi, ad cor reuertantur. Quapropter (ait) propter ipſorum, illorumque ſpirituale bonum, tanquam iuſta infligitur eis pœna huiuſmodi. Vide hoc ad longum apud Rodriquez vbi ſuprà.

An liceat furari intuitu pietatis. Aliud dubium hic ſubnectam: Num incidat in caſum reſeruatum Religioſus, qui intuitu pietatis furatur aliquid de rebus Monaſterij, ſeu Conuentus, quod conſtituit peccatum mortale, vt ſcilicet inde faciat eleemoſynam? Reſpondeo quòd ſic, *& elicitur ex cap. non eſt putand. 14. quæſtio. 5. & cap. ſi fortè. ibidem.* vbi habetur, quòd etiam ſi totum retribuat pauperibus, quod abſtulerit, non minuit peccatum: nam ſpecies furti eſt ex alieno largiri. *l. ſi pignore ff. de putatis.* Niſi neceſſitas pauperis fuerit extrema, quæ æſtimanda eſt iudicio boni viri, vt quæ moraliter præ ſe fert periculum magnum damni ſalutis vitæ. *cap. ſi quis de furtis.* excepto hoc caſu non excuſantur Religioſi, qui intuitu pietatis furantur, ſiue ſint in adminiſtratione, ſiue non. Vide Graffium hic.

Tu tamen limita in noſtra Religione Minoritana circa ea, quæ communiter dari ſolent pauperibus, iuxta præſcriptam formam à Nicolao 3. *in cap. exijt de verb. ſignif.* *Nicol. 3.* Et inſuper limita, quando in dando quis habuerit exceſſum charitatis, & ille, cui datur, fuerit in extrema neceſſitate: nam de talibus, & ſimilibus quamplurima exempla habemus in Chronicis noſtris ex ſanctiſſimo P. Noſtro Franciſco, qui etiam aliquando habitũ, quem deferebat, dabat.

NONVS CASVS.

LApſus carnis voluntarius opere conſummatus.

Materia hæc valde delicata eſt, & ideò cum magna diſcretione tractanda. Igitur ad hoc, vt quis Religioſus incurrat in hunc caſum, opus eſt, vt incidat in lapſum carnis voluntariè, & quòd illud opere compleat: & hoc tam in prima perſona quàm in ſecunda, quomodocumq; & ſecundùm quaſlibet ſpecies: nam omnes comprehenduntur in hoc caſu. Vide quæ habet D. Thomas opuſcul. 4. Nomine *lapſus carnis* intelligitur effuſio ſeminis quomodocunque procuratus cum actu exteriori: & debet eſſe *voluntarius*, alioquin non erit pertinens ad hunc caſum: Et dicitur *opere conſummatus*: nam licèt lapſus carnis voluntarius non conſummatus opere ſit peccatum mortale, cùm Deus potiùs ani- *D. Thom.*

Digitized by Google

mum, quàm opus conſideret; non tamen erit caſus reſeruatus, cùm ille requirat opus externum perfectum, & completum. *Vide doctores in c perpetuo. de elect. in 6.*

Graſſ. Hinc fit (ait Graſſius) quòd tangens perſonam, quantumcunque libidinosè faciendo varios actus impudicos, abſque tamen ſeminis effuſione, licèt peccet mortaliter, vt dixit Caiet. *2. 2. q. 148. art. 5.* non tamē includitur ſub littera, ſed oportet, quod ſit conſummatus cum ſeminis effuſione. Hic verò ſubnectam aliqua dubia.

Dub. Primum dubium. An Religioſus cogitans turpia aduertenter, & ſe delectans in illis, in pollutionem labitur, abſque tamen contactu manuum, vel alterius inſtrumenti, propterea incidat in hunc caſum? Reſpondeo quòd aliquibus videtur vera pars affirmatiua; nam hic eſt lapſus carnis voluntarius, ſcil. quia voluntariè cogitat turpia, & opere cōſummatus, quia iam polluitur. *Vera ſententia.* Nihilominus oppoſita ſententia eſt verior, & omninò tenenda, per ea, quæ pluries diximus, præcipuè verò *in art. 3. ſect. prima vbi.* Quartò notandum, nempè quòd ad hoc, vt ſit caſus reſeruat⁹, requiritur actio externa, non ſolùm in vltimo effectu, ſed etiam reſpectu mediorū, nempè vt cum aliquo opere externo id procuret. At verò in caſu propoſito, licèt & cogitādo turpia, & ſe polluendo committat quis peccatum mortale; nō tamen incidit in caſum reſeruatum, quia talis pollutio habet originem, & eſt cauſata à cogitatione interna, de qua non ponitur caſus, & inſuper, non fuit procurata cum actione externa, ſcilicèt cum manu, cum motu, vel cum tactu tertiæ perſonæ. Quod dico, quia non eſt neceſſe, vt tertia perſona cū manu ſua propria procuret pollutionē tangendo, & contrectando virilia; ſed ſufficit, quòd quis in lecto tangat alterius corpus libidinosè, vel extra lectum tangat pudenda, vel viciniora loca aliquo modo, & ex tali cōtactu oriatur pollutio, quia ſic concurrūt requiſita ad caſum reſeruatū, nempè lapſus carnis voluntarius & per opus externum procuratus.

Idem dicimus de Religioſo illo, qui cum alio deuenit ad oſcula, ad tactus, ſeu amplexus impudicos, ſiue in propria, ſiue in aliena perſona in lecto, qui poſtea dormiens, incidit in pollutionem ſiue ierit ad cubandum cum hoc propoſito, ſiue abſque eo: & ratio eſt, quia tunc lapſus carnis non fuit opere conſummatus, dum vigilaret.

Graſſ. Dub. Pater Graſſius ponit aliud dubium hic de Religioſo, qui cubans cum alio, deuenit ad actum propinquum operis explendi, & cùm ſentiret ſe de proximo ſemen emiſſurū, diſiūxit ſe à perſona illa, & extra vas ſeminauit, an ſcil. incurrat in hunc caſum. Et videtur, quòd nō, quia tunc dicitur actus conſūmatus in ſecundam perſonam, quando fuit ſecuta pollutio cum illa, quod modò non fuit. *Vera ſententia.* Nihilominus oppoſitum eſt verum, ſicuti à ſimili, qui membrum ponit in partes pudendas contra naturā, licèt intus ſemen nō effundat, quando eſt effundēdū, ſed in fine extra vas effūdit, dicitur verè ſodomita, & cōprehenditur ſub caſu reſeruato, vt vult Iulius Clarus in ſua praxi §. *Sodomia. in fine.* nō enim in fraudem legiſlatoris eſt aliud faciendum. *cap. conſtitut. de conceſſio. præbend.* Sic nec in fraudem legis. *Hucuſq; Graſſius.*

Dub. Vertitur in dubium ab aliquibus de Sodomita, qui patiens eſt, an talis incidat in hunc caſum reſeruatum: *Reſolut.* ſed miror, quomodo hoc in controuerſiam ducatur, cùm luce clara pateat, talem incurrere, ſicut & ille, qui agens eſt, & quia de ſe hoc clarum eſt, nō eſt, cur in huius rei probatione diutius immorer, ne amplius conſcribendo talia mens pura perturbetur.

Et quia in decreto fœlic. record. Clem. VIII. datur facultas Generali cum Capitulo Generali, & Prouinciali cum Capitulo Prouinciali, vt poſſint alios caſus ſibi reſeruare, maximè circa materiā eiuſdem caſus, vt puta circa lapſum carnis poteſt reſeruari tactus impudicus, oſculum, &c. vt videre eſt ſuprà in Decreto, *ſub num. 3.* Et aliquando fit reſeruatio de tactu impudico: ſubiūgam hic aliqua ad propoſitū. Caſ⁹ ſic ſolet proponi:

Tactus impudicus & enormis.

Pro

Digitized by Google

Pro cuius declaratione ſciendum, quòd non defuerunt aliqui, qui dixerũt, quòd impudicitia reſpiciebat intentionem turpẽ, & enormitas reſpiciebat partem illã corporis, quæ tangebatur. Sed verior ſententia eſt, quòd impudicitia reſpicit partem, & locum corporis: enormitas verò reſpicit intentionem prauam. Probo intentum ex D. Thom. 2.2.*c.*151.*art.*4.*in corp.* vbi ait: Pudicitia à pudore dicitur, in quo verecũdia ſignificatur, & ideo oportet, quòd pudicitia propriè ſit circa illa, de quibus homines maximè verecundantur: Maximè autẽ verecundantur homines de actibus Veneris: *& infrà:* & ideò pudicitia attenditur propriè circa venerea, & præcipuè circa ſigna venereorum, ſicut ſunt aſpectus impudici, oſcula, tactus: & quia hæc magis ſolent deprehendi, ideò pudicitia magis reſpicit huiuſmodi exteriora ſigna. Ex qua doctrina colligitur clarè, quòd impudicitia non eſt circa intentionẽ ſolùm, ſed præcipuè circa partes pudẽdas exteriores: vnde tactus impudicus erit ille, qui fit tangendo partes verendas: & enormis erit, ſi cum praua intentione id fiat: nã vtrumque requiritur ad hoc, vt ſit caſus reſeruatus, nempè quòd interueniat tactus, & pars impudica corporis, ſuper quã fit tact⁹. D. Thom.

Hoc dico maximè, quia poteſt dari tactus impudicus de ſua natura, & non enormis, dum quis vel ſua, vel alterius pudenda tangit ad bonum finem, nempe vt purget, vt medeatur, & huiuſmodi: & cùm deficiat intentio praua, non ſolùm non erit peccatũ & caſus reſeruatus: verùm & multoties fiet cum maximo merito, ſcilicet propter charitatem illam proximo factam, quod freq: ẽter practicatur in infirmarijs Religioſorũ. Item, ſi quis haberet intentionem prauã, & non tangeret locum, & partem corporis, in qua propriè reſidet pudicitia, ſed ſolùm tangeret alterius manum, vel faciem, vtique nõ incideret in caſum. Vtrũq; ergo coniungi debet, & tact⁹ impudic⁹ reſpectu partis corporis, in qua reſidet pudicitia, quęcũq; ea ſit; & enormitas reſpectu intentionis prauæ.

Concludam hanc materiam, ſi priùs adijciam hoc, ſcilicet, quòd circa vitium nefandum contra Clericos, & Religioſos, & vltra diſpoſita in Conc. Lateranenſ. ſub Alex. III. relato *in cap. clerici. de exceſſ. prælator.* pœnæ fuerunt aggrauatæ per duas Conſtitutiones Pij V. quarum prima eſt ſub datum Romæ Calend. Aprilis, 1566. & incipit: *Cùm primùm*, in qua in §. *ſi quis crimẽ*, ſic habetur: *Si quis crimen nefandum contra naturam, propter quod ira Dei venit in filios diffidentiæ, perpetrauerit, curiæ ſæculari puniendus tradatur: & ſi clericus fuerit, omnibus ordinibus degradatus ſimili pœna ſubijciatur.* Altera verò Conſtitutio de priuatione clericorum propter incontinentiam, & eorum traditione brachio ſæculari, eſt eiuſdem Pij V. publicata Romæ die 3. Septembr. quæ incipit ſic: *Horrendum illud ſcelus, quo polluta fœdataq; ciuitates tremendo Dei iudicio conflagrarunt, acerbiſſimum nobis dolorem intulit grauiterq; animum noſtrum commouet, vt ad illud quantum fieri poteſt comprimendũ ſtudia noſtra cõferamus. Sanè Lateranenſi Concilio dignoſcitur conſtitutum, vt quicumque Clerici illa incontinentia, quæ contra naturam eſt, propter quam ira Dei venit in filios diffidentiæ, deprehenſi fuerint laborare, à clero deijciantur, vel ad agendam in Monaſterijs pœnitentiam detrudantur. Verùm ne tanti flagitij contagium impunitatis ſpe, quæ maxima peccandi illecebra eſt, fidentius inualeſcat; clericos huius nefarij criminis reos grauiùs vlciſcẽdos deliberauim⁹, vt qui animæ interitũ non horreſcũt, hos certè deterreat ciuiliũ legũ vindex gladius ſecularis. Itaq; quod nos iam in ipſo Pontificatus noſtri principio hac de re decreuimus, plenius nũc fortiuſq; perſequi intendentes, omnes, & quoſcunq; presbyteros, & alios clericos ſæculares & regulares cuiuſcunq; gradus & dignitatis, tam dirum nefas exercentes, omni priuilegio clericali, omniq; officio, dignitate, & beneficio Eccleſiaſtico præſentis canonis auctoritate priuamus. Ita quod per iudicem eccleſiaſticum degradati, poteſtati ſtatim ſeculari tradantur: qui de eis illud idem capiat ſupplicium, quod in Laicos hoc in exitio deuolutos legitimis reperitur ſanctionibus conſtitutum.* Animaduertẽdæ ſunt Bullæ Pij V. pro nefando euitando.

De ijs verò, qui in actu confeſſionis ſollicita-

citauerint pœnitentes, quid dicendum, & an ſuſpecti ſint de hæreſi, *vide in 1. parte. in ſect. 2. art. 22. per totum.* Item qua pœna puniendi ſint confeſſarij, qui inceſtum cum filiabus ſpiritualibus committunt, & qua pœna ſint puniendi illi, qui maſculos ad Sodomiã inducunt paulò poſt confeſſionem. vide omnia hæc fusè apud Rodriquez *in qq. regul. tom. 2. quæſt. 26. art. 1. & 2.* Pro nunc breuiter dico, quòd qui in confeſſione iſta ſollicitãt ad malum tam mulieres, quàm pueros, ſunt ſuſpecti de hæreſi, & Inquiſitores hæreticæ prauitatis poſſunt inquirere contra eos, prout dictum eſt in præallegat. *art. 22. ſecundæ ſectionis primæ partis.* At quãtùm ad ſollicitantes ad malum filios, & filias ſpirituales extra actũ confeſſionis, tales (inquã) nõ cẽſentur ſuſpecti de hęreſi, nec Inquiſitores de his poſſũt agnoſcere, prout affirmat doctiſſimus Nauarrus *li. 5. conſil. tit. de hæretic. conſ. primo.* Et ratio huius eſt, quia Conſtitutio ſummi Pontificis, quæ poſita eſt in prædicto *articul.* 22. tantùm loquitur de his, qui in actu, vel iuxta actum confeſſionis hoc crimẽ committunt, maculãtes, quantũ ex ſua parte eſt, actum à Deo Optimo Maximo inſtitutũ, & ordinatum ad animas purificandas, ratione cuius ſuſpecti de hæreſi iure optimo reputantur. Quæ præſumptio ceſſat in his, qui multò poſt tranſactum dictum actum id perpetrant, in eo enim innuũt, nolle ipſum actũ confeſſionis ſuis ſedibus cõmaculare, & per cõſequens eũ ſanctũ à Deo ordinatũ, & inſtitutũ prædicant. Sed quomodo debẽt puniri? Reſp. quòd ſi eorum delictum fuerit probatum; ſunt deponendi. Quod probatur ex cap. ſi quis ſacerdos. 30. q. 1. vbi ſic habetur; *Si quis ſacerdos cum filiabus ſpiritualibus fornicatur, graue delictũ cõmittit*: & qui malum exemplũ dant hominibus, ab omni officio deponantur, & peregrinando duodecim annos pœnitere debent, & tandem ad monaſterium vadant, vbi per totum vitæ tempus Deo ſeruiant. Vide pro hoc, quę habet Abbas *in capit. vlt. de purgat. canone Anamiam. in cap. cùm dilectus. de accuſat.* Felinus *in cap. at ſi clerici. nu. 15. de iudic.*

Rodriq.

Et licèt ille textus videatur loqui de filia ſpirituali ſimpliciter, nihilominus idem eſt, cùm fornicatur cum ea, quæ propter ſacramentum pœnitẽtię fuit filia ſpiritualis effecta, vt vult Diaz *in ſua pract. crimin. capit. 82. num. 1.* & probatur ex cap. præcedenti proximè dictũ canonem, vbi habetur: *Omnes quos in pœnitentia accipimus, ita filij noſtri ſunt, vt in baptiſmate ſuſcepti.* Et ſubdit: *Qui hoc ſcelus perpetrauerit, non ſolũ dignitatis honorem amittit, verùm etiam vſque ad exitum vitæ ſuæ iugi pœnitentiæ ſe ſubdat.* Et hæc quãtùm ad hunc caſum.

Decimvs Casvs.

O*Cciſio aut vulneratio, ſeu grauis percuſſio cuiuſcumque perſonæ.*

Tria veniunt explicanda pro intelligentia hui⁹ caſus, & ſũt, quid ſibi velint termini illi, *Occiſio, vulneratio ſeu grauis percuſſio.*

Occiſio. Vox iſta non habet difficultatem, ab omnibus enim intelligitur, & cognoſcitur, ſed pariter ab omnibus debet abhorreri; ita vt profligetur omninò talis actio à Religioſis: nam ſi homicidium graue peccatũ eſt in omnibus, eò maximè in Religioſis. Ad hoc autem vt tale facinus ſit peccatum, & reſeruatum, neceſſe eſt, vt ſit voluntarium, factum ſcilicet dolo malo, & animo occidendi, alioquin factum à Religioſo dormiẽte, vel furioſo, non facit vt Religioſus incidat in caſum, cùm nec etiam in tali caſu Religioſus fiat irregularis. Clem. ſi furioſus de homicid.

Dubitatur hic, an comprehendatur hic etiam adiuuans & aſſocians? vt putà quia per ſe non valebat quis illud perpetrare, & notauit quempiam, qui illum aſſociauit, & adiuuit, ex qua aſſociatione, & adiutorio euenit, vt ille alius committeret homicidiũ. Et reſpondeo affirmatiuè, quia fuit in cauſa, vt ille committeret homicidium, quod ſine tali adiutorio non commiſiſſet. Dub. Reſpond.

Aliud dubium hic mouetur, & eſt, An qui mortem aliter euitare non poteſt, niſi occidendo, incurrat in caſum reſeruatum? vt putà quia aliter euadere non poteſt mortem Dub.

ſibi

Digitized by Google

Reſpon. ſibi imminentem per inuaſionem ei factam ab aliquo. Et reſpondeo quòd non, quia vim vi repellere licet, & hoc eſt de iure naturæ, maximè cũ moderamine inculpatæ tutelæ.

An mandans incurrat caſum reſeruatum. Sed an incurrat Religioſus, qui in tali caſu per ſe poteſt occidere inuaſorem, & tamen mandat hoc alicui alteri, vt pro ſe faciat? *Reſpond. Bald.* Reſpondeo quòd Baldus *in cap. 1 de pace vir. firm.* tenet quòd non, cùm quo cõcordat textus *in l. Gracchus. cap. de adult.* vbi Bartholus ait, quòd non ſolùm pater, ſed etiam filij ad præceptum patris poſſunt imprimè interficere adulterum inuẽtum cum vxore, aut matre: ita vt ſint impunibiles in foro exteriori, quãuis peccent mortaliter 33. *q.* 2. *c.* admonere. Graſſius tamẽ diſtinguit caſũ: nã aut inuaſor inuadit Religioſũ, vt interficiat, & tunc ſi Religioſus neq; fuga, neq; clamore, neque vllo alio modo poteſt aggreſſorem euitare, niſi occidendo, aut mutilando, tunc non ſolùm ipſe, verùm & alij Religioſi poſſunt percutere volentẽ Religioſum occidere, ne occidat. Ita eſt doctrina Bartholi valdè notabilis in *l. deuotum. Cod. de metat. l.* 12. ſi talis defenſio fuerit in continenti, id eſt, dum actu impugnatur, non autem poſtquàm violentia pertranſijt. Eſt tamen magna differentia inter Religioſos prædictos percutientes; nam ille, qui fuit inuaſus, neq; irregularitatem incurrit. *d. Clem. 1. alij num.* incurrũt irregularitatẽ ſi occidũt. *vid. gl. ibi.*

Sequitur ſecundus terminus declarandus, & eſt Vulneratio. Hoc non debet intelligi de quolibet vulnuſculo, ſed de vulnere graui. facit *tex. in l. 1. § proinde. ff. de adil. delicto.* vbi habetur, quòd leuis febricula non dicitur febris: ergo non vulneratio leuis, ſed vulneratio notoria, grauis, & iniurioſa facit caſum: & hoc ſiue fiat enſe, ſiuę gladio, ſiue alio apto inſtrumento, & quia hoc eſt clarum, ad alia properamus. Tertius terminus declarãdus eſt; Grauis percuſſio, & pro intelligẽtia dicimus, quòd percuſſio ad hoc, *percuſsio grauis, leuis, & enormis, quæ.* vt faciat caſum reſeruatũ, debet eſſe grauis, atrox, ſiue enormis, non aũt leuis. Ad agnoſcendum aũt, quænam percuſſio ſit grauis, ſiue enormis, ſiue leuis, referã id, quod habet *Nauar.* Nauar. in ſuo Man. *c.* 27. *nũ.* 92. vbi ait enormẽ percuſſionem eſſe illam, qua quis interficitur, ſcinditur membrum, aut inutile, vel quaſi ad ſuũ munus efficitur: & illã, ob quã, factam in alia parte, quàm in narib. vel alia, vnde ſanguis facilè erumpere ſolet, defluit multum ſanguinis: Et illã, quę fit in proprium Epiſcopum, aut Abbatem (addo ego, etiam in Generalẽ, Prouincialẽ, Guardianũ, & iſte, a abſentia Vicariũ loci) & quæ magno ſcandalo eſt populo, vt declarat, & ſentit Innoc. III. *in c. cũ illorum*: & quamuis idẽ dicat gloſſ. einſdem cap. mutilatior ẽ de quolibet exceſſu notorio, & idem aſſerat Sylu. *Sylu. ſt.* *verbo. abſol.* 4. *in princ.* de ea, quæ infertur in foro, vel audientia publica corã iudice, aut in oculo, aut in facie, ſecundũ gl. aut in Eccleſia, aut in dormitorio. Nõ tamẽ putamus id eſſe verũ, niſi quãdo percuſſio eſt in ſe notabilis, & gignit aliquod magnũ ſcandalum: quia cardinalis in cõc. 42. & Lapus in all. 76. *Cardin.* declarant, aliquas ex his nõ eſſe mediocres, ſed leues, ego tamen ſequerer primam opinionem.

Secundò addimus, quòd iniuria mediocris eſt, quæ eſt media inter leuem, & enormem, & quia de hoc certa regula tradi non poteſt, relinquitur arbitrio Epiſcopi, & etiã confeſſarij, qui habet facultatem Epiſcopi. iuxta Hoſtienſem receptum ab omnibus *in cap. peruenit. de iudic.* vt diiudicent, habita ratione circumſtantiarum, perſonarum, locorũ, & temporũ, cauendo ne iudicent leuẽ eã, quæ enormis eſt, iuxta Panorm. ibidem.

Tertiò quòd Lapus vbi ſuprà concluſit eſſe percuſſionẽ leuem, à qua poſſet abſoluere *Lapus.* Epiſcopus, colaphum, quem impegit Capellanus quidã perpetuus Aretinæ Eccleſiæ cuidã Canonico in eadẽ Eccleſia abſq; ſanguinis emiſſione: & quòd Cardinalis vbi ſuprà cõcluſit percuſſiones duorũ clericorum, qui ſibi ipſis mutuò pugnos, & pedes impegerũt in itinere, eſſe leues, à quibus poſſet abſoluere Epiſcopus.

Dubitatur hic, an incurrat in hunc caſum Religioſus, qui percutit Religioſũ Nouitiũ *An percutiẽs Nouitium incidat in caſum.* vnius diei? & reſpondetur quòd ſic per *cap. ſi quis ſuadente diabolo*: nam extenditur etiã ad Nouitios, & etiam eſſet excommunicatus

O tus

excõmunicatus maiori excommunicatione non poſſit alium excommunicatum maiori excommunicatione abſoluere, prout notatum eſt *in cap. audiuimus.24. quæſt. 1.* In caſu tamen neceſſitatis, vbi non eſt alius religioſus, qui poſſit eos abſoluere, poteſt excommunicatus alium excõmunicatum abſoluere.& ratio eſt, quia neceſſitas non habet legem: & probat Ioan.Fabianus à maiori, quia ſi excõmunicatus in caſu neceſſitatis poteſt abſoluere à peccatis, à fortiori poterit ab excõmunicatione abſoluere. Sed quid faciendum, quando Religioſi diuerſorum ordinum ſe percutiũt ad inuicem? Reſpondeo, quòd tunc debent abſolui à ſuis Prælatis ab excommunicatione, quam incurrerunt.

Sed quid ſi ſeipſum percutiat, aut vulneret? Reſpondeo quod ſi deliberato animo ſibi ipſi manus immittit, excõmunicationẽ incurrit, *iuxta Ioan. Andr. Panorm. Felinum, & alios omnes in cap. contingit. li. 5. de ſent. excom.* & per cõſequens incurrit in caſum reſeruatum: nam tunc non ſolùm peccat mortaliter, verùm & incurrit in excõmunicationem. Ratio verò eſt, quia nemo eſt Dominus, quoad hoc, ſuæ vitæ, aut ſuorũ membrorum. *l. liber homo ff. ad legem Aqueleiam & d. c. contingit & ob alias rationes, quas adducit* D. *Thom.* 2. 2. *q.* 64. *art.* 5. *Videatur de hac re Nauar. in ſuo Man. cap.* 15 *num.* 11.

Ioan. Andr. Panorm. Felin.

D. Thom. Nauar.

VNDECIMVS CASVS.

Malitioſum impedimentum, aut retardatio, aut apertio literarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores.

Hæc verba clara ſunt, ſcilicet, quòd in hũc caſum incurrunt omnes illi, qui doloſè, & data opera impediunt, ne literæ Superiorũ perueniant ad inferiores, & è contra inferiorum ad Superiores, ad quos diriguntur: & qui non impediunt, ſed malitioſè retardant dare: Et qui neutrum faciunt, ſed aperiunt literas, diſſigillando, & poſtea iterum ſigillant, & mittunt, ad quos dirigunt.

Dubitatur hic, An qui ſolùm aperit, & nõ legit, incidat in hunc caſum? Reſpondetur quòd Pater Graffius hic dicit, quòd non eſt caſus reſeruatus, hæc ſunt verba ipſius: Per ſolam aperturam abſque lectura, non eſt caſus reſeruatus, *arg. in tex. in ca. ſi quis in graui. §. ſi quis tabulas:* ſic ille. Ego tamen dico quòd incurrit, & ratio eſt, quia verba legis ſunt clara, nempè *aut apertio literarum*, nihil addens de lectura. Quòd adeò exiſtimo verum, quod ſi quis legat literas tales abſque eo, quòd aperiat, vt ſæpè euenire ſolet, legẽdo ad lumen ſolis, vel candelæ, quando caracteres tranſparent, quia charta bibit, vel etiam ſi quis per latera nizzæ, (vt Italicè dici ſolet) introſpicit, & legit; tunc enim quia non aperit, nõ incurrit in hunc caſũ, cùm in litera textus legis nihil dicatur de lectura.

An aperiens & non legẽs incidat in hunc caſum.

Si quis verò aperit tales literas inaduertẽter exiſtimãs illas ad ſe eſſe miſſas, & legit cũ tali credulitate; nihil ad caſum hunc: quod ſimiliter dico de eo, qui cum tacito mittentis conſenſu eas aperit, perlegit, vt quia eſt ſuus familiariſſimus, & timet, ne ſi non aperiantur literæ, poteſt negotiũ amici aliquod pati detrimentum: Vel bona fide ſperaret in ratihabitione eius, cui mittuntur.

Circa hunc caſum animaduertẽdum cenſeo id, quod habet Stephanus Quaranta in ſuo Compendio Bullarij ſub tit. Caſus reſeruati, num. 12. vbi ſic loquitur. Vt autẽ religioſi propter impedimentum, retardationem, & apertionem literarum incurrant caſum reſeruatum, neceſſe eſt, quòd manifeſtè ſit peccatum mortale: eſſet autem tale, ſi eo animo aperiantur, vt nocumentum notabile proximo inferatur. Secundò ſi illud eueniret ſine tali intentione. Tertiò eas proditoriè ſcribentis aduerſario oſtendendo. Nõ eſſet mortale in manifeſto inimico mittentis, vel illius, cui mittuntur iuſtè timente per illas aliquod damnũ ſibi parari, vel dubitante, ne aliquid in illis contra eum tractetur. Secundò in referante eas, & illas bono fine impediente, ſcilicet ad præcauendũ aliquod malum iniuſtũ alteri per illas probabiliter illaturum. Tertiò quando cõmuniter tangerẽt ipſum, & tertium ei illas manifeſtando. Quartò non eſſet etiam mortale aperire literas, quæ non ſunt alicuius momenti, neque continerent materiã grauem, ſed leuem. Quintò non incidit in caſum reſeruatum Religioſus malitioſe frangens ſolùm

Notanda ſũt quæ habet hic doctor, & quomodo validè impugnet

Quando non eſt mortale aperire literas.

Digitized by Google

lum illam chartulam, cum qua literæ clauduntur, vel ſigillum auferens, non tamen illas legens, quia literæ non dicuntur apertæ, ſi ſola ligatura ſit diſſoluta, niſi etiam fuerint lectæ, cùm ſimus in pœnalibus, in quibus fieri debet ſtricta interpretatio. *Bart. in l. ſi quis in graui § ſi quis tabulas. & ff. ad ſenatus. in cap. cum olim. il. 2. de offic. de leg.* Hinc eſt, quòd de laudabili, & communi Religioſorum obſeruantia, miſſio & acceptio literarum ipſis prohibetur, ſine Superioris licentia. Quod vltimũ limitatur non procedere in literis neceſſarijs, & vtilibus Monaſterio, quas iuridicè poſſent ipſi Regulares ſine Superioris voluntate dare, vel accipere, quales eſſent illæ, quibus regularis denunciaret delicta ipſius Superioris. *arg. tex. in c. ex parte de accuſat.* vel literas ſuper hoc à Papa impetratas acciperet. Nauar. *in c. non dicatis. in 4. not. in fine. 12. quaſt. 1. & in concil. 33. num. 4. de ſent. excom.*

Nauar.

Impugnatur prædicta ſententia.

Contra quam doctrinã dico plura. Primò quòd licèt apud me prædictus D. Stephanus Quaranta plurimi æſtimetur propter eruditionem ſuã maximam, nihilominus in hac materia (pace ſua) hallucinatur: nã doctrina prædicta poteſt habere locũ, loquẽdo de literis, quas æquales ad ſe inuicẽ mittũt, & Nauar. quem ipſe ſequitur, *in c. ſacerd. de pœnit. diſt. 6.* nihil agit de literis, quas ſuperiores ad inferiores mittũt, vel è contra, vt eſt videre apud eundẽ. Vnde reſolutoriè dicim⁹, quòd quotieſcunq; quis aperit, impedit, vel malitioſè retardat literas Superiorũ ad inferiores, & inferiorũ ad ſuperiores miſſas, incidit in caſũ reſeruatũ, ſic. n. ſonãt verba legiſlatoris, qui eſt S. Pontifex, & poteſt id præcipere, ſc. *Malitioſũ impedimentũ, aut apertio literarũ etiã.* quod non habet locũ in alijs literis, quas inferiores ad ſe inuicem mittunt, cùm non habeant auctoritatem id præcipiendi.

Reſolut.

Secundò dico, quòd non eſt vera illa doctrina, quæ habetur in quinto ſuo notabili, nẽpè: Non incidit in caſum reſeruatũ Religioſus malitioſè frangẽs ſolũ illã cartulã, cũ qua literæ claudũtur, vel ſigillũ auferens, nõ tamẽ illas legens. ratio eſt, quia in litera textus nulla fit mẽtio de lectura literæ, ſit benè mentio expreſſa de apertura, vt patet intuẽti. Et cõfirmatur, quia cũ tali apertura occaſionem prębeat cæteris, qui tales literas ſic apertas, ſeu diſſigillatas repererint, illas legẽdi; quod nullo pacto eſt faciendũ. Tertiò quòd omninò ſũt animaduertẽdę rationes, quas Nauar. *in præd. c. ſacerd.* ponit ne literæ aperiãtur, & Nauarrũ ſequitur Menochi⁹ *de arbit. Iud caſ. 311. nũ. 12. cẽt. 4.* & nos hic libẽter eas tranſcribimus, vt qui ad aperiendas literas ſunt propenſi, per tales rationes reprimantur. Sunt autem hæ.

Notanda eſt doctrina.

Nauar.

Prima, quia regulariter, omnis iniuſtitia eſt peccatũ mortale ſecundũ D. Tho. 2. 2. q. 59 art. 4. receptũ. At qui aperit literas alienas, peccatum iniuſtitiæ committit: tollit enim ius alterius, ſcilicet aperiendi literas tam mittenti, quã ei, cui mittuntur. Tollit itẽ cuſtodiam, quæ vtrique illorum cõuenit. Facit etiam, quod iuris gentium eſt, ne legati violentur, cap. ius, gentiũ diſt. 1. at litterę quidã legati muti, & inanimati ſunt. Adde quòd publicæ fidei expedit litterarũ ſigilla inuiolata eſſe: & quidem hoc certiſſimum eſt, ſi eo aperiat animo, vt notabile nocumentum ex eo proximo inferat: certum quoq; ſi aperiat ſine tali animo, ſi tamẽ nocumentũ fiat, quia paria quoad hoc illa eſſe. Quib. addo ego, ex tali apertione litterarũ multæ inquietudines, perturbationeſq; animi, odia, rãcores, & ſexcẽta huiuſmodi mala oriũtur: vnde cõſultius eſſet, vt literæ aliorũ nũquã aperirẽtur.

D. Tom.

Excipe ex dictis, Superiores, & omnes illos, quib. de iure cõpetit aperire literas inferiorũ, quibus ſicut nõ intendimus adimere talẽ facultatẽ; ſic, vt modeſtè ea vtantur, conſulimus. Ait enim Nauar. *in d. c. ſacerdos peccet n. 19.* Hac eadem ratione fit, vt nõ etiã Monachis, vel regularib. Canonicis præfectus, vel præfecta, dũ aperit eas literas, quas ſui ad alios mittũt, vel alij ad ſuos, quoniã lege publica id eis licet. *c. nõ dicatis 12. q. 1.* Itaque rationes D. Stephani prædicti, ſi quæ concludunt, habent locũ in literis æqualiũ ſubditorũ, qui non habent auctoritatẽ præcipiendi cõtrariũ. At non poſſunt habere locũ in literis Superiorũ ad infer. & è cõtra, cũ id ſit expreſſe prohibitũ à Sũmo Põtifice, qui ad id, quemadmodum & ad alia quamplura habet auctoritatem.

Superiores poſſunt aperire literas inferiorum.

Laus Deo, Beatæ Mariæ Deiparæ, & B. Patri Noſtro Franciſco.

Digitized by Google